

Dr. GARY CHAPMAN are o bogată activitate în domeniul educației bisericești. Este cunoscut în SUA mai ales prin seminariile pe probleme de familie pe care le conduce în întreaga țară. În activitatea sa de consilier matrimonial, dr. Chapman îndrumă permanent cupluri căsătorite. Este autorul cărților de succes *Toward a Growing Marriage (Spre o căsnicie înfloritoare)*, *Hope for the Separated (Speranțe pentru cei divorțați)* și *Building Relationships (Cum se construiesc relațiile interumane)*.

Marele succes îl cunoaște cu seria *The five love languages*, editată în numeroase ediții, inclusiv pe casete audio și video. Prima carte, cu titlu omonim, din această serie a apărut în traducere românească (cu titlul *Cele cinci limbaje ale iubirii*) la editura Curtea Veche anul trecut. Volumul de față propune cea de-a doua carte din această serie (*The five love languages for children*), cea de-a treia fiind *The five love languages for teenagers (Cele cinci limbaje de iubire ale adolescenților)*.

Dr. ROSS CAMPBELL este psihiatru și un reputat consilier pentru relațiile dintre părinți și copii. Este fondator al Southeastern Counseling Center din Chattanooga, Tennessee, unde a fost director până în 1996. În 1997, a fost numit de guvernatorul statului Tennessee în consiliul de conducere al Trustees of Mocasine Bend Mental Health Institute. Este profesor asociat la catedra de pediatrie și psihiatrie a Colegiului de Medicină din cadrul Universității Tennessee.

A absolvit Academia Navală și a făcut studii de medicină la Universitatea Florida.

Este autorul cărții de mare succes *How to Really Love Your Child (Cum să-ți iubești cu adevărat copilul)*, vândută în peste un milion de exemplare în toată lumea. Dintre cărțile publicate, mai amintim: *How to Really Love Your Teenager (Cum să-ți iubești cu adevărat adolescentul)*, *Kids in Danger (Copii în primejdie)* și *Getting a Clue in a Clueless World (Găsește indicii într-o lume fără indicii)*.

Gary Chapman • Ross Campbell

CELE CINCI

LIMBAJE DE IUBIRE

ALE COPIILOR

Traducere de

IRINA-MARGARETA NISTOR

BUCUREȘTI, 2001

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

CHAPMAN, GARY

Cele cinci limbaje de iubire ale copiilor / Gary Chapman,

Ross Campbell

trad.: Irina-Margareta Nistor

București: Curtea Veche Publishing, 2001

224 p.; 20 cm (Familia la Curtea Veche; 1)

Tit. orig.(eng.): The Five Love Languages of Children

ISBN 973-8120-41-1

I. Campbell, Ross

II. Nistor, Irina-Margareta (trad.)

159.922.7

Coperta colecției de DAN STANCIU

GARY CHAPMAN & ROSS CAMPBELL, M.D.

The Five Love Languages of Children

© 1997 by Gary Chapman & Ross Campbell

Published by the Moody Bible Institute of Chicago

© CURTEA VECHÉ PUBLISHING, 2001,

pentru prezenta versiune în limba română

ISBN 973-8120-41-1

Introducere

Cum puteți vorbi pe înțelesul copiilor dumneavoastră

Las-o că măcăie." „E marfă." „Fii, moșule, serios."

Uneori, copiii noștri vorbesc o limbă pe care la început nu reușim să o înțelegem pe deplin. Numai că și atunci când noi le vorbim copiilor se prea poate ca la rîndul lor nici ei să nu priceapă pe de-a-ntregul ideile pe care încercăm să li le transmitem. Dintre toate modalitățile de comunicare ratată a intențiilor noastre, cel mai mare potențial negativ îl are incapacitatea de a ne exprima iubirea față de copiii noștri. Oare cunoașteți — și vorbiți — limbajul în care copilul dvs. își exprimă afecțiunea ?

Fiecare copil are un limbaj principal de iubire, o modalitate în care el înțelege cel mai bine afecțiunea părintelui.

Această carte vă va arăta cum să recunoașteți și cum să vorbiți acest limbaj principal de iubire al copilului dvs. precum și alte patru limbaje de iubire des întâlnite, care îl pot ajuta pe copil să înțeleagă faptul că-l iubiți. Așa cum vom vedea, copilul dvs., ca și al meu, trebuie să știe că este iubit pentru a deveni un adult responsabil. Iubirea este fundamentul unei copilării lipsite de griji, copilul urmînd să devină un adult generos și iubitor la rîndu-i.

Volumul de față vă va prezenta toate cele cinci limbaje ale copiilor și vă va ajuta să stabiliți care sînt limbajele principale prin care copilul dvs. vă percepe afecțiunea. Este bine să citiți toate cele cinci capitole (2-6) care descriu limbajele iubirii, pentru ca astfel copilul dvs. să aibă de cîștigat de pe urma

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

tuturor celor cinci feluri în care poate primi iubirea. Credem că orice copil percepe cel mai bine iubirea prin intermediul unuia dintre cele cinci limbaje, dar și celelalte patru modalități prin care vă puteți manifesta afecțiunea îi vor fi de asemenea de folos. Mai există și posibilitatea ca principalul limbaj de iubire al copilului dvs. să se schimbe în timp.

Din aceste motive, fiecare capitol ce tratează despre unul dintre limbajele iubirii va începe prin a sublinia importanța aceluia limbaj specific în cazul copilului dvs. Chiar dacă respectivul capitol s-ar putea să nu descrie principalul limbaj de iubire al copilului dvs., însușiți-vă și acest limbaj. Puneți în practică toate cele cinci limbaje de iubire și puteți fi încredințați că acest fapt va fi perceput cum se cuvine de copil. Desigur, cel mai important lucru rămâne identificarea și folosirea principalului limbaj de iubire al copilului dvs.

În această carte vom sublinia importanța iubirii în creșterea copilului dvs. Scopul cărții este să vă creșteți copilul (sau copiii) în așa fel încât să devină un adult matur. Toate aspectele dezvoltării copilului presupun ca fundament iubirea. De exemplu, sentimentele de mânie ale copilului pot fi canalizate în mod pozitiv atunci când percepe iubirea părintelui. Este mult mai probabil ca el să ia în seamă și să accepte sugestiile dvs. atunci când vă percepe iubirea ca fiind una sinceră și consecventă. Puțini părinți își dau seama că au răspunderea să-și învețe copiii să-și stăpânească mânia cu maturitate. Așa cum precizăm și în capitolul zece, cea mai grea misiune a unui părinte este să-i învețe pe copii și pe adolescenți să-și stăpânească impulsurile agresive. Reușita se obține pornind de la iubire. Interesant este că părinții care-și ajută copiii adolescenți să-și stăpânească mânia reușesc să stabilească o relație de iubire mai afectuoasă și mai apropiată.

Având în vedere că această carte este despre cum să învățați să vă iubiți mai eficient copilul, ea conține sugestii complexe pentru a vă ajuta să deveniți un bun părinte. Pe măsură ce veți aborda aceste zone care sînt și cele mai importante, veți constata că relațiile în familie vor deveni mai puternice,

mai destins și mai plăcute. De exemplu, din discuția noastră despre disciplină (capitolul 8) veți învăța două cuvinte-cheie pe care trebuie să le aveți mereu în gând — acestea sînt *agreabil* și *ferm*. Așa cum iubirea poate vindeca o multitudine de păcate, tot așa a fi *agreabil* dar *ferm* reprezintă un permanent refugiu sigur. Vom discuta despre felul în care trebuie menținută starea de *agreabil* dar *ferm* în capitolul 8.

Cartea se încheie cu un Plan de Acțiune, ce conține proiecte și exerciții care vă pot ajuta să vorbiți cu copiii dvs. fiecare dintre cele cinci limbaje ale iubirii. Credem că acest Plan de Acțiune vă va ajuta să aplicați ideile din această carte.

Și acum câteva cuvinte din partea fiecăruia dintre noi, avînd în vedere că începeți „cursul de limbaje” cu scopul de a vă îmbunătăți modalitatea de a vă adresa cu dragoste copiilor dvs.

Cîteva cuvinte din partea lui Gary

Succesul cărții *Cele cinci limbaje ale iubirii. Cum să-ți exprimi față de partener implicarea trup și suflet** a fost o adevărată răsplată. Sute de mii de cupluri nu numai că au citit cartea, dar au și pus în practică principiile expuse aici. Am dosare pline cu scrisori din lumea întreagă în care oamenii își exprimă recunoștința pentru felul în care limbajele iubirii le-au fost benefice în căsnicie. Majoritatea spun că învățarea principalului limbaj de iubire al partenerului a adus o schimbare radicală a climatului afectiv în căminul lor, ba unii chiar au considerat că această carte pur și simplu le-a salvat căsnicia.

Cum continui să țin seminarii despre căsnicie, trebuie să vă spun că întrebarea care mi-a fost pusă cel mai des a fost: „Cînd aveți de gând să scrieți o carte despre cele cinci limbaje de iubire ale copiilor?” Cum cariera mea s-a concentrat

* Apărută la editura noastră în colecția „Cărți cheie” nr. 16 în anul 2000.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

asupra sfaturilor și ameliorării căsniciilor, nu m-am arătat prea doritor să scriu despre copii, deși am primit sute de relații din partea părinților care au aplicat ideea de limbaje ale iubirii la copiii lor.

Atunci când editura Northfield mi-a propus să scriu o asemenea carte, l-am contactat pe vechiul meu prieten Ross Campbell, rugându-l să fie coautor al acestei lucrări. Spre marea mea bucurie, Ross a acceptat. El a petrecut treizeci de ani în domeniul psihiatriei medicale, concentrându-se asupra nevoilor copiilor și adolescenților. Dintotdeauna i-am admirat opera și am avut de câștigat de pe urma scrierilor sale, fiind foarte mulțumit și de relația noastră personală de-a lungul anilor.

Acum, când cartea noastră este aproape gata, sînt fericit că am combinat experiența amîndurora. Fiecare am scris pe cont propriu fiecare capitol în parte, după care editorul nostru Carole Streeter ne-a transformat ideile într-un volum ușor de citit. Sînt extrem de încîntat de rezultat.

Sper și mă rog ca asemeni cărții inițiale despre limbajele iubirii, care i-a ajutat atît de mulți oameni în căsnicie, și aceasta să fie un sprijin pentru cît mai mulți părinți, profesori sau alte persoane care iubesc sau lucrează cu copiii. Sper ca ei să satisfacă în mai mare măsură nevoia de iubire a copiilor.

Dr. Gary Chapman

Winston-Salem, Carolina de Nord

Ianuarie 1997

Cîteva cuvinte din partea lui Ross

De peste douăzeci de ani, eu și Gary Chapman am scris și am vorbit despre iubire. Gary a ajutat mii de cupluri să descopere profunzimea relației lor, în vreme ce eu am scris și am organizat seminarii despre părinți și despre misiunea lor extrem de importantă, vitală și adesea plină de rezultate minunate în creșterea copiilor. Deși îl cunosc pe Gary de mai bine

de două decenii, nu mi-am dat seama că mesajele noastre sînt atît de asemănătoare. Am descoperit această latură pozitivă atunci cînd am citit cartea sa plină de miez *Cele cinci limbaje ale iubirii*. Paralela între aceasta și cărțile mele *How to Really Love Your Child* {Cum să-ți iubești cu adevărat copilul} și *How to Really Love Your Teenager* {Cum să-ți iubești cu adevărat copilul adolescent} mi-a fost sprijin și încurajare. Accentul care mi-a plăcut cel mai mult în cartea lui Gary a fost acela pus asupra faptului că fiecare om are un limbaj principal de iubire. Dacă reușim să identificăm acest limbaj principal al partenerului de viață, dar și al nostru, atunci putem folosi aceste informații neprețuite pentru a ne îmbunătăți căsnicia. Această idee poate fi aplicată în mod fericit și la copiii noștri, pentru că fiecare copil are propria sa modalitate de a oferi și de a primi iubirea. Pe măsură ce Gary a devenit conștient de acest lucru, cartea de față a fost un rezultat firesc al asemănării studiilor noastre.

Sînt recunoscător pentru privilegiul de a lucra cu Gary la această carte de o mare importanță. Cred sincer că îi va ajuta pe părinți, dar și alte persoane care iubesc copiii, să vină în sprijinul nevoii lor de iubire. Veniți cu noi în această călătorie, în care vom explora cele cinci limbaje de iubire ale copiilor.

Doctor în medicină Ross Campbell

Signal Mountain, Tennessee

Ianuarie 1997

Capitolul unu

Iubirea este fundamentul

Dennis și Brenda nu înțelegeau ce are Ben, fiul lor de opt ani. El se dovedise a fi un școlar peste medie și își făcea temele, dar în acel an se descurcase tare prost la școală. După ce învățătoarea le dădea să rezolve un exercițiu, el mergea să o roage să i-l mai explice o dată. Era în stare să meargă la catedră și de opt ori pe zi, cerînd mereu alte lămuriri. Oare avea probleme cu auzul sau nu înțelegea bine ? Dennis și Brenda l-au dus pe Ben la doctor pentru a-i verifica auzul și consiliul școlar l-a supus unui test de comunicare; auzul lui Ben s-a dovedit a fi normal, iar înțelegerea, la nivelul unui copil de clasa a treia.

Mai erau și alte lucruri care îi nedumereau în privința lui. Uneori, comportamentul lui Ben părea de-a dreptul antisocial, învățătoarea mîncea pe rînd cu fiecare dintre elevii de clasa a treia la masa de prînz, dar Ben era în stare să-i împingă pe ceilalți copii astfel încît să fie el mai aproape de ea. În timpul recreației, își părăsea brusc colegii de cîte ori apărea învățătoarea pe terenul de joacă; se ducea și o întreba despre orice fleac și fugea de ceilalți. Dacă învățătoarea se juca cu ei în recreație, Ben încerca să o ia de mîna cu orice preț. Părinții lui merseseră deja de trei ori la învățătoare, dar nici ei, nici ea nu reușiseră să descopere care e problema. În clasele întîi și a doua Ben fusese independent și fericit, iar acum, dintr-odată, avea un „comportament de plantă agățătoare” lipsit de orice logică. Se certa mult mai des cu sora lui

mai mare, deși Dennis și Brenda considerau că este doar o fază trecătoare.

Cînd acest cuplu a venit la seminarul meu „Spre o căsnicie mereu înfloritoare” și mi-a povestit despre Ben, cei doi păreau foarte îngrijorați și se întrebau dacă nu cumva puștiul se va transforma într-un adevărat rebel. „Dr. Chapman, știm că acesta este un seminar pentru căsnicii și că poate întrebarea noastră este deplasată”, mi-a spus Brenda, „dar eu și Dennis ne-am gândit că poate ne veți ajuta cu niște sfaturi.” După care mi-a descris schimbarea de comportament a lui Ben. I-am întrebat pe acești părinți dacă stilul lor de viață se schimbase în acest ultim an. Dennis mi-a spus că este agent de vânzări și că două seri pe săptămînă merge pe teren, dar că în celelalte zile ale săptămînii este acasă între 6:00 și 7:30 p.m. în aceste seri își petrece timpul rezolvînd niște hîrtii de la birou și se uita puțin la televizor. La sfîrșitul săptămînii, mergea la meciurile de fotbal, adesea luîndu-l și pe Ben cu el. În ultimul an însă nu mai făcuse asta. „Este prea obositor, prefer să le văd la televizor.”

„Dar tu, Brenda?”, am întrebat eu. „Și în stilul tău de viață s-au produs schimbări în ultimele luni ?”

„A, da”, mi-a spus ea. „Am lucrat cu o jumătate de normă în ultimii trei ani, de cînd Ben a intrat la grădiniță, dar anul acesta mi-am luat o normă întreagă, prin urmare ajung acasă mai tîrziu decît pînă acum. De fapt, tatăl meu îl ia pe Ben de la școală și băiețelul rămîne cu bunicii cam o oră și jumătate, după care vin eu și îl iau. În serile în care Dennis nu este acasă, mîncăm de obicei cu părinții mei, după care ne întorceam acasă.”

Tocmai trebuia să începă seminarul, dar mi-am dat seama că încep să înțeleg ce se întîmpla în sufletul lui Ben. De aceea le-am făcut o sugestie. „Eu am să vorbesc despre căsnicie, dar aș vrea ca fiecare dintre voi să se gîndească la felul în care principiile pe care vi le împărtășesc s-ar putea aplica în cazul relației voastre cu Ben. La sfîrșitul seminarului aș vrea să știu la ce concluzie ați ajuns.” Au părut puțin mirați pen-

tru că încheiasem conversația fără să le fac nici un fel de sugestii, dar amîndoi erau dispuși să se supună cerinței mele. La sfîrșitul zilei, în vreme ce ceilalți participanți la seminarul din Racine, Wisconsin, tocmai ieșeau din sală, Dennis și Brenda au venit repede la mine, pe față citindu-li-se expresia aceea entuziastă, ce apare atunci cînd faci o descoperire nebănuită. „Dle dr. Chapman, cred că am înțeles ce se întîmplă cu Ben”, mi-a spus Brenda. „Atunci cînd ne-ați vorbit despre cele cinci limbaje ale iubirii, amîndoi am fost de acord că principalul limbaj de iubire al lui Ben este timpul acordat. Analizînd ultimele patru sau cinci luni ne-am dat seama că i-am acordat lui Ben mai puțin timp decît înainte. Cînd lucram cu jumătate de normă, îl luam pe Ben de la școală în fiecare zi și de obicei mai făceam cîte ceva împreună înainte de a ajunge acasă — fie mergeam la cumpărături, fie ne opream în parc sau luam o gustare împreună. Cînd ajungeam acasă, Ben își făcea lecțiile. După cină jucam ceva împreună, mai ales în serile în care Dennis era de serviciu. Toate acestea s-au modificat de cînd mi-am luat normă întregă și mi-am dat seama că petrec mult mai puțin timp cu Ben.”

M-am uitat spre Dennis și el mi-a spus: „în ceea ce mă privește, mi-am dat seama că îl luam pe Ben cu mine la meciurile de fotbal, dar cum eu nu mai merg, nu am înlocuit cu nimic acest timp pe care îl acordam relației tată-fiu... N-am petrecut prea multă vreme împreună în ultimele luni.”

„Cred că ați descoperit cîteva informații foarte utile în privința necesităților afective ale lui Ben”, le-am spus. „Dacă veți reuși să-i satisfaceți această nevoie, cred că există toate șansele să-i schimbați comportamentul.” Le-am sugerat cîteva căi cheie de exprimare a iubirii prin timpul acordat și i-am propus lui Dennis să își includă în program și cîteva ore pentru Ben. Am încurajat-o pe Brenda să caute unele căi astfel încît ea și Ben să facă din nou ceea ce înainte făceau împreună, pînă să-și ia ea normă întregă. Amîndoi au părut nerăbdători să traducă în fapte informațiile pe care le primiseră.

„S-ar putea să mai fie și alți factori implicați”, am spus.

„Dar dacă îi veți acorda lui Ben doze mai mari de timp și apoi veți lărgi raza de acțiune în funcție de celelalte patru limbaje ale iubirii, cred că veți constata o schimbare majoră în comportamentul său.”

Ne-am luat rămas bun. Nu am primit nici o scrisoare de la Dennis și Brenda și, să vă spun drept, am uitat de ei. Doi ani mai târziu m-am întors la Wisconsin pentru un alt seminar, au venit și ei și mi-au amintit de conversația noastră.

Erau numai zîmbete; ne-am îmbrățișat, după care m-au prezentat unor prieteni pe care îi invitaseră la seminar.

„Spuneți-mi ce-i cu Ben”, am întrebat.

Au zîmbit amîndoi și mi-au spus: „Ben se descurcă minunat. De multe ori am vrut să vă scriem, dar n-am apucat.

Ne-am dus acasă și am făcut ce ne-ați învățat. I-am acordat mult mai mult timp lui Ben în lunile imediat următoare. În două sau trei săptămîni, a avut loc o schimbare majoră în comportamentul său de la școală. Învățătoarea ne-a chemat și chiar ne-am speriat, numai că de data asta dorea să afle ce făcuserăm pentru a determina această schimbare benefică în cazul lui Ben.”

Învățătoarea le-a spus ca acel comportament negativ al lui Ben nu se mai manifesta: nu-i mai împrîncea pe ceilalți copii la prînz, la masă; nu mai venea la ea la catedră să pună întrebări peste întrebări. Atunci Brenda i-a explicat că ea și soțul său au început să i se adreseze lui Ben prin „limbajul iubirii” după ce au participat la un seminar. „I-am zis cum am început să îi acordăm mai mult timp lui Ben, chiar în doze foarte mari”, mi-a spus Brenda.

Acești părinți au învățat să vorbească limbajul de iubire al fiului lor, să-i spună „te iubesc” într-un fel pe care Ben să-l priceapă. Povestea lui Ben m-a încurajat să scriu această carte. Prima lucrare despre limbajele iubirii se ocupă de felul în care îi putem face pe partenerii noștri de viață să se simtă iubiți folosind principalul lor limbaj de iubire. În *Cele cinci limbaje ale iubirii* există un capitol dedicat principalului lim-

IUBIREA ESTE FUNDAMENTUL

baj de iubire în cazul copilului. În lucrarea de față, împreună cu Ross Campbell vom analiza felul în care aceste cinci limbaje ale iubirii îl pot ajuta pe copilul dvs. să se simtă iubit. Faptul că vă veți adresa copilului dvs. prin intermediul principalului său limbaj de iubire nu înseamnă că ulterior el nu va mai da semne de nesupunere. Înseamnă doar că acest copil va ști că îl iubiți și că îi puteți da siguranță și speranță; vă va ajuta să îl creșteți pentru a deveni un adult responsabil. Iubirea este fundamentul.

În creșterea copiilor totul depinde de relația de iubire dintre părinte și copil. Nimic nu funcționează cum trebuie dacă nevoia de iubire a copilului nu este satisfăcută. Numai copilul care se *simte* cu adevărat iubit și înconjurat de afecțiune se poate dezvolta la un potențial maxim. Se prea poate să vă iubiți sincer copilul, dar dacă el nu simte asta — dacă nu vorbiți acel limbaj al iubirii prin care într-adevăr să vă comunicați dragostea — el nu se va simți iubit.

Umplerea rezervorului emoțional

Vorbindu-i copilului dvs. în propriul său limbaj de iubire, îi puteți umple „rezervorul emoțional” cu iubire. Când copilul se simte iubit, este mai ușor de disciplinat și de format decât atunci când simte că „rezervorul său emoțional” e aproape gol.

Fiecare copil are un rezervor pentru iubire, un loc ce este puterea sa și de unde se poate alimenta în zilele dificile ale copilăriei și adolescenței. Așa cum mașinile merg cu o rezervă de carburant, și copiii noștri se alimentează din rezervorul emoțional. Trebuie să umplem acest rezervor emoțional al copiilor noștri pentru ca ei să se manifeste așa cum se cuvine și să-și atingă întregul potențial.

Dar cu ce putem umple aceste rezervoare? Evident — cu iubire. Dar cu acel gen de iubire care îi va face pe copiii noștri să crească și să funcționeze cum trebuie.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

Trebuie să umplem rezervorul emoțional al copiilor noștri cu o iubire *necondiționată*, pentru că iubirea adevărată este întotdeauna necondiționată. Iubirea necondiționată este iubirea totală care acceptă și confirmă existența copilului așa cum este el și nu datorită a ceea ce face el. Orice ar face (sau n-ar face), părinții tot îl iubesc. Din păcate, părinții își afișează adesea iubirea în mod condiționat; ea depinde de altceva decât de simpla existență a copiilor. Iubirea condiționată se bazează pe ceea ce face copilul și adesea este asociată unor tehnici de tipul oferirii de daruri, recompense și privilegii pentru copiii care s-au comportat sau au acționat în modul dorit de părinți.

Desigur, copiii noștri trebuie formați și/sau disciplinați — dar numai după ce rezervorul lor emoțional a fost umplut. Aceste rezervoare pot fi alimentate numai cu carburant premium: cu iubire necondiționată. Copiii noștri au „rezervoare ale iubirii” ce așteaptă să fie umplute (iar și iar... ele se pot goli din când în când). Doar iubirea necondiționată poate preveni probleme ca resentimentele, senzația că n-ar fi iubiți, sentimentul de vinovăție, de teamă și de nesiguranță. Doar oferindu-le copiilor noștri o iubire necondiționată vom reuși să-i înțelegem profund și să le abordăm în mod potrivit comportamentul, fie el bun sau rău.

Molly crescuse într-o familie modestă din punct de vedere financiar. Tatăl ei avea* un serviciu în apropiere de casă, iar mama ei o slujbă mărunță cu jumătate de normă. Ambii părinți erau persoane foarte harnice, care se lăudau cu casa și familia lor. Tatăl lui Molly pregătea cina în fiecare seară, apoi spălau și ștergeau vasele împreună. Sîmbăta era ziua corvezilor săptămînale, iar seara mergeau împreună să mănînce cremvurști sau hamburgeri. Duminica dimineată familia se ducea la biserică, iar seara era petrecută cu rudele.

Cînd Molly și fratele său erau mici, părinții le citeau cîte ceva aproape în fiecare zi. Ajungînd la școală, mama și tata îi încurajau în ce privea studiile. Își doreau ca ambii copii să facă o facultate, chiar dacă ei nu avuseseră o asemenea șansă.

IUBIREA ESTE FUNDAMENTUL

În primii ani de liceu, una dintre prietenele lui Molly era Stephanie. Cele două fete urmau aproape toate cursurile împreună și adesea luau împreună și prânzul. Însă nu-și făceau vizite acasă. Dacă ar fi făcut-o, s-ar fi constatat enorme diferențe. Tatăl lui Stephanie era un agent de vânzări care câștiga foarte bine și reușea să își întrețină familia cu mare generozitate. De asemenea, el era mai mult plecat de acasă. Mama Stephaniei era asistentă medicală. Fratele ei locuia la internat, la o școală particulară. Și Stephanie fusese la pension trei ani de zile, pînă ce se rugase cu cerul și cu pămîntul să fie mutată la școala publică locală. Cum tatăl ei era plecat și mama ei lucra foarte mult, adesea familia ieșea în oraș ca să mănînce. Cele două fete au fost bune prietene pînă în clasa a noua, cînd Stephanie s-a mutat la o altă școală, mai aproape de bunici, în primul an, fetele și-au mai scris; după care Stephanie și-a găsit un prieten și scrisorile au fost tot mai rare, pînă cînd la un moment dat au încetat să mai vină. Molly și-a făcut alte prietene și și-a găsit și ea un prieten, care tocmai se transferase la școala sa. După ce familia lui Stephanie s-a mutat din oraș, Molly n-a mai auzit de ea niciodată.

Dacă ar mai fi auzit, probabil că tare s-ar mai fi întristat aflînd că după ce s-a măritat și a făcut un copil, Stephanie a fost arestată ca vînzător de droguri și a petrecut mai mulți ani în închisoare, timp în care soțul ei a părăsit-o. În schimb Molly era fericită în căsnicie și avea doi copii.

În ce consta diferența în privința reușitei în viață în cazul celor două prietene din copilărie? Deși nu există un unic răspuns, motivul poate fi deslușit, în parte, din ceea ce Stephanie i-a spus terapeutului său: „Niciodată nu m-am simțit iubită de părinții mei. M-am băgat în povestea cu drogurile pentru că mi-am dorit să fiu pe placul prietenilor.” Spunînd acestea, ea nu încerca atît să dea vina pe părinți, cît să se facă înțeleasă mai bine.

Ați observat ce a spus Stephanie? Nu că părinții ei n-ar fi iubit-o, dar nu se *simțea* iubită. Majoritatea părinților își iubesc copiii și vor ca aceștia să se simtă iubiți, dar puțini sînt

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

cei care reușesc să transmită acest sentiment așa cum se cuvine. Doar atunci când vor învăța să iubească necondiționat, copiii lor vor ști cât de mult și cât de sincer sînt iubiți.

Cum simte un copil că e iubit

În societatea modernă, este tot mai greu să crești copii sănătoși din punct de vedere emoțional. Majoritatea părinților sînt speriați de afluența crescîndă a drogurilor. Sistemul educațional i-a determinat pe mulți dintre ei să își țină copiii acasă pentru a studia individual sau să-i înscrie în școli particulare. Violența existentă în atît de multe orașe, mici sau mari, îi face pe părinți să se întrebe dacă vor reuși vreodată copiii lor să ajungă la vîrsta maturității.

În ciuda unei asemenea realități dezolante, vrem totuși să dăm speranțe părinților. Am vrea să vă bucurați de o relație plină de afecțiune cu copiii dvs. În această carte ne concentrăm asupra aspectului tot mai important al rolului părinților în satisfacerea nevoii de iubire a copiilor. Dacă acești copii se simt cu adevărat iubiți sincer de către părinți, ei vor fi mai receptivi la sfaturile mamei și tatălui lor în toate privințele. Am scris această carte pentru a vă ajuta să-i faceți pe copiii dvs. să trăiască o experiență mai profundă. Acest lucru se va întîmpla în momentul în care veți vorbi acele limbaje ale iubirii pe care ei le pot înțelege și la care pot răspunde.

Pentru ca un copil să se simtă iubit trebuie să învățăm să vorbim limbajul său unic de iubire. Fiecare copil are un fel special de a percepe iubirea. Există, de fapt, cinci modalități în care copiii (oamenii în general) exprimă și înțeleg iubirea. Acestea sînt: mîngîierile fizice, cuvintele de încurajare, timpul acordat, darurile și serviciile. Dacă aveți mai mulți copii în familie, se prea poate ca ei să vorbească limbaje diferite, pentru că adesea au personalități diferite și pot percepe diferit limbajele iubirii. În general, doi copii trebuie iubiți diferit.

IUBIREA ESTE FUNDAMENTUL

Iubirea de tipul „orice-ar fi”

Indiferent care ar fi limbajul de iubire pe care copilul dvs. îl înțelege cel mai bine, el trebuie exprimat într-un singur fel și necondiționat. Iubirea necondiționată este o lumină călăuzitoare care strălucește în întuneric și care ne ajută pe noi, părinții, să ne dăm seama unde ne aflăm și ce trebuie să facem ca să ne creștem copilul. Fără acest fel de iubire, părinții sînt rătăciți și confuzi. Înainte de a explora cele cinci limbaje ale iubirii, să ne gândim la natura și importanța iubirii necondiționate.

Cel mai bine putem să definim iubirea necondiționată arătînd care sînt de fapt rezultatele ei. Iubirea necondiționată înseamnă a-ți iubi copilul *orice-ar fi*. Noi iubim copilul indiferent de cum arată; indiferent de ce talente manifeste sau în devenire ori handicapuri are; indiferent de cum am vrea să fie; și ceea ce este cel mai greu, indiferent de ceea ce face. Asta nu înseamnă că ne convine orice tip de comportament ar afișa. Asta nu înseamnă că îi vom acorda și arăta iubirea noastră tot timpul, chiar și cînd se comportă inadecvat.

Vi se pare că sună a îngăduință ? Nu este. De fapt, e doar un început. Rezervorul emoțional al copilului trebuie umplut înainte să aibă loc o formare eficientă sau o disciplinare a sa. Un copil cu un rezervor de iubire plin poate reacționa fără resentimente la sfaturile părinților.

Unii se tem că asta ar putea duce la „răsfățarea” copilului, dar este o idee greșită. Nici un copil nu poate primi prea multă iubire necondiționată. Copilul poate fi „răsfățat exagerat” prin lipsa formării sau printr-o iubire inadecvată, care duce la o personalitate incorectă. Adevărata iubire necondiționată nu va „strica” niciodată un copil, pentru că este imposibil ca părinții să ofere vreodată prea multă iubire.

Aceste principii s-ar putea să vi se pară dificile, pentru că ele pot intra în contradicție cu ceea ce înainte ați gândit că ar fi adevărat. Dacă așa stau lucrurile, nu vă va fi ușor să oferiți o iubire necondiționată copiilor dvs. Totuși, pe măsură ce o

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

veți face și veți constata care sînt avantajele ei, veți descoperi că nu e greu deloc. Încercați să faceți tot ceea ce este mai bun pentru copiii dvs., știind că iubirea va conta enorm în formarea unor copii bine adaptați și fericiți, spre deosebire de cei nesiguri, supărați pe viață, inaccesibili sau imaturi.

Dacă nu v-ați iubit copiii astfel, la început o să vi se pară greu. Dar pe măsură ce veți practica iubirea necondiționată, veți constata că are un efect minunat, pentru că veți deveni o persoană mai generoasă și mai iubitoare în toate tipurile de relații. Sigur că nimeni nu este perfect. Și nu vă puteți aștepta să iubiți necondiționat în orice moment. Dar pe măsură ce vă veți îndrepta spre acest țel, veți constata că sînteți mult mai capabili să iubiți orice-ar fi.

Vă va fi poate de ajutor să vă amintiți cît mai des cîteva dintre lucrurile clare care vă definesc copiii:

1. Sînt copii.
2. Vor avea tendința să se comporte ca niște copii.
3. Comportamentul copiilor este în mare parte nesuferit.
4. Dacă eu îmi îndeplinesc rolul de părinte și îi iubesc în ciuda comportamentului lor copilăresc, ei se vor maturiza și vor renunța la această modalitate de exprimare.
5. Dacă îi iubesc doar cînd îmi fac pe plac (iubire condiționată) și îmi exprim iubirea față de ei doar în acele momente, ei nu se vor simți iubiți sincer. Asta îi va face să aibă o proastă părere despre sine, să se simtă nesiguri, practic nereușind să ajungă la acel comportament de autocontrol, care presupune o mai mare maturitate. De aceea, dezvoltarea și comportamentul lor reprezintă în egală măsură răspunderea mea și a lor.
6. Dacă îi iubesc doar cînd îmi îndeplinesc dorințele sau așteptările, se vor simți neputincioși și vor considera că nu are rost să se mai străduiască, de vreme ce niciodată nu este de ajuns. Vor fi pentru totdeauna măcinați de nesiguranță, neliniște, o proastă părere despre sine și mînie. Pentru a mă păzi de așa ceva trebuie să îmi amintesc cît

IUBIREA ESTE FUNDAMENTUL

mai des de răspunderea ce trebuie să mi-o asum în privința dezvoltării lor complete. (Pentru mai multe amănunte ar fi bine să citiți *How to Really Love Your Child [Cum să-ți iubești cu adevărat copilul]* de Ross Campbell.)

7. Dacă îi voi iubi necondiționat ei se vor simți în largul lor și vor reuși să-și stăpânească neliniștea și comportamentul pe măsură ce încep să se maturizeze.

Desigur că există comportamente specifice vârstei atât pentru fiii, cât și pentru fiicele noastre. Adolescenții se comportă diferit față de copiii mici, iar copiii de treisprezece ani vor reacționa altfel decât cei de șapte. Dar trebuie să ne amintim că sînt încă minori și nu adulți, așa încît trebuie să ne așteptăm ca uneori să mai dea greș. Arătați-vă răbdători cu ei pe măsură ce învață să se maturizeze.

Iubirea și... mult mai mult decît atît

Această carte se concentrează în special asupra nevoii de iubire a copiilor noștri și asupra felului în care le putem satisface această nevoie. Și asta pentru că această exigență afectivă ne condiționează major relația cu ei. Alte nevoi, în special cele fizice, sînt mai ușor de recunoscut și, de obicei, mai ușor de satisfăcut, dar nu aduc aceeași împlinire ori nu au un rol suficient de important în schimbările ce au loc de-a lungul vieții. Sigur că trebuie să le asigurăm copiilor noștri un adăpost, hrană și haine. Dar trebuie să ne asumăm și răspunderea formării lor mentale și sentimentale precum și aceea a sănătății lor.

S-au scris volume întregi despre faptul că un copil are nevoie de o *păreră despre sine sănătoasă* sau de un sentiment al valorii personale. Copilul cu o păreră despre sine exagerat de bună se consideră superior altora — ca fiind alesul Domnului și meritînd, prin urmare, orice își dorește. Copilul care se subestimează va fi mereu bîntuit de gînduri cum ar fi: „Nu sînt la fel de deștept, de athletic sau de frumos ca și ceilalți.” Refrenul lui preferat devine: „Nu pot”, iar realitatea sa se în-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

vârtește în jurul propoziției: „N-am reușit.” în calitate de părinți merită să ne concentrăm toate eforturile astfel încât copiii noștri să-și dezvolte o părere sănătoasă despre sine și să se considere membri importanți ai societății, cu capacități și talente deosebite; atunci ei vor simți dorința de a fi productivi. O altă nevoie universal valabilă a copiilor este aceea de *siguranță și securitate*. În această lume nesigură, este tot mai greu ca părinții să construiască acest sentiment de siguranță. Tot mai mulți părinți își aud copiii punându-le această întrebare dureroasă: „Oare ai să mă părăsești?” Trista realitate este că mulți dintre prietenii lor au fost părăsiți de părinți. Dacă unul dintre părinți deja a plecat, copilul se va teme să nu îl abandoneze și celălalt.

Copilul trebuie să-și dezvolte *capacitatea de adaptare în societate* astfel încât să trateze pe toată lumea ca fiind de aceeași valoare și să-și facă prieteni în funcție de o balanță corectă a ceea ce oferă și a ceea ce i se oferă. Fără această capacitate, copilul riscă să devină retras și așa va rămîne și la maturitate. Copilul lipsit de această capacitate esențială în stabilirea relațiilor interumane poate deveni un monstru despot, care îi înlătură pe toți pentru a-și atinge scopurile. Un important aspect al talentului de a stabili relații este capacitatea de a te raporta corect la ceea ce înseamnă autoritate. Reușita în toate direcțiile în viață se bazează pe înțelegerea și respectarea autorității. Fără aceasta, nici o altă capacitate nu are prea mare valoare. Părinții trebuie să-și ajute copiii să-și dezvolte acest har special, astfel încât ei să trăiască acea satisfacție interioară și sentimentul de împlinire care decurge din folosirea acestor calități înnăscute. Părinții trebuie să mențină în mod conștient acel echilibru subtil între a împinge un copil de la spate și a-l încuraja.

Cel mai important lucru este iubirea

Toate acestea și multe altele sînt nevoi legitime ale copiilor, dar în această carte ne vom concentra asupra iubirii. Du-

IUBIREA ESTE FUNDAMENTUL

pă părerea noastră, nevoia de iubire a copilului stă la baza tuturor celorlalte nevoi. Iubirea primită și învățarea felului în care iubirea trebuie oferită este terenul fertil pe care se străduiește să se dezvolte în mod pozitiv omenirea.

În primii ani

În prima copilărie, copilul nu distinge între lapte și tandrețe, între mîncarea solidă și iubire. Fără mîncare, copilul va muri de foame. Fără iubire, copilul va muri din punct de vedere emoțional și va deveni un handicapat pe viață. Multe studii arată că baza emoțională se construiește în primele optsprezece luni de viață, mai ales în cadrul relației mamă-copil. „Hrana” necesară sănătății emoționale constă în mîngîierile fizice, vorbele bune și îngrijirea tandră.

O dată ce copiii încep să meargă de-a bușilea, ei capătă un mai mare simț al identității și încep să se desprindă de obiectele iubirii lor. Deși pînă să se ajungă la acest moment se poate ca mama să se fi îndepărtat din raza de vedere a copilului, el are acum capacitatea să se depărteze de persoanele de care depinde. Pe măsură ce se dezvoltă, el învață să iubească mai activ. El nu mai este doar un receptor pasiv al iubirii, ci are capacitatea să reacționeze. Totuși, această capacitate este exprimată prin nevoia de a deveni posesiv cu cei dragi și nu de a se dărui. În următorii ani, capacitatea copilului de a-și exprima iubirea sporește. Și chiar dacă el continuă să primească iubire, va și oferi din ce în ce mai multă.

Fundamentul iubirii așezat în primii ani de viață afectează capacitatea copilului de a învăța și determină în mare parte momentul în care va fi capabil să sesizeze și un alt tip de informații. Mulți copii merg la școală nepregătiți să învețe pentru că ei nu sînt pregătiți emoțional să învețe. Copiii trebuie să atingă un nivel emoțional necesar de maturitate înainte de a fi capabili să învețe în mod eficient la nivelul vârstei lor. Faptul că trimitem copilul la o școală mai bună sau că-i schimbăm profesorii nu poate fi o rezolvare. Trebuie să ne

asigurăm că acești copii ai noștri sînt pregătiți *din punct de vedere emoțional* să învețe. (Vezi capitolul nouă referitor la relația dintre iubire și învățatură.)

în adolescență

Satisfacerea nevoii de iubire a copilului nu este atît de simplă pe cît poate părea, și acest lucru este și mai vizibil odată cu începutul adolescenței. Primejdiile acestei vîrste sînt suficient de îngrijorătoare de la sine; copilul care intră în această perioadă cu un rezervor emoțional gol este și mai vulnerabil în raport cu problemele vîrstei adolescenței.

Copiii crescuți cu iubire condiționată învață să iubească tot în acest fel. Cînd ajung la adolescență, ei deja își manipulează și își manevrează cum poftesc părinții. Cînd sînt mulțumiți, își mulțumesc părinții. Cînd sînt nemulțumiți, își frustrează părinții. Acest fapt duce la un blocaj al părinților, pentru că ei se tot așteaptă ca adolescenții să le facă pe plac; dar acești adolescenți nu știu cum să iubească necondiționat. Cercul vicios rezultat se transformă cel mai adesea în mînie, resentimente și ieșiri necontrolate ale adolescenților.

Iubirea și sentimentele copiilor noștri

Copiii sînt ființe preponderent emoționale, iar o primă abordare a lumii se face tot la nivel emoțional. Mai multe studii recente au arătat că starea emoțională a mamei afectează copilul încă de cînd acesta se află în pîntecul ei. Fetusul reacționează la supărările sau bucuriile mamei. Pe măsură ce copilul crește, el devine tot mai sensibil la starea emoțională a părinților.

În familia Campbell, de multe ori copiii s-au dovedit a fi mai preocupați de sentimentele tatălui decît de propriile lor sentimente. Adesea, de exemplu, oricare dintre ei se putea identifica cu ceea ce simțeam eu, chiar dacă nu conștientizăm asta. Fiica mea putea spune ceva de genul: „De ce ești supărat, tată?”, deși eu nu-mi conștientizăm supărarea. Dar stă-

IUBIREA ESTE FUNDAMENTUL

team puțin și mă gîndeam și-mi dădeam seama că da, eram puțin supărat din cauza a ceva ce se întîmplase peste zi.

Altădată, unul dintre copiii mei mi-a spus: „De ce ești așa fericit, tăticele ?”

„Cum ți-ai dat seama că sînt fericit ?”, l-am întrebat, vrînd să aflu dacă am dat vreun indiciu în această direcție. Odată, fiica mea Carey mi-a spus: „Pentru că fluierai o melodie veselă.” Nici măcar nu mi-am dat seama că fredonasem ceva. Nu-i așa că sînt grozavi copiii ? Sînt atît de sensibili la sentimentele noastre! De asta și conștientizează cu atîta exactitate felul în care ne manifestăm iubirea față de ei. Și tot de aceea ei se tem de supărările noastre. Dar despre asta vom vorbi mai pe larg ulterior.

Trebuie să ne comunicăm iubirea într-un limbaj pe care să-l înțeleagă și copiii noștri. Adolescentul care fuge de acasă este un copil convins că nimeni nu-l iubește. Mulți dintre părinții acestor adolescenți vor protesta, spunînd că ei își iubesc copiii și poate că așa și este. Numai că nu au reușit să-și comunice această iubire. Părinții au pregătit masa cea de toate zilele, au spălat hainele, au asigurat mijloacele de transport, le-au dat o educație, o șansă să învețe și să se recreeze. Toate acestea sînt exprimări valabile ale iubirii dacă pe primul loc se află iubirea necondiționată. Dar ele nu pot ține locul acelei iubiri de importanță capitală și copiii sesizează diferența. Ei știu dacă primesc sau nu ceea ce-și doresc cel mai tare pe lumea asta.

Cum vă puteți comunica iubirea

Tristul adevăr este că puțini copii se simt iubiți necondiționat. Și totuși, este tot atît de adevărat că majoritatea părinților își iubesc profund copiii. Și atunci de unde apare această cumplită contradicție? Principalul motiv este că puțini părinți știu cum să își transfere iubirea lor din inimă către sufletele copiilor lor. Unii părinți presupun că dacă își iubesc

copiii, aceștia din urmă știu asta de la sine. Alți părinți cred că a-i spune unui copil un simplu „te iubesc” este de ajuns pentru a-și manifesta iubirea. Din păcate, nu este adevărat.

Motivarea prin comportamentul vostru

Sigur că e bine să simți iubire și să-ți exprimi sentimentele prin cuvinte, dar nu este suficient pentru ca un copil să se simtă iubit necondiționat. Motivul este că acești copii sînt motivați comportamental. Ei reacționează la niște fapte — la ceea ce faceți împreună. Așadar, pentru a ajunge pînă la ei trebuie să-i iubiți în termenii lor sau într-un mod comportamental.

Această abordare prezintă cîteva avantaje pentru părinți.

De exemplu, dacă ați avut o zi proastă și sînteți la pămînt, descurajați, atunci cînd vă întoarceți acasă nu vă simțiți prea iubitori. Dar vă puteți comporta cu iubire, pentru că un comportament este simplu. Puteți să le oferiți copiilor iubirea voastră chiar cînd nu vă simțiți iubitori.

S-ar putea să vă întrebați dacă nu cumva este incorect și dacă nu cumva copiii vor sesiza tocmai acest sentiment. Într-un fel da, pentru că ei sînt extrem de sensibili din punct de vedere emoțional. Ei știu exact cînd nu sînteți foarte iubitori și totuși percep și comportamentul de iubire. Nu credeți oare că sînt chiar mai recunoscători cînd reușiți să fiți iubitori în ciuda a ceea ce este de fapt în sufletul dvs. ?

Copiii dvs. vor sesiza ce simțiți în privința lor după felul în care vă veți comporta față de ei. Apostolul Ioan scria:

„Feții mei, să nu iubim cu vorba, numai din gură, ci cu fapta și cu adevărul.”¹ Dacă ar fi să facem o listă a tuturor modurilor comportamentale de a iubi un copil, mă îndoiesc că ea ar fi mai lungă de o pagină. Nu există prea multe căi și asta

1. I Ioan 3:18 (În toată această carte, citatele biblice sînt preluate din *Biblia sau Sfînta Scriptură* tipărită de Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă a Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.

[N.ed.]

IUBIREA ESTE FUNDAMENTUL

este bine, pentru că e preferabil să nu complicăm lucrurile.

Contează un singur lucru, și anume ca rezervorul emoțional al copiilor dvs. să fie plin. Trebuie pur și simplu să vă amintiți că exprimările comportamentale ale iubirii pot fi împărțite în mângâieri fizice, timp acordat, daruri, servicii și cuvinte de încurajare.

Cum puteți vorbi pe înțelesul copiilor dumneavoastră

Așa cum observam anterior, există cinci limbaje ale iubirii și este foarte probabil ca și copilul dvs. să aibă un limbaj principal prin care iubirea îi poate fi comunicată cel mai bine. Dacă veți reuși să vorbiți limbajul lui de iubire, înseamnă că veți satisface cea mai profundă nevoie emoțională a sa. Asta nu înseamnă că trebuie să vorbiți doar acest limbaj principal al iubirii. Copiii au nevoie de toate cele cinci limbaje ale iubirii pentru a-și menține plin rezervorul emoțional. Asta înseamnă că părinții trebuie să învețe cum să vorbească toate aceste limbaje. Următoarele cinci capitole vă vor arăta cum să faceți asta.

Copiii dvs. pot recepta iubirea prin intermediul tuturor acestor limbaje. Totuși, majoritatea copiilor au un limbaj principal al iubirii — unul care li se potrivește mai bine decât celelalte. Dacă doriți să satisfaceți în mod eficient nevoia de iubire a copiilor dvs., este de o importanță crucială să descoperiți care este limbajul principal de iubire în cazul lor. Începând cu capitolul doi, vă vom ajuta să descoperiți care este limbajul principal al iubirii al copilului dvs. Prudență, totuși. Dacă acest copil are sub cinci ani, nu vă așteptați să vă dați seama imediat care este principalul său limbaj de iubire. N-o să reușiți. Copilul s-ar putea să vă dea câteva indicii, însă rareori acest limbaj este clar și ușor de distins. Abordați-l în toate cele cinci limbaje. Mângâieri pline de tandrețe, cuvinte de încurajare, cât mai mult timp acordat, daruri și servicii, toate contribuind la satisfacerea nevoii de iubire a copilului

dvs. Dacă această nevoie este satisfăcută și copilul se simte iubit sincer, îi va fi mult mai ușor să învețe și să reacționeze și în alte direcții. Există o interacțiune între iubire și toate celelalte nevoi ale copilului. Folosiți toate cele cinci limbaje chiar și atunci când copilul este mai mare, pentru că are nevoie de toate cinci pentru a se dezvolta, chiar dacă tînjește mai mult după unul dintre ele.

Un al doilea avertisment: când veți descoperi limbajul de iubire al copilului dvs. și astfel el va primi iubirea de care are nevoie, nu trebuie să credeți că de acum totul va merge de la sine în viața sa. Tot vor mai fi obstacole și neînțelegeri. Dar copilul dvs. va avea de câștigat de pe urma iubirii asemeni unei flori. Dacă iubirea va fi alimentată așa cum se cuvine, copilul va înflori și va binecuvînta lumea prin frumusețea sa. Fără iubire, va deveni o floare veștejită, însetată.

Cum probabil vă doriți ca acești copii să crească și să se împlinescă, va trebui să vă manifestați iubirea prin toate formele sale de limbaj și apoi să-i învățați cum să le folosească la rîndul lor. Acest lucru are o mare însemnătate nu numai pentru copiii dvs., dar și pentru cei alături de care vor trăi sau cu care vor porni la drum. Un semn de maturitate este capacitatea de a oferi și de a primi recunoștință folosind toate formele de iubire — mîngîieri fizice, timp acordat, cuvinte de încurajare, daruri și servicii. Puțini adulți sînt capabili să facă asta; majoritatea oferă sau primesc iubirea doar într-unul sau două feluri.

Dacă nu ați procedat astfel în trecut, veți constata că la rîndul dvs. vă veți schimba și vă veți maturiza, devenind mai înțelegători și stabilind relații mai împlinite. Cu timpul, realmente veți avea o familie care vorbește mai multe limbi.

Capitolul doi

Limbajul nr. 1 al iubirii:

Mîngîierile fizice

Samantha era în clasa a cincea și familia ei se mutase de

Curînd. „Mi-a fost greu anul acesta să mă mut și să-mi fac noi prieteni. La școala cea veche cunoșteam pe toată lumea și ei mă cunoșteau pe mine.” Cînd am întrebat-o dacă a simțit că părinții ei m-ar iubi-o atunci cînd au hotărît să o ia de la vechea școală și din orașul respectiv, Samantha a spus: „A, nu. Nu am considerat niciodată că au făcut-o într-adins. Știu că mă iuiesc, pentru că toată ziua mă strîng în brațe și mă sărută. Aș fi vrut să nu fi fost nevoie să ne mutăm, dar știu că slujba tatei este ceva important.”

Limbajul de iubire al Samanthei constă în mîngîierile fizice; ele îi spun că mama și tata o iubesc. Îmbrățișările și sărutările sînt modalitățile cel mai des întîlnite de exprimare a acestui tip de limbaj al iubirii, dar mai există și altele. Un tătîc poate să-și arunce în sus băiețelul de un an. Să-și învîrtească fetița de șapte ani și aceasta să rîdă din plin. O mămică îi poate citi o poveste copilașului de trei ani pe care îl ține în poală. Asemenea activități care presupun o atingere fizică apar între părinți și copii, dar nu suficient de des pe cît ați putea crede. Studiile arată că mulți părinți își mîngîie copiii doar cînd este absolut necesar: la îmbrăcare sau la dezbrăcare, în momentul în care îi suie în mașină sau îi duc în brațe în parc. Se pare că mulți părinți nu sînt conștienți de marea nevoie a copiilor de a fi mîngîiați și cît de ușor ar putea folosi acest

mijloc pentru a păstra rezervorul emoțional al copiilor plin cu iubire necondiționată.

Mîngîierea fizică este de fapt limbajul de iubire cel mai simplu de folosit necondiționat, pentru că părinții n-au nevoie de ocazii speciale sau de justificări pentru a stabili o apropiere fizică. Au aproape tot timpul ocazia să-și transfere iubirea în sufletul copilului printr-o mîngîiere. Limbajul mîngîierilor nu se reduce doar la îmbrățișări și sărutări, ci include și alt tip de apropiere fizică. Chiar cînd sînt ocupați, părinții pot să-și mîngîie ușor copiii pe spate, pe braț sau pe umăr.

Deși unii părinți o fac cît se poate de vizibil, alții aproape că încearcă să evite să-și mîngîie copiii. Adesea această legătură fizică limitată apare pentru că părinții pur și simplu nu-și dau seama ce fac sau nu știu cum să schimbe lucrurile. Mulți sînt bucuroși să învețe cum ar putea să-și manifeste iubirea prin această modalitate fundamentală.

Fred era foarte îngrijorat de relația cu fetița lui de patru anișori Janie, pentru că se ferea de el și părea chiar că îl evită. Fred avea un suflet foarte mare, dar era tare rezervat și de obicei nu-și manifesta sentimentele. Îl stînjea întotdeauna să-și exprime emoțiile prin mîngîieri fizice. Dar pentru că-și dorea atît de mult să fie mai apropiat de Janie, era dispus să facă unele schimbări și a început să-și manifeste iubirea față de ea cu o ușoară mîngîiere pe braț, pe spate sau pe umeri. Treptat, el a folosit tot mai mult acest limbaj al iubirii și în cele din urmă a învățat să-și îmbrățișeze și să-și sărute adorata fiică fără să se mai simtă stînjenit.

Această schimbare n-a fost deloc simplă pentru Fred. Dar pe măsură ce această manifestare a devenit mai evidentă, el a constatat că Janie avea mare nevoie de cît mai multă afecțiune părintească; dacă nu ar fi primit-o, totul s-ar fi transformat în mînie. Fred a reușit să înțeleagă că lipsa de afecțiune din partea sa ar fi putut să prejudicieze relațiile lui Janie cu bărbății care vor apărea ulterior în viața ei.

Copilul mic tînjește după mîngîieri

Freci a descoperit forța acestui limbaj de iubire mai special, în ultimii ani, multe studii au ajuns la aceeași concluzie: copiii care sînt ținuți în brațe, îmbrățișați, sărutați se dezvoltă mai devreme din punct de vedere emoțional decît cei care sînt lăsați multă vreme fără un contact fizic.

Mîngîierile fizice sînt cea mai puternică voce a iubirii. O voce care strigă: „Te iubesc!” Importanța mîngîierii copiilor nu este o noțiune modernă. În secolul întîii iudeii care trăiau în Palestina își duceau copiii la Isus „pentru ca El să-i atingă”. Marcu avea să scrie în *Evangelhia* sa că ucenicii îi certau pe părinți, gîndindu-se că Isus era mult prea ocupat cu lucruri „importante” pentru a-și petrece vremea cu copiii. Dar Isus s-a supărat pe discipoli și le-a spus: „« Lăsați pruncii să vie la mine și nu-i opriți pe ei căci a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu. Adevăr grăiesc vouă, cine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un copil nu va intra în ea. » Și cuprinzîndu-i cu brațele i-a binecuvîntat punîndu-și mîinile peste ei.”¹

Veți învăța cum să discerneți care este principalul limbaj de iubire al copilului dvs. în capitolul șapte. S-ar putea ca aceasta să nu fie mîngîierile fizice. Dar nu contează. Toți copiii simt nevoia să fie mîngîiați, și părinții înțelepți, chiar dacă aparțin unor culturi diferite, recunosc importanța mîngîierii copiilor. De asemenea, ei își dau seama de nevoia copiilor lor de a primi mîngîieri tandre din partea altor adulți semnificativi pentru viața lor cum ar fi bunicii, profesorii sau liderii religioși. Și totuși, cei al căror limbaj principal de iubire îl reprezintă mîngîierile fizice au nevoie de mai multe mîngîieri; dar, în general, toți copiii trebuie îmbrățișați și mîngîiați de către adulți pentru a simți sinceritatea declarației „Te iubesc”.

1. Afara* 10:13-16.

Mulți oameni se abțin de la mângâierile fizice de teama de a nu fi interpretate drept pedofilie. Mare nenorocire! Poate că frica v-a împiedicat să vă exprimați în acest mod, care este cel mai firesc dintre toate. Sigur că știm că există adulți care s-au lăsat pradă unor comportamente care au degenerat, ajungându-se la obsesii sexuale; asemenea nelegiuiți trebuie condamnați și aspru pedepsiți. Dar nu trebuie ca orice om care îmbrățișează un copil să fie suspectat că ar fi de fapt un pedofil. Precauțiile sînt necesare, dar nu trebuie să lăsăm ca frica de a fi acuzați de astfel de lucruri să ne împiedice să ne manifestăm afecțiunea. Trebuie să vă îmbrățișați și să vă săruțați în voie copiii, rudele foarte tinere și ceilalți copii care se află în sfera dvs. de influență.

**Mângâierile fizice de-a lungul anilor
în care copilul crește**

Sugarii și copiii care merg de-a bușilea

Copiii noștri au mare nevoie de mângâieri în primii ani de viață. Din fericire, ținutul în brațe și strînsul la piept al sugarului este un gest aproape instinctiv pentru mame și în cele mai multe culturi tații își manifestă și ei din plin afecțiunea. Dar în această lume mereu în goană, uneori părinții nu-și mai mîngîie suficient copiii, sau cel puțin nu atît cît o făceau părinții lor. Stau multe ore la serviciu și adesea vin obosiți acasă. Dacă și mama lucrează, ea trebuie să se asigure că persoana care îi ține locul este în stare să mîngîie copilul și știe că are voie să o facă. Oare copilul va fi mîngîiat cu afecțiune de-a lungul întregii zile sau va fi lăsat în pătuțul lui, în plata Domnului și fără afecțiune? La creșă, copilul trebuie să fie mîngîiat cu afecțiune și tandrețe fie la schimbarea scutecelor, fie la orele de masă sau de îngrijire propriu-zisă. Chiar și un sugar simte diferența dintre o mîngîiere blîndă și una brutală. Părinții ar trebui să facă toate eforturile pentru a se asigura că

LIMBAJUL NR. 1 AL IUBIRII: MÎNGÎIERILE FIZICE

acești copii sînt tratați cu afecțiune în orele în care se află de parte de ei.

Pe măsură ce copilul crește și devine mai activ, nevoia de mîngîieri nu scade. Îmbrățișările și sărutările, lupta corp la corp pe dușumea, călăritul părinților și alte mîngîieri în joacă sînt absolut vitale pentru dezvoltarea emoțională a copilului. Copiii au nevoie zilnic de multe mîngîieri afectuoase, iar părinții ar trebui să facă toate eforturile pentru a-și exprima astfel iubirea. Dacă nu sînteți din fire niște „pupăcioși”, s-ar putea să aveți în mod conștient sentimentul că faceți ceva contrar firii dvs. Dar puteți învăța. Cînd începem să înțelegem importanța mîngîierilor pline de afecțiune acordate copiilor noștri, devenim motivați să ne schimbăm.

Băieții și fetițele au în egală măsură nevoie de afecțiune fizică, chiar dacă băieții sînt adesea mai puțin răsfațați astfel decît fetițele. Există mai multe motive, dar cel mai des întîlnit dintre acestea este că părinții consideră că afecțiunea fizică ar putea să ducă la efeminarea băiatului. Sigur că nu este adevărat. Realitatea este că dacă părinții mențin plin rezervorul emoțional, copilul are o părere despre sine și o identitate sexuală mai sănătoasă.

Primii ani de școală ai copilului

Cînd copilul începe să meargă la școală, încă mai are nevoie disperată de mîngîiere. O îmbrățișare dată în fiecare dimineață la plecare poate inspira siguranța și îndepărta nesiguranța emoțională pentru ziua respectivă. Îmbrățișarea copilului la întoarcerea lui acasă poate sta la baza unei după-amieze liniștite, cu o activitate mentală și fizică pozitive, pe cînd lipsa îmbrățișării poate duce la încercarea disperată a copilului de a atrage atenția asupra sa. De ce asta ? Copiii sînt confrunțați zilnic la școală cu noi experiențe și trăiesc emoții atît pozitive cît și negative față de profesori și colegi. De aceea, căminul trebuie să fie un refugiu, un loc în care iubirea este un lucru sigur. Nu uitați, mîngîierile fizice constituie

unul dintre cele mai puternice limbaje ale iubirii. Atunci cînd el este exprimat firesc, copilul se simte mai bine în pielea sa și comunică mai ușor cu ceilalți.

Dar am și eu doi băieți și pe măsură ce cresc au tot mai puțină nevoie de afecțiune, mai ales de mîngîieri, ar putea să contraargumenteze cineva. Nu e adevărat. *Toți* copiii au nevoie de o legătură fizică de-a lungul copilăriei și a adolescenței. Mulți băieți între șapte și nouă ani trec printr-o fază în care se opun mîngîierilor fizice și totuși au nevoie de o legătură fizică. Ei par a fi mai receptivi la un contact mai brutal cum ar fi lupta corp la corp, ghionturile, loviturile în joacă, îmbrățișările ursului, „bate palma” sau altele asemenea. Fetele par și ele încîntate de acest tip de legături fizice, dar nu se opun mîngîierilor mai blînde, pentru că, spre deosebire de băieți, nu trec prin acea fază de refuz al afecțiunii.

Multe dintre legăturile fizice din această perioadă a existenței copilului se vor manifesta în cadrul jocurilor sau al meciurilor sportive. Baschetul, fotbalul și fotbalul american sînt, toate, sporturi de contact. Cînd joci un meci în curtea casei, combini timpul acordat cu atingerea fizică. Dar ea nu trebuie să se limiteze doar la asemenea partide. Trecutul mîinii prin părul copilului, mîngîierea pe umăr sau pe braț, bătutul pe spate sau pe picior, toate însoțite de cuvinte de încurajare sînt de asemenea exprimări pline de conținut și de iubire adresate copilului în perioada de creștere.

Pentru mulți părinți legătura fizică folosită este ținutul în brațe al copilului în timp ce i se citește o poveste. Aceasta le dă posibilitatea să mențină mai multă vreme apropierea fizică, lucru profund semnificativ pentru copil, care va deveni o amintire pentru tot restul vieții.

Alte momente în care apropierea fizică este importantă sînt acelea cînd copilul este bolnav sau rănit fizic ori emoțional, obosit ori s-a petrecut ceva nostim sau foarte trist. Părinții trebuie să se asigure că își tratează la fel băieții și fetele în asemenea împrejurări. Majoritatea băieților au tendința să considere că afecțiunea fizică este ceva tipic „feminin”, mai

ales în anumite perioade ale dezvoltării lor; cînd se opun, este mai ușor pentru părinți să păstreze distanța față de ei. De asemenea, unii adulți consideră că băieții sînt mai puțin emoționali în anumite perioade de vîrstă. Dacă părinții simt astfel, ei trebuie să se opună unor asemenea sentimente și să continue să asigure legătura fizică de care au nevoie băieții lor, chiar dacă aceștia se comportă ca și cum nu le-ar păsa.

Copilul în perioada de dinaintea adolescenței

În timpul primilor ani de școală, este esențial să nu uitați că vă pregătiți copilul pentru cea mai dificilă parte a copilăriei — adolescența. Cînd copilul e mic, este relativ ușor să îi umpli rezervorul emoțional. Desigur că el se golește foarte repede și trebuie reumplut. Pe măsură ce copilul crește, și rezervorul emoțional se mărește. Iar a-l menține plin devine și mai dificil, în cele din urmă, băiatul va fi chiar mai mare decît *âvs.*, mai puternic și mai deștept — cel puțin așa crede el, nu aveți decît să-l întrebați! Iar fiica va deveni o adultă minunată, care este mai deșteaptă și mai elegantă decît dvs.!

Continuați să le umpleți rezervorul emoțional chiar și atunci cînd nu dau semne că ar avea nevoie de așa ceva. Pe măsură ce băieții se apropie de adolescență, s-ar putea să refuze mîngîierile de teamă să nu fie considerați prea feminini, iar fetele ar putea constata că tații se feresc să le mai mîngîie. Dacă vreți să vă pregătiți așa cum se cuvine fiica în perioada de preadolescență, mai ales pentru ceea ce urmează, nu vă abțineți de la mîngîieri. Și iată de ce.

În această fază de dinaintea adolescenței, fetele au mare nevoie ca tații să-și exprime iubirea față de ele. Spre deosebire de băieți, importanța unei iubiri necondiționate este mult mai mare în cazul fetelor și atinge apogeul cam pe la unsprezece ani. Unul dintre motivele speciale pentru care se manifestă această nevoie este faptul că mamele oferă de obicei mai multă afecțiune fizică decît tații în această fază.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

Dacă ați urmări un grup de fete de clasa a șasea la școală ați constata diferența dintre cele care sînt pregătite pentru adolescență și cele care sînt într-o continuă zbatere. Pe măsură ce fata se apropie de această fază delicată a existenței sale, știe intuitiv că trebuie să aibă o părere cît mai bună despre ea. De asemenea, subconștientul său știe că îi este necesară o identitate sexuală bine definită pentru a trece anii care urmează. Este foarte important ca ea să se simtă o femeie admirată în devenire.

Pe măsură ce veți urmări fetele, veți constata că o parte dintre ele stabilesc greu relații cu sexul opus. Fie sînt timide și retrase, fie flirtează exagerat și chiar încearcă să seducă. Chiar dacă băieților le place ca o fată atrăgătoare să flirteze cu ei, nu o respectă suficient și de obicei o blamează în lipsă. Un mare chin pentru o asemenea fată nu este doar faptul că își distruge reputația, ci și că își distruge relațiile cu celelalte fete. Ele încearcă s-o izoleze datorită comportamentului său față de băieți. La această vîrstă prietenii normale, în care se obține sprijinul din partea celorlalte fete, sînt mult mai importante decît relațiile cu băieții. De asemenea, aceste prietenii stabilesc tipare care de obicei durează o viață.

Veți observa însă că o parte dintre fete nu au un comportament sîngaci față de băieți. Sînt ele însele pentru că au o părere bună, sănătoasă despre sine și o identitate sexuală clară. Tiparul lor comportamental este unul consecvent și stabil, indiferent că se adresează unei vedete sportive a școlii sau unui băiat timid și ezitant. De asemenea, veți constata că băieții le stimează mai mult, ceea ce este cel mai important. Stabilesc prietenii apropiate, profunde și care reprezintă un sprijin din partea celorlalte fete.

Fetele cu o părere bună și sănătoasă despre sine și cu o identitate sexuală clară pot face față mai bine tensiunilor negative din partea colegilor. Ele sînt mai capabile să respecte standardele morale pe care și le-au însușit de acasă și sînt mai bine pregătite să gîndească fără ajutorul nimănui.

Ce le face pe aceste fete să fie altfel ? Unele dintre ele au probleme în relațiile cu colegii, în vreme ce altele se descurcă perfect. Ați ghicit — rezervorul iubirii. Majoritatea celor care se descurcă bine au tați care și-au asumat rolul în menținerea unui rezervor plin de iubire. Chiar dacă tatăl unei fete nu mai locuiește în aceeași casă cu ea, nu trebuie să gîndim că totul este pierdut. Ea poate găsi un înlocuitor de tată într-un bunic sau un unchi. Multe fete fără tată reușesc să crească frumos, devenind femei sănătoase din toate punctele de vedere.

Adolescentul și mîngîierea fizică

Cînd copilul dvs. ajunge la vîrsta adolescenței, este foarte important să vă manifestați iubirea într-un mod pozitiv și mai ales cînd și unde trebuie. Mamele nu trebuie să-și îmbrățișeze niciodată fiul în prezența colegilor săi. El încearcă să-și dezvolte o personalitate independentă și un asemenea comportament îl stînjenește. În plus, ulterior va fi ținta glumelor celorlalți. Totuși, la sfîrșitul zilei, acasă, după ce fiul a avut un antrenament istovitor de fotbal, mama poate să-și îmbrățișeze băiatul și atunci această îmbrățișare va fi percepută ca o exprimare a iubirii.

Unii tați nu-și mai îmbrățișează și nu-și mai sărută fetele adolescente, considerînd că nu se mai cade în această fază. De fapt, adevărul este exact invers. Adolescenta are nevoie de îmbrățișările și sărutările tatălui; și dacă el se izolează de ea, aceasta va căuta mîngîierea fizică a altui bărbat, cel mai adesea într-o manieră nepermisă. Dar din nou timpul și locul sînt importante. În cazul în care nu fata este aceea care face primul pas spre o îmbrățișare în public, este mai bine să vă abțineți. Acasă însă puteți să aveți dvs. inițiativa.

Adolescenții consideră că îmbrățișările și alte forme de mîngîieri pline de afecțiune le sînt de ajutor mai ales atunci cînd trec printr-o perioadă dificilă sau solicitantă — cînd este vorba despre un proiect pentru școală, de exemplu. Și nu uitați, la fel de importantă este și apropierea fizică față de părintele de același sex. Tații care își îmbrățișează fiii și mamele

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

care își îmbrățișează fiicele nu greșesc în nici una din perioadele de dezvoltare ale copiilor. Fiul are nevoie de afecțiunea tatălui, dar și a mamei, așa cum fiica are nevoie să simtă iubirea atât din partea mamei cât și a tatălui.

Dacă sînteți în căutare de moduri de a vă arăta iubirea față de adolescenți, le veți găsi. De exemplu, cînd vin acasă oboșiți după un antrenament sportiv, vă puteți oferi să le masați mușchii prea solicitați. Sau după ce au învățat intens ore în-tregi, puteți să le masați gîturile înțepenite sau să-i ajutați să se relaxeze printr-o mîngîiere plină de afecțiune. Multor copii le place să fie scărpinăți pe spate chiar și cînd sînt mari și s-au mutat la casele lor.

Totuși, unui adolescent nu trebuie să-i impuneți o apropiere fizică. Dacă el se ferește cînd vreți să-l strîngeți în brațe sau tresare cînd îl mîngîiați pe umăr, abțineți-vă. Dintr-un motiv sau altul, copilul dvs. nu vrea să fie mîngîiat în acel moment. S-ar putea să nu aibă nici o legătură cu dvs. sau să fie mai degrabă o manifestare în raport cu alt aspect al relației dintre el și dvs. Adolescenții sînt plini de emoții, gînduri și dorințe și uneori pur și simplu nu vor să fie atinși. Trebuie să le respectați sentimentele, indiferent dacă sînt exprimate prin cuvinte sau prin gesturi. Dacă însă refuză permanent orice contact fizic, trebuie să vă găsiți timp să stați de vorbă pentru a afla care sînt motivele.

Nu uitați, sînteți un model pentru copiii dvs.; ei vor urmări cu atenție felul cum aplicați aceste mîngîieri fizice. Puteți să vă dați seama dacă vă calcă pe urme văzîndu-i cum mîngîie la rîndul lor. Este minunat să constatați că și copiii folosesc același limbaj eficient în relațiile cu ceilalți.

Cînd principalul limbaj de iubire al copilului dumneavoastră este mîngîierea fizică

Oare principalul limbaj de iubire al copilului dvs. este mîngîierea fizică ? Pentru a fi siguri că ați detectat corect, ci-

țiți cu atenție capitolul șapte. Totuși, iată câteva indicii. Pentru copiii care înțeleg acest limbaj al iubirii, mîngîierea fizică va însemna o comunicare mai profundă a iubirii decît prin cuvintele „te iubesc” sau printr-un dar, prin repararea bicicletei sau prin faptul că petreceți mai mult timp cu ei. Evident că ei primesc iubirea prin toate formele de limbaj, dar cel mai clar și mai puternic rămîne cel al mîngîierii fizice. Fără îmbrățișări, sărutări, bătăi pe umăr și alte forme de exprimare fizică a iubirii rezervorul lor de iubire va rămîne veșnic insuficient umplut.

Cînd folosiți mîngîierile fizice cu copiii din această categorie, mesajul dvs. de iubire va fi cît se poate de limpede. O îmbrățișare plină de tandrețe transmite iubire oricărui copil, dar o face mult mai accentuat pentru cei care se încadrează în această categorie. În schimb, dacă folosiți apropierea fizică pentru a vă manifesta mînia sau ostilitatea, îi veți face să sufere și mai profund pe acești copii. O palmă peste față nu e bună pentru nici un copil, dar este dezastruoasă pentru cei care au drept principal limbaj al iubirii mîngîierea fizică.

Marilyn nu a aflat despre cele cinci limbaje ale iubirii decît atunci cînd fiul său Joey împlinise deja doisprezece ani. La sfîrșitul unui seminar pe tema limbajelor iubirii s-a întors către o prietenă și i-a spus: „Acum în sfîrșit îl înțeleg pe Joey. Ani de zile m-a enervat pentru că veșnic avea ceva cu mine. Cînd spălăm vasele se furișă în spatele meu și îmi punea mîinile la ochi. Cînd treceam pe lîngă el mă ciupea de braț. Dacă treceam prin cameră și el era pe jos, mă apuca de picior. Uneori îmi răsucea mîna, îmi ciufulea părul cînd stăteam pe canapea, deși trebuie să recunosc că nu mai face asta de cînd i-am zis să nu-l mai prind cu mîna în părul meu. La fel procedează și cu tatăl lui și de obicei totul sfîrșește printr-o luptă corp la corp pe podea.

Acum îmi dau seama că principalul limbaj de iubire pentru Joey este stabilirea unei legături fizice. În toți acești ani, el încerca să mă mîngîie într-un fel sau altul pentru că dorea să fie mîngîiat. Recunosc că eu nu prea mîngîi din fire — pă-

rinții mei nu erau deloc pupăcioși. Acum îmi dau seama că soțul meu i-a oferit iubire lui Joey prin luptele corp la corp ori printr-un contact mai brutal, în vreme ce eu m-am ferit de fiecare dată izolându-mă în fața tuturor eforturilor pe care le-a făcut pentru a obține iubire din partea mea. Oare cum de nu mi-am dat seama atîta vreme? Acum totul pare atît de simplu."

În seara aceea Marilyn a discutat cu soțul ei despre seminarul la care participase. Chris a fost oarecum surprins de ceea ce a aflat. „N-am mai auzit ca o luptă corp la corp să fie o formă de iubire, dar există o logică", i-a spus el lui Marilyn. „Eu am procedat cum mi s-a părut firesc. De fapt, și în cazul meu principalul limbaj de iubire este cel al mîngîierii fizice."

Cînd Marilyn a auzit asta, i s-a mai aprins un beculeț.

Acum n-o mai mira faptul că soțul ei dorea mereu s-o îmbrățișeze și s-o sărute. Chiar cînd nu vroia neapărat să facă dragoste, era cel mai pupăcios om din cîți cunoscuse vreodată, în seara aceea, Marilyn a simțit că a scăpat de o mare povară înțelegînd ce se întîmplă și s-a hotărît să învețe să vorbească acest limbaj al iubirii, pe acela al mîngîierii fizice. Va începe pur și simplu prin a reacționa la mîngîierile celor doi.

Cînd Joey a venit pe lîngă chiuvetă și i-a pus mîinile la ochi, și-a ridicat mîinile ude din chiuvetă, s-a întors spre el și l-a strîns tare la piept. Joey a fost șocat, dar a rîs. Cînd Chris a luat inițiativa unei îmbrățișări și a unui sărut ea a reacționat ca pe vremea cînd erau încă logodiți. El i-a zîmbit și i-a spus: „Am să te mai trimit la niște seminarii. Chestia asta chiar funcționează!"

Marilyn și-a continuat eforturile de a învăța un nou limbaj al iubirii și la momentul potrivit mîngîierile au devenit tot mai firești pentru ea. Cu mult înainte însă ca ea să se simtă pe de-a-ntregul confortabil, Chris și Joey au fost beneficiarii mîngîierilor ei și i-au răspuns folosind principalul ei limbaj de iubire, serviciile. Joey spăla vasele, Chris dădea cu aspiratorul, iar Marilyn se simțea în al nouălea cer.

Ce spun copiii

Pentru mulți copii, mîngîierea fizică este mai grăitoare decît cuvintele, darurile, timpul acordat sau serviciile. Fără ea, rezervorul iubirii nu va da niciodată pe dinafară. Iată ce au de spus acești copii în privința efectului mîngîierilor fizice.

sPfclyson, șapte ani: „Știu că mama mă iubește pentru că mă strînge în brațe.”

«Percmy, fiind în primul an de facultate, mi-a spus cum și-a dat el seama că părinții îl iubeau: „Mi-au arătat tot timpul afecțiunea lor. De cîte ori plecam de acasă, de cînd mă știu, eram îmbrățișat și sărutat de mama și strîns în brațe de tata — atunci cînd era acasă. Și de fiecare dată cînd mă întorceam acasă, se repeta același spectacol. Lucrurile au rămas la fel și acum. Unora dintre prietenii mei nu le vine să creadă asta despre părinții mei, pentru că nu au crescut în familii în care să existe mîngîieri, dar mie îmi place. Aștept cu nerăbdare îmbrățișările lor. Am un sentiment care mă încălzește interior.”

SWark, unsprezece ani, a fost întrebant: „Dacă ar fi să punem note între zero și zece, de cît crezi că te iubesc părinții tăi ?” Fără să clipească, el a răspuns: „De zece”. Cînd l-am întrebant de ce simte asta cu atîta tărie, el mi-a spus: „Mai întîi, pentru că mi-o spun, dar mai ales pentru felul cum se poartă cu mine. Tata, de fiecare dată cînd trece pe lîngă mine, mă împinge ușor și ne batem pe podea. E tare nostim. Mama mă îmbrățișează și mă sărută mereu, deși trebuie să recunosc că nu o mai face în fața prietenilor mei.”

%lessica, doisprezece ani, locuiește cu mama ei mai tot timpul și merge o dată la două săptămîni la tatăl ei. Ea spune că se simte foarte iubită de tatăl ei. Cînd am întrebant-o de ce, ea a spus: „Pentru că de fiecare dată cînd mă duc la el mă strînge în brațe și mă sărută și îmi spune cît de mult se bucură că mă vede. Cînd plec, mă îmbrățișează îndelung și îmi spune

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

că o să-i fie dor de mine. Știu că și mama mă iubește — face tot felul de lucruri pentru mine, dar tare aș vrea să mă îmbrățișeze și să fie la fel de încântată pe cât este tata când sîntem împreună."

Dacă principalul limbaj al iubirii copilului dvs. este mîngîierea fizică și nu asta vă stă în fire, dar vreți să învățați acest limbaj al copilului dvs., vă poate fi de ajutor să începeți prin a vă mîngîia singuri. Da, nu glumim. Mai întîi mîngîiați-vă pe braț, de la încheietura mîinii pînă la umăr. Masați-vă ușor pe umăr. Apoi cu cealaltă mînă procedați la fel. Treceți-vă mîna prin păr, masați-vă pielea capului de la frunte pînă în ceafă în timp ce munciți. Stați cu picioarele bine înfipte în podea și bateți-vă ușor pe pulpe — eventual ritmat, dacă doriți. Puneți o mînă pe stomac. Apoi aplecați-vă și atingeți-vă labele picioarelor, sau masați-vă gleznelor. Apoi îndreptați-vă și spuneți: „Gata, am făcut-o. M-am mîngîiat, deci pot să-mi mîngîi și copilul!"

Pentru cei care nu au fost mîngîiați niciodată și socotesc că se simt stînjiți din pricina mîngîierilor, acest exercițiu poate fi un prim pas în doborîrea barierelor mentale ale atingerii fizice. Dacă faceți parte din această categorie, s-ar putea să vreți să repetați acest exercițiu în fiecare zi pînă cînd veți avea curajul să vă mîngîiați copilul sau partenerul de viață. Odată ce o veți face, fixați-vă acest scop și mîngîiați-vă zilnic copilul în mod conștient. Ulterior, puteți să ajungeți la mai multe mîngîieri pe zi. Oricine poate învăța limbajul mîngîierilor fizice. Mai ales dacă acesta este principalul limbaj al iubirii copilului dvs., merită să faceți toate eforturile.

Capitolul trei

Limbajul nr. 2 al iubirii:

cuvintele de încurajare

Oare tăticul meu mă iubește? Da, pentru că atunci când batem mingea întotdeauna mă încurajează și după ce terminăm partida îmi spune: « îți mulțumesc că ai jucat cu curaj ». El susține că important nu este să câștigi neapărat, ci să te străduiești cât mai mult." Philip, avînd paisprezece ani, continuă: „Uneori mai și greșesc. Dar îmi spune să nu-mi fac griji. El este convins că o să mă îndrept dacă voi continua să mă străduiesc la maximum."

Cuvintele sînt foarte puternice în privința comunicării iubirii. Cuvintele afectuoase și tandre, cuvintele de laudă și de încurajare, cuvintele care dau un imbold pozitiv, toate spun „țin la tine". Aceste cuvinte sînt ca un balsam pentru suflet; ele hrănesc interior copilul, dîndu-i sentimentul valorii de sine și al siguranței. Deși asemenea cuvinte se spun cu ușurință, ele se uită greu. Copilul trage foloase de pe urma acestor cuvinte de încurajare o viață întreagă.

Pe de altă parte însă, vorbele tăioase care dovedesc diverse frustrări pot dăuna părerii bune despre sine a copilului și pot arunca îndoieli asupra capacităților sale. Copiii sînt convinși că noi credem sincer ceea ce le spunem. Vechiul proverb ebraic rămîne perfect valabil: „in voia limbii este viața și moartea."¹

Al doilea limbaj al iubirii este reprezentat de cuvintele de încurajare. Unii copii se simt foarte iubiți atunci cînd sînt în-

1. *Pilde* 18:21.

curajați. Acest fapt nu trebuie să conște neapărat în cuvintele „te iubesc”, așa cum vom vedea ulterior.

Cuvintele de afecțiune și tandrețe

Copiii receptează mesaje emoționale cu mult înainte să poată înțelege cuvintele. Tonul vocii, blîndețea, atmosfera afectuoasă, toate comunică o căldură emoțională și multă iubire. Toți părinții vorbesc cu sugarii lor și ceea ce înțeleg aceștia depinde de ceea ce văd pe chipul nostru și de sunetele afectuoase combinate cu apropierea fizică.

Deoarece copiii mici își dezvoltă treptat capacitatea de a folosi cuvintele și ideile, ei nu vor ști întotdeauna ce înțeleg noi prin cuvintele noastre, chiar și atunci cînd spunem „te iubesc”. Iubirea este o idee abstractă. Ei nu pot vedea iubirea așa cum pot vedea o jucărie sau o carte. Cum copiii au tendința să gîndească concret, trebuie să-i ajutăm să înțeleagă ce vrem să spunem atunci cînd ne exprimăm iubirea. Cuvintele „te iubesc” au o mai mare greutate atunci cînd copilul le poate asocia unor sentimente afectuoase, ceea ce adesea înseamnă o apropiere fizică. De exemplu, atunci cînd îi citiți copilului la culcare, țineți-l cît mai aproape, mai ales în momentul cînd în poveste se întîmplă ceva ce îl determină pe copil să se simtă plin de căldură și iubire; atunci îi puteți spune ușor: „Te iubesc, dragostea mea.”

Pe măsura ce copilul începe să înțeleagă ce înseamnă „te iubesc”, puteți folosi aceste cuvinte în diverse feluri și în diverse momente astfel încît să fie legate de anumite evenimente ce au loc regulat, de pildă, cînd trimiteți copilul la joacă sau la școală. De asemenea, puteți combina cuvintele de iubire cu aprecierea sinceră a ceva ce a făcut. Alice, în prezent mama unui copil de doi ani, spune: „îmi amintesc cum mama mea obișnuia să îmi spună ce păr frumos, roșu am. Comentariile ei pozitive atunci cînd mă pieptănam înainte să plec la școală au fost pentru mine o componentă constantă a per-

LIMBAJUL NR. 2 AL IUBIRII: CUVINTELE DE ÎNCURAJARE

cepției de sine. Ani de zile mai târziu când am constatat că noi roșcatele sîntem o minoritate n-am avut niciodată un sentiment negativ în legătură cu părul meu roșu. Sînt convinsă că vorbele de tandrețe pe care mi le-a spus mama în copilărie au contat enorm la asta."

Cuvinte de laudă

Lauda și afecțiunea sînt adesea combinate în mesajele pe care le transmitem copilului. Trebuie însă să facem distincție între cele două. Afecțiunea și iubirea înseamnă exprimarea *recunoașterii existenței pur și simplu a copilului*, cu alte cuvinte, a tuturor caracteristicilor și talentelor prin care se distinge persoana respectivă. În schimb, ne exprimăm *o laudă legat de ceea ce face copilul* fie când reușește ceva, fie pentru comportamentul său ori pentru o atitudine conștientă. Lauda pe care o aducem în asemenea situații se referă la ceva asupra căruia copilul deține un oarecare control.

Dar dacă vă doriți ca aceste cuvinte de laudă să fie sincere și pline de înțeles pentru copil, trebuie să fiți foarte atenți cum le spuneți. Dacă îl lăudați prea des, cuvintele nu vor avea un efect pozitiv prea mare. De exemplu, puteți spune ceva de genul: „Ce fată cuminte (sau bună) ești.” Acestea sînt cuvinte minunate, dar trebuie folosite cu înțelepciune. Este mai eficient să spuneți acest lucru atunci când copilul a făcut ceva de care se simte mîndru și așteaptă un compliment. Este valabil în special în cazul complimentelor la obiect, de pildă, când spui: „Bine jucat!” atunci când copilul n-a jucat chiar foarte bine. El știe când este lăudat dintr-un anumit motiv și când este doar încurajat, iar ulterior acest lucru poate fi interpretat ca o lipsă de sinceritate.

Laudele frecvente aduse la întîmplare sînt riscante și din alt motiv. Copiii se obișnuiesc atît de tare cu ele, încît presupun că este ceva firesc și se așteaptă să li se acorde pur și simplu. Cînd se află în situații în care nu sînt lăudați, consideră

că ceva nu e în regulă și intră în panică. Atunci când întâlnesc alți copii care nu primesc asemenea încurajări, încep să se întrebe de ce simt ei nevoia să fie veșnic lăudați.

Desigur că dorim să ne lăudăm copiii, la care ținem atât de mult, dar lauda trebuie să fie sinceră și justificată. Altfel poate fi considerată o formă de lingușire, pe care o pot echivala cu o minciună.

Cuvintele de încurajare

Cuvântul *încurajare* înseamnă „a insufla curajul”. Încercăm să le dăm curaj copiilor pentru a reuși în mai multe. Pentru un copil mic, aproape orice experiență este ceva nou. Să învețe să umble, să vorbească sau să meargă pe bicicletă, toate acestea presupun un curaj constant. Prin cuvintele noastre, îl încurajăm sau îl descurajăm în eforturile sale.

Specialiștii în patologia vorbirii spun că de fapt copiii învață să vorbească imitându-i pe adulți, dar acest proces poate fi întărit nu numai printr-o pronunție clară a cuvintelor, dar și prin încurajări verbale adresate copilului care se străduiește din răspuțeri să se exprime corect. Remarci de genul „ești pe aproape, grozav, da, minunat, ai nimerit-o” îl încurajează pe copil nu numai să învețe cuvintele care-i sînt la îndemînă, dar și să-și dezvolte ulterior vocabularul.

Același principiu este valabil și cînd copiii învață să se adapteze în societate. „Am observat că i-ai dat și lui Mary niște plastilină să se joace. Mi-a plăcut asta. Viața e mai ușoară atunci cînd învățăm să împărțim totul cu ceilalți.” Asemenea comentarii îi dau copilului acea motivație interioară suplimentară pentru a se lupta cu ceea ce ar putea fi un sentiment natural, acela de a fi acaparator. De exemplu, un părinte îi spune unui copil de clasa a șasea: „Jason, am observat că astă seară după meci l-ai ascultat cu mare atenție pe Scott atunci cînd ne-a împărtășit opiniile sale despre partidă. Am fost atât de mîndru că i-ai acordat toată atenția, chiar dacă ceilalți te

împingeau din spate în timp ce ieșeau de la vestiar. Să știi să-
ascuți pe oameni este unul dintre cele mai mari daruri pe
care poți să ai. Acest părinte îi insuflă lui Jason curajul
de a-și dezvolta arta de a asculta, una dintre cele mai impor-
tante în relațiile interumane. Nu subestimați niciodată pute-
rea încurajatoare a cuvintelor, mai ales în cazul unui copil.
Poate că vi se pare greu să folosiți cuvinte de încurajare.

Țineți minte că o modalitate de încurajare este să te simți
bine din punct de vedere fizic. Exuberanța și vitalitatea pre-
supun energie. Asta înseamnă că noi, ca părinți, trebuie să
fim foarte sănătoși fizic, mental, emoțional și spiritual. Când
ne simțim încurajați, ne încurajăm mai bine copiii. În familiile
cu doi părinți, aceștia ar trebui să se încurajeze între ei; dacă
sînteți părinte unic, trebuie să aveți niște prieteni de încrede-
re sau niște rude care să vă ridice moralul și să vă dea energie.
Cel mai mare dușman în încurajarea copiilor este mînia.

Cu cît un părinte este mai supărat ori mai mînios, cu atît se
va descărca mai tare pe copii. Rezultatul va fi că acești copii
vor de'veni recalcitranți la ideea de autoritate și de părinte. Si-
gur că asta înseamnă că un părinte atent trebuie să facă tot
ce-i stă în putință să-și stăpînească mînia — s-o mențină sub
control și să o depășească cu maturitate.

Într-adevăr, cel care a scris proverbele biblice a fost un
mare înțelept: „Răspunsul blînd potolește mînia.”¹ O mare
influență asupra reacției copilului o are tonul vocii pe care
părintele îl folosește atunci cînd i se adresează. Este nevoie de
ceva exercițiu pentru a învăța să vorbești blînd, dar nu este
imposibil. Cînd sîntem tensionați, putem învăța să vorbim în
prezența copiilor pe un ton plăcut, adesea terminîndu-ne
propozițiile printr-o întrebare, atunci cînd este posibil, și nu
printr-o poruncă. De exemplu, care dintre următoarele ex-
primări va reuși să încurajeze un copil sau un adolescent:
„Aruncă gunoiul imediat!” sau „Vrei tu să duci gunoiul, te
rog, în locul meu ?” Un ton agreabil și o mînie stăpînită vor
1. Pilde 15:1.

aduce oricînd un câștig însutit. Atunci cînd încercăm să ne încurajăm copiii într-o anumită direcție, mai mult ca sigur că vor răspunde favorabil și nu ne vor respinge ideile.

Acum cîțiva ani, a apărut în *Reader's Digest* povestea unei extraordinare profesoare de matematică la primii ani de liceu, într-o vineri după-amiază, ea le-a cerut elevilor săi de la școala St. Mary din Morris, Minnesota, să facă o listă cu numele tuturor colegilor din clasă, lăsînd niște spații libere între aceste nume. Apoi, le-a spus să se gîndească la cel mai frumos lucru pe care l-ar putea spune despre fiecare dintre colegi și să-l noteze pe hîrtie. După un timp, a adunat aceste notițe și la sfîrșit de săptămînă a trecut numele fiecărui elev pe cîte o foaie, notînd pe ea ce spusese ceilalți despre el. Luni, a dat fiecăruia lista cu referiri la persoana lui.

Pe măsură ce au început să citească, s-au auzit tot felul de șușoteli. „N-am crezut niciodată că așa ceva contează” sau „N-am știut că ei mă iubesc atît de tare.” Despre aceste hîrtii nu s-a discutat niciodată la ore, dar profesoara și-a dat seama că exercițiul în sine fusese un succes, pentru că elevii s-au simțit mai bine în pielea lor.

Cîțiva ani mai tîrziu unul 'dintre acești elevi, Mark Eklund, a murit în Vietnam. După ce trupul său neînsuflețit a fost adus în Minnesota, majoritatea colegilor săi de clasă împreună cu profesoara de matematică au mers la înmormîntare. La prînz, după slujba religioasă, tatăl tînărului i-a spus profesoarei: „Vreau să vă arăt ceva” și și-a scos portofelul din buzunar. „Au găsit asta asupra lui Mark, după ce a fost ucis pe cîmpul de luptă. M-am gîndit că știți despre ce e vorba.” El a deschis portofelul și a scos dintr-un carnețel două bucați de hîrtie șifonate, ce fuseseră împăturite și reîmpăturite de multe ori. Era lista cu lucrurile pozitive pe care le scriseseră despre Mark colegii lui.

„Vă mulțumesc foarte mult că ați făcut asta”, i-a spus mama lui Mark profesoarei. „După cum vedeți, fiul nostru ținea la aceste foi ca la o comoară neprețuită.” Unul cîte unul, colegii din clasa lui Mark au mărturisit că fiecare în parte mai

avea încă bucata de hîrtie, pe care o citeau deseori. Unii o puseseră în portofel; altul chiar o prinsese în albumul de la nuntă. Cineva a spus: „Cred că am păstrat cu toții lista.”¹

Cuvintele călăuzitoare

Cuvintele încurajatoare au o eficiență maximă atunci cînd se concentrează asupra unui anumit efort pe care îl face copilul. Scopul este să-l surprindeți pe copil făcînd ceva bun și apoi să îl lăudați. Da, acest lucru presupune mai mult efort decît să-l surprindeți făcînd ceva rău și apoi să-l certați, dar rezultatul final merită din plin: acest lucru reprezintă o direcționare a copilului spre o dezvoltare morală și etică.

Copiii au nevoie de călăuzire. Ei învață să vorbească fiind expuși unui anumit tip de limbaj. învață să se poarte trăind într-un anumit tip de societate. în majoritatea culturilor, părinții au ca principală responsabilitate adaptarea copiilor la societate. Acest lucru presupune nu numai ce au voie să facă și ce nu au voie să facă în societate, ci și dezvoltarea lor etică și morală.

Toți copiii sînt călăuziți de cineva. în cazul în care nu dvs. ca părinți sînteți principalele călăuze, atunci vor exista alte influențe și alte persoane care își vor asuma acest rol — școala, televiziunea, alți adulți sau copiii care la rîndul lor sînt călăuziți de către altcineva. Puneți-vă această întrebare: *Oare copiii mei primesc o călăuzire pozitivă și plină de afecțiune ?* îndrumarea iubitoare are totdeauna drept scop interesul copilului. Scopul ei nu este să-i facă pe părinți sau pe alți adulți să iasă în relief în mod pozitiv, ci să îl ajute pe copil să-și dezvolte calitățile care îi vor fi utile în viitor. Cel de-al patrulea tip de cuvinte de încurajare oferă copilului liniile călăuzitoare

1. Helen P. Mrosla, „All the Good Things” („Toate lucrurile bune”), *Reader's Digest*, octombrie 1991, 49-52.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

pentru viitor; ele sînt un element important în cel de-al doilea limbaj al iubirii.

Mult prea adesea părinții transmit mesajul corect, dar într-un mod greșit. Ei le spun copiilor să nu se apuce de droguri, dar o fac pe un ton aspru și dur, ceea ce îi poate determina să acționeze exact invers, să se apuce de droguri. Cuvintele călăuzitoare trebuie formulate într-un mod pozitiv. Un mesaj pozitiv transmis într-un mod negativ va aduce întotdeauna rezultate negative. Sau cum spunea un copil: „Părinții mei țipă și urlă la mine zicîndu-mi să nu țip și să nu urlu. Ei se așteaptă să fac un lucru pe care ei nu știu să-l facă. E nedrept.”

O altă dificultate o reprezintă faptul că mulți părinți consideră că această călăuzire este o înșiruire de interdicții. „Nu bea, și dacă bei, nu conduce mașina.” „Să nu rămîi gravidă.” „Nu fuma.” „Nu încerca să vezi cum sînt drogurile.” „Nu depăși limita de viteză.” Toate acestea sînt avertismente valabile, dar ele nu ajută la dezvoltarea unei vieți cu un sens precis. Sigur că interdicțiile fac parte din sfaturile părintești, dar ele nu trebuie să constituie lucrul cel mai important. În povestea biblică a Grădinii Edenului, Dumnezeu le dă lui Adam și Evei un singur sfat cu nuanță negativă. Toate celelalte sînt pozitive. El le dăduse să facă lucruri importante pentru a-și umple viața cu îndeletniciri de folos. Mult mai tîrziu, atunci cînd copiii lui Israel au venit la Muntele Sinai, ei aveau să primească cele Zece porunci, dintre care cinci sînt pozitive și cinci negative. În Predica de pe Munte a lui Isus călăuzirile Sale sînt preponderent pozitive.

Cele negative sînt necesare, însă doar ca parte componentă a sfaturilor pe care le dăm copiilor noștri. Legea supremă trebuie să rămîină legea iubirii și chiar de asta au disperată nevoie copiii noștri, de o călăuzire afectuoasă și pozitivă. Dacă reușim să-i călăuzim pe o cale pozitivă și plină de sens, vor cădea mai greu pradă primejdiilor pe care dorim să le evite. Mulți tineri recunosc că au luat pentru prima dată droguri pentru că se simțeau plictisiți.

LIMBAJUL NR. 2 AL IUBIRII: CUVINTELE DE ÎNCURAJARE

Părinții care știu să dea sfaturi pline de afecțiune vor urmări atent interesele imediate ale copiilor și talentele lor, încurajându-le prin exprimări verbale clare zonele de interes pozitive. De la studii academice la regulile simple de comportare și pînă la arta complexă a relațiilor interpersonale, părinții trebuie să își exprime afecțiunea în mod pozitiv față de copilul lor. Conotațiile negative ale sfătuirii copiilor pot fi exprimate în mod afectuos. Țipatul nu are efectul dorit, așa cum nu ajută nici să scoateți mereu în evidență defectele prietenilor copilului dvs. Mult mai bună este o abordare afectuoasă, din care să reiasă preocuparea față de acești prieteni care, de exemplu, se droghează; vă pare rău că prietenii lor au făcut această dezastruoasă alegere. Îi puteți arăta copilului articole despre accidente și chiar decese care presupun consumul de droguri și alcool și îi puteți împărtăși cât de dureros ar fi pentru dvs. ca asemenea lucruri să li se poată întîmpla tinerilor ce-i înconjoară ori familiilor lor. E mai probabil ca un tînăr să se identifice cu dvs. în cazul în care va afla că sînteți sincer preocupat și plin de grijă față de soarta altor tineri decît dacă vă va auzi condamnîndu-i pentru ceea ce fac.

Cînd principalul limbaj de iubire al copilului dumneavoastră sînt cuvintele de încurajare

Cuvintele „te iubesc” trebuie să fie întotdeauna de sine stătătoare sau subînțelese. A spune: „Te iubesc... Vrei te rog să faci asta pentru mine?” diluează tema iubirii. Dacă veți spune: „Te iubesc, dar trebuie să-ți spun chiar acum că...” o anulează pur și simplu. Cuvintele „te iubesc” n-ar trebui să fie niciodată atenuate de formulări condiționale. Acest lucru este valabil pentru toți copiii, dar în special pentru cei al căror principal limbaj de iubire sînt cuvintele de încurajare. Todd, un băiețel de zece ani, le părea extrem de apatic părinților săi Bill și Mary. Ei încercaseră în fel și chip să-l ajute

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

să fie preocupat mai mult de viața din jur — începând cu sporturile și ajungând pînă la a-i lua un cîine —, dar se aflau deja la capătul puterilor. Deseori i s-au plîns lui Todd de atitudinea pe care o afișează, spunîndu-i că ar trebui să se bucure că părinții lui îl iubesc și că ar trebui să-și găsească ceva care să îl preocupe cu adevărat în viață. Chiar l-au amenințat că îl vor duce la un specialist dacă nu va manifesta mai mult interes față de existența sa.

După ce Bill și Mary au participat la un seminar despre limbajele iubirii, s-au întrebat imediat dacă nu cumva principalul limbaj al lui Todd nu constă chiar în cuvintele de încurajare. Ei și-au dat seama că acesta era singurul lucru pe care nu i-l oferiseră. L-au umplut de cadouri, l-au îmbrățișat zilnic, au petrecut mult timp cu el și i-au făcut tot felul de servicii. Mesajele lor verbale către Todd erau însă aproape întotdeauna pline de nemulțumire.

Au pus la cale un plan. Bill și Mary au început să facă un efort conștient pentru a-l încuraja verbal pe Todd, începînd cu comentariile referitoare la ceea ce le plăcea mai mult la el. În timp ce se pregăteau pentru această experiență au hotărît că vreme de o lună se vor concentra pe un mesaj care să-i comunice clar că: „Ținem la tine, te iubim, ne ești drag.”

Din punct de vedere fizic, Todd era un băiat drăguț, așa încît au început cu comentarii pozitive referitoare la aspectul său fizic. Ei nu au legat aceste cuvinte de încurajare de sugestii cum ar fi „Ești un băiat voinic; ar trebui să joci fotbal.” Ei au subliniat fizicul său puternic și atît. Apoi au început să urmărească lucrurile care îl încîntau pe Todd și au făcut remarci pozitive în acest sens. Dacă îi dădea de mîncare cîinelui, își exprimau bucuria fără să-i spună însă: „Era și timpul.” Și atunci cînd îi dădeau sfaturi, au încercat să folosească un ton pozitiv.

O lună mai tîrziu, Bill și Mary au constatat: „Nu ne vine să credem cît s-a schimbat Todd. E alt băiat... Poate și unde sîntem și noi alți părinți. Atitudinea sa față de viață este una mult mai pozitivă. Ne spune bancuri și rîdem împreună. Îi dă

adesea de mâncare câinelui și recent s-a dus să joace fotbal cu niște puști. Cred că sîntem pe drumul cel bun."

Descoperirea lui Bill și a lui Mary i-a schimbat atît pe ei, cît și pe Todd. Ei au învățat că a fi părinte nu înseamnă să faci doar lucrurile despre care se înțelege de la sine că trebuie făcute. Cum copiii sînt diferiți, este esențial să-i comunicii fiecărui iubirea prin intermediul propriului său limbaj»principal. Povestea lui Bill și a lui Mary arată că este posibil să folosești în mod greșit limbajul de iubire al copilului respectiv, aducîndu-i suferință și făcîndu-l să se simtă frustrat. Limbajul lui Todd erau categoric cuvintele de încurajare, iar ei îi făceau doar reproșuri. O asemenea atitudine este dăunătoare oricărui copil, dar ea devine de-a dreptul distrugătoare în cazul unui copil al cărui limbaj principal de iubire sînt cuvintele de încurajare.

Dacă aveți impresia că acesta este principalul limbaj al copilului dvs., dar vă vine totuși greu să-l încurajați, v-am sugera să vă faceți un carnetel pe care să-l intitulați „Cuvinte de încurajare". Atunci cînd îi auziți pe alți părinți cum își încurajează copiii, consemnați-vă în carnetel formulările respective. Cînd citiți un articol despre cum se cresc copiii, notați-vă cuvintele pozitive pe care le întîlniți. Căutați cărți ce tratează despre relația părinte-copil și selectați toate cuvintele de încurajare pe care le găsiți. Apoi exersați rostirea lor în fața oglinzii. Cu cît le spuneți mai des, cu atît vi le însușiți mai bine. Căutați în mod conștient ocazii pentru a adresa aceste cuvinte de încurajare copilului dvs. de cel puțin trei ori pe zi.

Dacă observați că reveniți la comentariile negative sau la reproșuri, spuneți-i copilului că vă pare rău, că v-ați dat seama că asemenea cuvinte rănesc și că de fapt nu asta simțiți față de el. Cereți-i iertare. Spuneți-i că încercați să deveniți un părinte mai bun și că îl iubiți profund și vreți să-i comunicați această iubire cît mai pe înțeles. La un moment dat, veți reuși să scăpați de vechile obiceiuri și să căpătați altele noi. Cea mai bună răsplată *este* că veți vedea efectul pe chipul

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

copilului, mai ales în privirea sa, și veți simți și în suflet asta. Există mari șanse să fiți la rîndul dvs. încurajați de el; cu cît se simte mai iubit, cu atît va încerca să răspundă cu aceeași monedă.

Ce spun copiii

Iată patru copii care au ca principal limbaj al iubirii cuvintele de încurajare. Ei ne-au declarat:

Mary, opt ani, spune: „O iubesc pe mama pentru că și ea mă iubește. În fiecare zi îmi spune că mă iubește. Cred că și tata mă iubește, dar el nu mi-o spune niciodată.”

Lisa, doisprezece ani, și-a rupt mîna anul ăsta. „Știu că părinții mei mă iubesc pentru că ei m-au încurajat atunci cînd mi-a fost tare greu să țin pasul cu temele de la școală. Ei nu m-au obligat niciodată să le fac atunci cînd nu mă simțeam prea bine, spunîndu-mi că le pot face mai tîrziu. Mi-au zis ce mîndri sînt de mine că m-am străduit într-atît și că știau că voi fi în stare să țin pasul cu ceilalți.”

David este un puști de cinci ani foarte activ și deschis și crede cu putere că părinții îl iubesc. „Mămica mea mă iubește și tătucul mă iubește. În fiecare zi îmi spun « Te iubesc »”.

John, care are zece ani, locuiește de la trei ani în diverse familii adoptive. În ultimele opt luni, a locuit cu Bob și Betsy, cea de-a patra familie adoptivă. Cînd a fost întrebat dacă aceștia îl iubesc cu adevărat, el a spus că da. Am vrut să aflăm de ce a răspuns atît de rapid. „Pentru că nu țipă și nu zbieară la mine. Ultimii mei părinți adoptivi țipau și zbieau la mine tot timpul, mă tratau ca pe un gunoi. Bob și Betsy mă tratează ca pe un om. Știu că am o mulțime de probleme, dar știu și că mă iubesc.”

Pentru copiii al căror principal limbaj de iubire sînt cuvintele de încurajare, nimic nu este mai important pentru a se

simți cu adevărat iubiți decît să-și audă părinții și alți adulți exprimîndu-și verbal încurajările. Dar și contrariul este la fel de valabil — reproșurile îi jignesc profund. Cuvintele aspre și nemulțumirile dăunează tuturor copiilor, dar pentru cei al căror principal limbaj de iubire sînt cuvintele de încurajare, asemenea cuvinte sînt dezastruoase. Asemenea cuvinte le sună în cap ani de zile.

Așadar, este absolut esențial ca părinții și alți adulți importanți din viața copilului să-și ceară imediat scuze pentru remarcile prea aspre, prea critice sau pentru cele negative. Cuvintele pot fi șterse printr-o scuză, iar efectul lor poate fi minimalizat. Dacă veți constata că ați adoptat un sistem de comunicare negativ cu copilul dvs., ar fi bine să vă încurajați partenerul să înregistreze o parte dintre momentele acestea, ca să conștientizați ce spuneți. Acest lucru poate fi un duș rece, dar și un pas important în a depăși asemenea exprimări negative și nesănătoase. Avînd în vedere că a comunica pozitiv este atît de important pentru orice relație reușită părinte-copil, merită efortul de a scăpa de vechile obiceiuri și de a adopta unele noi. Copilul va avea de cîștigat enorm, iar dvs. veți trăi o mare satisfacție, ceea ce reprezintă o imensă recompensă.

Capitolul patru

Limbaajul nr. 3 al iubirii:

timpul acordat

Sara, o fetiță de patru ani, o trage de zor de picior pe mama ei. „Mămico, mămico, hai să ne jucăm!” „Nu pot să mă joc acum”, spune Ginny. „Trebuie să termin de făcut salata de cartofi. O să mă joc cu tine după aceea. Du-te și te joacă singură câteva minute și apoi o să facem ceva împreună.”

Cinci minute mai târziu, Sara se întoarce implorînd-o să se joace împreună. Ginny răspunde: „Dragostea mea, ți-am spus că trebuie să termin mai întâi salata. Hai, du-te, vin'și eu în cinci minute.” Sara iese din bucătărie, dar după patru minute e înapoi. În sfîrșit, salata de cartofi este gata și mama și fiica se joacă împreună. Dar Ginny știe că același scenariu se va repeta și mâine.

Ce putem învăța de la Ginny și Sara? Se prea poate ca Sara să își exprime astfel principalul limbaj de iubire — timpul acordat. Ea se simte iubită doar cînd mama îi acordă toată atenția. Acest lucru este atît de important pentru ea, încît revine mereu. Totuși, Ginny socotește aceste insistențe repetate drept întreruperi nedorite. Dacă ele vor dura prea mult, mama își va „pierde controlul” în ce o privește Sara, pe care o va trimite în camera ei, pedepsind-o și ținînd-o izolată un timp — este chiar lucrul de care Sara nu are nevoie.

Și *atunci ce să facă mama?* — se întrebă Ginny. *Este oare posibil să iubești un copil și să-ți faci și treaba?* Răspunsul este un da categoric. Învățarea principalului limbaj de iubire al

LIMBAJUL NR. 3 AL IUBIRII: TIMPUL ACORDAT

copilului respectiv este cheia atingerii acestui obiectiv. Dacă Ginny i-ar fi acordat Sarei cincisprezece minute *înainte* să se apuce de salata de cartofi, probabil că ar fi putut-o pregăti în liniște. Atunci când rezervorul de iubire al copilului este gol și poate fi umplut doar prin acordarea atenției, acest copil este în stare de aproape orice pentru a obține ceea ce îi trebuie. Chiar dacă principalul limbaj de iubire al copilului dvs. nu este neapărat timpul acordat, mulți copii au nevoie de toată atenția din partea părinților. Într-adevăr, mare parte din comportamentul nedorit al copiilor are la bază încercarea de a sta cât mai mult cu mămica și tăticul. Pentru un copil, chiar și atenția negativă pare mai bună decât lipsa de atenție. În ultima vreme, s-a vorbit mult despre atenția acordată, pebtru că în tot mai multe familii ambii soți lucrează sau copiii sînt crescuți de un singur părinte. Și totuși, deși tot mai multă lume vorbește despre timpul acordat, majoritatea copiilor îi duc lipsa. Chiar și copiii iubiți sincer de părinți au rezervoarele de iubire goale și puțini sînt cei care știu ce e de făcut. Timpul acordat se bazează pe atenția dată. Asta înseamnă o atenție neîmpărțită. Celor mai mulți sugari li se acordă foarte mult timp — numai alăptatul și schimbatul înseamnă ore întregi de atenție totală. În plus, la grija mamei, se mai adaugă și aceea a taților, în intervalul cînd sînt acasă, sau a bunicilor și a altor membri ai familiei.

Pe măsură ce copilul crește, e tot mai greu să-i acorzi foarte mult timp, pentru că asta presupune un sacrificiu real din partea părinților. E mai ușor să acorzi o mîngîiere fizică sau cuvinte de încurajare. Puțini părinți au suficient timp pentru a face tot ceea ce trebuie și tot ceea ce vor; a-i acorda copilului timpul necesar poate însemna renunțarea la o prioritate de pe lista lor de preferințe. Cînd copiii se îndreaptă spre adolescență, ei au nevoie de timp din partea părinților chiar atunci cînd ei sînt istoviți, grăbiți sau indispuși emoțional. Timpul acordat este darul pe care părintele îl oferă prin prezența sa copilului. El transmite următorul mesaj: „Ești important, îmi place să fiu cu tine.” Acest lucru îl face pe co-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

pil să simtă că este persoana cea mai importantă din lume pentru părintele lui. El se simte cu adevărat iubit, pentru că îl are pe părintele său întreg doar pentru sine.

Atunci când petreceți mai mult timp cu copiii, trebuie să vă ocupați și de dezvoltarea lor fizică și emoțională. Când învață să se târască, puteți să stați lângă ei pe jos. Când fac primii pași, ar trebui să le fiți aproape, îndemnându-i să continue. Când ajung să se joace în nisip sau când învață să arunce mingea sau să dea cu piciorul în ea, trebuie să fiți prezenți. Când lumea lor se exinde, ajungându-se la școală și la tot felul de lecții, dar și la sport, biserică și activități comunitare, trebuie întotdeauna să țineți pasul alături de ei. Cu cât copilul este mai mare, cu atât vă va fi mai greu, mai ales dacă veți încerca să vă găsiți un timp anume pentru fiecare copil în parte, rămânând implicat în activitățile lor din ce în ce mai publice.

A fi împreună

Factorul cel mai important legat de timpul acordat nu este evenimentul în sine, ci faptul că faceți ceva împreună, că sînteți împreună. Atunci când Nathan, ce avea șapte ani, a fost întrebat cum își dă seama că tatăl lui îl iubește, el a răspuns: „Pentru că facem tot felul de lucruri împreună. Jucăm baschet și spălăm mașina. Pînă și la frizerie mergem împreună.” Timpul acordat nu înseamnă să mergeți undeva în mod special. Puteți să-i dați toată atenția cuvenită aproape oriunde. Cel mai hrănitor timp acordat va fi adesea cel de acasă, intervalul în care sînteți doar cu copilul. Trebuie să vă găsiți timp să fiți doar cu copilul, și asta nu e ușor. Dar este esențial. Într-o societate în care oamenii sînt tot mai mult spectatori și nți participanți, atenția totală acordată de părinți este mai mult decît foarte importantă.

În multe case, copiilor le este mai greu fără televizoare decît fără tați. Copiii sînt tot mai influențați de forțele exterioare familiei și au nevoie de influența timpului petrecut cu pro-

LIMBAJUL NR. 3 AL IUBIRII: TIMPUL ACORDAT

prii părinți care să-i întărească. Sigur că a include acest timp în programul dvs. înseamnă un efort real, dar acest efort reprezintă o investiție în viitor — în viitorul copiilor și al familiei dvs.

Timpul acordat fiecărui copil

Dacă aveți mai mulți copii, trebuie să faceți în așa fel încât să fiți singur cu fiecare în parte. Nu e ușor, dar nici imposibil. De exemplu, Susanna Wesley a crescut zece copii. Ea își programa câte o oră pe săptămână pentru fiecare în parte. Cei trei fii ai săi — Sam, John și Charles Wesley — au devenit unul poet, unul scriitor și unul predicator. Charles a compus niște imnuri ce au devenit clasice pentru biserica creștină. Pe lângă faptul că i-a învățat pe copii alfabetul, scrisul și matematica, ea i-a mai învățat și să fie politicoși, manierați și să respecte anumite valori morale, mulțumindu-se cu un trai modest.

Într-o perioadă în care femeile aveau puține șanse să reușească (în Anglia pe la 1700), ea și-a pregătit fiicele în așa fel încât să aibă o educație completă. Această mamă înțeleaptă i-a spus cândva fiicei sale Emilia: „Societatea nu oferă nici un fel de șanse inteligenței femeilor sale.”¹ Emilia a devenit ulterior profesoară. Chiar dacă nu sîntem de acord cu toate ideile sale în privința creșterii copiilor, nu putem să nu o admirăm pe Susanna pentru faptul că și-a stabilit anumite priorități în raport cu familia, priorități pe care le-a dus pînă la capăt. Cheia timpului acordat constă în valorile și prioritățile pe care, ca părinți, alegeți să le prețuiți și să le aplicați în căminul-dvs.

Contactul vizual pozitiv

Timpul acordat trebuie să presupună și un contact vizual plăcut și plin de afecțiune. A vă privi copilul în ochi este o modalitate foarte eficientă de a transmite iubirea dvs. din toată

1. Sandy Dengler, *Susanna Wesley*, Moody, Chicago, 1987, p. 171.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

inima către sufletul său. Studiile au arătat că majoritatea părinților folosesc contactul vizual mai ales în mod negativ, atunci când ceartă un copil sau îi dă instrucțiuni foarte precise.

Majoritatea contactelor vizuale trebuie să fie plăcute și pline de afecțiune. Dacă vă priviți astfel copilul doar când el vă face pe plac, veți cădea în capcana iubirii condiționate. Asta poate afecta negativ pentru totdeauna dezvoltarea personală a copilului dvs. Va trebui să-i acordați suficientă iubire necondiționată pentru ca rezervorul său de afecțiune să fie permanent plin, iar calea va fi adesea o privire directă și deschisă.

Uneori, membrii unei familii refuză să se privească unul pe altul pentru ca astfel să-l pedepsească pe celălalt. Acest lucru este o cruzime; partenerii de viață și copiii nu uită niciodată acest tratament devastator. În special copiii interpretează acest refuz de a fi priviți în ochi ca un dezacord, acest lucru având o influență negativă asupra părerii despre sine pe care și-o vor forma ulterior. Nu lăsați ca iubirea acordată copilului să fie determinată de faptul că v-a făcut pe plac în momentul acela. Trebuie să-i oferiți iubire în mod consecvent, orice-ar fi, indiferent de comportamentul lui sau de orice alte împrejurări.

Împărtășirea gândurilor și a sentimentelor

Timpul acordat nu înseamnă doar a desfășura o anumită activitate împreună; mai înseamnă și a vă cunoaște mai bine copilul. Pe măsură ce veți petrece mai mult timp cu copiii, veți constata că reușiți în mod firesc să vorbiți despre tot ceea ce contează în viața lor. Phil Briggs, care a fost multă vreme profesor de educație la un seminar din California, spune că îndrăgește foarte mult foloasele de pe urma faptului că a jucat golf cu fiul său. „Fiul meu nu era prea vorbăreț din fire pînă ce nu am început să jucăm golf împreună.” Cei doi Briggs, tatăl și fiul, discutau adesea despre partida respectivă — de-

spre cum trebuie să lovească mingea și alte aspecte — încă de cum se îndreptau spre teren. Curînd *însă*, au început să discute și despre alte subiecte. Atunci cînd un părinte își învață copilul cum să arunce mingea la baschet sau la fotbal, cum să spele mașina sau chiar vasele se creează un mediu propice, în care se pot aborda subiecte mai importante.

Conversațiile importante

Atunci tatăl poate povesti cîte ceva despre el, eventual să-i spună copilului cum era cînd îi făcea curte mamei lui, abordînd chestiuni morale și spirituale. Acest tip de conversație bazată pe viața reală ajunge cu ușurință la nivelul emoțional al copilului. Asta înseamnă pentru el: „Tatăl meu are încredere în mine. Ține la mine. Mă socotește o persoană importantă și mă iubește.” Mama poate pomeni despre propriile ei temeri legate de felul în care arăta la vîrsta adolescenței atunci cînd o însoțește pe fiica ei care urmează să-și cumpere prima pereche de ochelari sau o rochie mai specială pentru balul de absolvire. Conversația le apropie și o ajută pe fată să își înțeleagă mai bine adevărata valoare (care nu se bazează neapărat pe aspectul fizic).

Niciodată copiii nu refuză o conversație importantă cu părinții sau cu alți adulți. O asemenea împărtășire a gîndurilor și a sentimentelor este chiar substanța vieții. Faptul că învață să comunice la acest nivel le va fi de mare ajutor în viitoarele relații personale, inclusiv în căsătorie. Acest lucru îi va învăța să pună bazele unei prietenii și să se înțeleagă cu colegii de serviciu. Le va arăta cum trebuie să își analizeze gîndurile și să comunice în mod pozitiv, afectuos, respectînd totodată ideile celorlalți. Poate deveni un exemplu pentru felul în care își pot exprima dezacordul fără să fie dezagreabili. Cum copiii dvs. vor avea de învățat din discuții mai multe decît v-ați putea da seama, este extrem de important să vă petreceți timpul întreținînd cu ei conversații sănătoase, indiferent ce vîrstă ar avea. Dacă vă limitați discuțiile la reproșuri,

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

copiii nu vor învăța niciodată care este valoarea unei atenții necondiționate. Atenția negativă nu poate să le satisfacă nevoia de iubire.

Momentul cel mai propice pentru a începe o conversație cu copiii mai mici este acela în care ei merg la culcare și sînt foarte atenți. Iar asta probabil pentru că nu sînt destule lucruri care să le distragă atenția sau pentru că vor să mai amîne momentul dormitului propriu-zis. Indiferent de motiv, ei știu să asculte mai bine în aceste împrejurări și o conversație interesantă devine mai firească.

Poveștile și conversațiile

Tuturor copiilor le plac poveștile. Cititul unei povești este o cale excelentă pentru începutul ritualului de culcare — pentru că trebuie să faceți din aceasta un ritual și astfel să puteți comunica permanent cu ei, chiar și cînd vor deveni adolescenți, în timpul lecturii poveștii sau după puteți face cîte o pauză, pentru a lăsa copilul să se identifice sentimental cu întîmplările sau personajele despre care îi vorbiți. Acest lucru e foarte important, pentru că astăzi mulți tineri par să nu înțeleagă faptul că, în mare parte, comportamentul lor este legat de sentimentele pe care le nutresc. Cum puțini își înțeleg sentimentele, ei nu au cum să-și controleze comportamentul. Cînd citiți, de exemplu, o poveste despre cineva care a trăit o mare dezamăgire, puteți discuta cu copilul despre ce dezamăgiri a avut la rîndul său, mai ales dacă au fost însoțite de tristețe, mînie sau orice alt sentiment de acest gen.

Vă recomandăm cu căldură să deschideți asemenea discuții care duc la un succes sigur. *Din păcate, puțini tineri mai știu în prezent cum să-și stăpînească sentimentele, mai ales mînia.* Această incapacitate este principalul motiv pentru care se ajunge la droguri, relații sexuale inadecvate, atitudini și comportamente ce sfidează autoritatea de orice fel. Acei mulți ani de discuții calde și apropiate purtate înainte de culcare, în care se împărtășesc inclusiv sentimente, pot fi de ma-

re ajutor. Dacă acest lucru este făcut cu blîndețe și fără tensiuni vor putea fi depășite problemele cele mai profunde ale vieții.

Ritualul dinainte de culcare care presupune căldură și apropiere, blîndețe și destindere este exact opusul lumii mereu agitate în care trăiesc majoritatea părinților. Pentru a vă atinge acest scop, va trebui să vă stabiliți foarte bine cîteva priorități și să vă opuneți tiraniei nevoilor imediate. Nu fiți victima nevoilor imediate. Pe termen lung, multe dintre lucrurile care par presante pe moment vor fi complet lipsite de importanță. În schimb, ceea ce faceți împreună cu copiii dvs. va conta totdeauna.

Planificați-vă timpul acordat

În primii opt ani de viață ai copilului, este normal să vă faceți un orar îndeajuns de clar pentru că existența lui se concentrează în special asupra vieții în jurul casei. Pe măsură ce crește și se implică în tot mai multe activități exterioare căminului, trebuie să faceți eforturi mai mari pentru a acorda timpul necesar familiei. Lucrurile nu se aranjează de la sine. Iată cîteva idei în acest sens.

În primul rînd, orele de masă sînt momente firești în jurul cărora se poate face un plan foarte precis. De-a lungul anilor, o oră fixă pentru cina familiei poate deveni una dintre cele mai importante experiențe, implicînd o legătură strînsă între membrii acesteia. Cu toții am auzit despre familii în care există o cratiță cu mîncare din care fiecare își ia cînd ajunge acasă. Pentru cei care cunosc adevărata căldură și putere a unei cine la o oră fixă luată împreună cu întreaga familie ani de-a rîndul, povestea cealaltă pare de-a dreptul un haos. Părinții sînt singurii care pot fixa un program pentru familie și pot decide cînd un anumit eveniment poate întrerupe orarul fixat. Unele familii reușesc să'ia și micul dejun împreună. Și ați putea ca măcar o dată pe lună să luați și prînzul cu copiii.

în al doilea rînd, gîndiți-vă și la „escapadele” de seară. Burney și fiul său Jeff pleacă de acasă o dată la trei luni. De obicei, merg doar cam la o oră distanță și dorm în cortul lor, rămînînd împreună vreme de o zi și jumătate neîntrerupt. Allyson iese la plimbare cu fetița ei de doisprezece ani, Brittany două seri pe săptămîină. În aceste seri, soțul ei și fiul lor spală vasele și stau „ca între bărbați”, avînd timpul lor petrecut „ca între tată și fiu”.

Acestatea sînt doar două idei posibile. Nu uitați să vă planificați timpul pe care îl petreceți împreună și nu vă bazați doar pe hotărîrile de moment. Sigur că puteți să vă schimbați planurile, dacă doriți; dar dacă nu vă faceți planuri, veți constata că nu veți ajunge să stați prea mult cu copiii dvs. Sigur că reușiți să strecurați în program alți oameni — de ce nu și pe copiii dvs. ? Ei vor fi foarte recunoscători pentru faptul că prețuiți atît de mult timpul pe care li—I acordați, încît sînteți dispuși să renunțați la orice alte activități. Și pe lîngă aceasta, o asemenea planificare mai presupune și să îi învățați pe copii cum să își programeze la rîndul lor timpul.

Pregătirea timpului petrecut împreună cere mai mult decît simpla planificare a unei zile și a unei ore. Planificarea timpului petrecut împreună înseamnă și a vă pregăti pe dvs. înșivă. Dacă veniți acasă după o zi de muncă stresantă, trebuie mai întîi să vă destindeți, să aveți mintea limpede, să uitați de serviciu și apoi să vă concentrați asupra a ceea ce este acasă. Unii fac asta ascultînd caseta preferată în drum spre casă, în mașină. Cîțiva prieteni de-ai noștri opresc mașina lîngă casă și rămîn acolo cîteva minute ca să se roage. încercați să aflați ce v-ar ajuta pe dvs. să vă simțiți relaxat și energic pentru a avea forța necesară pe care să o transmiteți copilului dvs. Dacă nu vă puteți pregăti înainte să ajungeți acasă, ar mai fi o soluție, aceea ca partenerul de viață să vă acorde puțin timp liber înainte de a vă ocupa de copii. Uneori, e suficient să vă schimbați în niște haine mai comode, să vă deschideți o cutie de suc și să mergeți puțin pînă în curte, înainte de a vă

LIMBAJUL NR. 3 AL IUBIRII: TIMPUL ACORDAT

reintegra în familie. Cu cât sînteți mai „aerisit”, cu atît veți putea dărui mai mult familiei.

Cînd principalul limbaj de iubire al copilului dumneavoastră este timpul acordat

Dacă timpul acordat este principalul limbaj de iubire al copilului dvs., puteți fi siguri de un lucru: fără o cantitate suficientă de timp acordat și de atenție concentrată, copilul va avea parte de framîntări pline de griji, deoarece va crede că părinții lui nu-l iubesc.

Alan era pompier și lucra patruzeci și opt de ore cu douăzeci și patru. În zilele „de lucru” rămînea la pompieri; cînd era liber, împreună cu un alt coleg pompier zugrăveau adesea case ca să mai cîștige cîtiva bani. Între timp, soția sa Helen lucra de noapte ca infirmieră și dormea ziua. Cînd amîndoi lucrau de noapte, copiii lor, Jonathan, de opt ani și Debra, de șase ani, rămîneau cu bunica lor.

Alan și Helen au început să se îngrijoreze, pentru că Jonathan era tot mai izolat. Helen chiar i-a spus unei prietene: „Cînd încercăm să-l atragem într-o conversație, n-are nici o reacție. Cînd era mai mic era așa de vorbăreț.

Înainte să înceapă școala, eu stăteam acasă tot timpul și mergeam cu el în parc în fiecare după-amiază. Vorbea tot timpul și era atît de vioi. Acum s-a schimbat complet și mă întreb ce s-a întîmplat. Alan n-a observat, pentru că n-a stat atît de mult cu Jonathan. Dar eu îmi dau seama că este o diferență enormă.”

Prietena lui Helen, Roșie, tocmai citise *Cele cinci limbaje ale iubirii*- și și-a amintit că există un capitol referitor la limbajele iubirii raportat la copii. Roșie i-a dat lui Helen un exemplar și i-a sugerat că i-ar putea fi de folos în cazul lui Jonathan. Două săptămîni mai tîrziu, Helen i-a spus lui Roșie:
1. De Gary Chapman, Editura Curtea Veche, 2000.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

„Am citit cartea și cred că acum am înțeles care este principalul limbaj de iubire al lui Jonathan. Privind retroactiv și amintindu-mi cât de mult se bucura de momentele petrecute împreună și cât de vorbăreț și încântat era, și apoi dându-mi seama că toate acestea s-au schimbat de când el a început școala și eu am început să muncesc, cred că în acești ultimi doi ani el pur și simplu a tînjit după iubire. Sigur că i-am satisfăcut nevoile fizice, dar nu și pe cele emoționale, sau cel puțin nu suficient.”

Cele două prietene au discutat despre felul în care Helen ar putea petrece mai mult timp cu Jonathan, strecurîndu-l și pe el în programul ei. Cum perioadele de timp mai flexibile erau după-amiezele și serile devreme, ea își petrecea aceste momente în gospodărie, la cumpărături, uneori în oraș cu fetele și rar împreună cu Alan. De asemenea, îl supraveghea pe Jonathan la lecții. Helen a hotărît că dacă se va strădui, va reuși să găsească cîte o oră de două ori pe săptămînă pentru a le petrece exclusiv cu Jonathan. „Aș putea să-l duc în parc, cum făceam pe vremuri. S-ar putea ca asta să ne trezească amintiri plăcute.”

Trei săptămîni mai tîrziu, Helen i-a spus prietenei ei: „Să știi că sistemul funcționează. Am petrecut cu Jonathan cîte o oră de două ori pe săptămînă de când n-am mai discutat cu tine și constat deja o schimbare radicală în reacția lui față de mine. Cînd i-am pomenit mai întîi de mersul în parc, n-a fost prea încîntat. Dar după ce am mers prima dată acolo, am văzut cum parcă ieșea la suprafață Jonathan cel de altădată. Ne-am hotărît să mergem în parc o dată pe săptămînă, și încă o dată la înghețată. Jonathan a început să vorbească mai mult și reacționează din punct de vedere emoțional la timpul petrecut împreună.”

„Apropo, i-am spus și lui Alan să citească această carte”, a adăugat Helen. „Cred că trebuie să învățăm să ne vorbim în acest limbaj al iubirii. Știu că nu avem un limbaj comun al iubirii, pentru că nici el, nici eu nu ne adresăm celuilalt așa cum s-ar cuveni. S-ar putea ca și Alan să constate importanța faptului de a petrece mai mult timp cu Jonathan.”

Ce spun copiii

Iată cum patru copii s-au exprimat cât se poate de clar în sensul că limbajul lor principal de iubire este timpul acordat.

Bethany, opt ani, are o sclipire în ochi mai tot timpul.

„Știu că părinții mei mă iubesc pentru că fac tot felul de lucruri împreună cu mine. Uneori și cu frățiorul meu, dar există și lucruri pe care părinții mei le fac doar împreună cu mine.” Când am întrebat-o ce anume, ea a răspuns: „Tăticul meu m-a dus săptămîna trecută la pescuit. Nu știu dacă îmi place în mod special pescuitul, dar îmi place să fiu cu tata.

Am fost cu mama la grădina zoologică a doua zi după aniversarea mea. Cel mai mult mi-a plăcut la maimuțe. Ne-am uitat cum una dintre ele mîncea o banană. A fost foarte amuzant.”

Jeremy are doisprezece ani. „Știu că tatăl meu mă iubește pentru că petrece mult timp cu mine. Facem tot felul de lucruri împreună. A luat un abonament la toate meciurile de fotbal ale echipei Wake Forest și n-am ratat nici unul. Știu că și mama mă iubește, dar nu petrecem prea mult timp împreună, pentru că adesea nu se simte bine.”

Frankie, zece ani, spune: „Mama mă iubește. Vine la meciurile mele de fotbal și după aceea mergem să mîncăm împreună în oraș. Nu știu dacă și tata mă iubește. El spune că da, dar ne-a părăsit. Nu-l mai văd deloc.”

Mindy, șaisprezece ani, spune: „Cum îmi dau seama că părinții mă iubesc ? Mai ales pentru că întotdeauna mă pot bizui pe ei. Pot discuta orice cu ei. Știu că sînt înțelegători și încearcă să mă ajute ca să iau hotărîrile cele mai înțelepte. O să-mi fie dor de ei cînd o să plec la facultate peste cîțiva ani, dar știu că oricînd vor fi alături de mine, măcar cu gîndul.”

Pentru acești copii care își doresc cu ardoare să petreacă mai mult timp cu părinții lor, ca de altfel și pentru mulți alții, acest dar din partea părinților ce constă într-o atenție necon-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

ditionată este un element esențial pentru a-i face să se simtă iubiți. Atunci când vă petreceți timpul cu copiii dvs., practic creați amintiri care vor dura o viață întreagă. Probabil că vă doriți ca acești copii să se bucure de amintirile pe care le păstrează de pe vremea când erau împreună cu dvs. Ei vor păstra amintiri sănătoase, care le vor ridica moralul și astfel rezervoarele lor de iubire vor fi mereu pline. Ca părinți, puteți să le furnizați asemenea amintiri sănătoase, care îi vor încuraja întotdeauna, asigurându-le copiilor dvs. un anumit echilibru, stabilitate și fericire pentru tot restul vieții lor.

Capitolul cinci

Limbaajul nr. 4 al iubirii: darurile

Atunci cînd am întrebat-o pe Rachel, zece ani, cum de este atît de sigură că părinții ei o iubesc, ea ne-a spus: „Veniți în camera mea și am să vă arăt.” Odată ajunși în camera ei, ne-a arătat un urs enorm. „Mi l-au cumpărat din California.” După care a pus mîna pe un clovn de pluș foarte pufos și ne-a spus: „Pe ăsta mi l-au cumpărat cînd am intrat în clasa întîi. Iar maimușica asta caraghioasă mi-au adus-o după ce au fost în călătorie în Hawaii, de aniversarea căsătoriei lor.” Și a continuat drumul prin cameră, arătîndu-ne zeci de alte daruri pe care le primise de la părinții ei în ultimii ani. Fiecare avea un loc special, afișînd astfel iubirea părinților ei.

Oferirea și primirea de daruri pot exprima cu putere iubirea fie pe moment, iar adesea fie chiar și ani de zile mai tîrziu. Chiar și cadourile cele mai neînsemnate devin simboluri ale iubirii, ele fiind o formă a unui limbaaj de iubire. Și totuși, pentru ca părinții să poată realmente folosi acest limbaaj al iubirii, cel de-al patrulea — darurile —, copilul trebuie să simtă că părinților săi chiar le pasă, că țin la el. Din acest motiv, celelalte limbaje de iubire trebuie folosite alături de cel al darurilor. Rezervorul de iubire al copilului trebuie păstrat plin pentru ca darurile să exprime o iubire din tot sufletul. Asta înseamnă că părinții vor folosi o combinație de mîngîieri fizice, cuvinte de încurajare, timp acordat și servicii pentru a păstra rezervorul de iubire plin.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

Julie ne-a povestit despre felul în care limbajele iubirii au ajutat-o să-și înțeleagă mai bine cele două fiice — pe Mallory, de șase ani, și pe Meredith, de opt ani. „Soțul meu și cu mine mergem adesea în călătorii de afaceri, iar fetele rămân la bunica lor. Când sîntem plecați, le cumpărăm cîte ceva fetelor, întotdeauna Meredith este mai încîntată de cadouri decît Mallory, pomenind despre ele de cum ajungem acasă. Sare în sus de încîntare cînd scoatem cadourile și nu mai conținește cu admirația atunci cînd le desfacem. După care găsește cîte un anumit ungher în camera ei pentru fiecare obiect în parte și vrea să mergem să vedem exact unde l-a pus. Cînd prietenele ei vin în vizită, întotdeauna le arată cele mai recente daruri.”

În schimb, Mallory este politicoasă și recunoscătoare pentru cadourile părinților ei, dar vrea să afle cît mai multe despre ce s-a întîmplat în timpul călătoriei. Mallory „vrea să audă fiecare amănunt din timpul voiajului”, ne spune Julie. „Vorbește cu fiecare dintre noi în parte și apoi cu amîndoi și pare că soarbe fiecare vorbuliță. Meredith, pe de altă parte, pune puține întrebări în legătură cu locul unde am fost și despre ce am văzut.”

Atunci cînd cineva a întreat-o pe Julie ce are de gînd să facă de fapt cu aceste informații pe care le deține în legătură cu fetițele, ea a spus: „Ei bine, voi continua să le cumpăr cadouri fetelor, pentru că îmi face plăcere. Dar n-o să mă mai supăr cînd am să văd că Mallory nu este la fel de încîntată ca Meredith. Inițial, asta mă necăjea, pentru că mă gîndeam că Mallory nu știe să fie recunoscătoare. Acum am înțeles că pentru Mallory conversația înseamnă tot atît de mult cît înseamnă pentru Meredith darurile. Și eu și soțul meu ne străduim să stăm mai mult cu Mallory după ce ne întoarcem din călătorie, precum și în tot restul anului. Și am vrea să o învățăm pe Mallory limbajul darurilor, tot așa cum sperăm să o învățăm și pe Meredith limbajul timpului petrecut împreună.”

Favoarea de a dăru

Oferirea și primirea darurilor ca exprimare a iubirii este un fenomen universal valabil. Cuvîntul englezesc *gift* (dar) vine din grecescul *charis*, care înseamnă „favoare sau dar nemeritat”. Ideea este că dacă darul este meritat, atunci este o formă de răsplată. Adevăratul dar nu înseamnă o răsplată pentru unele servicii acordate; ci mai degrabă exprimă iubirea pentru o anumită persoană, gestul fiind făcut de bună-voie, în societatea noastră, nu toate darurile sînt atît de sincere. Mai ales în lumea afacerilor, majoritatea sînt o plată pentru anumite contracte încheiate cu o anumită companie sau o mită, în speranța că o anumită persoană va mai face afaceri și pe viitor. Obiectul respectiv nu se oferă doar pentru plăcerea celui care îl primește, ci este mai mult o formă de recunoștință pentru contribuția financiară sau de stimulare a unei viitoare contribuții.

Aceeași distincție trebuie făcută și între darurile pe care părinții le fac copiilor. Atunci cînd un părinte îi oferă ceva în dar copilului care își face ordine în cameră, nu este vorba despre un dar propriu-zis, ci despre o răsplată pentru un serviciu făcut. Cînd un părinte îi promite o înghețată la cornet copilului cu condiția să se uite la televizor în următoarea jumătate de oră, înghețata nu mai este un dar, ci o mită, care are ca scop manipularea comportamentului copilului. Chiar dacă acel copil probabil că nu cunoaște cuvintele *plată* sau *mită*, înțelege ideea.

Uneori, chiar părinții care au cele mai bune intenții atunci cînd oferă un dar pot transmite un mesaj confuz, dacă ignoră nevoia profundă a copilului de iubire. De fapt, un copil care nu se simte iubit cu adevărat poate cu ușurință interpreta greșit un dar, gîndindu-se că oferirea sa presupune o condiționare. O mamă foarte stresată și care avea neînțelegeri cu fiul său îi cumpără acestuia o minge nouă de baseball. Ulterior, ea o găsește în toaletă.

„Jason, ce caută mingea acolo ? Nu-ți place ?”

CELE CINCI LIMBAJE PE IUBIRE ALE COPIILOR

„Scuze”, a fost unicul răspuns al lui Jason.

A doua zi, a găsit mingea în coșul de gunoi. L-a întrebat din nou. El s-a uitat iar în pământ și i-a spus: „Scuze.”

Ulterior, mama a învățat să se concentreze asupra rezervorului de iubire al lui Jason, mai ales înainte de culcare. Foarte curînd a constatat o schimbare. După cîteva săptămîni, i-a cumpărat o bîță de baseball și de data aceasta el a îmbrățișat-o și i-a spus zîbind: „Mulțumesc, mămico.”

Jason este genul de copil ascultător, care are un rezervor de iubire gol. Acești copii rareori își manifestă suferința ori nevoile în mod deschis, exprimîndu-se cel mai adesea indirect. Aruncarea sau ignorarea darurilor este un exemplu tipic în cazul acestor copii care au nevoie să li se umple rezervorul de iubire.

Profitați la maximum de capacitatea de a oferi

Favoarea de a dărui n-are prea mare legătură cu dimensiunea sau costul cadoului, ci doar cu iubirea. Probabil că vă amintiți de vreun bunic care v-a povestit cum a primit o portocală și vreun obiect simplu de îmbrăcăminte la un Crăciun din perioada Crizei. În prezent, noi, părinții, nu ne mai gîndim tot timpul la cadouri utile, acestea fiind doar lucruri pe care le furnizăm copiilor noștri. Și totuși, deseori le oferim și pe acestea din toată inima, ceea ce este în avantajul net al copiilor. Trebuie să acordăm atenția cuvenită și acestor daruri. Dacă nu oferim daruri ca expresie a iubirii, copiii s-ar putea să le perceapă ca „de la sine înțelese” și să nu detecteze iubirea ascunsă în ele.

Iată o sugestie pentru cum poate un dar oarecare să devină o formă de iubire. Împachetați frumos noile haine pentru școală și oferiți-le atunci cînd e toată lumea adunată la cină, de exemplu. Despachetarea unui cadou presupune o emoție puternică pentru copil și poate demonstra că fiecare dar, în-

LIMBAJUL NR. 4 AL IUBIRII: DARURILE

diferent dacă este o necesitate sau un lux, este o expresie a iubirii dvs. Respectarea darurilor de tot felul îi va învăța totodată pe copii să reacționeze într-un anumit fel față de cei care le fac cadouri. Pentru că dacă le dăruieți frumos, vreți să fie primite frumos, indiferent dacă este un cadou mare sau mic. Și un avertisment în cazul în care le oferiți copiilor jucării în dar. La magazinul de jucării trebuie să fiți cu adevărat înțelepți. Cum acolo este prezentată o gamă foarte largă, veți fi nevoiți să fiți extrem de selectivi. La televiziune se face reclamă la cele mai recente jucării și copilul o vede, creîndu-i-se astfel o dorință care nici nu exista cu un minut mai înainte și care poate dispărea pînă a doua zi. Dar între timp, mulți copii sînt absolut convinși că trebuie neapărat să primească și ei jucăria pe care au văzut-o pe ecran.

Nu lăsați companiile de publicitate să hotărască în numele dvs. ce să le cumpărați copiilor. Examinați atent jucăriile, întrebîndu-vă: „Oare ce mesaj comunică această jucărie copilului meu ? Este oare un mesaj care îmi convine ? Oare ce are de învățat copilul jucîndu-se cu asta ? Efectul tinde să fie unul pozitiv sau negativ ? Cît va rezista această jucărie ? Cam care este durata sa de viață ? Oare va trezi un interes limitat sau copilul va reveni mereu la ea ? Este oare o jucărie pe care ne-o putem permite ?” Nu cumpărați niciodată jucării inutile, mai ales dacă nu vi le puteți permite.

Nu toate jucăriile trebuie să aibă și o valoare educațională.

Dar trebuie să servească unui scop pozitiv în viața copiilor dvs. Feriți-vă să cumpărați jucării de înaltă tehnologie, computerizate, care ar putea să vă expună copiii unor sisteme de valori cu totul străine față de cele ale familiei dvs. Ajunge cît văd la televizor, la vecini sau la colegii de școală.

Denaturarea oferiții de daruri

Fiți atenți. Uneori este tentant să vă copleșiți copiii cu cadouri ca substitut pentru celelalte limbaje ale iubirii. Din

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

multe motive, părinții recurg uneori la cadouri în loc *să fie* cu adevărat prezenți în viața copiilor lor. Pentru cei care au crescut în familii dezmembrate, un dar poate părea mai ușor de oferit decât o implicare sentimentală. Alții s-ar putea să nu aibă timpul necesar, experiența sau cunoștințele, adică să nu știe să le ofere copiilor lucrurile de care au nevoie de fapt. Ei își iubesc sincer copiii, însă par incapabili să le ofere siguranța emoțională necesară sau să-i facă să-și conștientizeze adevărata valoare.

În această societate veșnic grăbită și complicată, când adesea tații sînt mai tot timpul deja plecați de acasă, cînd se trezesc copiii și cînd peste jumătate dintre mame muncesc în afara casei, există un enorm sentiment de vinovăție al părinților din pricina faptului că nu petrec suficient cu familia. Ca un înlocuitor al lipsei de implicare personală în viața copiilor, mulți părinți exagerează cu cumpărarea de daruri. Ei încearcă să folosească dăruirea ca un leac universal pentru stilul lor de viață scăpat de sub control.

Acest abuz de daruri este foarte des întîlnit atunci cînd copilul locuiește chiar cu unul dintre părinți, în urma unei despărțiri sau a unui divorț. Părintele care nu a primit copilul în grijă este adesea tentat să-și copleșească progenitura cu daruri, probabil și din pricina suferinței pe care a reprezentat-o despărțirea ori dintr-un sentiment de vinovăție, pentru că și-a părăsit familia. Atunci cînd aceste daruri sînt exagerat de scumpe, prost alese sau folosite cu scopul de a arăta ce nu poate oferi părintele care îl are în grijă sînt de fapt o formă de mituire, o încercare de a cumpăra afecțiunea copilului. Poate fi și o modalitate subconștientă de răzbunare pe părintele care a cîștigat custodia copilului.

Copiii care primesc asemenea daruri nerecomandate își dau seama la un moment dat la ce folosesc ele; dar pînă una-alta, ei învață că măcar unul dintre părinți socotește că darurile pot fi un înlocuitor al iubirii adevărate. Acest lucru îi poate face pe copii foarte materialişti și manipulatori, pentru că îi învață să se joace cu sentimentele oamenilor tocmai prin intermediul acestor cadouri folosite inadecvat. Acest tip de înlocuitor poate avea rezultate tragice în formarea caracterului copilului și mai ales a integrității sale.

Iată cazul lui Susan, care crește singură trei copii. Ea a divorțat de trei ani de Charles, care acum locuiește cu cea de-a doua soție a lui, avînd un stil de viață extrem de luxos. Susan și copiii abia se descurcă din punct de vedere financiar, iar aceștia de-abia așteaptă să meargă în vizită la tata. Lisa, Charly și Annie, în vîrstă de cincisprezece, doisprezece și zece ani, își văd tatăl de două ori pe lună, în week-end. El îi duce în locuri foarte costisitoare, la schi sau la plimbare cu barca. Nu e de mirare că își doresc să meargă la el — pentru că acolo se distrează —, plîngîndu-se tot mai tare că acasă se plictisesc. Adesea, se întorc cu cadouri extrem de generoase și sînt tot mai supărați pe Susan, mai ales în zilele imediat următoare vizitei la tatăl lor. Charles a reușit să stîrnească copiii împotriva lui Susan, încercînd să le cîștige afecțiunea doar pentru el. El nu și-a dat seama că pe măsură ce vor crește, acești copii vor începe să îl disprețuiască pentru că a încercat să îi manipuleze astfel.

Din fericire, Susan a reușit să-l convingă pe Charles să meargă împreună la un consilier și să găsească unele căi mai sănătoase pentru a-și aborda copiii. Asta a însemnat inițial să

uite de neînțelegerile de altădată și de supărări, pentru a putea să satisfacă împreună nevoile afective ale copiilor lor. În timpul întâlnirilor cu consilierul, amîndoi au devenit adevărați experți în umplerea rezervoarelor de iubire ale copiilor. Cînd Charles a reușit să folosească toate cele cinci limbaje ale iubirii pentru a comunica mai bine cu copiii săi și a folosit darurile doar ca simplu limbaj de iubire și nu ca pe o posibilitate de manipulare, copiii au reacționat extraordinar. Chiar dacă nu întâlnești prea des persoane divorțate care să conlucreze atît de bine în interesul copiilor, tot mai mulți părinți încearcă să o facă.

Abuzul de daruri mai apare atunci cînd părinții, deși își exprimă iubirea în mai multe feluri, aleg totuși copleșirea cu

cadouri, astfel încât camerele micuților ajung să arate ca niște magazine de jucării într-o veșnică dezordine. În exces, darurile își pierd unicitatea; copilul are mai multe jucării decât timp în care să se bucure de ele. În cele din urmă, nici un dar nu mai are nici un sens și copilul se atrofiază din punct de vedere emoțional, nemaivînd nici o reacție la cadouri. Jucăriile ajung să fie o povară pentru el, pentru că părinții se așteaptă ca acestea să fie ținute într-o oarecare ordine.

A dăruia prea multe e ca atunci cînd ai lua copilul, l-ai duce la un magazin de jucării și i-ai spune: „Tot ce e aici îți aparține.” La început, copilul va fi entuziasmat, dar după ce va alerga în toate direcțiile, în final nu se va mai juca cu nimic. Jucăriile potrivite trebuie să-l ajute pe copil să învețe cum să-și concentreze atenția și să se bucure de ele. Pentru ca acest lucru să se întîmple, părinții și bunicii ar trebui să dăruiască ceva mai puțin, și nu mai mult, alegînd cu atenție darurile, care să aibă un scop sau o utilitate, și nu neapărat să impresioneze.

Dăruirea de cadouri interesante

Atunci cînd le dăruieți ceva copiilor, trebuie să fiți călăuziți de anumite principii. Darurile trebuie să fie o expresie sinceră a iubirii. Dacă sînt doar plăți pentru unele servicii făcute sau o mită, nu trebuie să le mai numiți daruri, ci să le percepeți ca atare, explicîndu-le și copiilor asta. Astfel, cadourile adevărate alese spre binele copiilor și ca expresie a iubirii vor fi apreciate ca atare.

În afară de cele de Crăciun sau de aniversări, majoritatea darurilor ar trebui alese împreună cu copiii. Acest lucru este valabil mai ales pe măsură ce copilul crește și are propriile lui gusturi în legătură cu hainele, încălțările, gentile etc. Copiii își doresc și jucării inutile și cînd nu le puteți da tot ceea ce vor, este mai bine să vă gîndiți și la ce preferă. Asta înseamnă însă să vă dați seama dacă dorința este una de moment sau

LIMBAJUL NR. 4 AL IUBIRII: DARURILE

una de durată, una sănătoasă sau una nesănătoasă, dacă jucăria va avea un efect pozitiv sau negativ. De câte ori aveți ocazia, este mai înțelept să alegeți un dar pe care copilul să și-l dorească sincer.

Și nu uitați: nu toate darurile se cumpără de la magazin. Puteți oferi lucruri speciale de pe drum sau de lângă parcare. Flori de câmp, pietricele neobișnuite — mult lucruri pot deveni daruri atunci când sînt frumos împachetate sau oferite cu imaginație. De asemenea, darurile pot fi făcute și din diverse lucruri din casă. Copiii mici nu știu ce înseamnă banii și nici dacă un dar este făcut sau cumpărat, acest lucru necontînd pentru ei. Dacă un cadou le stimulează imaginația, el poate fi mai interesant și poate crea o mai mare apropiere plină de iubire între părinți și copii.

Inelul lui Amy

Mai devreme, spuneam că unii copii care nu reacționează cu prea mare entuziasm atunci cînd primesc daruri pot să le aprecieze ulterior. Ted a aflat asta ani de zile după ce fiica sa îi refuzase un cadou. Aflat în călătorie în străinătate, Ted i-a cumpărat fetei sale de doisprezece ani, Amy, un inel și i l-a dăruit la întoarcerea acasă. Ea nu a manifestat un prea mare interes și l-a băgat într-un sertar.

Ted a fost dezamăgit, dar în cele din urmă a uitat de inel. La adolescență, Amy și-a necăjit foarte tare părinții, pentru că s-a comportat îngrozitor, în asemenea măsură încît Ted era de-a dreptul disperat în privința viitorului ei. Chiar atunci cînd ea și-a revenit în mod uimitor ca atitudine și comportament, tatălui său tot nu-i venea să creadă că totul este în regulă. Punea la îndoială sinceritatea ei și astfel nu se puteau face progrese din nici o parte, adică nu se putea ajunge la acea relație mai apropiată, după care atîta tînjeau amîndoi. Într-o zi, Ted a observat că Amy purta inelul pe care i-l dăruise demult, înainte să înceapă toate aceste probleme. I-au

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

dat lacrimile și și-a dat seama că fiica sa încerca să-i spună că a reușit să-și recapete controlul asupra existenței ei și acum se putea avea încredere în ea.

Atunci când Ted a întrebat-o pe Amy dacă asta vrea să spună de fapt, ea a recunoscut că da — că își dorea ca el să aibă din nou încredere în ea, pentru că se schimbase radical. Cei doi au plîns împreună. Amy a continuat să se descurce foarte bine.

Această întâmplare arată cât de important poate fi din punct de vedere simbolic un dar. Poate că Amy n-ar fi ajuns niciodată să aibă asemenea probleme dramatice dacă părinții săi ar fi reușit să îi umple rezervorul de iubire. Pentru ca ea să fie în stare să primească sau să aprecieze cum se cuvine atât darul cât și gestul de a dărui, mai întâi era necesar să-i fie satisfăcute nevoile sentimentale.

Atunci când principalul limbaj de iubire al copilului sînt darurile

Majoritatea copiilor reacționează pozitiv la daruri, dar pentru unii ele reprezintă principalul limbaj de iubire. Ați putea fi înclinați să credeți că acest lucru este valabil pentru toți copiii, judecînd după felul în care cer veșnic tot felul de lucruri. Este adevărat că toți copiii — și adulții — își doresc să aibă tot mai mult. Dar cei al căror limbaj de iubire sînt darurile vor reacționa diferit atunci cînd vor primi un cadou.

Copiii al căror principal limbaj de iubire sînt darurile vor ști întotdeauna să le primească, ÎSÎ vor dori ca ele să fie frumoș impachetate sau măcar să fie oferite cu originalitate. Și asta face parte din exprimarea iubirii. Se vor uita la hîrtie, vor discuta despre fundă — eventual —, adesea se vor entuziasma, scoțînd tot felul de sunete în timp ce vor deschide cadoul. Va părea că într-adevăr pentru ei contează — și chiar contează. Ei se simt deosebiți atunci cînd deschid un cadou și își doresc să li se acorde atenție necondiționată în acele clipe. Nu uitați,

LIMBAJUL NR. 4 AL IUBIRII: DARURILE

pentru ei aceasta este vocea cea mai puternică a iubirii. Ei consideră cadoul o răsfrîngere a iubirii dvs. și doresc să împărtășiți cu ei acest moment. După ce au deschis darul, vă vor sări de gît sau vă vor mulțumi cu mult entuziasm.

Acești copii vor găsi în camera lor un locșor special unde să pună darul cel nou, pentru a se mîndri cu el. Le vor povesti prietenilor și vi-l vor arăta cît se poate de des, în zilele imediat următoare. Vă vor spune cît de mult le-a plăcut. Darul ocupă un loc special în sufletul lor, pentru că este de fapt o exprimare a iubirii dvs. Atunci cînd îl văd, își amintesc că sînt iubiți. Nu contează dacă darul a fost făcut, găsit sau cumpărat; indiferent dacă este vorba de ceva ce și-au dorit sau nu, contează doar că v-ați gîndit la ei.

Ce spun copiii

Comentariile care urmează dezvăluie faptul că pentru copii darurile sînt limbajul ideal de comunicare a iubirii.

Frankie, cinci ani, vorbea cu bunica lui după cea de-a doua zi de grădiniță. „Educatorea mea mă iubește, buni. Uite ce mi-a dat.” Și i-a arătat o riglă albastră strălucitoare, cu niște cifre mari pictate pe ea — aceasta pîrîndu-i-se o dovadă a iubirii educatoarei.

Lisa, șase ani, ne-a întreat: „L-ați întîlnit vreodată pe omul care ne iubește ? E chiar acolo”, ne-a spus ea, arătînd spre un domn mai în vîrstă. „El le dă tuturor copiilor gumă de mestecat.” Pentru Lisa el era omul care iubește copiii pentru că le oferea daruri.

Michelle, cincisprezece ani, a fost întreată cum își dă seama că părinții o iubesc. Fără nici o urmă de ezitare, ea ne-a arătat fusta, bluza și pantofii. Apoi ne-a spus: „Tot ce am este de la ei. După părerea mea, asta înseamnă iubire. Nu mi-au dat doar lucrurile esențiale, ci mult mai mult decît aveam nevoie. De fapt, împrumut o parte dintre lucruri și

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

prietenelor mele, ale căror părinți nu-și pot permite să cum-pere așa ceva."

Chris, optsprezece ani, urma să plece la colegiu în urmă-toarele săptămîni. Cînd a fost întreat cît de tare este el iubit de părinți, dacă ar fi să le dea note de la unu la zece, el a răs-puns imediat: „De nota zece." De ce? „Vedeți mașina asta?", a întreat el arătînd spre o Honda roșie. „Mi-au dăruit-o pă-rinții mei. N-o meritam de fapt, pentru că nu m-am străduit suficient la liceu, dar mi-au dat-o spunîndu-mi că vor ca eu să știu că sînt mîndri de mine. Această mașină este o expresie a iubirii lor. Tot ce trebuie să fac este să-mi asum răspunde-rea de a schimba uleiul și de a o întreține.

Părinții mei au fost întotdeauna așa. Mi-au dat tot ce îmi doream și tot ce aveam nevoie — toate echipamentele sporti-ve de la liceu, hainele, tot. Sînt cei mai generoși oameni pe care îi cunosc. Am încercat să nu profit de generozitatea lor, dar sînt convins că mă iubesc. Acum, că plec la facultate, îmi dau seama că o să-mi fie tare dor de ei."

Pentru un asemenea copil, darurile sînt mai mult decît simple obiecte. Ele sînt o expresie tangibilă a iubirii, care gră-iește profund. De aceea este foarte traumatizant dacă aceste cadouri se strică sau se rătăcesc. Dacă părintele care le-a dă-ruit le mută, le strică sau, într-un moment de furie, spune: „îmi pare rău că ți-am dat asta", copilul poate fi distrus din punct de vedere emoțional. înseamnă că limbajul principal de iubire a fost rostit pe un ton negativ și copilul va suferi foarte tare.

Acestor copii trebuie să li se mențină mereu plin rezer-vorul de iubire — altfel nu se vor putea dezvolta așa cum se cuvine. Nu uitați, copiii dvs. s-ar putea să nu-și dea seama cît de mult le oferiți, chiar dacă veți continua să le umpleți re-zervorul de iubire. Dar pe măsură ce cresc, s-ar putea să mai reflecteze și să înțeleagă că iubirea și prezența dvs. a fost de fapt cel mai frumos dar dintre toate.

Capitolul șase

Limbajul nr. 5 al iubirii: serviciile

Jeremy tocmai începuse prima slujbă cu normă întreagă și intenționa să se căsătorească vara următoare. Își amintea însă din copilărie: „Cred că lucrul care m-a făcut să mă simt foarte iubit a fost felul în care părinții mei s-au străduit într-atâta să mă ajute în toate direcțiile. Îmi amintesc de toate mesele pe care le-a pregătit mama, deși avea și ea o slujbă, și de câte ori m-a ajutat tata să îmi repar vechea camionetă, pe care o cumpăraserăm împreună când aveam șaisprezece ani.” Băiatul de douăzeci și patru de ani continua să-și amintească: „Au făcut atât lucruri mărunte cât și lucruri importante ca să mă ajute mereu. Acum îmi dau seama mai mult ca atunci, dar chiar și atunci știam că se străduiesc din greu să mă ajute și întotdeauna le-am fost recunoscător. Sper să pot și eu cândva să fac același lucru pentru copiii mei.”

Unii oameni au ca principal limbaj de iubire serviciile.

Chiar dacă nu e cazul copilului dvs., trebuie să știți că a fi părinte înseamnă să ai vocație de persoană dispusă să facă diverse servicii. În ziua în care veți afla că veți fi părinte, practic vă înrolați într-un serviciu cu normă întreagă. Contractul este pe minimum optsprezece ani, prin asta înțelegându-se că trebuie să fiți înțelegători și că trebuie să rămâneți „rezervă activă” încă vreo câțiva ani și după aceea.

Ca părinte ce trebuie să servească interesele copilului, probabil că ați mai descoperit ceva în legătură cu acest limbaj al iubirii: serviciile solicită din punct de vedere fizic și emo-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

țional. De aceea noi, părinții, trebuie să fim foarte atenți cu sănătatea noastră fizică și emoțională. Pentru sănătatea fizică, avem nevoie de un somn echilibrat, dar și de o hrană sănătoasă, precum și de exerciții fizice. Pentru sănătatea emoțională, este necesară îngăduința și o relație de sprijin reciproc în căsnicie, acestea fiind de o importanță capitală.

În serviciul cui vă aflați

Atunci când ne referim la servicii, trebuie să ne întrebăm:

„În serviciul cui mă aflu ?” Nu e vorba doar de copii. Ca partener în căsnicie, trebuie să ne ajutăm jumătatea, să facem lucruri care să-l îneinte pe celălalt, pentru a ne exprima astfel iubirea. Sigur că vă doriți să mențineți plin rezervorul de iubire al partenerului și prin aceste servicii. Deoarece copiii au nevoie de o mamă și un tată care să le fie un model de viață echilibrat, faptul că vă găsiți timp și pentru relația matrimonială joacă un rol esențial în a reuși să fiți părinți buni.

Desigur că părinți fiind, vă serviți copiii, dar principala motivație nu este neapărat aceea de a-i mulțumi. Scopul de bază este să faceți ce e mai bine pentru ei. Ce anume i-ar încânta cel mai mult pe copii în momentul respectiv nu este neapărat cea mai bună cale de exprimare a iubirii dvs. Puneți-i copilului trei batoane de ciocolată în pachetelul cu gustarea pentru școală și o să fie superîncântat, dar asta nu înseamnă că i-ați făcut un bine. Atunci când vă serviți copiii principala motivație trebuie să fie binele lor, adică umplerea rezervorului lor de iubire. Pentru a satisface această nevoie de iubire, trebuie ca serviciile pe care le aduceți să fie în strînsă legătură cu limbajele de iubire.

Atenție în acest moment în care explorăm acest ultim limbaj al iubirii: nu transformați serviciile într-o modalitate de a vă manevra copiii. Asta e ușor, pentru că atunci când sînt mici, copiii își doresc daruri și servicii mai mult decît orice altceva pe lume. Dar dacă noi, părinții, cedăm la dorințele lor

LIMBAJUL NR. 5 AL IUBIRII: SERVICIILE

sau la cerințele lor de a primi mereu tot mai multe daruri și mai multe servicii, copiii vor rămâne mereu copilăroși și ego-centrici, devenind egoiști. Totuși, aceste precauții nu trebuie să îi determine pe părinți să nu mai folosească limbajul serviciilor și al darurilor atunci când este cazul.

Serviciile pot deveni un model pentru felul în care copilul dvs. va face servicii și își va asuma răspunderi. S-ar putea să vă întrebați cum își mai dezvoltă copiii independența și capacitățile personale dacă îi serviți astfel. Atunci când vă exprimați iubirea față de copii prin servicii, făcând lucruri pe care probabil nu le-ar putea face singuri, de fapt le furnizați un model. Acest lucru îi va ajuta să nu se mai concentreze asupra propriei persoane și la rândul lor să ajute pe alții. Acesta este scopul nostru principal ca părinți. (Vezi și subcapitolul „Scopul final al serviciilor“.)

Servicii în funcție de vârstă

Copiii cu rezervoarele de iubire pline sînt mai tentați să aleagă un model de a face servicii afectuos decît cei care sînt nesiguri de iubirea părinților lor. Aceste servicii trebuie aduse în funcție de vîrstă. Trebuie să faceți pentru copiii dvs. ceea ce ei nu pot face. Sigur că la șase ani nu le mai dați să mănînce cu lingurița. Pentru copilul de patru ani, să-i faceți patul este un serviciu. La opt ani, și-l poate face și singur. Copiii nu trebuie să aștepte să ajungă la facultate pentru a învăța cum funcționează o mașină de spălat și un aspirator — acolo nu se țin cursuri pentru aceste lucruri! Dacă părinții sînt prea ocupați pentru a-și învăța copiii să-și spele rufele sau sînt prea perfecționiști ca să-i lase s-o facă, înseamnă că nu-i iubesc pe acești copii, ci îi dezavantajează.

Astfel, serviciile sînt în fapt un pas intermediar. Ne servim copiii dar atunci cînd sînt pregătiți, îi învățăm cum să se servească singuri și cum să-i servească și pe alții. Sigur că acesta nu este un proces întotdeauna convenabil sau rapid.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

Durează mai mult să înveți un copil să pregătească singur masa decât să o pregătești chiar dvs. Dacă unicul obiectiv este să pui ceva pe masă, n-ai decât să pregătești totul. Dar dacă obiectivul este să-ți iubești copiii — dorind să faci totul spre binele lor —, atunci vei încerca să-i înveți să gătească. Dar tot timpul ceea ce îi motivează cel mai bine pe copii este să vadă că acționați sincer din iubire față de familia pe care o serviți de atâția ani.

Nu uitați, de asemenea, că unele servicii pe care le faceți copiilor provin dintr-un talent special al dvs., talent pe care ei s-ar putea să nu-l dobândească vreodată. Fiecare avem aptitudinile noastre, și într-o familie ne putem servi reciproc, fiecare folosindu-și capacitățile personale. Ca părinți, trebuie să fim atenți să nu ne obligăm copiii să fie niște dubluri ale noastre sau, și mai rău, să le alimentăm visuri pe care noi nu ni le-am realizat niciodată. E mai bine să încercăm să-i ajutăm să-și dezvolte propriile capacități, urmîndu-și interesele personale, devenind cei mai buni prin folosirea harurilor pe care Dumnezeu le-a dat fiecăruia.

Spune drept

Unii părinți, dorindu-și ca și copiii lor să-și dezvolte anumite aptitudini și independența, se bazează prea mult pe faptul că aceștia ar putea să se descurce singuri în orice situație. Acesta a fost și cazul lui Will și al lui Kathy din Colorado. Ei erau încarnarea unui spirit de independență totală și se sprijineau doar pe propria lor persoană; prin urmare voiau să-și educe cei doi băieți în propriul lor stil de viață. Păreau că tocmai coboriseră dintr-o diligentă undeva în Vestul sălbatic, pe care îl reprezentau pînă în vîrfurile unghiilor.

După ce Will și Kathy au participat la seminarul meu despre căsnicie (cel al lui Gary) și au aflat despre cele cinci limbaje ale iubirii, au ajuns la concluzia că serviciile nu pot fi o formă de limbaj al iubirii. Will chiar mi-a spus: „Nu cred că

LIMBAJUL NR. 5 AL IUBIRII: SERVICIILE

părinții ar trebui să facă diverse lucruri pentru copiii lor, mai ales atunci când aceștia le-ar putea face singuri. Cum am mai putea să-i învățăm să fie independenți dacă îi ajutăm mereu? Trebuie să învețe pe pielea lor."

„Băieții își pregătesc singuri mâncarea ?"

„Asta e treaba mea. Dar ei fac toate celelalte", mi-a spus » Kathy.

„În schimb, ei gătesc atunci când pleacă cu rulota și fac o treabă minunată", a adăugat Will. Categorie, cei doi erau foarte mândri de băieții lor.

„Atunci când ați aflat care sînt limbajele iubirii, v-ați dat seama care ar fi principalul limbaj în cazul băieților voștri ?"

„Habar n-am", a spus Will. „Credeti că băieții voștri se simt realmente iubiți ?"

„Cred că da. Așa ar trebui."

„Aveți curajul să-i întrebați ?", am testat eu situația.

„Ce vreți să spuneți ?"

„Adică să discutați între patru ochi și să le ziceți cam așa: « Fiule, aș vrea să-ți pun o întrebare pe care nu ți-am mai pus-o, dar care este importantă pentru mine. Crezi că te iubesc ? Spune drept. Sincer, vreau să aflu ce simți. »"

Will a tăcut ceva vreme, după care a zis: „Ar fi cam greu. Nu știu dacă e necesar."

„Nu este necesar", i-am replicat eu. „Dar dacă nu-i întrebi, nu vei afla niciodată care este limbajul lor de iubire."

Will s-a dus acasă, unde încă îi mai sunau în cap vorbele mele: „Dacă nu-i întrebi, nu vei afla niciodată." Așa încît a început cu băiatul cel mic, Buck, cînd se afla în spatele hambarului și rămăseseră singuri. I-a pus întrebarea pe care i-am sugerat-o și Buck i-a răspuns:

„Desigur, tătucule. Știu că mă iubești. Stai mult cu mine, cînd mergi în oraș mă iei și pe mine, cînd mergem cu rulota, îți faci timp să stăm de vorbă. Întotdeauna mi s-a părut grozav că poți petrece atîta timp cu mine, deși ești atît de ocupat." Cînd Will a simțit că se înăbușă, Buck l-a întrebat: „S-a întîmplat ceva? Nu o să mori sau ceva m genul ăsta, nu ?"

„Nu, domn'e, nu mor. Vroiam doar să mă asigur că știi că te iubesc.”

Aceasta a fost o experiență emoțională atât de puternică, încât lui Will i-a trebuit o săptămână ca să-și adune curajul să vorbească și cu băiatul lui de șaptesprezece ani, Jake. Într-o seară, când au rămas singuri, după cină, s-a întors spre fiul lui și i-a spus: „Jake, vreau să-ți pun o întrebare pe care nu ți-am pus-o niciodată, dar care este foarte importantă pentru mine. S-ar putea să-ți vină greu, dar vreau să-mi spui drept, pentru că trebuie să știu exact ce simți. Simți că te iubesc ?”

După o lungă tăcere, Jake a spus: „Nu știu exact cum să mă exprim, tată. Cred că mă iubești uneori, deși n-o simt în mod special. Alteori chiar am impresia că nu mă iubești deloc.”

„Când anume, fiule ?”

„Când aș avea nevoie de tine și nu mă ajuți. Ca atunci când a izbucnit focul și ți-am trimis vorbă prin Buck că am nevoie de tine. El s-a întors și mi-a spus că i-ai zis că știi tu că mă descurc și singur. Ne-am descurcat și eu și Buck, dar mă întreb și acum de ce n-ai venit. Mi-am tot spus că probabil ai încercat să mă faci să devin independent. Dar eu continui să simt că nu mă iubești.

Sau atunci când aveam zece ani și nu mă descurcam deloc cu matematica și te-am rugat să mă ajuți”, a continuat Jake.

„Mi-ai spus că pot și singur, că sînt deștept. Știu sigur că te-ai fi descurcat să mă ajuți și că mi-ar fi fost de folos, dacă mi-ai fi explicat puțin. M-am simțit abandonat. Sau atunci când s-a împotmolit căruța și te-am rugat să mă ajuți. Mi-ai zis că așa cum am împotmolit-o trebuie să găsesc și o soluție să ies din impas. Știam că am să reușesc pînă la urmă, dar aș fi vrut să mă ajuți tu.

Și apoi au mai fost și alte momente când am simțit că nu-ți pasă. Cum spuneam, știu că mă iubești, dar nu simt asta în totdeauna.”

A fost de ajuns ca să-l umfle plînsul chiar și pe cowboy-ul nostru. „Jake, îmi pare rău”, a spus Will. „Nu știam ce e în

LIMBAJUL NR. 5 AL IUBIRII: SERVICIILE

sufletul tău. Ar fi trebuit să te întreb mai demult. Vroiam să fii independent și să te bizui pe puterile sale — așa cum ai și reușit, de altfel. Sînt mîndru de tine, dar vreau să știi că te iubesc. Cînd vei mai avea nevoie de ajutorul meu, ți-l voi da negreșit. Sper că-mi mai acorzi o șansă." Cei doi s-au îmbrățișat în bucătăria aceea în care nu se auzea nici un zgomot. Will a avut ocazia cam șapte luni mai tîrziu, cînd o căruță a rămas împotmolită în pîrîu. Băieții s-au străduit mai bine de două ore și nu au reușit nimic. În sfîrșit, Jake l-a trimis pe Buck după tatăl lor. Lui Buck nu i-a venit să creadă că reacția tatălui a fost imediată; a încălecat și s-a întors repede cu Buck l-a pîrîu. După ce a scos căruța, lui Buck i s-a părut ciudat că tatăl lor l-a îmbrățișat pe Jake și că Jake i-a spus: „Mulțumesc, bătrîne. Îți sînt recunoscător." Această vindecare începută în bucătărie avea să se încheie la pîrîu. Un aspru fermier a învățat o lecție plină de tandrețe.

Servicii pline de iubire

Cum serviciile aduse unui copil sînt constante atîția ani și au loc în cadrul sau în jurul altor obligații, părinții pot uita că aceste gesturi zilnice și monotone pe care le fac sînt de fapt o expresie cu efecte pe termen lung a iubirii. Uneori se simt mai curînd niște sclavi decît niște slujitori iubitori, puși la muncă de partenerul de viață, de copii sau de alte persoane. Totuși, dacă adoptă această din urmă atitudine, ei o vor comunica la nivel emoțional copilului care va simți că primește puțină iubire prin intermediul acestor servicii.

Serviciile pline de iubire nu sînt o formă de sclavie, așa cum se tem unii. Sclavia este ceva impus din exterior, și deci totul e făcut fără tragere de inimă. Serviciile pline de iubire au o motivație interioară, și anume de a oferi din energia personală și altora. Serviciile pline de iubire sînt un dar, nu o necesitate, și se fac de bunăvoie, nu din obligație. Atunci cînd părinții își servesc copiii cu resentimente și fără chef, chiar dacă

nevoile fizice ale acestora sînt satisfăcute, dezvoltarea lor emoțională va avea mult de suferit.

Cum serviciile sînt zilnice, chiar și cei mai buni părinți trebuie să se mai oprească din cînd în cînd și să verifice dacă lucrurile pe care le fac sînt percepute ca o formă de iubire..

Scopul final al serviciilor

Scopul final al serviciilor făcute copiilor este de a-i ajuta să devină adulți maturi, capabili să ofere iubire altora prin intermediul serviciilor. Asta nu înseamnă doar să îi ajute și să îi îngrijească pe cei dragi, ci inclusiv să-i servească pe cei care nu sînt în nici un fel capabili să răsplătească în vreun fel bunătaatea lor. Atunci cînd copiii cresc avînd în fața ochilor exemplul unor părinți care își servesc familia și pe cei din afara zidurilor casei, vor învăța la rîndul lor să îi ajute pe alții. Biblia sugerează faptul că serviciile care implică sacrificii sînt o modalitate de a-l mulțumi pe Dumnezeu. Atunci cînd Isus s-a așezat la masa unui important reprezentant religios, i-a spus celui ce l-a poftit:

„Cînd faci prînz sau cină, nu chema pe prietenii tăi, nici pe frații tăi, nici pe rudele tale, nici vecinii bogați, ca nu cumva să te cheme și ei la rîndul lor, pe tine și să-ți fie ca răsplată. Ci, cînd faci un ospăț, cheamă pe săraci, pe șchiopi, pe orbi, și fericit vei fi că nu pot să-ți răsplătească" ...!

Ce cuvinte pline de profunzime! Asta dorim și noi pentru copiii noștri — să fie în stare să facă servicii cu compasiune și iubire adevărată. Numai că ei sînt încă neformați, imaturi. Din fire, sînt egocentrice și nu ne putem aștepta să-i servească pe ceilalți fără nici o motivație egoistă. Ei vor să fie răsplățiți pentru buna lor purtare. Va dura multă vreme pînă să fie în stare să ofere iubirea prin aceste gesturi simple, altruiste.

X.Luca 14:12-15.

Modele de urmat

Cum putem să ne îndreptăm spre acest scop final ? Mai întâi, trebuie să ne asigurăm că într-adevăr copiii noștri se simt realmente iubiți și îngrijiți. Trebuie să le menținem rezervoarele de iubire pline. De asemenea, noi sîntem modele pentru ei. Prin puterea exemplului, ei trăiesc prima experiență a gesturilor pline de afecțiune, reprezentate de servicii. Pe măsură ce cresc și sînt în stare să-și manifeste recunoștința, putem trece de la porunci la simple rugăminți. La rugăminți, și nu la ordine date pe un ton nepotrivit. Copiii nu se simt în largul lor atunci cînd trebuie să-și exprime recunoștința, mai ales cînd li se poruncește să facă asta. Aceasta este diferența dintre „Spune-i mulțumesc tatei” și „Nu vrei să-i mulțumești tatei ?” Este mai liniștitor să adresezi rugăminți, ele calmînd mînia și ajutîndu-ne să fim mai pozitivi și mai amabili. Pe măsură ce copiii se maturizează, observă tot mai mult ce se face pentru ei și sînt conștienți și de ceea ce s-a făcut în trecut. Sigur că nu-și mai amintesc cum li s-au schimbat scutecele și cum au fost alăptați. Dar văd alți părinți că procedează astfel cu sugarii lor și-și dau seama că s-au bucurat de aceleași privilegii. Fiind siguri că sînt iubiți cu adevărat, devin capabili să aprecieze altfel mîncarea atunci cînd ea este pregătită și servită la masă. Vor conștientiza mai bine poveștile spuse înainte de culcare, jocurile cu părinții sau cum aceștia i-au învățat să meargă pe bicicletă, cum i-au ajutat la lecții, cum i-au îngrijit cînd au fost bolnavi, cum i-au alinat cînd au trăit diverse suferințe, cum i-au dus în locuri minunate și le-au cumpărat tot felul de cadouri și i-au răsfațat. În final, acești copii vor observa că părinții lor fac diverse lucruri și pentru alții. Vor învăța cum să aibă grijă de o persoană bolnavă sau cum să dea bani de pomană celor nevoiași. Vor dori să participe la proiecte ce au ca scop ajutorarea altora, mai ales atunci cînd este vorba de unele mai pline de neprevăzut, care să-i scoată din rutina vieții de zi cu zi din familie. Nu trebuie să meargă prea departe pentru a-i găsi pe

altu mai nevoiași, în majoritatea orașelor, indiferent cât de mici sau de mari ar fi, există oameni săraci. Familia dvs., singură sau împreună cu altele ori cu câteva de la biserică, poate să-și ia câte o zi liberă sau câte o săptămână în care să-și ofere serviciile unei misiuni creștine, unei tabere pentru copiii mai puțin privilegiați, pentru o supă a săracilor sau un cămin de bătrâni. Atunci când părinții și copiii lor lucrează cot la cot oferind asemenea servicii, activitatea lor devine o lecție foarte importantă, din care vor învăța ce înseamnă bucuria de a-i ajuta pe alții.

Și, evident, mai există și acele servicii mai exotice, eventual peste mări și țări, lucrând în organizații private sau pur și simplu muncind acolo. Într-un an am plecat voluntar ca doctor la o misiune creștină în Bolivia, Wycliffe Bible Translators. Întreaga familie Campbell a venit și m-a ajutat. Îmi amintesc că am tratat un băiețel de trei ani, un mic indian care își rupsese rău piciorul și fusese adus la noi la clinică. Șase săptămâni a trebuit să stea nemișcat. Mulți copii din cadrul misiunii creștine i-au făcut tot felul de servicii băiețelului.

Am fost foarte impresionat la Crăciun, când Carey a noastră, care avea pe atunci opt ani, i-a dat surorii băiețelului cel mai de preț dar al ei de la Moș Crăciun, o păpușă nouă.

Schimbarea comportamentului copilului dumneavoastră

Serviciile în cadrul societății sau al unei misiuni este de fapt o dorință pornită din suflet de a-i ajuta pe ceilalți prin gesturi de zi cu zi. Și totuși, mulți părinți pot să scape hățurile și să îi împiedice practic pe copiii lor să fie în stare să devină altruști. Trebuie să fim foarte atenți ca aceste servicii să nu fie o manifestare a unei iubiri condiționate. Atunci când părinții se dedică mai mult copiilor lor doar când sînt mulțumiți de comportamentul acestora, asemenea servicii sînt condiționate. Copiii noștri vor învăța că oamenii trebuie ajutați doar dacă acest lucru le aduce foloase.

Mulți părinți vor să schimbe comportamentul copilului lor. Psihologii spun că principala cale de schimbare trece prin modificarea comportamentului — un mod de a trata oamenii răsplătindu-i sau pedepsindu-i prin încurajare sau descurajare. Este mai puțin cazul atunci când este vorba despre copii, cum se întâmplă, de exemplu, cu problemele repetitive, față de care copiii n-au nici o intenție de schimbare. Modificările de comportament nu trebuie să aibă nici o legătură cu serviciile pentru alți oameni. Aceasta ar fi o formă de manipulare, în schimb, serviciile noastre trebuie făcute în mod altruist și cu dragoste. De-a lungul timpului, asemenea motivații ar putea schimba comportamentul copilului.

„Și eu cu ce mă aleg ?” este atitudinea predominantă a societății noastre. Și totuși, este exact contrariul a ceea ce înseamnă un limbaj de iubire atunci când acesta se bazează pe servicii (contravenind totodată și spiritului creștin). Cum modificarea comportamentală atinsese apogeul în anii '70, mulți părinți care în prezent cresc propriii lor copii au fost afectați de asta. S-ar putea ca și dvs. să faceți parte dintre copiii crescuți în acest tipar de gândire. Acum ați vrea ca și copiii dvs. să devină niște persoane integre. Vreți să fie buni și generoși cu ceilalți, mai ales cu cei mai năpăstuiți, fără să aștepte ceva în schimb. Și probabil că vă îndoiiți că așa ceva ar fi posibil în această societate materialistă și hrăpăreață.

Sigur că este posibil, dar depinde foarte mult de dvs. Copiii trebuie să constate că aveți acele trăsături pe care ați dori să li le dezvoltați. Serviciile pe care le faceți trebuie să facă parte și din viața lor și să fie implicați în situațiile în care vă îngrijiți de alții. Îi puteți învăța să se preocupe de ceilalți prin puterea exemplului.

Exemplul ospitalității

Una dintre cele mai bune căi de a face asta este aceea de a vă manifesta ospitalitatea. Ospitalitatea familială este o mare comoară, pentru că în acest tip de servicii oamenii ajung real-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

mente să se cunoască unii pe alții și să pună bazele unor prietenii solide. Atunci când aveți o casă deschisă, copiii învață ce înseamnă să împartă iubirea cu prietenii și cu familia. Foarte interesant este că oamenii se întâlnesc tot mai des la restaurante și nu în casele lor. Căldura și intimitatea unui cămin sînt un lucru cu totul special. Este bine să încheși relații solide cu ceilalți și acest lucru nu este posibil decît în profunzimea unui cămin.

Familia Chapman a avut dintotdeauna casa deschisă în fiecare vineri seara pentru studenții de la începutul anilor '70. Ei veneau din toate institutele din zonă, inclusiv de la Universitatea Wake Forest, și primeam între douăzeci și șaiszeci de studenți. Programul era simplu. De la 8.00 la 10.00 p.m. discutam despre parabole, despre probleme morale și sociale pe baza citatelor biblice. După care urmau gustări și o conversație liberă. La miezul nopții, îi dădeam afară.

Copiii noștri Shelley și Derek erau mici pe atunci și tot se plimbau printre noi. Se mai întîmpla ca unul dintre ei să adoarmă în brațele unei studente în fața căminului sau chiar să intre în discuție. Acești studenți erau un fel de prelungire a familiei noastre, iar copiii așteptau cu nerăbdare seara de vineri.

Adesea, sîmbăta dimineața, o parte dintre studenți reveneau pentru ceea ce noi numeam „Cum să faci fapte bune”, îi urcam într-o camionetă și îi împărțeam prin diverse locuri din comunitate, să grebleze frunzele pentru persoanele mai în vîrstă sau să curețe rigolele sau pentru alte treburi necesare. Shelley și Derek participau și ei întotdeauna la aceste „proiecte”. Ei țineau neapărat să aibă propriile lor greble, deși cel mai mult le plăcea să sară în frunze după ce le greblaseră.

Ca adulți, Shelley și Derek consideră că această perioadă a copilăriei lor, în care participau alături de studenți la diverse fapte bune, a reprezentat o parte semnificativă a acelor ani. Shelley, care acum este doctor obstetrician ginecolog, recunoaște că discuțiile cu studenții de la Facultatea de Medicină

LIMBAJUL NR. 5 AL IUBIRII: SERVICIILE

Bowman Gray i-au făcut o impresie foarte puternică și au influențat alegerea vocației ei. Și ea și Derek erau foarte sociabili. Derek invita cerșetori să doarmă în apartamentul lui iarna. (Oare noi să fim cei care l-au învățat asta ?) Noi sîntem convinși că faptul că am împărțit casa noastră și cu alții și că ne-am implicat familia în asemenea proiecte de ajutorare a avut un efect profund și pozitiv asupra evoluției copiilor noștri. Faceți-vă un scop din a-i învăța pe copiii dvs. să se simtă bine atunci cînd fac un serviciu altora. Ei nu vor învăța asta de la sine, ci mai degrabă văzîndu-vă pe dvs. că îi ajutați pe alții. Totodată, vor învăța din faptul că li se vor da anumite răspunderi, mărunte inițial, ajutîndu-vă astfel atunci cînd faceți un serviciu cuiva. Pe măsură ce vor crește, puteți să sporiiți numărul misiunilor încredințate.

Cînd principalul limbaj de iubire al copilului dumneavoastră sînt serviciile

Serviciile care sînt o expresie sinceră a iubirii vor reuși să comunice copiilor dvs. o anumită formă de afecțiune la un anumit nivel emoțional. Dacă însă serviciile sînt principalul limbaj de iubire al copilului dvs., ele vor avea o mai profundă forță de comunicare decît simplele cuvinte de iubire față de Ionuț sau Iulia. Atunci cînd copilul vă roagă să îi reparați bicicleta sau să coaseți rochia păpușii, de fapt nu dorește doar să-i fie satisfăcută o nevoie; el strigă din răspuțeri că simte nevoia de o iubire profundă. De fapt, asta îi cerea Jake tatălui lui, Will, să facă.

Atunci cînd noi, părinții, ne dăm seama și reacționăm la aceste rugămînți și ne ajutăm copiii dovedind o atitudine plină de afecțiune și pozitivă totodată, aceștia vor avea categoric un rezervor de iubire plin, așa cum a reușit în final și Jake.

Dar atunci cînd părinții refuză să reacționeze la aceste nevoi sau o fac cu asprime ori cu comentarii răuvoitoare, copiii,

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

chiar dacă se vor bucura din nou de bicicleta reparată, vor fi foarte descurajați în suflet.

Dacă principalul limbaj de iubire al copilului dvs. sînt serviciile, nu înseamnă că trebuie să vă rezeziți să-i satisfaceți toate doleanțele la cea mai mică rugămintă. Înseamnă că trebuie să fiți extrem de sensibili la aceste rugăminti și să vă dați seama că reacția dvs. va duce la umplerea rezervorului de iubire al copilului sau la golirea lui. Fiecare rugămintă impune o reacție bine gîndită și plină de afecțiune.

Ce spun copiii

Iată ce spun următorii copii despre principalul lor limbaj de iubire:

Krystal, șapte ani, a avut nenumărate probleme de sănătate în ultimii trei ani: „Știu că mămica mă iubește pentru că atunci cînd am nevoie să mă ajute la lecții o face întotdeauna cu drag. Cînd trebuie să merg la doctor, își ia liber de la serviciu și mă duce chiar ea. Cînd sînt bolnavă rău, îmi pregătește supa preferată.”

Bradley, doisprezece ani, locuiește cu mama lui și cu frațele mai mic. Tatăl i-a părăsit cînd Bradley avea șase ani. „Știu că mama mă iubește pentru că îmi coase nasturii la cămașă cînd se rup și mă ajută la lecții în fiecare seară. Muncesc din greu ca infirmieră, ca să avem noi de-ale gurii și hăinuțe. Cred că și tata mă iubește, dar nu face prea mare lucru ca să mă ajute.”

Jody, paisprezece ani, are probleme de dezvoltare mentală și merge la o clasă specială dintr-o școală publică. Ea locuiește cu mama ei. „Știu că mama mă iubește pentru că mă ajută să-mi fac patul și să-mi spăl hainele. Seara, mă ajută la lecții, mai ales la desen.”

LIMBAJUL NR. 5 AL IUBIRII: SERVICIILE

Melanie, tot de paisprezece ani, este cea mai mare dintre cei patru copii ai unei familii. „Știu că părinții mei mă iubesc pentru că fac atât de multe lucruri pentru mine. Mama mi-a făcut un costum pentru școala de actorie; de fapt, a făcut costume și pentru alții. Am fost foarte mândră de ea. Tata întotdeauna m-a ajutat la lecții și anul acesta chiar și-a pierdut ceva timp cu problemele mele de algebră. Nici nu credeam că mai ține minte atât de multe lucruri din matematică.”

Pentru acești copii, serviciile părinților lor reprezintă o formă de iubire. Părinții ai căror copii au ca principal limbaj de iubire serviciile învață că asta înseamnă să iubești. Servește-ți copilul — și pe alții — și aceștia își vor da seama că-i iubești.

Capitolul șapte

Descoperirea limbajului principal de iubire al copilului

V-am prezentat așadar fiecare dintre cele cinci limbaje de iubire și ați aflat cum sînt ele descrise de copii atunci cînd unul dintre ele li se potrivește în mod special. Și totuși, s-ar putea să vă întrebați: *Care este principalul limbaj de iubire al copilului meu ? Nu sînt foarte sigur că știu.* Depistarea principalului limbaj de iubire al copilului poate fi un proces de durată, dar există tot felul de indicii. Acesta este un capitol în care veți deveni un fel de detectivi, ajutîndu-vă să descoperiți care este principalul limbaj de iubire al copilului dvs.

Înainte să începeți să descoperiți care sînt aceste indicii, să vedem care este acel motiv extrem de important pentru care merită să căutați. Am menționat faptul că adresîndu-vă copilului în principalul său limbaj de iubire, acesta se va simți iubit. Cînd el se simte iubit, cînd rezervorul său de iubire este plin, va fi mai receptiv la sfaturile părintești, în toate zonele existenței sale. Va asculta fără resentimente. Dar mai există și un alt motiv foarte important pentru a învăța care este principalul limbaj de iubire al copilului — adresîndu-ne totodată și în celelalte patru. Atunci cînd vorbim cele cinci limbaje ale iubirii, în timp ce ne specializăm într-unul dintre ele, îi arătăm de fapt cum să-i iubească pe alții și că este nevoie să învețe să se exprime și în limbajele de iubire ale celorlalți.

Profund la maximum de iubire

Ce se întâmplă atunci când vorbim toate cele cinci limbaje ale iubirii? Îi învățăm pe copiii noștri să-i iubească pe ceilalți în toate limbajele iubirii. Astfel, îi vom ajuta ca pe măsură ce cresc să devină mai sensibili la nevoile celorlalți. Ca și dvs., copiii au nevoie să fie capabili să ofere afecțiune și să cultive iubirea în toate limbajele. Această capacitate îi va ajuta să devină persoane echilibrate, care să se descurce mai bine în societate. Pe măsură ce învață, vor putea să se exprime în aceste limbaje de iubire pentru a-și satisface propriile nevoi, dar și pentru a-i ajuta pe alții.

Toți copiii sînt egoiști, deci adesea nu sînt conștienți de importanța comunicării în moduri ce le sînt străine sau care îi stingheresc. De exemplu, un copil poate avea probleme în ceea ce privește faptul că ar trebui să împartă și cu alții ceea ce are sau să ofere daruri. Un altul poate avea tendința să fie un singuratic și să-i fie greu să înțeleagă nevoia persoanelor mai pline de viață de a li se acorda un timp suplimentar. Un al treilea copil poate fi atît de concentrat asupra comportamentului său, încît să nu poată comunica verbal decît cu greutate. Acesta este adesea cazul copiilor foarte tăcuți. Pentru a-i ajuta să se exprime mai bine verbal, o soluție ar fi ca părinții să-și exprime iubirea față de el prin cuvinte de încurajare. El va învăța importanța limbajului cuvintelor de încurajare.

Atunci când noi, ca părinți, învățăm să vorbim limbajul de iubire al copiilor noștri, chiar dacă este altul decît al nostru, le dovedim că avem o mare doză de altruism, inclusiv prin faptul că îi servim pe ceilalți. Îi călăuzim să devină adulți — învățîndu-i să dăruiască și să se îngrijească și de ceilalți. Să ne imaginăm pentru o clipă, de exemplu, că toți copiii noștri ar aprecia în mod special cel de-al cincilea limbaj al iubirii, cel al serviciilor. Toate asociațiile care caută permanent voluntari pentru campaniile de curățare a orașului ar rezolva problema majorității străzilor într-o singură zi; ar avea o mulți-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

me de voluntari pentru programul „Ajutorul vecinului”. Bisericile ar avea o lungă listă de așteptare cu cei care doresc să muncească în comitete de ajutorare sau să ajute din „culise”.

E un proces de durată

Știind toate acestea, putem cădea de acord că este foarte important să ne adresăm copiilor noștri în toate cele cinci limbaje ale iubirii și să învățăm principalul limbaj de iubire al copiilor noștri, care este de o importanță crucială. Cum putem învăța limbajul lor ?

E un proces de durată. Față de un copil mic vă puteți exprima iubirea în toate cele cinci limbaje; în acest fel se va dezvolta emoțional. Și totuși, chiar dacă veți începe să constatați unele indicii în ceea ce privește limbajul preferat al copilului dvs. — și în acest caz trebuie să le folosiți pe toate. De exemplu, un copil s-ar putea să nu prea reacționeze la vocea mamei, în vreme ce altul o poate considera extrem de calmantă. Un sugar se poate calma când se află în prezența unei persoane, în vreme ce altul poate nici n-o bagă în seamă.

Pe măsură ce copilul dvs. crește, veți constata că există un limbaj de iubire pe care îl folosește în mod special; de asemenea, atunci când acesta este folosit în mod negativ, copilul va suferi. Nu uitați aceste două adevăruri în legătură cu cele cinci limbaje ale iubirii și veți deveni mai eficienți în exprimarea propriei iubiri și mai puțin dăunători atunci când sînteți furioși sau supărați pe copil.

Descoperirea limbajului de iubire al copilului dvs. este un proces de durată; ia timp, mai ales când copilul este mic. Copiii mici abia învață să accepte și să-și exprime iubirea în diverse limbaje. Asta înseamnă că el va simți iubirea prin fapte și reacții care îl mulțumesc. Faptul că într-o anumită perioadă există o reacție predominantă nu înseamnă neapărat că acesta este principalul limbaj de iubire. După câteva luni, ar putea adopta un altul.

Fiți atenți cum crește Cami

Familia Campbell a fost extrem de surprinsă să urmărească progresul nepoatei noastre Cami și felul în care interacționează cu persoanele mai în vârstă de la căminul de bătrâni în care stă străbunica ei. Chiar când avea doi sau trei ani, lui Cami îi plăcea să deseneze pentru cei de la azilul de bătrâni și le dădea fiecăruia câte o „lucrare a sa”. Ea avea grijă totodată ca străbunica ei să primească mai multe felicitări și cadouri de ziua ei și de Crăciun, chiar dacă aceasta suferea de boala lui Alzheimer și de fapt nici nu știa prea bine cine e Cami. Ne-ar fi fost foarte la îndemână să presupunem că principalul limbaj de iubire al lui Cami îl reprezintă serviciile. Și totuși ar fi fost o greșală, pentru că era prea mică pentru a percepe la ceilalți nevoia de servicii. De asemenea, am constatat nevoia ei de a i se acorda atenție din partea părinților și mai ales de a fi mângaiată, de a fi privită în ochi, de a i se spune vorbe bune și de a i se acorda cât mai mult timp.

Perioadele de schimbare

Pe măsură ce Cami a crescut, am urmărit felul în care își manifestă și primește iubirea, amintindu-ne totodată de faptul că vor exista perioade în care principalul său limbaj de iubire se va schimba temporar, mai ales în adolescență. Am menționat asta pentru că vreau să nu uitați că un limbaj al iubirii nu este bătut în cuie. Sigur că trebuie să aflăm care este principalul limbaj de iubire al copilului, dar nu trebuie să uităm că acești copii trec prin diverse faze ale iubirii, ca de altfel, în general, prin diverse perioade. Ei trăiesc diverse experiențe descoperind multe lucruri, așa cum o fac și la nivelul pasiunilor sau al preocupărilor școlare. Ei par să prefere un anumit limbaj atunci când primesc iubirea și un altul atunci când o dăruiesc. Drept care nu trebuie să „țintuiți” un copil atunci când se află într-o perioadă de schimbare.

Pe măsură ce în acest capitol vom sublinia importanța limbajului principal al copilului dvs., v-aș ruga să nu uitați că

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

nu le puteți ignora nici pe celelalte patru. Copilul dvs. trebuie să învețe să dea și să primească iubire în toate aceste limbaje. Acest lucru este de o mare importanță, pentru că pe măsură ce se va maturiza, va întâlni diverse persoane al căror limbaj principal de iubire este diferit de al său. Cu cât se poate exprima mai eficient în toate aceste limbaje ale iubirii, cu atât își va comunica mai bine iubirea sau recunoștința față de viitorul partener de viață sau față de copii, de colegi și de prieteni. Valoarea supremă a descoperirii principalului limbaj de iubire al copilului dvs. constă în aceea că vă acordă mijloacele cele mai eficiente de a vă comunica iubirea emoțională. Atunci când vă dați seama că un copil este descurajat și devine distant și vreți să vă exprimați căldura emoțională față de el, veți ști cum să vă concentrați iubirea.

Descoperirea limbajului principal

Pe măsură ce veți încerca să aflați care este principalul limbaj de iubire al copilului dvs. este mai bine să nu discutați despre asta cu copiii, și mai ales cu adolescenții. Din fire, copiii sînt egocentri. Dacă vor constata că ideea de limbaj al iubirii este atât de importantă, s-ar putea să o folosească pentru a vă manipula spre a-i satisface dorințele de moment. Aceste doleanțe ar putea avea foarte puțin de-a face cu nevoile lor emoționale profunde.

De exemplu, dacă un copil v-a implorat să îi cumpărați o pereche de pantofi de baschet foarte costisitori, ar putea întrevedea în ideea de limbaj al iubirii o posibilitate de a vă determina să-i cumpărați încălțările. Este suficient să vă spună că principalul său limbaj de iubire sînt darurile și că dacă îl iubiți cu adevărat îi veți cumpăra pantofii. Ca un părinte conștiincios ce sînteți, dorind să aflați care este principalul său limbaj, îi veți cumpăra pantofii înainte să vă dați seama că ați fost tras pe sfoară. Nu uitați, a fi un părinte bun nu înseamnă să oferi neapărat copiilor tot ceea ce își doresc.

DESCOPERIREA LIMBAJULUI PRINCIPAL DE IUBIRE

Ați putea folosi următoarele metode pe măsură ce încercați să descoperiți care este principalul limbaj de iubire al copilului dvs.

1. Observați felul în care copilul își exprimă iubirea față de dumneavoastră.

Urmăriți-vă cu atenție copilul; se prea poate să se exprime în propriul său limbaj de iubire. Acest lucru este valabil în special în cazul copiilor mici, care își exprimă iubirea în limbajul în care își doresc să o primească. Dacă un copil între cinci și opt ani vă face deseori complimente, cum ar fi: „Mămico, ce mi-a plăcut cina” sau: „Tăticule, îți mulțumesc că m-ai ajutat la lecții” sau: „Te iubesc, mămico” sau: „Sper să-ți meargă bine, tăticule”, pe bună dreptate puteți bănui că principalul său limbaj de iubire sînt cuvintele de încurajare. Această metodă nu este la fel de eficientă cu copiii de cincisprezece ani și în special cu cei ce au devenit experți în a-i manipula pe cei din jur. Ei s-ar putea să fi constatat din proprie experiență că dacă folosesc o exprimare pozitivă, atunci dorințele lor sînt mai ușor îndeplinite, chiar dacă nu sînteți complet convinși că ar trebui. Din acest motiv, această primă metodă este mai utilă în cazul copiilor între cinci și zece ani.

2. Observați felul în care copilul dumneavoastră își exprimă iubirea față de ceilalți.

Dacă puștiul de clasa întâi își dorește mereu să ducă daruri învățătoarei, acesta ar putea fi un indiciu că principalul său limbaj de iubire sînt darurile. Totuși, atenție, să nu-i sugerați să-i ducă daruri învățătoarei. În acest caz, copilul nu face altceva decît să vă asculte sfaturile și darul nu mai este o expresie a iubirii și nici un indiciu asupra principalului său limbaj de iubire.

Un copil al cărui limbaj sînt darurile are marea plăcere de a cumpăra cadouri și altora, dorindu-și ca aceștia să se bucure

în aceeași măsură. El presupune că aceștia vor simți ceea ce simte el atunci când primește un cadou.

3. Ascultați cu atenție care sînt cele mai dese rugăminți ale copilului dumneavoastră.

Dacă el vă roagă deseori să faceți sport împreună, să vă plimbați sau să stați și să îi citiți ceva, înseamnă că dorește să-i acordați mai mult timp. Dacă această rugămintă se potrivește acestui model de limbaj, înseamnă că și-o dorește mai presus decît orice și are nevoie de totala dvs. atenție. Evident că toți copiii au nevoie să li se dea atenție; dar în cazul celor care primesc mai profund iubirea în acest fel, rugămințile de a petrece timpul împreună sînt mai frecvente decît la ceilalți. Dacă în permanență copilul vă cere să faceți comentarii referitoare la ceea ce a făcut, atunci limbajul său de iubire poate fi cel al cuvintelor de încurajare. Întrebări de genul: „Mămico, ce zici de ce am desenat?” sau: „Tăticule, m-am descurcat bine la lecții ?” sau: „Arată bine rochia asta a mea ?” sau: „Am interpretat bine această bucată muzicală?” — reflectă de fapt dorința de a vă exprima încurajările. Sigur că toți copiii au nevoie și își doresc să fie încurajați și uneori chiar vă cer asta. Dar dacă un copil se concentrează asupra acestei zone de interes, este un indiciu clar că principalul său limbaj de iubire sînt cuvintele de încurajare.

4. Observați care sînt lucrurile de care se plînge cel mai adesea copilul dumneavoastră.

Această abordare are legătură cu cea anterioară; însă în loc să ceară în mod direct ceva, de data aceasta copilul se plînge că nu primește ceva din partea dvs. Dacă spune: „Niciodată nu-ți găsești timp pentru mine” sau: „Mereu ai grijă numai de cel mic” sau: „Noi nu mergem niciodată în parc”, atunci probabil că își dezvoltă o formă de frustrare în raport cu fratele mai mic. El spune că de cînd a apărut acesta

DESCOPERIREA LIMBAJULUI PRINCIPAL DE IUBIRE

pe lume se simte mai puțin iubit. Prin aceste nemulțumiri, el cere în mod clar să i se acorde mai mult timp și atenție.

O plângere ocazională în legătură cu lipsa de timp acordat nu indică faptul că acesta ar fi principalul limbaj de iubire al copilului dvs. De exemplu: „Tăticule, muncești prea mult” poate să nu fie altceva decât o repetare a ceea ce a auzit spus deja deseori de către mamă. Sau: „Mi-aș dori ca și familia noastră să petreacă o vacanță ca familia lui Ben” poate exprima dorința lui de a fi ca Ben.

Fiecare copil se mai plînge din când în când și mare parte dintre aceste nemulțumiri au o legătură directă cu niște doleante imediate și nu sînt neapărat un indiciu al unui limbaj de iubire. Dar dacă plîngerile devin o obișnuință, astfel încît mai bine de jumătate dintre ele să se concentreze asupra unuia dintre limbajele de iubire, atunci ele devin un indiciu important. Cheia constă în frecvența lor.

5. Oferiți-i copilului dumneavoastră posibilitatea de a alege,

Determinați-l pe copilul dvs. să aleagă între două limbaje ale iubirii. De exemplu, un tată i-ar putea spune unui băiețel de zece ani: „Eric, joia asta după-amiază termin mai devreme. Am putea merge să pescuim împreună sau să îți alegi o nouă pereche de pantofi de baschet. Ce ai prefera ?” Copilul alege între posibilitatea de a-și petrece mai mult timp cu tatăl lui și un cadou. O mamă ar putea să îi spună fiicei sale: „în seara asta am ceva timp liber. Am putea să ne plimbăm sau am putea să tivim fusta cea nouă. Ce alegi ?” E clar că are de ales între mai mult timp împreună cu mama și un serviciu. Dacă veți oferi asemenea posibilități vreme de mai multe săptămîni, încercați să țineți socoteala alegerilor copilului. În general, ele se adună în jurul unuia dintre cele cinci limbaje ale iubirii și vă va fi destul de ușor să descoperiți în ce moment se simte copilul mai iubit. Uneori, el s-ar putea să nu

CELE CINCI LIMBAJE PE IUBIRE ALE COPIILOR

aleagă nimic și să sugereze altceva. Trebuie să notați și aceste sugestii și rugăminți, pentru că și ele pot deveni indicii.

Dacă copilul se întreabă ce v-a apucat de îi dați mereu să aleagă și vă întreabă despre asta, îi puteți spune: „M-am gândit cum aș putea să-mi investesc mai bine timpul liber în familie și atunci mi-am zis că ar fi bine să știu ce gîndești și ce simți despre ceea ce am putea face în asemenea momente. Mi-a fost de ajutor ce mi-ai spus tu. Ce părere ai ?” Puteți aborda totul pe un ton filozofic sau pe unul cît mai simplu, după cum doriți. Orice ați spune, este perfect adevărat. Atunci cînd încercați să descoperiți care este limbajul de iubire al copilului dvs., îi dați ocazia să își exercite capacitatea de a alege.

Folosirea alegerilor în descoperirea limbajului iubirii

Alegeri pentru un copil de cinci ani

Variantele pe care le oferiți unui copil depind de vîrsta și de preocupările lui. Ceea ce urmează sînt simple exemple care vă pot stimula imaginația. Unui copil în clasa întîi îi puteți spune:

„Vrei să-ți fac o plăcintă cu mere (servicii) sau vrei să ne plimbăm în parc (timp acordat) ?”

„Preferi o luptă corp la corp (apropierea fizică) sau să citim împreună o poveste (timp acordat) ?”

„Pentru că lipsesc din oraș două zile, cînd mă întorc preferi să-ți aduc un cadou (daruri) sau să-ți scriu o poezie despre cît de minunat ești tu, băiatul tatii (cuvinte de încurajare) ?”

„Vrei să jucăm ceva de genul «Te plac pentru că...» (cuvinte de încurajare) sau preferi să îți repar jucăria stricată (servicii) ?”

Jocul „Te plac pentru că...” este acela în care părintele și copilul completează pe rînd fraza: „Te plac pentru că...” De exemplu, părintele spune: „Te plac pentru că ai un zîmbet

DESCOPERIREA LIMBAJULUI PRINCIPAL DE IUBIRE

frumos", după care copilul spune: „Te plac pentru că îmi ci-
tești povești." Părintele zice: „Te plac pentru că ești drăguț
cu sora ta." Aceasta este o modalitate plăcută de a formula
cuvinte de încurajare pentru copil și de a-l învăța să recu-
noască meritele părintelui. Acest joc poate fi jucat și în ordi-
ne alfabetică, astfel încât primul „Te plac pentru că" să încea-
pă cu A, ca de exemplu: „Te plac pentru că ești activ." Cel
de-al doilea să înceapă cu un B, cum ar fi: „Te plac pentru că
ești băiat drăguț."

Alegeri pentru un copil de zece ani

Dacă acel copil se apropie de vârsta de zece ani, atunci pu-
teți să-i puneți întrebări de genul:

„Ce preferi de ziua ta, o bicicletă nouă (daruri) sau o călă-
torie la Washington (timp acordat) ?"

„Preferi ca în seara asta să-ți repar calculatorul (servicii)
sau să jucăm baschet împreună (timp acordat și legătură fi-
zică)?"

„Când mergem la bunica în week-end, preferi să îi spun ce
grozav te-ai descurcat la școală în acest prim trimestru (cu-
vinte de încurajare) sau să-ți fac o surpriză și să-ți cumpăr ce-
va pentru că te-ai descurcat atât de bine (daruri) ?" Le puteți
alege pe amândouă.

„Preferi să vin să văd cum faci antrenamentul la gimnas-
tică (timp acordat) sau să-ți cumpăr un echipament de gim-
nastică (daruri)?"

Alegeri pentru un copil de cincisprezece ani

Pentru un copil de cincisprezece ani, următoarele variante
ar fi cele mai potrivite:

Să zicem că ați cumpărat o mașină veche, căreia, împreună
cu copilul, încercați să-i aduceți îmbunătățiri cam atunci când
acesta tocmai a împlinit șaisprezece ani. Opțiunile ar fi:

„Sîmbăta asta preferi să lucrăm la mașină împreună (timp

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

acordat) sau vrei să lucrez doar eu și tu să te duci cu prietenii (servicii) ?"

„Preferi ca sîmbătă după-amiază să-ți cumpăr o haină (daruri) sau vrei să mergem la cabană cît timp tata e plecat (timp acordat)?"

„Cum am rămas singuri acasă astă seară, preferi să mîncăm în oraș (timp acordat) sau să-ți fac o pizza din care îți place ție (servicii) ?"

„Dacă te-ai simți descurajat și eu aș vrea să te ajut să-ți revii, ce ți-ar fi de mai mare ajutor — să-ți spun cît de mult te iubesc și te apreciez și apoi să menționez cîteva dintre trăsăturile tale pozitive (cuvinte de încurajare) sau e suficient să te strîng în brațe zdravăn și să zic: « Sînt alături de tine, bătrîne » (mîngîiere fizică) ?"

A-i da copilului variante pentru a alege ajută doar dacă o faceți suficient de des încît să vă puteți da seama dacă există un anumit model de preferințe în privința limbajului de iubire. Probabil că va fi nevoie de douăzeci pînă la treizeci de alegeri înainte să deslușiți exact cum stau lucrurile. Răspunsurile izolate pot indica doar o preferință de moment.

Dacă hotărîți să vă puneți toată imaginația la bătaie, ați putea chiar să faceți o listă cu treizeci de posibilități ori/ori, asigurîndu-vă că veți include un număr egal de opțiuni pentru fiecare limbaj în parte. După care le puteți prezenta copilului ca pe un fel de proiect de cercetare asupra capacității sale de a alege. Majoritatea adolescenților vor fi cooperanți într-o asemenea situație și rezultatele v-ar putea da o soluție clară pentru a discerne care este principalul limbaj de iubire al copilului dvs.

O experiență de cincisprezece săptămîni

Dacă nici una dintre sugestiile deja menționate nu v-a acordat suficiente indicii asupra principalului limbaj de iubire al copilului dvs., următoarea ar putea fi soluția salvatoare.

DESCOPERIREA LIMBAJULUI PRINCIPAL DE IUBIRE

Dacă însă vă apucați de ea, pregătiți-vă să o duceți la capăt, adică să străbateți cele cincisprezece săptămâni.

Mai întâi alegeți unul dintre cele cinci limbaje ale iubirii pentru a vă concentra asupra sa vreme de două săptămâni, în momentele în care vă exprimați iubirea față de copilul dvs. De exemplu, dacă începeți cu timpul acordat, în fiecare zi veți căuta să vă manifestați iubirea, dăruindu-i copilului atenție absolută cu cel puțin treizeci de minute mai mult. Într-o dimineață, luați-l la micul dejun. Într-o altă, jucați cărți sau citiți ceva împreună. După ce-i veți acorda această perioadă suplimentară de timp, încercați să observați cum reacționează copilul. Dacă după cele două săptămâni copilul vrea să își recâștige independența, e clar că trebuie să căutați în altă parte. Dacă totuși sesizați o sclipire în ochii săi atunci când faceți comentarii pozitive asupra felului în care s-a bucurat de timpul petrecut împreună, s-ar putea să fi descoperit ceea ce căutați.

După cele două săptămâni, faceți o pauză de o săptămână, neizolându-vă total, ci acordându-i doar o treime din timp copilului. Aceasta va permite relației respective să redevină ca mai înainte. Apoi alegeți un alt limbaj al iubirii și concentrați-vă asupra lui în următoarele două săptămâni. De exemplu, dacă alegeți mângâierile fizice, o veți face cel puțin de patru ori pe zi. Și nu în mod distrat, ci cu tot sufletul. Astfel, înainte să plece la școală, îl îmbrățișați și îl sărutați. Când se întoarce acasă, îl întâmpinați cu o îmbrățișare puternică. Când se așază la masă, îl frecați puțin pe spate vreme de un minut. Ulterior, când se uită la televizor, îl bateți pe umăr. Repetați acest sistem zilnic, variindu-vă modalitățile de exprimare fizică, dar zilnic mângâierile să se repete de cel puțin patru ori. Apoi observați-i cu atenție reacția. Dacă după cele două săptămâni el se revoltă și spune: „Nu mai pune mâna pe mine”, veți înțelege clar că nu acesta este principalul său limbaj de iubire. Dar dacă se lasă pradă valului, dându-vă să înțelegeți că se simte bine, s-ar putea să fiți pe drumul cel bun.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

Săptămîna următoare bateți puțin în retragere și încercați să sesizați reacția copilului. Apoi alegeți un alt limbaj al iubirii și procedați în mod similar. Continuați să observați cu atenție reacția copilului în următoarele săptămîni. S-ar putea să prefere unul dintre limbajele inițiale. În acest caz, vă va da un indiciu clar. Sau s-ar putea să se plîngă de faptul că nu mai faceți ceea ce făceați cu două săptămîni în urmă; și asta e tot un indiciu.

Dacă se întreabă ce aveți de gînd de fapt, îi puteți spune: „Vreau să te iubesc în toate felurile posibile, ca să înțelegi cît de mult țin la tine.” Nu-i pomeniți despre ideea de limbaj principal al iubirii. Pe măsură ce continuați această experiență, nu uitați că el încă are nevoie de iubire exprimată prin toate limbajele — vorbe bune, atenție necondiționată, gesturi de iubire, daruri adecvate și mîngîieri fizice, precum și de un contact vizual plin de afecțiune.

Dacă aveți adolescenți...

Dacă aveți copii adolescenți, știți deja că acest lucru e cel mai complicat pe lumea asta. Avînd în vedere toate schimbările prin care trec copiii, modalitatea în care acordă și primesc iubirea se schimbă odată cu stările lor sufletești. Majoritatea adolescenților trec prin perioade ce pot fi cel mai bine descrise ca fiind „faze mîrîite”, pentru că nu obțineți de la ei altceva decît niște mormăieli și niște mîrîieli.

Mama: „Bună, iubitule, ce faci?”

Tim: „OK.” (Care abia de se aude.)

Mama: „Ce-ai mai făcut azi?”

Tim: „Mai nimic.” (Care abia de se aude.)

Adolescența este acea fază dificilă în care s-ar putea ca nici un alt limbaj al iubirii să nu funcționeze în afară de cel al mîngîierilor fizice, și astea doar dacă sînt făcute în mare grabă. Sigur că acești adolescenți mai ies din cînd în cînd la lumină și în clipele mai coerente ar vrea să le arătați toată iubirea din lume, mai cu seamă în principalul lor limbaj.

DESCOPERIREA LIMBAJULUI PRINCIPAL DE IUBIRE

Adolescenții vă îngreunează uneori misiunea de a le umple rezervorul de iubire. Ei vă testează pentru a afla dacă îi iubiți cu adevărat. O pot face devenind posaci fără motiv, complicându-vă existența mai mult decât este cazul sau pur și simplu avînd un comportament pasiv-agresiv. Acest comportament poate fi felul în care subconștientul lor ar vrea să întrebe: „Chiar mă iubești?”

Aceste comportamente sînt întotdeauna un test pentru părinți. Dacă reușiți să rămîneți calmi, liniștiți și amabili (fermi, dar amabili), înseamnă că ați trecut cu bine testul și că în final adolescenții se vor maturiza și vor depăși această fază dificilă.

Cînd Dan avea treisprezece ani, el a început să-și testeze părinții. Tatăl lui, Jim, s-a simțit inițial frustrat, dar apoi a înțeles că lăsase să se golească rezervorul de iubire al lui Dan. Știind că principalul limbaj de iubire al lui Dan este timpul acordat, el a hotărît să petreacă un întreg week-end cu fiul său, pentru a umple rezervorul — ceea ce e destul de complicat, pentru că adolescenții au un rezervor de iubire foarte mare. După ce au petrecut week-end-ul împreună, Jim era convins că a reușit ce și-a propus și a hotărît ca niciodată să nu mai lase să se golească rezervorul de iubire al lui Dan. În seara în care s-au întors, Jim avea o întâlnire importantă, despre care Dan știa. Cînd tocmai dădea să iasă, Dan i-a strigat: „Tată, ai o clipă?” Era un test. Dan de fapt vroia să întrebe: „Tată, chiar mă iubești ?” Mulți părinți sînt prinși în capcana acestor testări și adesea își ies din țîțni.

Din fericire, Jim și-a dat seama ce se întîmplă și și-a găsit timp să vorbească cu Dan. El i-a spus: „Acum trebuie să plec la întâlnire; dar cum mă întorc acasă, pe la 9:30, stăm de vorbă.”

Dacă Jim și-ar fi pierdut răbdarea cu Dan și i-ar fi spus: „Am stat un week-end întreg cu tine. Ce mai vrei ?”, ar fi putut să găurească rezervorul iubirii pe care tocmai se străduise vreme de patruzeci și opt de ore să-l umple.

Deveniți poligloți

Indiferent care ar fi limbajul de iubire al copilului dvs., nu uitați că este important să folosiți toate cele cinci limbaje. E ușor să faceți greșeala de a folosi un singur limbaj, excluzându-le pe celelalte. Acest lucru este valabil mai ales în cazul darurilor, pentru că ele par să presupună mai puțin timp și energie. Dacă însă cădem în capcana de a le dăruia prea multe copiilor noștri, îi lipsim de acel rezervor de iubire sănătos și veșnic plin, putând produce totodată un dezastru, determinându-i să perceapă lumea printr-o abordare materialistă. În plus, învățând să folosiți toate cele cinci limbaje ale iubirii, veți putea să îi formați pe cei din jur toată viața, și nu numai pe copii, ci și pe parteneri, prieteni și rude. În prezent, accentul se pune pe educarea copiilor, dar știm prea bine că peste câțiva ani aceștia vor avea de-a face cu tot felul de oameni, majoritatea complet diferiți de ei.

Ca părinți trebuie să ne amintim că învățarea limbajelor iubirii este un proces de durată și de maturizare, ce se face încet, cu suferință și adesea cu greutate. Pe măsură ce devenim poligloți ne ajutăm totodată copiii să învețe cum să dăruiască și să primească în toate limbajele iubirii. Cum credem cu tărie în puterea exemplului, a iubirii, putem spera ca în final copiii noștri să ajungă la vârsta adultă capabili să-și împărtășească iubirea în cât mai diverse feluri. Atunci când se va întâmpla acest lucru, categoric ei Vor fi niște adulți cu totul excepționali!

Capitolul opt

Disciplina și limbajele iubirii

Care dintre următoarele cuvinte au o conotație negativă: iubire, căldură, rîs, disciplină? Răspunsul este: nici unul. Contrar a ceea ce s-ar putea crede, *disciplina* nu are o conotație negativă. Disciplina vine dintr-un cuvînt grecesc care înseamnă „a forma”. Disciplina presupune o misiune îndelungată și foarte vigilentă, aceea de a călăuzi copilul de cînd este sugăr și pînă la vîrsta adultă. Scopul este ca acest copil să ajungă la un nivel de maturitate care să-i permită ca într-o bună zi să funcționeze ca un adult responsabil în raport cu societatea. Asta este într-adevăr un scop pozitiv! Pentru a antrena mintea și caracterul copilului astfel încît el să devină o persoană ce știe să se stăpînească și un membru constructiv al căminului și al comunității, trebuie să folosiți toate tipurile de comunicare cu acel copil. Îl veți învăța prin puterea exemplului, prin gesturi, dîndu-i sfaturi verbale, cîrîndu-i în scris, învățîndu-l și predieîndu-i un comportament corect, îndreptînd un comportament greșit, oferindu-i experiență de viață și multe altele. Pedepsa este de asemenea unul dintre aceste mijloace și își are rolul său, dar în majoritatea caselor pedeapsa este mult prea des utilizată. De fapt, mulți părinți presupun că disciplina și pedeapsa sînt sinonime și că disciplina înseamnă de fapt pedeapsă. Pedepsa este un tip de disciplină dintre cele mai negative (vezi pagina 123).

Unii părinți, în special cei care nu au primit prea multă dragoste în propria lor copilărie, au tendința să nu ia în seamă

importanța creșterii cu afecțiune a copilului. Ei consideră că principala îndatorire a părintelui este să pedepsească și nu știu să folosească forme mai pozitive de disciplină. Pentru a fi eficienți în a-și disciplina copiii, părinții trebuie să păstreze mereu plin rezervorul de iubire al copilului. De fapt, disciplina fără iubire este asemeni încercării de a face o mașinărie să funcționeze fără benzină. Poate părea că merge, dar se va termina totul cu un dezastru.

Pentru că există această confuzie în privința disciplinei, ne vom concentra în acest capitol asupra înțelesului obișnuit și corectiv al cuvântului, iar în capitolul următor asupra aspectelor de predare/învățare a disciplinei. În ambele cazuri vom explora felul în care limbajul de iubire al copilului ne poate fi de folos pentru dezvoltarea disciplinei la copii.

Călăuzirea spre un comportament matur

Definiția obișnuită și clasică a disciplinei este stabilirea autorității părintești, dezvoltarea unor direcții de comportament și apoi a-i ajuta pe copii să-și trăiască existența bazându-se pe aceste puncte de reper. Din punct de vedere istoric, orice cultură speră la un comportament matur și definește înțelesul acestuia și felul în care va fi dobândit. Numai în acest secol și pentru o scurtă perioadă de timp unii oameni au presupus că nu este nevoie de disciplină în cazul unui copil. Această abordare părintească „detașată”, care le permite copiilor să facă ce vor, nu duce la formarea unor copii fericiți sau responsabili.

Din punct de vedere istoric, toate tipurile de societate au privit ființa umană ca fiind o creatură morală. Într-o comunitate mai vastă, unele lucruri sînt considerate corecte și altele greșite; unele sînt acceptabile, în vreme ce altele sînt inacceptabile. Deși standardele diferă de la un loc la altul, nici o societate nu este amorală. Fiecare are propriile sale coduri, reguli, legi și cunoștințe etice. Atunci cînd oamenii aleg să

Disciplina și limbajele iubirii

trăiască o existență imorală, fac asta în detrimentul lor, dar și în dauna societății.

Părinții joacă un rol major în disciplinarea copiilor lor, pentru că ei întruchipează tipul de cultură căreia îi aparțin copiii respectivi, furnizându-le standardele acceptate. Copiii nu sînt în stare să hotărască singuri cum să trăiască; fără anumite reguli impuse de părinți, copilul nu va supraviețui pînă la vîrsta adultă. În timpul primei copilării, părinții trebuie să fie foarte fermi în privința acestor reguli și să controleze comportamentul copilului. Asta înseamnă că nu-i vor îngădui lui Johnny să se tîrască în foc, oricît de atras ar fi de flăcări. Ulterior, cînd Johnny va învăța să meargă, el nu va avea voie singur pe stradă, ca să nu-l lovească o mașină. Părinții nu trebuie să lase la îndemîna copilului medicamente sau alte substanțe toxice.

De la acest stadiu infantil în care e nevoie de un control absolut, părinții, dedicîndu-se mai bine de zece ani creșterii unui copil, trec la un nivel mai îngăduitor de disciplină. Drumul spre maturitate este unul pe care trebuie să-l străbată orice copil și pentru care trebuie să-și asume răspunderea orice părinte. Este o misiune dificilă, care presupune înțelepciune, imaginație, răbdare și multă dragoste.

Standardele și metodele de disciplină variază de la familie la familie, deși în majoritatea culturilor analfabetice nu sînt diferențe foarte mari. Totuși, în culturile pluraliste occidentale, variațiile sînt destul de vaste. După primul război mondial, gama de opțiuni în Statele Unite s-a lărgit, devenind una dintre cele mai mari din culturile occidentale. S-a dezvoltat și o abordare presupus științifică despre dezvoltarea copilului. Datorită ei, mulți părinți și-au pierdut încrederea într-o abordare de bun simț, fiind gata să primească sfaturi de la cel mai recent apărut guru. Și totuși acești guru presupuși experți oferă teorii răsunătoare, dar adeseori sfaturi contradictorii. Acest lucru a dus la multe neînțelegeri în privința standardelor de disciplină din familiile americane. Astfel, modelele de disciplină variază mult. Această carte nu își propune

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

să trateze disciplina în profunzime. Dacă vreți să aflați mai multe despre asta, veți găsi o listă de cărți în anexă.

Iubirea și disciplina

Iubirea presupune să te preocupe interesul celuilalt; la fel și disciplina. Deci, categoric, disciplina este un act de iubire. Cu cât un copil se simte mai iubit, cu atât e mai ușor de disciplinat. Motivul este că acel copil trebuie să se identifice cu părinții lui pentru a le accepta sfaturile fără resentimente, ostilitate și obstrucție (comportament pasiv-agresiv). Aceasta înseamnă că trebuie să păstrăm veșnic plin rezervorul de iubire al copilului, *înainte* să-i administrăm disciplina.

Dacă un copil nu se identifică părinților săi, va considera orice rugămintă sau ordin ale acestora ca pe ceva impus și vor învăța să le respingă. În cazurile extreme, copilul ajunge să socotească rugămintea părintelui atât de demnă de toate resentimentele, încât întreaga sa orientare în raport cu autoritatea părintească — și în final cu orice tip de autoritate — devine un factor primordial în a face exact contrariul decât ceea ce se așteaptă de la el. Această atitudine a devenit extrem de des întâlnită.

Jason are zece ani. Tatăl lui este agent de vânzări, în consecință este plecat mult timp din oraș, cam patru sau cinci zile pe săptămână. În week-end, el tunde iarba și face și alte treburi prin gospodărie. Din când în când, merge sâmbăta la meciurile de fotbal. Jason nu-și vede prea mult tatăl. Cum principalul limbaj de iubire al lui Jason este timpul acordat, el nu simte că ar veni prea multă iubire din partea tatălui său. Tatăl lui este obosit din punct de vedere fizic și emoțional atunci când ajunge acasă la sfârșit de săptămână și nu are chef să suporte glumele copilărești. Tipul lui de disciplină este însoțit de vorbe aspre, spuse pe un ton mînios. El crede că disciplina constă în ceea ce are nevoie Jason să devină, și anume un tînăr care să știe să-și asume răspunderea. Însă, în realitate, Jason respinge acest tip de disciplină și se teme de tatăl său. Nu do-

DISCIPLINA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

rește să îi îndeplinească dorințele și-și petrece mai tot weekend-ul evitându-l.

Chiar și un observator întâmplător își poate da seama că există o legătură între lipsa de iubire a tatălui și lipsa de respect a lui Jason. Vorbele aspre ale tatălui și tonul mînios pot fi tolerate de un copil care se simte în siguranță în privința iubirii din partea tatălui; dar cînd rezervorul este gol, ca în cazul lui Jason, o asemenea metodă de disciplină generează mînie și contrariază, în loc să aprofundeze simțul răspunderii. Dacă Jason s-ar fi simțit iubit de tatăl său, atunci ar fi înțeles că acest tip de disciplină este, cel puțin după părerea tatălui, spre binele lui. Dar cum copilul nu se simte iubit, el consideră disciplina administrată de tată o formă de egoism. Tot mai mult, Jason îl consideră mai curînd ca pe un frate decît ca pe un tată și asta îi afectează grav părerea despre sine.

Categoric că este de foarte mare importanță să vă iubiți necondiționat copilul. Puteți face acest lucru mult mai eficient dacă știți și vorbiți toate limbajele iubirii. Fiecare copil are nevoie de această iubire necondiționată pentru a păstra plin rezervorul de iubire. Doar așa veți reuși să vă disciplinați copilul, avînd rezultate dintre cele mai bune. Dar mai întîi, dragi părinți, practicați iubirea necondiționată; abia apoi disciplinați.

Cum iubește un copil

Înainte de a fi în stare să ne disciplinăm în mod eficient un copil prin iubire, trebuie să răspundem la două întrebări:

1. Cum iubește un copil?
2. De ce are nevoie copilul meu atunci cînd nu se poartă cum trebuie ?

Ei bine, cum iubește un copil ? Fără maturitate. Prin contrast, adulții încearcă să iubească necondiționat. Adesea nu reușim să facem asta și alegem ceea ce se numește iubirea reciprocă.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

De exemplu, John ține foarte mult la Marcia. Tare ar vrea să se îndrăgostească de el. Incercînd să pornească cu dreptul, se străduiește să fie plăcut, calm, săritor, amabil, plin de respect și de atenție față de ea. Cum nu este sigur de iubirea Marciei, el nu recurge la un comportament imatur, ci se străduiește să-i cîștige iubirea. Această abordare rațională de obținere a iubirii se numește iubire reciprocă pentru că John se străduiește din răspuțeri să se asigure în schimb de iubirea Marciei.

Dar un copil iubește cu o iubire fără reciprocitate și necondiționare. Fiind imatur, copilul iubește în mod egoist. El este conștient de propriile nevoi, respectiv de a se simți iubit — de a avea rezervorul iubirii plin. El însă nu este conștient de faptul că părinții săi au și ei niște rezervoare care trebuie umplute. Singura preocupare este propriul rezervor. Atunci cînd este la un nivel scăzut sau chiar gol, are tendința să întrebe cu frenezie: „Mă iubești?” Răspunsul părinților la această întrebare determină mare parte din comportamentul copilului, pentru că principala cauză a unui comportament greșit este rezervorul iubirii gol.

Unii părinți cred că un copil trebuie să încerce să le cîștige iubirea și afecțiunea printr-un comportament corect, numai că așa ceva nu este posibil. Copilul testează din fire iubirea noastră, în permanență, prin propriul său comportament. El întreabă: „Mă iubești?” Dacă noi răspundem: „Da, te iubesc” și apoi îi umplem rezervorul de iubire, atunci starea tensionată dispăre și nu mai este necesar să ne testeze iubirea. De asemenea, așa este mult mai ușor să-i controlăm comportamentul. Totuși, dacă vom cădea în capcana de a considera că el trebuie să „cîștige” iubirea noastră prin comportamentul său, vom fi permanent frustrați. Ne vom vedea copilul ca fiind rău, lipsit de respect și fără iubire, cînd el de fapt are nevoie să se reasigure de iubirea noastră.

Atunci cînd copilul întreabă prin comportamentul său:

„Mă iubești ?”, s-ar putea să nu ne placă acel comportament. Dacă el se va simți disperat, comportamentul său va deveni

DISCIPLINA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

unul nepotrivit. Nimic mai mult nu generează disperare la un copil decât lipsa de iubire. Totuși, *nu* are nici un sens să ceri un comportament pozitiv de la un copil fără a te asigura mai întâi că el se simte iubit. Aceasta intră în răspunderea noastră; trebuie să menținem plin rezervorul de iubire folosind toate limbajele iubirii și concentrându-ne pe limbajul principal.

A doua întrebare pe care trebuie să ne-o punem pentru a ne disciplina cu iubire copilul este: „De ce avea de fapt nevoie copilul meu atunci când s-a comportat cum nu trebuie ?” în schimb, când un copil nu se comportă cum trebuie, mulți părinți s-ar putea întreba: „Oare ce aș putea face ca să-i corectez comportamentul?” Dacă ei își pun această ultimă întrebare, răspunsul logic este: „Pedeapsa”. Acesta este unul dintre motivele pentru care pedeapsa este folosită excesiv în locul unei selecții în formarea specifică fiecărui copil din partea părinților. Atunci când recurgem mai întâi la pedepse, nu ne putem da seama de adevăratele nevoi ale copilăriei. Copilul nu se va simți iubit dacă vom trata astfel comportamentul său greșit.

Însă atunci când ne întrebăm: „De ce are nevoie acest copil ?”, putem proceda în mod rațional și putem hotărî asupra acțiunii potrivite. Un copil a cărui comportare s-a dovedit nepotrivită are o anumită nevoie. Neglijarea nevoilor ce se ascund în spatele comportamentelor nedorite ne poate împiedica să facem ceea ce s-ar cuveni. Întrebarea: „Ce aș putea face pentru a corecta comportamentul copilului meu ?” duce cel mai adesea la o pedeapsă pripită. Întrebarea: „Oare de ce are nevoie copilul meu ?” ne face să continuăm cu încredere, încercând să stăpânim situația cât mai bine.

Motivele comportamentelor greșite:

un rezervor al iubirii gol

După ce copilul dvs. s-a comportat greșit și v-ați pus întrebarea: „Oare de ce are nevoie copilul meu?”, următoarea întrebare ar trebui să fie: „Oare ar trebui ca rezervorul aces-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

tui copil să fie umplut ?" Este mult mai simplu să disciplinezi un copil când acesta se simte sincer iubit, în special dacă acel comportament inadecvat este o rezultată a unui rezervor de iubire gol. Într-un asemenea moment trebuie să vă concentrați asupra limbajelor iubirii, mai cu seamă asupra aceluia care presupune mângâieri fizice și timp acordat, dar și o privire ochi în ochi.

Atunci când un copil se comportă cu bună știință greșit, ceea ce a făcut nu trebuie iertat. Pe de altă parte, dacă tratăm greșit situația — fie prea aspru, fie prea permisiv — vom avea și alte probleme cu copilul și acestea se vor înrăutăți pe măsură ce el va crește. Da, trebuie să ne disciplinăm (antrenăm) copilul spre un comportament bun, dar primul pas către acest proces nu este pedeapsa.

Copiii foarte mici nu sînt prea subtili atunci când ne solicită iubire. Sînt gălăgioși adesea, fac lucruri ce par nepotrivite din punctul de vedere al unui adult. Când ne dăm seama că de fapt ne imploră să stăm mai mult cu ei, să-i strîngem în brațe, să ne dăruim lor în mod direct, ne vom aminti că sînt copii și că avem răspunderea de a le umple rezervorul cu iubire și apoi de a-i forma astfel încît să poată înainta în călătoria lor.

Alte cauze: problemele fizice

Ar fi plăcut să credem că toate comportamentele greșite izvorăsc din faptul că un copil are un rezervor al iubirii gol, dar lucrurile nu stau chiar așa. Ce facem atunci când comportamentul greșit *nu* este cauzat de un rezervor gol de iubire ? După ce v-ați întrebat de ce anume are nevoie acest copil și ați stabilit că rezervorul lui de iubire nu este gol, întrebați-vă: „Dacă este o problemă fizică?” Cea de-a doua cauză mai des întîlnită pentru un comportament inadecvat este o problemă fizică și cu cît un copil este mai mic, cu atît comportamentul său este mai afectat de nevoile sale fizice. „Oare copilul meu are dureri ? Ii este foame sau sete ? Este obosit ?

DISCIPLINA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

Bolnav ?" Comportamentul greșit nu poate fi trecut cu vederea, chiar dacă este cauzat de o problemă fizică. Dar de obicei poate fi ușor de depistat dacă comportamentul-problemă are o cauză fizică.

Remușcările copilului, iertarea părintelui

Să presupunem că ați descoperit că acest comportament inadecvat al copilului nu are cauze fizice. Care e următoarea întrebare ? „Oare copilul meu regretă ce a făcut ?" Când un copil regretă sincer ce a făcut, nu e cazul să se treacă la alte măsuri. El și-a învățat lecția și s-a căit; într-un asemenea moment, pedeapsa poate fi distrugătoare. Dacă acel copil regretă sincer și-și manifestă remușcările, ar trebui să vă bucurați. Asta înseamnă că are o conștiință vie și sănătoasă.

Ce anume controlează comportamentul copilului (sau al adultului) când nu trebuie neapărat să se comporte adecvat ? Da, într-adevăr, o conștiință sănătoasă. Și care este materia primă din care își poate plămădi o conștiință ? Vinovăția. O anumită doză de vinovăție este necesară în dezvoltarea unei conștiințe sănătoase. Și oare ce va face ca vinovăția să nu existe ? Precis că ați ghicit — pedeapsa, mai ales cea fizică. Cine își pedepsește copilul atunci când acesta se simte deja sincer vinovat pentru comportamentul său îi va distruge acestuia capacitatea de a-și dezvolta o bună conștiință. Într-o asemenea situație, pedeapsa produce de obicei doar mînie și resentimente.

Atunci când copilului îi pare sincer rău pentru comportamentul avut, în loc să-l pedepsim, trebuie să-l iertăm. Prin exemplul iertării îl veți învăța o lecție frumoasă pe care copilul o va păstra pînă la vîrsta adultă. Trăind experiența iertării de către părinți, el învață să se ierte și ulterior să-i ierte și pe alții. Ce dar frumos este acesta! Ați văzut vreodată un copil ce avea remușcări sincere în legătură cu o faptă comisă și care a fost iertat de părinți ? Aceasta este o experiență foarte rară

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

și de neuitat. Iubirea care izvorăște din sufletul copilului este copleșitoare.

A doua cale prin care copilul poate învăța să ierte este să-i cereți iertare la rîndul dvs., atunci cînd i-ați greșit. Dacă faceți uneori acest lucru, nu va fi nevoie să îl faceți prea des. Altfel înseamnă că vă jigniți nemeritat copilul și nu învățați nimic din propria dvs. greșeală.

Controlul eficient al comportamentului copilului dumneavoastră

Ca părinți, sîntem răspunzători de ceea ce se întîmplă cu copiii noștri, uneori chiar mai mult decît vrem să recunoaștem. Trebuie să descoperim căi pentru a ne ajuta copiii să evite un comportament greșit și pedeapsa presupusă de acesta. Iată cinci metode pe care le puteți folosi pentru a controla în mod eficient comportamentul copilului dvs. Două dintre ele sînt pozitive și două negative, iar una este neutră. Pe măsură ce veți citi acest capitol, o să vreți să vă mai gîndiți la metodele folosite pentru a deveni stăpîni pe situație și pe care le-ați utilizat cu copiii dvs.; s-ar putea să doriți să schimbați sau să adăugați cîte ceva la tipul dvs. de abordare.

1. *Formularea rugăminților*

Formularea rugăminților e o modalitate foarte importantă și pozitivă de controlare a comportamentului; de acest lucru beneficiază atît părintele, cît și copilul. Rugămințile plac copilului și ajută la potolirea miniei, care ar putea fi stimulată de poruncile primite de la părinți. E mult mai simplu ca părinții să fie amabili atunci cînd formulează o rugămintă, drept care e bine să rămînă „amabili, dar fermi”.

Atunci cînd formulați o rugămintă, de obicei le trimiteți și cîteva mesaje nonverbale. Primul este că le respectați sentimentele. De fapt, dvs. spuneți: „Respect faptul că aveți și voi sentimente și în mod special sentimentele voastre în această

DISCIPLINA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

direcție." Cel de-al doilea mesaj nonverbal este faptul că vă dați seama că și copilul are minte și este capabil să-și formeze o opinie. „Te respect că ai și tu o părere despre asta."

Cel de-al treilea mesaj este cel mai bun dintre toate. Rugămintele le transmit copiilor că așteptați de la ei să-și asume răspunderea propriului comportament. Acest tip de responsabilitate lipsește mult astăzi. Copilul dvs. poate învăța să fie o persoană responsabilă atunci când îi dați ocazia să fie. Prin folosirea rugămintelor, îl călăuziți și-l încurajați să-și asume diverse răspunderi.

Un copil crescut astfel ajunge să simtă că este într-un fel de parteneriat cu părinții săi în ce privește modelarea propriului său caracter. Acest tip de educare a copilului nu este unul permisiv. Părintele nu renunță la autoritate sau la respect. De fapt, copilul își va respecta mult mai mult părinții pentru că va simți nu doar că îi spun ce trebuie să facă, ci că ei sînt mai înainte de toate interesați de ceea ce este mai bine pentru el.

De asemenea, rugămintele sînt cea mai bună cale de a da sfaturi. Cum rugămintele sînt mai plăcute, mai atente și mai gîndite decît comenzile sau poruncile, ele pot fi folosite aproape la nesfîrșit în instruirea copilului. Nici o altă metodă de control nu permite așa ceva.

2. Datul comenzilor

Datul comenzilor este necesar la timpul potrivit. Rugămintele sînt mult superioare atunci cînd aveți de ales, dar comenzile sînt necesare atunci cînd nu merge cu rugămintea. Atunci trebuie să fiți mai fermi pe poziție. Comenzile sînt o formă negativă de control, pentru că ele presupun un ton mai aspru decît rugămintele, o voce mai apăsată și cu o inflexiune specială la finalul frazei. Această combinație duce aproape întotdeauna la iritări, mînie și resentimente din partea copilului, mai ales dacă este folosită prea des. De asemenea, mesajele nonverbale care însoțesc ordinele sînt în general nega-

tive. Pentru că îi spuneți copilului ce să facă fără să aibă de ales, fără ocazia unui răspuns sau a unei discuții, practic îi transmiteți că sentimentele și opțiunile sale nu contează. Mai mult, vă luați toată răspunderea și practic îi spuneți: „Nu contează ce simți sau ce părere ai despre asta. Nu mă aștept să-ți asumi răspunderea față de propriul tău comportament, dar mă aștept să faci ceea ce-ți spun.”

Cu cât folosiți mai mult tehnicile autoritare precum comenzile, certatul, cicălelile sau țipetele, cu atât deveniți mai puțin eficienți. Dar dacă în mod normal folosiți rugămintele agreabile, atunci utilizarea ocazională a comenzilor va fi în general eficientă.

Ca părinți, nu aveți mai multă autoritate de atât. Dacă v-o irosiți abordând o atitudine negativă, nu veți mai avea ce să faceți în momentele cu adevărat dificile și critice. *Fiind amabili, dar fermi* nu numai că vă păstrați autoritatea, dar vă și sporiți autoritatea, pentru că obțineți respectul din partea copilului precum și iubirea ca manifestare a recunoștinței. Copiii sînt extraordinar de fini observatori. Ei văd și aud felul în care alți părinți sînt nesuferiți, autoritari și mereu supărați pe copiii lor. Atunci cînd sînteți amabili, dar fermi cu ei nici nu vă dați seama cît de mult vă apreciază și cît de recunoscători sînt că vă au ca părinți!

3. *O ușoară manevrare fizică*

O ușoară manevrare fizică poate uneori îndrepta copilul în direcția cea mai potrivită. Aceasta este cea de-a doua cale pozitivă de a controla comportamentul copilului; ea poate fi extrem de eficientă la copiii mici, care adesea fac lucruri care nu sînt neapărat greșite, dar care nu vă convin. De exemplu, încăpățînarea unui copil de doi ani poate fi ușor confundată cu sfidarea. „Nu”, spune Danny, dar apoi el va face ceea ce l-ați rugat. Uneori există un decalaj între momentul în care Danny spune asta și acela cînd reacționează la rugămintea formulată. Vi se poate părea că este sfidător, dar nu e cazul.

DISCIPLINA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

încăpăținarea copilului de doi ani este un pas firesc în dezvoltare, o cale prin care copilul începe să se despartă din punct de vedere psihologic de mama și de tatăl lui.

Această capacitate simplă de a spune „nu” este importantă. Dacă veți pedepsi un copil mic pentru asta, nu numai că îl veți contraria foarte tare, dar veți interveni în dezvoltarea sa normală. Vă rog să aveți grijă și să nu confundați încăpăținarea cu sfidarea. Sînt două lucruri complet diferite.

Să zicem că vreți ca fetița dvs. de trei ani să vină la dvs. începeți cu o rugăminte: „Hai vino la mine, iubito?” Copilul răspunde: „Nu.” Treceți la un ordin: „Vino încoace imediat?” Din nou ea răspunde: „Nu.” în acest moment, există ispita de a o pedepsi, dar trebuie să îi rezistați. în loc să vă asumați un risc și mai mare și să faceți copilul să sufere, nu e mai bine oare să o îndemnați spre locul unde doriți să ajungă? Dacă se opune, atunci vă dați seama că este o formă de sfidare și deci trebuie să o abordați cum se cuvine. în majoritatea cazurilor însă, veți descoperi că nu e sfidare, ci copilul doar spune: „Nu.” Și astfel nu veți strica nimic.

Negativismul apare de obicei atunci cînd există doi copii, dar puteți vedea asemenea exemple la orice vîrstă. Cînd nu știți prea bine cum să abordați situația, puteți încerca o ușoară manevră fizică. Acest lucru este de ajutor în special cînd un copil foarte mic se află într-un loc public. în loc să dea frîu liber frustrării, părinții pot pur și simplu să-l ia de acolo.

4. *Pedeapsa*

Pedeapsa este o a patra cale de a deține controlul asupra comportamentului copilului. Este cea mai negativă și cea mai dificilă metodă de stăpînire a lui. Mai întîi, pedeapsa trebuie să fie pe măsura „delictului” pentru că, în general, copiii sînt foarte conștienți de ideea de dreptate pe măsură. Ei știu cînd o pedeapsă este prea blîndă sau prea aspră. De asemenea, pot discerne inconsecvența atitudinii părinților lor în privința celorlalți copii din familie.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

În al doilea rînd, pedeapsa s-ar putea să nu fie cea potrivită pentru respectivul copil. Faptul că este trimis în camera sa, de exemplu, poate fi foarte dureros pentru unul dintre copii și o distracție pentru un altul. În al treilea rînd, pedeapsa presupune variații, pentru că adesea părinții se bizuie pe sentimentele lor atunci cînd pun la cale o pedeapsă. Atunci cînd totul iese așa cum au dorit și se simt bine, au tendința să fie mai indulgenți. Într-o zi proastă însă, atunci cînd sînt indispuși, pedeapsa poate fi mai aspră.

Oricît de greu v-ar fi să hotărîți cînd și cum va fi folosită pedeapsa, tot trebuie să vă pregătiți s-o folosiți, și încă așa cum trebuie. Acest lucru poate fi facilitat de plănuirea pe termen lung, pentru a evita „capcana pedepsei”. Asta înseamnă să stați de vorbă cu partenerul sau cu un bun prieten pentru a hotărî anumite pedepse pentru anumite „delicte”. O asemenea planificare vă va face să vă stăpîniți mînia atunci cînd copilul face un lucru care vă supără rău.

Cînd copilul se comportă inadecvat și vă întrebați repede care dintre consecințele pe care le-am sugerat mai înainte s-au manifestat, apărînd și anumite conotații negative (inclusiv constantul „nu” al copilului de doi ani), ar trebui să vă mai puneți o ultimă întrebare: „Oare acest copil m-a sfidat?” Sfidarea este o formă de rezistență deschisă și de nerespectare a autorității părintești.

Desigur că sfidarea nu poate fi permisă și acest tip de comportament trebuie corectat. Dar sfidarea de care dă dovadă un copil nu conduce automat la faptul că trebuie pedepsit. Trebuie să evitați această capcană a pedepsei. Dacă o rugăminte va determina dispariția sfidării, ceea ce adesea se și întîmplă, e foarte bine. Dacă o ușoară manevră fizică sau un ordin s-ar potrivi în situația dată, foarte bine. Dacă pedeapsa este indicată, aplicați-o cu grijă. Pentru mai multe amănunte, vă recomandăm *Kids in Danger (Copii în primejdie)* de Ross Campbell.

În final, nu folosiți pedeapsa ca principală cale de disciplinare a copiilor mici sau a adolescenților. Veți stîrni multă mî-

DISCIPLINA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

nie inutilă. De asemenea, îl veți obliga pe copil să-și înăbușe mînia, fapt ce va duce la dezvoltarea unei atitudini și a unui comportament pasiv-agresiv și la încercarea indirectă de a se răzbuna pe dvs. (Vom comenta acest comportament pasiv-agresiv în capitolul 10.)

5. *Modificarea de comportament*

Modificarea de comportament poate de asemenea să dețină un control asupra comportamentului copilului. Acest lucru presupune un sprijin pozitiv (prin plasarea unui element pozitiv în mediul copilului), sprijin negativ (prin scoaterea unui element pozitiv din mediul copilului) și pedeapsa (plasarea unui element negativ în mediul copilului). Un exemplu de sprijin pozitiv este răsplata pentru un comportament adecvat prin oferirea unei bomboane sau a unui fruct. Un sprijin negativ poate fi ridicarea drepturilor de a se uita la televizor atunci cînd comportamentul copilului se dovedește inadecvat. Un exemplu de pedeapsă (supranumită adesea și tehnică a aversiunii) ar putea fi trimiterea copilului în camera sa. Modificarea de comportament poate fi uneori de ajutor, în special pentru anumite probleme specifice, ce decurg dintr-un comportament care nu-i trezește copilului nici un fel de remușcări. Credem însă că acest lucru trebuie folosit doar rareori. Dacă părinții folosesc exagerat această modificarea de comportament, copiii nu se vor mai simți iubiți. Principala motiv ar fi că fundamentul modificării de comportament este unul condiționat — copilul primind o răsplată doar atunci cînd se comportă într-un anumit fel. În al doilea rînd, modificarea de comportament nu are o legătură cu sentimentele sau nevoile emoționale și nu poate transmite o formă de iubire necondiționată. Dacă principala metodă prin care părinții controlează comportamentul copilului *este* modificarea de comportament, copilul își va dezvolta o idee greșită asupra sistemului de valori, acționînd în primul rînd pentru răs-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

plata care îl așteaptă. Va urma o orientare spre: „Și eu cu ce mă aleg ?”

O altă problemă dată la iveală de modificarea de comportament este aceea că utilizând-o prea des, ea îi învață pe copii să folosească aceeași metodă asupra părinților lor. Ei vor face ceea ce doresc părinții pentru a obține ce vor. Acest lucru duce la manipulare.

Din pricina tuturor precauții referitoare la această metodă, vă puteți întreba de ce totuși a recomandăm uneori. Repetăm, ea poate ajuta în cazul unor probleme specifice de comportament ale unui copil sfidător, recalcitrant. Folosirea acestui sistem care presupune diverse forme de răsplată cere timp, consecvență, efort și perseverență.

Însoțiți disciplina cu principalul limbaj de iubire al copilului dumneavoastră

Pentru că disciplina este mai eficientă atunci când se aplică într-un mediu afectuos, este mai înțelept ca respectivul copil să conștientizeze iubirea atât înainte, cât și după administrarea pedepsei. Am constatat că de fapt calea cea mai eficientă de comunicare a iubirii este aceea de a utiliza principalul limbaj al copilului. Deci, vorbiți-l chiar și atunci când trebuie să-l corecționați sau să-l pedepsiți.

Larry este inginer energetician și, din fire, este o personalitate destul de rigidă. În primii ani de viață ai copiilor săi, el a avut tendința să fie aspru în disciplinarea lor. După ce a aflat despre cele cinci limbaje ale iubirii, a ajuns la concluzia că principalul limbaj de iubire al fiului său erau mângâierile fizice. El ne povestește cum l-a aplicat în cazul disciplinei. „Kevin spărsese geamul vecinilor jucând baseball în curte. Știa că n-avea voie să joace baseball acolo — parcul era doar la o stradă depărtare și era locul unde se făcea sport. De mai multe ori am discutat despre pericolele de a juca baseball în

DISCIPLINA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

curte. Când vecinul l-a văzut pe Kevin că a dat în mingea care i-a spart geamul, a sunat-o pe soția mea ca să ne anunțe.

După ce am ajuns acasă, am intrat calm în camera lui Kevin, unde acesta lucra la calculator. M-am apropiat și am început prin a-l masa pe umeri. După un minut și ceva, el s-a întors dinspre calculator și a început să-mi acorde atenție. « Ridică-te », i-am spus. « Vreau să te strâng la piept. » L-am strâns în brațe și i-am spus: « Ar trebui să fac un lucru foarte drastic, dar vreau să știi că te iubesc mai mult decât orice pe lume ».

L-am îmbrățișat un minut și ceva savurînd din plin apropierea dintre noi. După care i-am dat drumul și i-am spus: « M-a sunat mama și mi-a zis ce s-a întâmplat cu geamul dlui Scott. Îmi dau seama că a fost un accident, dar tu știi prea bine că nu ai voie să te joci în curte. Așa încît trebuie să te pedepsesc pentru faptul că ai încălcat această regulă. Mă doare că trebuie să o fac, dar este spre binele tău. Două săptămîni nu mai joci baseball. Și ai să plătești geamul familiei Scott din banii tăi de buzunar. O să-i sunăm pe geamgii ca să aflăm cît costă.»

Apoi l-am luat pe Kevin în brațe și l-am strîns iar la piept. Știu că a simțit cum îmi curg lacrimile pe gîtul lui. I-am spus: « Te iubesc, amice. » Și el mi-a spus: « Și eu te iubesc, tată. » Am plecat din cameră știind că am procedat cum trebuie; într-un fel, mă simțeam mult mai bine pentru că îl asiguraseam de iubirea mea înainte și după ce l-am pedepsit. Știind că principalul său limbaj de iubire sînt mîngîierile fizice, am considerat că l-am disciplinat în mod pozitiv. Am simțit că această disciplină a fost percepută în mod pozitiv. Îmi amintesc bine și alte momente anterioare cînd l-am pedepsit la mînie și cu vorbe grele, uneori chiar bătîndu-l la supărare. Ii mulțumesc lui Dumnezeu că acum am învățat că există și altă cale."

Dacă limbajul de iubire al lui Kevin ar fi fost cuvintele de încurajare, întîlnirea lui Larry cu el ar fi decurs cam așa: „Kevin, trebuie să-ți vorbesc cîteva minute. Vreau să știi cît de

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

mult te iubesc și cât de mult apreciez că te străduiești serios la școală. Îmi dau seama că atunci când vii acasă vrei să te destinzi și că îți place să joci baseball. De obicei, tu respecti regulile casei și sînt foarte încîntat de asta. Rar se întîmplă să fiu nevoit să te pedepsesc. Încerc să-ți spun de fapt că trebuie să discutăm despre un incident izolat, și nu despre un comportament tipic. Și-ți sînt recunoscător pentru asta.

Probabil că știi că dl. Scott a sunat-o pe mama azi după-amiază și a spus că te-a văzut cînd ai aruncat mingea de baseball și i-ai spart geamul. Cum a fost un accident, știi care este regula în privința jucatului de baseball în curte. Îmi vine greu să o fac, dar pentru că nu ai ascultat, trebuie să te pedepsesc. Două săptămîni nu mai ai voie să joci baseball și va trebui să plătești cu banii tăi de buzunar geamul dlui Scott. Am să sun geamgiii să aflu cît costă.

Înțelegi că nu sînt supărat pe tine? Știi că n-ai vrut să spargi geamul și că nu te-ai gîndit atunci cînd ai început să joci baseball în curte. Te iubesc foarte mult și sînt mîndru de tine. Știi că vei trage învățătura de rigoare din cele întîmplante." Conversația poate să se termine cu o îmbrățișare, dar principala modalitate de exprimare a iubirii constă în cuvintele de încurajare spuse înainte și după anunțarea pedepsei. Faptul că folosiți principalul limbaj de iubire al copilului dvs. nu înseamnă că nu trebuie să mai folosiți și alte limbaje ale iubirii, ci că vă exprimați iubirea față de copil în modul cel mai eficient atît înainte cît și după pedeapsă. Pentru că știți că îi veți arăta copilului că îl iubiți, probabil că veți fi mai atent la pedeapsa dată și cu modalitatea prin care o anunțați.

Respectarea limbajului de iubire al copilului

Înțelegerea principalului limbaj de iubire al copilului vă va ajuta să alegeți cea mai bună metodă de a-l disciplina. În majoritatea cazurilor, nu folosiți o formă de disciplină ce are

DISCIPLINA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

o legătură directă cu principalul limbaj de iubire. Respectați limbajul de iubire al copilului fără să îl alegeți ca metodă de disciplinare. O asemenea disciplinare nu va avea efectul dorit și poate chiar cauza o suferință emoțională extremă. Mesajul pe care îl va primi copilul dvs. nu va mai fi unul de corecție prin iubire, ci unul de respingere dureroasă.

De exemplu, dacă principalul limbaj de iubire al copilului dvs. sînt cuvintele de încurajare și folosiți ca metodă de disciplină o exprimare prin care îl condamnați aspru, cuvintele vor comunica nu numai faptul că sînteți nemulțumiți de un anumit comportament, ci și că nu vă iubiți copilul. Remarcile critice pot fi dureroase pentru orice copil, dar în mod special pentru acest gen de copil sînt distrugătoare din punct de vedere emoțional. Astfel Ben, de șaisprezece ani, mi-a spus că tatăl lui nu-l iubește, citînd felul în care l-a disciplinat, inclusiv tonul ridicat și exprimarea tăioasă. „Dacă se întîmplă să fac ceva ce nu-i place, este în stare să țipe la mine ore întregi, îmi amintesc de ziua în care mi-a spus că nu e sigur că sînt fiul lui pentru că nu-i vine să creadă că băiatul lui ar putea face ceva atît de îngrozitor. Nu știu, de fapt, dacă sînt sau nu fiul lui, dar un lucru e clar, că nu mă iubește.”

Pe măsură ce am mai discutat, era clar că principalul limbaj de iubire al lui Ben consta în cuvintele de încurajare. Cînd tatăl său a folosit aceste cuvinte pentru a-și comunica insatisfacția în raport cu comportamentul lui Ben, i-a distrus fiului său sentimentul că ar fi iubit.

Atenție deci, dacă principalul limbaj de iubire al fiicei dvs. este timpul acordat, nu trebuie să o pedepsiți izolînd-o, trimițînd-o în camera ei de fiecare dată cînd greșește cu ceva. Dacă sînt mîngîierile fizice, nu o pedepsiți abținîndu-vă de la săruturi și îmbrățișări. Ne amintim de Eric, un băiețel de zece ani, al cărui principal limbaj de iubire îl reprezentau mîngîierile fizice. Deseori se ținea după mama lui și o strîngea în brațe sau o freca pe umăr. Și mama lui își manifesta deseori iubirea față de Eric prin mîngîieri. Tatăl lui Eric fusese crescut într-o casă în care metoda principală de disciplină erau bată-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

ile; ca urmare, aceasta este principala sa metodă de a-l disciplina pe Eric atunci cînd nu asculta.

Acestea erau bătăi ușoare, niște pămăzuțe, deci nu îi lăsa vîntăi lui Eric și nici nu-l zvînta în bătaie. Totuși, cînd Eric primea cîte o palmă de la tatăl lui era în stare să plîngă și trei ore. Ceea ce nu a înțelesese acel tată era că el se folosea practic de principalul limbaj de iubire al lui Eric, atingerea fizică, folosindu-l în mod negativ. Ca urmare, Eric nu se simțea doar pedepsit, ci și neiubit. Tatăl lui nu-l îmbrățișea niciodată după o bătaie, pentru că acest lucru contravenea filozofiei sale în privința disciplinării.

Tatăl lui Eric era sincer în eforturile sale de a-și disciplina băiatul. Dar nu-și dădea seama ce prăpastie emoțională sapă între el și Eric. Ca părinți, trebuie să ne amintim permanent că scopul disciplinării este corectarea unui comportament greșit și ajutarea copilului în a se autodisciplina. Dacă nu aplicăm ideea de limbaj de iubire, putem să distrugem sentimentul copilului că ar fi iubit prin eforturile noastre de a-i corecta un comportament inadecvat, înțelegerea principalului limbaj de iubire al copilului dvs. poate face ca sistemul de disciplină să fie unul mult mai eficient.

Capitolul noua

Învățarea și limbajele iubirii

Părinții sînt primii și cei mai importanți profesori. Cercetătorii au ajuns la o concluzie comună, și anume că momentul ideal pentru stimularea formării capacităților fundamentale ale unui copil se face înainte ca acesta să îplinească șase ani. Dr. Burton White, fondatorul și directorul Proiectului pentru Preșcolari de la Harvard, spunea: „Se pare că o experiență educațională de primă mînă care are loc în primii trei ani de viață este absolut necesară dacă persoana respectivă vrea să se dezvolte la întregul potențial.”¹¹ Și sociologii și educatorii, fiind convinși că această stimulare la o vîrstă foarte fragedă poate duce la formarea unor capacități mult mai extinse, au creat programe făcute să vină în ajutorul copiilor preșcolari cu handicap sau minoritari. Programele oferă stimularea necesară pentru a compensa limitările la care sînt supuși acești copii în propriul cămin sau în comunitatea în care se dezvoltă.

Da, noi, părinții, sîntem principalii profesori. Iar unul dintre ajutoarele de bază ne este disciplina. O disciplină bine gîndită și aplicată cu dragoste poate, la rîndul ei, să stimuleze capacitatea de a învăța. În capitolul 8, disciplina a fost analizată ca o călăuză spre maturizare; să ne gîndim însă acum și

1. Burton L. White, *The Origins of Human Competence (Originile competenței umane)*, D.C. Heath and Company, Lexington, Mass., 1979, p. 31:

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

la cealaltă fațetă clasică a ideii de disciplină: cum să ne formăm copiii. Adevărata disciplină poate ajuta la dezvoltarea intelectuală a copilului, dar și la dezvoltarea adaptării în societate, lucruri ce îi vor servi pentru tot restul zilelor.

Conștientizarea crescândă din ultima vreme a importanței învățării în primii ani ai copilăriei subliniază rolul dvs. crucial ca părinți în dezvoltarea inteligenței copilului. Asta nu înseamnă că trebuie să țineți lecții propriu-zise cu un copil foarte mic. Dar trebuie să încercați să înțelegeți tendința în-născută a copilului de a învăța, de a explora și apoi de a-și satisface creierul în plină dezvoltare, precum și nevoile acestuia în raport cu stimulii senzoriali și cu unele experiențe plăcute de învățatură.

Mulți părinți urmăresc doar principala preocupare a copilului, respectiv joaca, și socotesc că învățatura poate să înceapă abia din clasa întâi. Copiii mici însă le place la nebunie să învețe. Ei se nasc cu o foame de învățatură care rămînc la fel de puternică — cu condiția ca adulții să nu-i plictisească, să nu-i bată și să nu-i descurajeze. O observație atentă a sugariilor și a copiilor în primii ani arată că majoritatea activităților lor nu constă într-o simplă joacă. Mai degrabă cei mici încearcă să învețe lucruri noi și nu să se învîrtească doar de pe o parte pe alta. Vor să se fîrască; să meargă de-a bușilea și apoi să umble normal; sau să atingă, să simtă, să guste din lumea din jurul lor.

Odată ce învață să vorbească, apar tot felul de întrebări, iar cei de trei sau de patru ani pot pune zeci de întrebări zilnic. Cînd ajung la faza imitativă și se prefac că sînt adulți, rareori imită joaca adulților. Ei îi imită pe adulți la treabă: spălînd vasele, conducînd camioneta, fiind „doctorul” sau „infirmiera”, avînd grijă de copilași, gătind și altele asemenea. Dacă veți urmări cu atenție activitățile copilului dvs. doar o zi și vă veți întreba: „Oare ce-l face cel mai fericit?”, „Oare ce-i trezește atenția pentru mai multă vreme ?” — mai mult ca sigur că veți descoperi că este vorba de o activitate pe care tocmai o învață.

Învățarea și limbajele iubirii

învățatul acasă

În mod ideal, dezvoltarea intelectuală timpurie a copiilor ar trebui să aibă loc acasă. Copiii descoperă viața prin intermediul celor cinci simțuri. Mediul familial este plin de stimulente vizuale, auditive, senzitive, gustative și olfactive, care vor alimenta nevoia firească de a descoperi și de a învăța.

Dezvoltarea limbajului depinde în mare măsură de stimularea verbală a copiilor de către adulți încă din acești primi ani. Astfel, faptul că le vorbiți și îi încurajați să spună cuvinte se completează perfect cu dorința lor firească de a învăța. Lăudarea eforturilor lor de a rosti cuvinte și furnizarea unui feedback corect sînt părți componente ale acestui proces. În acest mediu verbal atît de bogat, vocabularul lor se dezvoltă odată cu capacitatea de a forma fraze. Ulterior, învață să își folosească acest talent pentru a-și exprima emoțiile, gândurile și dorințele.

Ceea ce este valabil în dezvoltarea verbală este la fel de valabil în toate zonele de dezvoltare intelectuală. Dacă acasă nu li se asigură acest tip de stimulare intelectuală fundamentală, copilul poate să rămînă cu un mare handicap la învățătura ulterioară, iar șansele de dezvoltare educațională sînt foarte scăzute. Programele școlare oferă doar o infimă compensație în raport cu un mediu familial care nu stimulează.

Un mediu plăcut și o atitudine pe măsură îl vor ajuta pe copilul nostru să învețe de acasă. Copiii sînt mai degrabă emoționali decît cognitivi; ei își amintesc sentimentele mult mai puternic decît faptele. Asta înseamnă că respectivii copii își vor aminti ce au simțit într-o anumită situație cu mult mai multă ușurință decît amănuntele situației respective. De exemplu, un copil care ascultă o poveste își va aminti exact ce a simțit chiar mult după ce a uitat morala ei.

Fetița dvs. poate uita amănuntele, dar își va aminti cine i-a fost profesor. În momentul în care o formați, asta înseamnă că trebuie s-o tratați cu respect, cu blîndețe și cu grijă. Înseamnă că trebuie să se simtă în largul ei, fără s-o criticați

prea aspru sau s-o umiliți. Atunci când îl învățați ceva și totul devine plicticos sau jignitor, copilul va respinge chiar și cel mai bun pedagog, în special dacă este vorba de un subiect ce presupune etică sau morală. Dacă vă respectați copilul, vă va respecta și el și implicit și punctul dvs. de vedere.

Cheia capacității de a învăța a copilului vă aparține încă de când este sugăr și pe tot parcursul anilor în care se formează, învățătura este o chestiune complexă, fiind influențată de mulți factori. Unul dintre cei mai importanți este o implicare totală.

Cum îi putem ajuta pe copiii noștri să se dezvolte din punct de vedere emoțional

Lucrul cel mai important de știut în privința capacității de învățare a copilului este următorul: pentru ca un copil să fie capabil să învețe bine la orice vîrstă el trebuie să ajungă la nivelul emoțional de maturizare al aceluși nivel de vîrstă. Pe măsură ce copilul crește, capacitatea lui de a învăța sporește din cauza mai multor factori, cel mai important fiind maturitatea emoțională. Cu cît un copil este mai matur din punct de vedere emoțional, cu atît este mai capabil să învețe. Părinții au cea mai mare influență asupra dezvoltării emoționale a copilului.

Asta nu înseamnă că toate problemele la învățatură ar fi din vina părinților, pentru că sînt mulți factori ce afectează capacitatea de a învăța a copilului. Totuși, dezvoltarea emoțională poate conta enorm în disponibilitatea copilului de a învăța și, în procesul respectiv, părinții trebuie să intervină și să ajute. Putem să declanșăm capacitatea de a învăța a copilului asigurîndu-i un rezervor de iubire veșnic plin.

Pe măsură ce veți folosi constant toate cele cinci limbaje de iubire — mîngîierile fizice, cuvintele de încurajare, timpul acordat, darurile și serviciile —, practic îi oferiți copilului o

formă de stimulare intelectuală extrem de eficientă. În primii ani în care probabil că încă nu știți care este principalul limbaj de iubire al copilului dvs., adresați-vă în toate cele cinci limbaje. Procedând astfel, nu numai că satisfaceți nevoia emoțională de iubire a copilului, dar îi și furnizați stimulii fizici și intelectuali necesari pentru a-și dezvolta preocupările ce abia ies la iveală. Punând accentul pe iubire, de fapt vă învățați și vă formați copilul.

Părinții care nu-și găsesc timp să abordeze toate cele cinci limbaje ale iubirii, ci doresc doar să satisfacă nevoia copilului de hrană și de îmbrăcăminte, de adăpost și de siguranță furnizează un mediu care nu-i stimulează dezvoltarea intelectuală și socială. Copilul se dezvoltă fizic, dar intelectual și social este dezavantajat. Un copil care tânjește după iubirea și acceptarea părinților va fi foarte puțin motivat să accepte dificultățile de a învăța în primii ani sau ulterior la școală. O relație caldă și plină de afecțiune între părinte și copil este baza dezvoltării unei păreri bune despre sine și astfel a motivației pentru a învăța.

Mulți părinți nu-și dau seama că un copil poate să rămână în urmă și din punct de vedere emoțional. Și totuși, el poate înregistra o asemenea rămânere în urmă, încât să nu o mai poată recupera niciodată. Asta e o mare tragedie! Maturizarea emoțională a copilului afectează totul — părerea despre sine, siguranța emoțională, capacitatea de a se adapta la stres și la schimbare, abilitatea de a se socializa și de a învăța.

Poate că niciunde legătura dintre iubire și învățatură nu este mai clar demonstrată ca atunci când părinții copilului se despart sau divorțează. Această ruptură traumatizantă distruge rezervorul de iubire al copilului și îi subminează orice interes față de învățatură. În locul iubirii, copilul simte adesea o stare de confuzie și de teamă, nici una dintre acestea nefiind favorabile învățaturii. Un copil ai cărui părinți au divorțat va arăta mai puțin interes față de învățatură, mai ales în primele luni, pînă ce se vor lua măsuri de siguranță și va înțelege că este iubit, astfel reajungîndu-se la o oarecare ordine

în universul său. Din păcate însă, unii copii nu-și mai revin niciodată.

Ca părinți, avem cea mai mare influență asupra existenței copilului. Dacă sînteți părinți unici, prin folosirea limbajului de iubire al copilului, dvs. puteți să refaceți sentimentul lui de siguranță (de ajutor va fi eventual și fostul soț sau fosta soție, dispuși să coopereze). Nu uitați, părinți — pe lângă alți cîțiva adulți importanți, dvs. puteți să păstrați plin rezervorul de iubire al copilului, permițîndu-i să crească și să se maturizeze așa cum se cuvine. Acest rezervor plin de iubire îl va ajuta să atingă un anumit nivel emoțional, care, cu timpul, va conta foarte mult pentru următorul pas în ce privește învățătura.

Părinții implicați și cei neimplicați

„Părinții sînt veriga ce lipsește pentru îmbunătățirea învățămîntului american”, susține unul dintre miniștrii învățămîntului din SUA, Richard Riley.¹ Într-adevăr, un studiu făcut în 1996, în care a fost evaluată capacitatea de a citi a copiilor, arată că elevii ai căror părinți au fost implicați în mod activ în viața lor școlară au rezultate mult mai bune decît ceilalți. Însă în ansamblu acest test nu a fost foarte încurajator la nivelul Statelor Unite. „Absolvenții noștri de liceu sînt dintre cei mai puțin pregătiți în această lume industrializată.” Mai mult, „aceasta este o problemă ce ține de atitudine și de eforturile depuse, și nu de capacitatea propriu-zisă a fiecăruia”, declară Laurence Steinberg în *Beyond the Classroom: Why School Reform Has Failed and What Parents Need to Do* (Dincolo de sala de clasă: de ce reforma școlară a dat greș și ce ar trebui să facă părinții)². Steinberg, profesor de psihologie.

1. Jennifer Braun, „Parents Make for Kids Who Read Better” („Părinții contribuie la performanțele școlare ale copiilor”), *Chattanooga Times*, 18 iunie 1996, A 1|0.

2. De Laurence Steinberg, B. Bradford Brown, Sanford M. Dornbusch, Simon & Shuster, New York, 1996, pp. 183-184.

logie la Univei'sitatea Temple, consideră că aceasta este de fapt o formă de protest a copiilor împotriva învățării, dar și a adulților, un fel de răzvrătire contra ideii de autoritate.

Implicare limitată

Studiul lui Steinberg, care a presupus un sondaj ce a inclus peste 20 000 de elevi, a ajuns la niște concluzii uimitoare. Două treimi dintre elevii de liceu nu vorbesc zilnic cu părinții lor. Jumătate dintre ei spun că pot veni acasă și cu note de opt sau chiar mai mici fără ca asta să-i deranjeze pe părinți. O treime susțin că părinții lor „habar n-au” ce fac ei la școală. O altă treime recunosc că-și petrec ziua de școală „făcînd prostii”.

O altă concluzie dezarmantă provine și din primul sondaj național în care părinții și adolescenții au fost întrebați în același timp asupra punctului lor de vedere referitor la droguri. Sondajul din 1996 a arătat că două treimi dintre părinții născuți într-o perioadă demografică extrem de propice au luat marijuana ca adolescenți și se așteaptă ca și copiii lor să procedeze la fel, considerînd că au o prea mică influență asupra lor pentru a-i opri.¹ Joseph Califano de la Centrul de Dependență și Abuz de Droguri din cadrul Universității Columbia a comentat astfel atitudinea părinților: „Faptul că membrii generației foarte numeroase sînt ambivalenți și atît de resemnați în raport cu drogurile pe care le-ar putea lua copiii lor este extrem de tulburător. Ei ar trebui să fie drastici. În schimb, susțin că nu au ce să facă.”²

Aproape jumătate dintre părinții care au participat la sondaj au spus că se așteaptă ca și copiii lor să încerce droguri. Ne întrebăm dacă acești părinți sînt conștienți de faptul că aceste droguri pot afecta negativ capacitatea de a învăța a copiilor lor. Unul dintre efectele drogurilor este încetinirea

1. Luran Neergaard, „Teens Expected to Try Drugs” („Ne așteptăm ca adolescenții să încerce drogurile”), *Chattanooga Times*, 10 septembrie 1996, A 1.

2. *Ibidem*.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

procesului de maturizare a copiilor. Acest lucru include și mutilarea sau încetinirea dezvoltării din punct de vedere emoțional, intelectual și social. În mare măsură, numărul adolescenților care se droghează crește tot mai mult din cauza apatiei părinților. Între 1992 și 1995, acest număr a crescut cu 78%, conform Departamentului American de Sănătate¹. Părinții care cred că nu este nimic de făcut ar trebui să înțeleagă că influența pe care ar putea-o avea asupra vieții copiilor lor acest fapt este considerabilă.

Asemenea atitudini și comportamente antiautoritare sînt cauzate de două lucruri: rezervoarele goale de iubire și o lipsă de pregătire în privința depășirii cu maturitate a momentelor de mînie. Sigur că ele influențează în capacitatea copilului de a învăța. Cea mai neplăcută problemă comportamentală care afectează capacitatea de a învăța este însuși comportamentul pasiv-agresiv. Această hotărîre inconștientă de a face exact contrariul față de ceea ce se așteaptă de la el va duce în mod subconștient dar nu mai puțin voit la rezultate proaste la școală.

Ca părinți, trebuie să menținem plin rezervorul de iubire al copiilor și să-i învățăm cum să-și depășească mînia. Atunci cînd le oferim copiilor ceea ce le trebuie ca iubire și formare, avem tot dreptul să ne așteptăm să reușească în viață. Multe studii arată că implicarea părinților îmbunătățește capacitatea copilului de a învăța și influențează în mod direct rezultatele de la școală, dar și din alte domenii ale existenței lui.

Implicarea tatălui

Tot mai multă atenție se dă rolului tatălui în dezvoltarea copiilor. Un studiu asupra copiilor de unsprezece ani a arătat că pe măsură ce tații acordă o mai mare atenție copiilor, delinvența în comportament scade, iar nivelul educațional al copiilor crește. Atunci cînd copiii sînt acuzați de comportamente delincvente, Tatăl este cel care are cea mai mare influență asupra rezultatelor. Tim Friend, „Teen Use of Drugs Rises 78%” („Consumul de droguri la adolescenți a crescut cu 78%”), *USA Today*, 20 august 1996, A 1.

ÎNVĂȚAREA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

mente care presupun delincvență, de obicei tații sînt adevărații delincvenți în relația cu copiii lor.

Un studiu efectuat asupra a 584 de familii a început atunci cînd copiii aveau între șapte și unsprezece ani și s-a terminat cînd ei au împlinit între optsprezece și douăzeci și doi de ani. Studiul făcut de sociologul Kathleen M. Harris de la Universitatea din Carolina de Nord a constatat că cu cît își petreceau mai mult timp cu tații, copiii aveau mai multe șanse să-și completeze studiile. De asemenea, cu cît legătura emoțională dintre copii și tată era mai puternică, cu atît scădea posibilitatea de a se ajunge la un comportament ce presupune delincvență.¹

Ca părinți preocupați să oferiți copiilor dvs. iubirea de care au nevoie, trebuie să vă asigurați că petreceți timpul necesar pentru a le umple rezervorul cu iubire prin intermediul celor cinci limbaje ale iubirii. Dvs. sînteți cheia capacității de a învăța și de a reuși în toate direcțiile a copiilor. Aveți un mare avantaj față de ceilalți din afara familiei — vă cunoașteți și vă înțelegeți copiii, creînd mediul necesar acasă, unde le puteți satisface nevoile.

Cum poate fi ajutat un copil neliniștit

Un copil care se descurcă bine din punct de vedere emoțional va demonstra capacitatea de concentrare, motivația și energia necesare spre a-și utiliza la maximum potențialul. Prin contrast, dacă este neliniștit sau melancolic sau se simte neîubit, probabil că va avea probleme cu concentrarea și cu atenția, scăzîndu-i totodată energia. Va fi mult mai greu să rețină ce are de învățat și să-și îndeplinească misiunea așa cum se cuvine. Studiul îi poate părea neinteresant; va avea tendința să îl preocupe propria persoană și nevoile emoționale, astfel avînd de suferit capacitatea sa de a învăța.

1. Marilyn Elias, „Teens Do Better When Dads Are More Involved” („Adolescenții au rezultate mai bune cînd tatăl se implică în educația lor”), *USA Today*, 22 august 1996, D1.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

Dacă această neliniște persistă, ea va deveni și mai evidentă atunci când copilul va avea o nouă experiență legată de învățatură, respectiv una care presupune o schimbare majoră sau o dificultate sporită în conținut. O asemenea neliniște în legătură cu învățatura apare adesea la copiii care trec din clasa a patra într-a cincea. Acest pas presupune de obicei o schimbare în conținut și în metodele de predare. Principala diferență este trecerea de la o gândire și o învățatură concretă la una abstractă. Învățatura concretă se referă la fapte simple: Baltimore este în statul Maryland. Gândirea abstractă este simbolică: cuvintele și expresiile reprezintă idei și concepte. Trecerea de la gândirea concretă la cea abstractă este un pas uriaș și nu toți copiii îl pot face în același timp.

Când un copil nu reușește să facă acest pas cu ușurință, el are de suferit din multe motive. Nu poate înțelege în totalitate conținutul lecțiilor, își dă seama că rămîne în urmă și asta îi dăunează în privința părerii de sine, pentru că se simte inferior în raport cu colegii săi. Dacă situația nu este corectată rapid, copilul va ajunge la depresie, la o și mai mare anxietate și se va simți un ratat din toate punctele de vedere. Pentru că trecerea la clasa a cincea reprezintă una dintre perioadele cele mai critice la nivelul învățării ea trebuie urmărită atent de către părinți.

Ceea ce va conta pentru copiii dvs. în acest moment de criză sau în altele este tocmai maturitatea emoțională. Prin maturitate emoțională înțelegem *capacitatea de a-și stăpîni anxietatea, de a face față stresului și de a-și menține echilibrul în perioadele de schimbare*. Cu cît copiii reușesc mai bine acest lucru cu atît vor învăța mai bine. Cea mai bună cale de a-i ajuta să se maturizeze din punct de vedere emoțional și să-și mențină un bun nivel motivațional pentru vîrsta respectivă este tocmai păstrarea unui rezervor de iubire plin.

Un semn de neliniște la copii este incapacitatea de a privi în ochi cu ușurință. Un copil foarte stresat va avea probleme în a-i aborda pe ceilalți, fie că este vorba de adulți sau de semenii săi. Copilul lipsit de căld.ura emoțională necesară va

ÎNVĂȚAREA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

avea dificultăți de comunicare de orice tip. învățarea de rutină va fi și ea afectată de această tensiune și de acest stres. Unii dintre acești copii au fost ajutați printr-o atenție specială acordată de către profesori, inclusiv prin privirea directă și prin atingerea fizică. Pe măsură ce nevoile emoționale le sînt satisfăcute, temerile și neliniștile scad, sporind senzația de încredere și siguranță. Atunci sînt capabili să învețe. Sigur că este preferabil ca aceste nevoi să fie satisfăcute acasă, de niște părinți iubitori.

Cum vă puteți motiva copiii

Adesea, părinții pun următoarea întrebare: „Cum îmi pot motiva copilul ?” îl putem motiva numai după ce îi umplem rezervorul de iubire și îl învățăm să-și stăpînească mînia. Ratarea acestor două deziderate esențiale face aproape imposibilă motivarea copiilor (veți afla mai multe despre mînie și despre comportamentul pasiv-agresiv în următorul capitol). Este extrem de greu să motivezi un copil dacă nu se simte mai întîi iubit și ocrotit cu adevărat. Motivul decurge din faptul că el are nevoie să se identifice cu părinții lui și să dorească să le asculte sfaturile. Dacă respectivul copil are un rezervor de iubire gol se va ajunge la un comportament pasiv-agresiv, ceea ce duce la încăpățînarea de a face exact contrariul în raport cu ceea ce vor părinții.

Cheia motivării copilului este de a-l face să-și asume răspunderea propriului comportament. Un copil care nu va vrea sau nu va putea să-și asume această răspundere nu va putea fi motivat. Copilul care-și asumă răspunderea este motivat.

încurajarea preocupărilor copilului

dumneavoastră

Vă puteți ajuta copilul să-și asume răspunderea (și, ca urmare, să fie motivat) în două feluri. în primul rînd, observînd cu răbdare ce anume îl atrage pe copil; adică ce îl bucură, ce

apreciază, ce-i place să facă. Apoi, îl puteți încuraja în această direcție. Dacă îl preocupă studiul muzicii, îl puteți încuraja. Totul este însă să-l lăsați pe copil să aibă inițiativa în această direcție. Când părinții preiau ei inițiativa, convingându-l pe copil să ia lecții de muzică, rezultatele sînt rareori pozitive.

Permiteți-i copilului dumneavoastră

să-și asume răspunderea

O a doua modalitate de a vă ajuta copilul să fie motivat este să vă amintiți: dvs. și copilul nu vă puteți asuma răspunderea pentru același lucru în același timp. Dacă așteptați și îi permiteți copilului să preia inițiativa, atunci el va putea fi motivat pentru că i-ați permis să-și asume răspunderea. Dacă dvs. luați inițiativa și încercați să-l convingeți să facă un anumit lucru, vă asumați și răspunderea. Rareori un copil este motivat atunci cînd trăiește o asemenea situație.

Să aplicăm acest sistem la temele de acasă și la note. Majoritatea copiilor trec prin perioade în care temele devin o problemă. Acest lucru este valabil în special atunci cînd apare comportamentul pasiv-agresiv. Și nu uitați: parte din acest comportament pasiv-agresiv este normal la cei de treisprezece pînă la cincisprezece ani.

Comportamentul pasiv-agresiv este adesea sufocant; ține-tește în ceea ce supără mai tare pe părinți. În majoritatea caselor, există o mare preocupare pentru notele de la școală. Asta înseamnă că respectivul copil va folosi comportamentul pasiv-agresiv direct proporțional cu accentul pe care îl pun părinții pe note și teme. Cu cît părinții dau mai multă importanță școlii, cu atît copilul are tendința să se răzvrătească. Și nu uitați: *cu cît părintele își asumă o mai mare răspundere în privința lecțiilor, cu atît copilul nu și-o va mai asuma.* Și cu cît copilul își asumă o mai mică răspundere în privința temelor, cu atît va fi mai puțin motivat.

Dacă doriți ca el să-și asume răspunderea și să fie foarte motivat, trebuie să înțelegeți că temele intră în atribuțiile co-

ÎNVĂȚAREA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

pilului și nu ale dvs. Cum puteți reuși asta ? Dați-i de înțeles copilului că îl ajutați cu plăcere la lecții dacă vă roagă. Cum însă vreți să-și asume răspunderea muncii depuse chiar și când vă cere ajutorul, nu trebuie să faceți singuri treaba, ci să-l lăsați pe el să se descurce.

De exemplu, să zicem că fiul dvs. are o problemă la matematică. Nu trebuie să-i rezolvați problema, în schimb vă puteți uita în manualul de matematică și îi puteți arăta explicațiile și ce tip de problemă e. După care îl lăsați să-și asume răspunderea și să o rezolve singur. În final, asta îl va învăța să-și asume o mai mare răspundere. Dacă dvs. considerați că profesorul nu a explicat cum trebuie ideea respectivă, ar trebui să-i sugerați copilului să-l roage pe acesta să-l ajute a doua zi.

Evident, vor exista și momente în care trebuie să clarificați anumite lucruri confuze sau să-i furnizați informații suplimentare copilului. Acest lucru e perfect atâta vreme cât nu vă asumați răspunderea pe care ar trebui să și-o asume el. Dacă vă dați seama că sînteți foarte implicat în lecțiile copilului, încercați să-i transferați gradual răspunderea. Veți constata o scădere temporară a notelor, dar capacitatea lui de a-și asuma răspunderea și de a deveni independent merită acest regres. Abordînd astfel situația, copilul va avea nevoie de mai puțin ajutor, odată cu trecerea timpului. Puteți petrece mai multă vreme împreună explorînd alte subiecte de mare interes pentru amîndoi și care nu sînt incluse în programa școlară. Ajutarea copilului în scopul unei mai bune motivări îi va permite să preia inițiativa și să-și asume răspunderea propriului comportament, ceea ce pînă în acest moment părea doar un secret bine ascuns. Majoritatea copiilor se află în situația în care unul dintre părinți sau dintre profesori preia inițiativa și apoi își asumă răspunderea pentru ceea ce învață. Adulții fac asta pentru că le pasă de viitorul copiilor și cred în mod greșit că dacă vor avea o mai mare inițiativă și-și vor asuma răspunderea, înseamnă că vor face mai mult pentru copii. Și totuși, aceasta este o greșeală gravă.

Folosirea limbajului de iubire al copilului dumneavoastră

Copiii vor atinge un nivel maxim de motivare și de reușită școlară atunci când se vor simți în siguranță și iubiți cu adevărat. Dacă veți înțelege care este principalul limbaj de iubire al copiilor dvs. veți reuși să sporiți experiența lor zilnică, adresându-vă în acest limbaj atunci când pleacă la școală dimineața sau când se întorc după-amiaza. Acestea sînt două momente importante în viața copiilor care merg la școală: să fie satisfăcuți emoțional de către părinții lor la plecare și la întoarcerea acasă, astfel creîndu-li-se senzația de siguranță și de curaj de a înfrunta problemele ce se ivesc peste zi.

Leigh Ann are nouă ani. După ce mama ei a aflat care sînt cele cinci limbaje ale iubirii, a făcut niște modificări în rutina zilnică. „Nici nu-mi vine să cred cît de mult contează toate acestea în viața lui Leigh Ann”, ne-a spus ea ulterior. „Chiar după ce am auzit despre ideea de limbaj al iubirii și am descoperit că limbajul lui Leigh Ann sînt serviciile, n-am crezut niciodată că aplicînd acest concept o să fie de atît de mare folos la școală. Apoi însă o prietenă ne-a povestit că și ea se adresează fetei ei în limbajul propriu acesteia, înainte ca fetea să plece la școală și când se întoarce după-amiaza acasă. Am hotărît să încerc acest sistem și rezultatele au fost aproape imediate.

Diminețile în casa noastră au fost dintotdeauna cam haotice; soțul meu pleacă la ora 7:00. Autobuzul lui Leigh Ann vine la 7:30, iar eu plec la 7:50 la slujba mea cu jumătate de normă. Fiecare ne vedem de treaba noastră și singura legătură concretă dintre noi se stabilea în momentul în care ne spuneam la revedere cînd ieșeam din casă.”

Știînd că Leigh Ann prețuiește serviciile, această mamă a întrebat-o: „Spune ce anume ai vrea să fac pentru tine dimineața pentru ca viața să-ți pară mai simplă și mai plăcută?” „Mamă, cel mai grozav lucru pe care l-ai putea face pentru mine ar fi să-mi pregătești micul dejun. E atît de compli-

ÎNVĂȚAREA ȘI LIMBAJELE IUBIRII

cat să îți iei castronașul, lingura, cerealele, laptele și banana! Dacă le-ai pune pe toate pe masă și eu doar m-aș așeza să mănînc, ar fi minunat." Mama lui Leigh Ann a fost surprinsă de această rugămințe, dar a încuviințat-o și a doua zi dimineață micul dejun o aștepta.

„Imediat mi-am dat seama ce mult contează pentru că am perceput o schimbare în atitudinea sa dis-de-dimineață. Aproape că începuse să spună zilnic mulțumesc. Iar cînd pleca la școală părea mai bine dispusă.

Trei zile mai tîrziu am găsit un serviciu pe care i-l puteam face și după-amiaza, cînd se întorcea acasă. În prima zi, i-am făcut prăjituri. Cînd a venit și și-a lăsat cărțile și caietele, i-am spus: « Leigh Ann, ți-am făcut niște prăjituri. Nu vrei să te odihnești puțin și să mănînci cîteva ? » I-am turnat un pahar cu lapte și ne-am așezat să stăm de vorbă despre ce a făcut la școală. A doua zi după-amiază, i-am tivit o fustă pe care mă rugase mai demult să i-o aranjez. Cînd a venit, i-am spus: « Ți-am tivit fusta azi, iubito. Probeaz-o să vedem dacă îți convine lungimea. » Ea mi-a răspuns: « Mulțumesc, mamă.. Și îți mulțumesc și că mi-ai tivit fusta. »

Am ascultat cu mai mare atenție rugămințile făcute de Leigh Ann și le-am notat pe toate într-un carnețel, știind că vor constitui niște indicii asupra felului în care îmi puteam exprima iubirea față de ea. Gustarea a devenit serviciul ei preferat, pentru că stăteam împreună mai multe după-amiezi pe săptămîină.

Toate acestea au început acum patru luni. Cea mai mare diferență am constatat-o atunci cînd am discutat despre școală, comentariile ei în această direcție fiind mai pozitive ca mai înainte. Cred că îi place mai mult și este mai motivată. De asemenea, simt că relația noastră e mai apropiată."

Dacă principalul limbaj de iubire al lui Leigh Ann ar fi fost mîngîierile fizice, atunci o îmbrățișare și un sărut sincere la plecarea cu autobuzul spre școală în fiecare dimineață și niște brațe larg deschise la întoarcerea acasă după-amiaza ar

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

fi fost ideale pentru a satisface acest scop emoțional. Sigur că s-ar fi bucurat și de prăjiturile și de lapte.

Chiar dacă nu puteți fi acasă când copiii se întorc de la școală, măcar exprimați-vă sincer iubirea când intrați pe ușă. Dacă la plecarea de dimineață și la revenirea de seară veți folosi principalul limbaj de iubire al copiilor dvs., înseamnă ca veți face o faptă importantă în ziua respectivă. Acest lucru poate avea un impact pozitiv asupra motivării lor de a învăța.

Capitolul zece

Mînia și iubirea

⁵
Mînia și iubirea. Aceste două sentimente sînt mai strîns legate decît ne place nouă să recunoaștem. Ne mîniem pe cei pe care îi iubim și probabil că veți constata cu surprindere că există un capitol despre mînie într-o carte despre iubire. Dar adevărul este că deseori simțim mînie și iubire în același timp.

Mînia este emoția care creează cele mai multe probleme în viața de familie. Poate duce la conflicte conjugale și la maltratarea verbale sau fizice ale copiilor. La rădăcina celor mai multe probleme ale societății stă nestăpînirea mîniei. Totuși, trebuie să ne dăm seama că mînia poate avea un rol pozitiv în viețile noastre și în creșterea copiilor. Nu orice mînie este rea. Te poți mînia și pentru că vrei să se facă dreptate și îți la binele cuiva (inclusiv la copil). Cel mai important și util scop al mîniei este să ne motiveze pentru a îndrepta lucrurile și a corecta relele. Astfel, mamele furioase au organizat ceea ce se cheamă MADD, Mothers Against Drunk Drivers (Mamele împotriva Șoferilor Bețivi), pentru a încerca să oprească acest flagel de pe șosele. Organizația lor s-a format după ce una dintre femei, în urma morții copilului său cauzate de un șofer în stare de ebrietate avansată, și-a canalizat mînia în mod pozitiv, luptîndu-se pentru elaborarea unor legi mai aspre contra șoferilor care au băut și s-au urcat la volan. Totuși, cel mai adesea mînia mai degrabă produce probleme decît le rezolvă. Ca emoție, mînia nu apare întotdeau-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

na din motive corecte. Ea devine adesea irațională și nu reușim să o mai controlăm; ne controlează ea pe noi. Când ne aprindem de mînie, nu mai ținem cont de logică, lucrurile apucînd-o pe o cale distrugătoare, care practic înrăutățește și mai tare situația. De asemenea, nu întotdeauna judecăm așa cum s-ar cuveni ce e drept pentru noi și pentru alții; sau încercăm să corectăm relele în mod egoist.

O amenințare pentru binele copilului dumneavoastră

Mînia este o emoție foarte puțin înțeleasă — adică ce anume simțim, cum o exprimăm și cum putem schimba felul în care ne abordăm frustrările. Dacă noi, ca părinți, nu știm exact ce înseamnă mînia și în ce fel să o stăpînim cum se cuvine, nu vom reuși să-i învățăm pe copiii noștri ce au de făcut cînd sînt mînioși. Da, *cînd*, pentru că noi toți — părinți și copii — ne mîniem zilnic.

Poate că vă va surprinde să constatați că principala amenințare în viața copilului dvs. este propria lui mînie. Dacă respectivul copil nu știe să se stăpînească bine, acest lucru îi va dăuna sau chiar îl va distruge. Proasta gestionare a mîniei este în strînsă legătură cu toate problemele prezente și viitoare ale copilului — de la notele mici la relațiile interumane proaste și pînă la o posibilă sinucidere. Este imperios necesar să faceți tot posibilul să vă salvați copilul acum și în viitor. Totuși, vestea cea bună este că dacă el va învăța să-și stăpînească bine mînia, va avea un mare avantaj în viață. Majoritatea problemelor vor fi evitate și copilul va fi capabil să folosească mînia în avantajul său și nu împotriva sa.

Adulții și mînia

E la fel de important ca și noi, părinții, să ne stăpînim propria mînie atunci cînd reacționăm în raport cu copiii. Puțini sînt adulții care știu să-și stăpînească cum trebuie mînia.

MÎNIA ȘI IUBIREA

Unul dintre motive este că, în general, mînia se exprimă în subconștient, deci dincolo de nivelul nostru de conștientizare. Un altul este că puțini adulți au trecut cu adevărat de la metodele imature la cele mature de abordare a mîniei. Acest lucru afectează felul în care reacționăm față de partenerul de viață și față de copii. Iată cum reacționează în momentele de mînie familia Jackson.

După o zi de lucru, obositul Jeff Jackson se uită la televizor în birou. Obosita Ellen spală vasele. Nici unul nu este prea mulțumit de celălalt. Vine copilul și îi cere mămicii cîteva prăjiturile. Ea n-are chef să-i dea prăjituri și îi spune:

„N-ai terminat de mîncat ce trebuia, așa încît nu-ți dau altceva.” Simțind că este o cauză pierdută, copilul se duce în birou, unde este un borcan cu bomboane. Tata întrebă: „Ce faci ? N-ai auzit ce a spus maică-ta ? Fără bomboane!”

Copilul pleacă din cameră, dar se întoarce peste cinci minute cu mingea de baschet. „Pot să mă duc la Bobby ?”

„Nu, nu poți să te duci la Bobby”, răspunde tatăl cu asprime în glas. „Nu ți-ai terminat lecțiile. Și nu mai bate mingea aia!”

Copilul își ia mingea și pleacă. După cinci minute se întoarce iar, de data aceasta bătînd mingea în bucătărie. „Mamă, am nevoie de manual ca să-mi termin lecțiile și nu mi l-am adus acasă pe al meu. În schimb, Bobby îl are pe al lui. Pot să mă duc să-l împrumut de la el ?” Exact în acest moment, mingea de baschet se izbește de masă și nimerește într-o ceașcă, pe care o aruncă pe jos.

Auzind asta, Jeff se scoală de pe canapea și se duce repede în bucătărie. „Ți-am spus să nu mai bați mingea în casă!” îl înșfacă pe copil de mîină și îl tîrăște pînă în birou, unde începe să-l croiască la fund zbierînd: „De cîte ori nu ți-am zis! Trebuie să înveți odată să mă ascuți!” Ellen este în bucătărie și plînge. Ea strigă: „Termină! Termină! O să-l omori!” Cînd Jeff se oprește, copilul fuge repede la el în cameră plîngînd. Tatăl se aruncă din nou pe canapea și se holbează la televizor. Mama se duce în dormitor și plînge. Mînia acestei familii nu are un scop constructiv.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

Multe emoții s-au aprins în această casă și toată lumea devine mînioasă. Mama se înfurie pe tată că nu o ajută la vase, tatăl e mînios pe copil că nu respectă regulile în privința bătutului mingii în casă, iar copilul e cel mai supărat, pentru că sistemul de corecție a fost mult prea aspru în raport cu fapta. Și mama e supărată pentru cum a reacționat soțul ei.

Nimic nu se rezolvă. Totul este mult mai rău decît înainte. Rămîne de văzut însă ce va face copilul cu mînia acumulată. Chiar dacă aparent s-a împăcat cu gîndul și acționează ca și cum totul ar fi în regulă, în cele din urmă mînia va reapărea cu siguranță sub o formă sau alta în comportamentul său. Și acum, să ne imaginăm această scenă, în care se reacționează altfel față de mînie. După-amiaza destul de devreme, Ellen lasă vasele, se duce și se așează pe canapea lîngă Jeff, adresîndu-i-se în principalul său limbaj de iubire și apoi spunîndu-i: „Am o problemă. Sînt foarte supărată acum, dar nu-ți face griji. N-am să mă descarc pe tine. Dar am nevoie de ajutorul tău ca să rezolv ceva. Este oare momentul să vorbim sau vrei să așteptăm pînă se termină emisiunea la care te uiți ?” Apoi se întoarce în bucătărie sau se duce în altă parte și citește o carte o vreme.

Cînd în sfîrșit vorbesc Ellen îi împărtășește cu calm ideea ca i se pare inechitabil faptul că el n-o ajută la curățenie, mai ales de cînd muncește și ea cu program întreg, și apoi trebuie să vină să pregătească masa. Ea îi spune că se așteaptă la mai mult din partea lui și îl roagă să-i intre în obicei să o ajute pe viitor.

Dacă Ellen și Jeff ar fi avut această discuție, rugămintea copilului de a i se da o prăjiturică ar fi avut alt răspuns. Cînd el ar fi bătut pentru a doua oară mingea prin bucătărie, tatăl ar fi putut să vină și să-i ia mingea din mînă, adresîndu-i-se în principalul limbaj de iubire al copilului, explicîndu-i că trebuie să-l asculte și informîndu-l că mingea va fi încuiată pentru următoarele două zile în portbagajul mașinii tăticului. După care din nou ar fi putut să se exprime în principalul limbaj de iubire al copilului. Situația ar fi fost total diferită în căminul respectiv.

MÎNIA ȘI IUBIREA

Părinții care nu au învățat să-și stăpînească mînia nu vor reuși să-i învețe acest lucru nici pe copiii lor. Și totuși această pregătire este absolut esențială pentru binele copilului și al societății. Dacă nu ați învățat niciodată să vă stăpîniți propria mînie, vă implorăm să căutați sprijin în această direcție, pentru a fi în stare să vă învățați copiii prin puterea exemplului și a cuvîntului să-și stăpînească cît mai bine mînia.

Formarea caracterului

Felul în care copilul învață să-și stăpînească mînia va influența în mare măsură dezvoltarea sa ca persoană integră — unul dintre cele mai importante aspecte ale caracterului său. Învățați-vă copilul să-și stăpînească așa cum trebuie mînia și atunci veți reuși să îi formați un caracter frumos, puternic și integru. Totuși, dacă acel copil nu este învățat să-și stăpînească mînia cu maturitate, vor exista permanent urme de imaturitate în caracterul său, adică în sistemul personal de valori, etic și moral. O asemenea imaturitate se va manifesta dintr-o lipsă de integritate.

Această lipsă va afecta grav dezvoltarea spirituală a copilului; cu cît copilul este mai puțin capabil să-și stăpînească mînia, cu atît atitudinea sa va fi mai potrivnică în raport cu autoritatea, inclusiv cu Dumnezeu. O abordare imatură a mîniei este principalul motiv pentru care copilul va respinge valorile spirituale ale părintelui său. Totuși, vestea cea bună este că atunci cînd noi, părinții, ne facem datoria și ne învățăm copiii să-și stăpînească mînia, vom avea ocazia să constatăm că ei vor reuși să prospere în viață. Trebuie să înțelegem că mînia în sine este o reacție umană firească. Ea nu este nici bună, nici rea. Problema nu este mînia, ci felul în care este stăpînită. Ea poate avea și rezultate benefice, dacă ne energizează și ne motivează să acționăm cînd altfel am sta deoparte. Ne amintim de Jill, o fată de paisprezece ani, timidă, care se

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

temea cumplit de orice formă de confruntare sau conflict. Ei îi plăcea să mulțumească pe toată lumea și se străduia mai ales la ora de istorie, când profesorul își luase obiceiul să distrugă toate religiile, în special pe cea creștină. Deseori îi ridiculiza pe creștinii celebri pe care Jill îi admira. Fiind creștină, Jill s-a simțit la început derutată de poziția profesorului și ulterior a început chiar să-și pună la îndoială credința.

Apoi, cam pe la jumătatea anului, profesorul a făcut o remarcă foarte usturătoare despre „copiii predicatorilor”. Una dintre prietenele lui Jill era fiica unui pastor și asta a mâniat-o pe Jill. De fapt, chiar a înfuriat-o rău de tot. În seara aceea, a sunat la alți câțiva copii creștini din clasă și a pus la cale un plan la care cu toții au fost de acord să participe. De îndată ce profesorul și-a reluat remarcile nesuferite, elevii au început să vorbească tare, dar în mod respectuos. I-au dat de înțeles că aceste comentarii îi jigneau. Prima lui reacție a fost să-i ridiculizeze pe acești tineri, dar curînd și-a dat seama că e de-a dreptul ridicol și a schimbat subiectul. În tot restul anului nu a mai făcut nici un fel de remarci nelalocul lor despre credință. Jill și-a folosit mînia în mod constructiv, pentru a-și educa profesorul și a-și apăra libertatea personală.

Cum pot fi ajutați copiii să depășească reacțiile pasiv-agresive

Din păcate, majoritatea oamenilor nu reușesc să-și folosească mînia atît de bine ca Jill. O modalitate des întîlnită și mai distructivă de a trata mînia este ceea ce se numește comportamentul pasiv-agresiv. Comportamentul pasiv-agresiv este o exprimare a mîniei care se răzbună indirect sau „pasiv” pe o persoană sau pe un grup. Este de fapt o determinare subconștientă de a face exact contrariul în raport cu ceea ce doresc figurile autorității. O figură autoritară poate fi părințele, profesorul, preotul, șeful, polițistul, legea, normele sociale — sau orice persoană ori sistem de valori ce reprezintă

MÎNIA ȘI IUBIREA

autoritatea. Desigur că pentru un copil sau un adolescent principala figură autoritară o reprezintă părinții.

Chuck, cincisprezece ani, este deștept, nu are probleme cu învățatura și este capabil să ia note mari. Aproape întotdeauna vine cu manualele acasă și-și face lecțiile pînă noaptea. Dar este furios pe părinții lui și de asta vine cu note mult mai mici decît ar fi în stare. Părinții se simt frustrați, comportamentul său este o tipică reacție pasiv-agresivă.

Recunoașterea comportamentului

pasiv-agresiv

Există mai multe modalități prin care părinții își pot da seama dacă au de-a face cu un comportament pasiv-agresiv, iar o identificare corectă este importantă, avînd în vedere că există multe alte motive în privința problemelor de comportament. Mai întîi, comportamentul pasiv-agresiv nu are nici o logică. Acest lucru era perfect valabil și în cazul lui Chuck — cu capacitatea lui de a învăța era greu de înțeles de ce lua note mici.

În al doilea rînd, poate fi bănuït un comportament pasiv-agresiv atunci cînd nimic din ceea ce faceți nu corectează comportamentul respectiv. Scopul comportamentului pasiv-agresiv este să se opună figurii autoritare, indiferent care ar fi reacția acesteia. Indiferent ce au făcut părinții sau profesorii lui Chuck, el nu și-a îmbunătățit notele. Deși ei l-au ajutat la lecții, i-au promis o răsplată dacă-și îndreaptă notele sau au încercat chiar să-l pedepsească. Orice nouă metodă părea să îmbunătățească situația pe termen foarte scurt, dar pe termen lung nu funcționa nimic. Acesta este motivul pentru care comportamentul pasiv-agresiv este atît de greu de abordat, în subconștient, Chuck avea grijă ca nimic să nu meargă cum trebuie, avînd în vedere că scopul său principal era să facă în ciudă figurii care reprezintă autoritatea.

În al treilea rînd, chiar dacă scopul comportamentului său era să creeze o stare de frustrare figurii autoritare, tocmai per-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

soana care acționează astfel este cea care are de pierdut în final; viitorul și relațiile sale interpersonale vor fi grav afectate.

Comportamentul pasiv-agresiv în timpul vârstei adolescente de mijloc

Există doar o singură perioadă în viață când comportamentul pasiv-agresiv este normal: la începutul adolescenței, când copilul are treisprezece până la cincisprezece ani. Atunci se poate considera ca fiind ceva normal doar dacă nu dăunează nimănui. Este absolut esențial ca respectivul copil să învețe cum să-și stăpânească mânia cu maturitate și să iasă din această stare pasiv-agresivă. Dacă nu reușește, acest comportament va deveni o stare permanentă în caracterul și personalitatea sa, pentru tot restul vieții, abordându-și în mod similar șefii, partenerul de viață, copiii și prietenii.

Când noi, părinții, eram mici — „cu secole în urmă”, cum ne-ar spune copiii noștri —, capacitatea de a aborda acest comportament era limitată. În mediul rural, un adolescent ar fi putut să urce vaca fermierului Brown pe acoperișul hambarului sau ar fi putut să-i întoarcă cu susul în jos latrina din curte. La oraș, unii băieți se organizau în bande ca să desfacă în bucăți o mașinuță Volkswagen și apoi să o refacă în dormitorul proprietarului. Actualmente, adolescenții au mult mai multe opțiuni pentru comportamentul pasiv-agresiv și numeroase dintre ele sînt foarte periculoase: drogurile, violența, fumatul, delictul de orice fel, relațiile sexuale care duc la boli venerice sau la sarcină, eșecurile școlare și sinuciderea. Adesea, când adolescenții ies din această fază au fost aduse deja daune serioase vieții personale.

Ca părinți, trebuie să distingem între comportamentul pasiv-agresiv inofensiv și cel anormal și dăunător. De exemplu, faptul că îmbracă în hîrtie igienică arborii din grădină sau chiar curți întregi este o supapă firească de depășire a stării pasiv-agresive a adolescenței. O cameră în dezordine poate fi un lucru destul de grav, dar nu dăunător. De asemenea, acti-

MÎNIA ȘI IUBIREA

vitățile sportive solicitante pot să-i ajute pe adolescenți să-și satisfacă dorința de palpitant și primejdios. Copiii pot fi ajutați să depășească această fază dacă sînt îndemnați să facă alpinism, să urce cu coarda, să meargă pe distanțe mari cu bicicleta și să participe la sporturi individuale sau de echipă.

Atunci cînd veți încerca să vă ajutați copiii adolescenți să depășească această fază, nu uitați că obiectivul dvs. este să-i învățați să-și stăpînească mînia înainte să ajungă la șaptesprezece ani. Ei nu pot ieși din starea pasiv-agresivă decît dacă deprind un alt tip de comportament mai matur și mai acceptabil cu care să-l înlocuiască pe cel inițial.

Cum foarte mulți oameni nu reușesc să depășească niciodată această fază, ea poate fi detectată adesea la adulți, care continuă să aibă un comportament pasiv-agresiv. Majoritatea oamenilor nu înțeleg mînia sau felul în care poate fi stăpînită. Mulți părinți au făcut greșeala fatală de a crede că mînia este ceva greșit și copiii trebuie aspru pedepsiți. Această abordare nu funcționează. Ea nu-i învață pe copii cum să-și stăpînească mînia în mod constructiv; ca urmare, ei tot nu știu să se poarte nici la vîrsta adultă, ca de altfel nici părinții lor. Comportamentul pasiv-agresiv este cauza principală pentru care apar eșecurile la facultate. Este motivul cel mai des întîlnit atunci cînd apar problemele cu șefii, dar se folosește și împotriva partenerilor de viață în timpul conflictelor conjugale.

Cum comportamentul pasiv-agresiv este o resursă ascunsă a celor mai cumplite probleme de viață, noi, ca părinți, trebuie să ne formăm copiii și adolescenții în așa fel încît să-și stăpînească așa cum trebuie mînia. Nu-i putem disciplina fără să ținem seama de persoana lor.

Învățarea din vreme a reacției corecte

Sigur că nu puteți aștepta pînă la vîrsta adolescenței pentru a-i învăța pe copii cum să-și stăpînească mînia. Trebuie să începeți încă de cînd sînt foarte mici, deși nu trebuie să vă

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

așteptați că vor reuși s-o facă cu oarecare maturitate pînă la șase sau șapte ani.

Stăpînirea mîniei este partea cea mai dificilă în educarea copiilor, pentru că modalitățile în care aceștia își pot manifesta mînia sînt limitate. Au doar două opțiuni: verbală și comportamentală, amîndouă fiind greu de stăpînit de către părinți. Părinților le vine greu să înțeleagă că mînia trebuie să se descarce într-un fel. Nu poate fi veșnic refulată. Ca urmare, mulți părinți reacționează în mod greșit sau distructiv atunci cînd copiii își manifestă mînia.

Cînd veți analiza cele două opțiuni, veți înțelege că e mai bine ca un copil să-și exprime mînia verbal decît comportamental. Atunci cînd copilul își descarcă mînia prin cuvinte, îl puteți învăța s-o facă în direcția unei stăpîniri mature. Trebuie să încercați să evitați cu orice preț comportamentul pasiv-agresiv.

Pînă la șase sau șapte ani, vă veți strădui mai ales să nu se înrădăcineze comportamentul pasiv-agresiv la copilul dvs. Calea principală și cea mai importantă pentru a reuși este să îi păstrați veșnic plin rezervorul de iubire necondiționată.

Principala cauză a mîniei și a unui comportament nedorit este un rezervor de iubire gol. Adresați-vă copilului dvs. cît mai limpede și cît mai des în limbajul său de iubire și îi veți umple rezervorul prevenind înrădăcinarea comportamentului pasiv-agresiv. Cînd rezervorul de iubire este plin, copilul nu este sub presiune și nu dorește să-și afișeze nemulțumirile, întrebînd prin comportamentul său: „Mă iubești?” Copilul al cărui rezervor de iubire este gol e forțat să întrebe printr-un comportament adecvat: „Mă iubești?” Sigur că un rezervor de iubire gol nu este singura cauză a unui comportament inadecvat sau a mîniei, dar este în capul listei.

Apoi trebuie să înțelegeți că de fapt copiii dvs. nu au cum să se apere împotriva mîniei părintești. Cînd vă descărcați mînia pe copil, ea ajunge direct la țintă. Dacă o veți face des, mînia pe care a strîns-o în el probabil că pînă la urmă se va transforma într-un comportament pasiv-agresiv. Mai bine

MÎNIA ȘI IUBIREA

ascultați-l cu calm, lăsați-l să-și exprime mînia verbal. Sigur că poate nu e plăcut să-l auziți cînd se mînie, dar este mai bine decît să-l vedeți cum acționează la mînie.

Din păcate, atunci cînd copiii își descarcă mînia verbal, majoritatea părinților se supără și mai tare decît respectivii copii și spun ceva de genul: „Cum îndrăznești să-mi vorbești așa ? Să nu mai te aud că-mi mai vorbești odată așa. Ai înțeles?” într-o asemenea situație, copiii nu mai au decît două variante. Ei se pot supune și nu-și vor mai exprima verbal mînia sau se pot răzvrăti. Aceasta este o situație fără ieșire!

Ajutați-i pe copii să urce scara mîniei

Mii de părinți au fost ajutați să înțeleagă mînia copilului vizualizînd Scara Mîniei (vezi ilustrația de pe pagina următoare). Pe măsură ce veți lucra cu copiii dvs. în anii ce urmează, veți căuta mereu să-i ajutați să urce de la o treaptă la alta pe Scara Mîniei, depărtîndu-se de formele negative de exprimare și ajungînd la unele pozitive. Scopul este ca acel copil să treacă de la comportamentul pasiv-agresiv și de la abuzul verbal la calm și chiar la o reacție agreabilă, care urmărește o rezolvare. Acesta este un proces de durată, care presupune formare, exemple personale și răbdare. Adesea, copilul trece cu încetineală de la o fază negativă la una mai puțin negativă; reacția sa este în continuare negativă, dar nu chiar așa de negativă. Ca urmare, părinții nu pot sesiza întotdeauna progresele făcute.

Veți constata că de fapt comportamentul pasiv-agresiv se află la baza scării; el reprezintă o formă de mînie complet nestăpînită. Cum acest comportament este unul obișnuit la vîrsta adolescenței, va trebui să abordați acest nivel la un moment dat, dar nu trebuie să-l lăsați pe adolescent să rămînă acolo. Altfel, înseamnă că l-ați îndreptat cu pași siguri spre eșec și nefericire.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

SCARA MÎNIEI

Pozitiv

1.. AGREABIL • CĂUTAREA UNEI SOLUȚII • CONCENTRAREA MÎNIEI ASUPRA SURSEI • MENȚINEREA NEMULȚUMIRII INIȚIALE • GÎNDIREA LOGICĂ

2.. AGREABIL • CONCENTRAREA MÎNIEI ASUPRA SURSEI • MENȚINEREA NEMULȚUMIRII INIȚIALE • GÎNDIREA LOGICĂ

Pozitiv și negativ

3.. CONCENTRAREA MÎNIEI ASUPRA SURSEI • MENȚINEREA NEMULȚUMIRII INIȚIALE • GÎNDIREA LOGICĂ • dezagreabil, cu glas tare

4.. MENȚINEREA NEMULȚUMIRII INIȚIALE • GÎNDIREA LOGICĂ • dezagreabil, cu glas tare • deplasarea mîniei către alte surse

5.. CONCENTRAREA MÎNIEI ASUPRA SURSEI • MENȚINEREA NEMULȚUMIRII INIȚIALE • GÎNDIREA LOGICĂ • dezagreabil, cu glas tare • abuz verbal

6.. GÎNDIREA LOGICĂ • dezagreabil, cu glas tare • deplasarea mîniei către alte surse • exprimarea unor nemulțumiri fără legătură între ele

Mai mult negativ

7.. dezagreabil, cu glas tare • deplasarea mîniei către alte surse • exprimarea unor nemulțumiri fără legătură între ele • comportament emoțional dăunător

8.. dezagreabil, cu glas tare • deplasarea mîniei către alte surse • exprimarea unor nemulțumiri fără legătură între ele • abuz verbal • comportament emoțional dăunător

9.. dezagreabil, cu glas tare • înjurături • deplasarea mîniei către alte surse • exprimarea unor nemulțumiri fără legătură între ele • abuz verbal • comportament emoțional dăunător

10.. CONCENTRAREA MÎNIEI ASUPRA SURSEI • dezagreabil, cu glas tare • înjurături • deplasarea mîniei către alte surse • aruncatul cu diverse obiecte • comportament emoțional dăunător

11.. dezagreabil, cu glas tare • înjurături • deplasarea mîniei către alte surse • comportament emoțional dăunător

Negativ

12.. CONCENTRAREA MÎNIEI ASUPRA SURSEI • dezagreabil, cu glas tare • înjurături • distrugerea bunurilor • abuz verbal • comportament emoțional dăunător

13.. dezagreabil, cu glas tare • înjurături • deplasarea mîniei către alte surse • distrugerea bunurilor • abuz verbal • comportament emoțional dăunător

14.. dezagreabil, cu glas tare • înjurături • deplasarea mîniei către alte surse • distrugerea bunurilor • abuz verbal • maltratare fizică • comportament emoțional dăunător

15.. comportamentul pasiv-agresiv

Notă: Cuvintele scrise cu litere mari indică modalitățile pozitive de a exprima sentimentele de mînie. SURSA: Ross Campbell, *Kids in Danger (Copii în pericol)*, Colorado Springs, Victor, 1995, p. 69:

MÎNIA ȘI IUBIREA

Trebuie să vă amintiți mereu că el poate urca această scară, dar treptat. Dacă vreți ca procesul și formarea să se încheie cât mai curînd, acest lucru se va dovedi extrem de frustrant. Uneori, trebuie să așteptați pînă ce copilul să fie dispus să facă următorul pas. Asta presupune răbdare și înțelepciune, dar rezultatele merită așteptate. Pe măsură ce vă veți vedea copilul exprimîndu-și mînia, trebuie să identificați locul în care se află pe Scara Mîniei, pentru a ști exact care este următorul pas. (Puteți citi mai multe despre starea mîniei în cartea lui Ross, *Kids in Danger*.)

În casa Campbell, îmi amintesc în special de o experiență extrem de dezagreabilă cu fiul meu David, cînd acesta avea treisprezece ani. El își verbaliza mînia doar atunci cînd ceva îl nemulțumea în mod special.

Uneori, își verbaliza mînia într-un fel pe care nu-l puteam accepta. A trebuit să stau de vorbă cu mine însumi. Știam că dacă-l voi lăsa să-și exprime mînia, acest lucru mă va ajuta să determin unde se află pe Scara Mîniei. În sinea mea, îmi spuneam : *Așa, băiete, așa. Descarcă-te, pentru că atunci cînd te vei descărca complet, gata, te-am prins*. Sigur că nu-i spuneam asta lui David.

Un alt motiv pentru care doream ca mînia să iasă la iveală era faptul că atîta vreme cît David o păstra, ea stăpînea întreaga familie. Odată ieșită la iveală, el se simțea de-a dreptul caraghios, iar eu recăpătăm controlul. Își exprima verbal întreaga mînie, după care se întreba: „Și acum ce îmi mai rămîne de făcut?” Atunci mă aflam în poziția ideală pentru a-l putea forma.

Faptul că-l lăsam pe David să se exprime-în cuvinte îmi mai era de ajutor într-un fel. Cu cît își exprima mînia verbal, cu atît era mai mic riscul să mintă, să fure, să facă sex, să ia droguri sau să se dedea altor comportamente pasiv-agresive, atît de des întîlnite actualmente. Acest lucru este valabil și pentru copilul dvs. Lăsați-l să-și manifeste verbal mînia și veți ști exact unde se află pe scara mîniei, limitînd potențialul comportament pasiv-agresiv.

Permiterea exprimărilor verbale ale mîniei

Dragi părinți, această modalitate de a aborda copiii nu este întotdeauna ușor de acceptat. Faptul că i se permite unui copil să-și exprime mînia în mod verbal poate părea un act de prea mare îngăduință. De fapt, nu este. Nu uitați, copiii, la orice vîrstă, își vor exprima mînia în mod imatur. Nu-i puteți învăța să-și exprime mînia cu mai multă maturitate supărîndu-vă pe ei de fiecare dată și obligîndu-i să nu se mai descarce. Dacă veți proceda așa, mînia lor va fi înăbușită, iar rezultatul va fi comportamentul pasiv-agresiv.

Dacă vreți să vă formați copiii în așa fel încît să-și stăpînească mînia cu maturitate, trebuie să *le permiteți să se exprime verbal, oricît de dezagreabil ar fi*. Permiteți-le să se exprime verbal și îi veți putea ajuta să urce pe Scara Mîniei. Nu uitați, mînia trebuie să se exprime fie verbal, fie comportamental. Dacă nu veți permite să se exprime verbal, va apărea automat comportamentul pasiv-agresiv.

Atunci cînd copilul vorbește la mînie, asta nu denotă neapărat o lipsă de respect. Pentru a distinge dacă există încă respect, întrebați-vă: „Care este atitudinea copilului față de autoritatea mea în majoritatea cazurilor?” Majoritatea copiilor sînt respectuoși în 90% din cazuri. Dacă acest lucru este valabil și pentru copilul dvs. și-și exprimă verbal mînia referitor la o anumită situație, este exact ceea ce vă doriți de fapt să se întîmple. Înseamnă că respectivul copil își descarcă mînia, deci vă aflați în situația ideală în care îl puteți forma cît mai bine.

S-ar putea însă să vă întrebați: *Oare nu este incorect să fiu recunoscător că fiica mea își manifestă mînia verbal, iar apoi să o controlez?* Recunoaștem că nu este ușor. Dar comportîndu-vă astfel, vă obligați să vă maturizați. Și vă feriți pe dvs. înșivă și familia de unele probleme cumplite ce s-ar putea ivi ulterior în viață.

MÎNIA ȘI IUBIREA

Și cum rămîne cu copiii care își verbalizează mînia aproape tot timpul, chiar și atunci cînd nu sînt supărați de un anumit eveniment sau relație ? — s-ar putea să vă întrebați. Este adevărat; unii copii își exprimă mînia pentru a-și manipula părinții și pentru a obține ce-și doresc, și acest lucru este inacceptabil. Exprimarea verbală a mîniei motivată de o anumită dorință de a supăra sau de a-i jigni pe alții este inacceptabilă și trebuie corectată. Asemenea cuvinte trebuie tratate ca orice comportament greșit. Cînd se aplică însă corecția, trebuie să vă folosiți de principalii parametri definatorii ai părintelui: fiți agreabili, dar fermi.

Poate părea derutant, dar faptul că-l lăsați pe copil să se manifeste verbal atunci cînd este mînios pe un anumit lucru vă va da ocazia să-l formați, așa cum vom analiza ulterior. Stăpîniți-vă atunci cînd copilul își exprimă mînia verbal. Sigur că dacă respectivul copil își descarcă mînia fără un motiv clar sau doar ca să vă manipuleze, acesta devine un comportament inacceptabil și trebuie tratat ca atare. Totuși, chiar și cînd este vorba despre o descărcare inacceptabilă a mîniei, folosiți o metodă de disciplinare adecvată, fără să vă vărsați mînia pe copil. Rămîneți mereu agreabili, dar fermi.

Momentul formării

Nu uitați, cînd copilul își manifestă mînia normal și ocazional, înseamnă că dorește să fie format, între altele. De aceea nu încercați s-o faceți pînă ce el nu s-a liniștit, reinstalîndu-se un sentiment pozitiv. Nu așteptați totuși prea mult, pentru că altfel veți pierde efectul și nu veți mai putea construi pe ceea ce s-a întîmplat. De îndată ce considerați că situația s-a stabilizat, stați frumos de vorbă și faceți următoarele trei lucruri. Fiecare în parte vă va ajuta copilul să-și depășească mînia în mod pozitiv.

1. Dați-i să înțeleagă că nu-l veți condamna pentru reacția sa. În special dacă respectivul copil reacționează puter-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

nic la ideea de autoritate, s-ar putea să se simtă vinovat de ceea ce a făcut. Dacă nu-i veți da de înțeles că nu aveți de gând să-l pedepsiți, s-ar putea să nu-și mai exprime niciodată mînia. Și dacă nu-și va exprima acest sentiment, nu veți mai avea ocazia să-l ajutați să urce scara mîniei. O parte din formarea sa constă în faptul că el trebuie să știe că-l acceptați ca persoană și vreți să știți ce simte, indiferent dacă este fericit, trist sau mînios.

2. Lăudați-vă copilul pentru lucrurile bune pe care le face. Îi puteți spune: „Mi-ai dat să înțeleg că ești mînios și asta e bine. Nu te-ai descărcat pe frățiorul tău sau pe cățel. N-ai aruncat cu obiecte și nici nu ai dat cu picioarele în pereți. Pur și simplu mi-ai spus că ești mînios.” Menționați faptul că a procedat mai bine așa. De cîte ori copilul își exprimă verbal mînia, înseamnă că a făcut totuși și ceva bun, evitînd lucrurile mai rele.

3. Ajutați-vă copilul să mai facă un pas pe Scara Mîniei. Scopul este să vă îndreptați fiul sau fiica spre o reacție cu o conotație pozitivă a mîniei. Acest lucru presupune să vă exprimați o rugăminte și nu să treceți la represalii sau la interdicții. În loc să spuneți: „Să nu te mai aud că mai vorbești vreodată așa!”, puteți zice: „De acum înainte, fiule, te rog să nu mai îmi spui așa, da ?” Evident că acest lucru nu garantează că nu va mai spune niciodată ceea ce l-ați rugat. Dar demonstrează că este suficient de matur să mai facă un pas. Acest lucru s-ar putea întîmpla a doua zi sau peste cîteva săptămîni ori luni. Acest tip de formare este un proces dificil și de durată, dar după ce l-ați utilizat de suficiente ori, copilul va începe să procedeze cum trebuie fără să-i mai amintiți. Combinația între o formare sănătoasă și exemplul dvs. viu de stăpînire a mîniei este o modalitate care dovedește maturitate și care îl va ajuta pe copil să se autoformeze după un timp. Pentru mai multe informații despre felul în care pot fi ajutați copiii să-și stăpînească mînia, vă recomandăm două cărți

MÎNIA ȘI IUBIREA

ale lui Ross: *How to Really Love Your Child (Cum să vă iubiți cu adevărat copilul)* și *How to Really Love Your Teenager (Cum să vă iubiți cu adevărat adolescentul)*.

Iubirea și mânia

Din nou elementul cel mai important în formarea copiilor și în stăpînirea mîniei lor este acordarea unei iubiri necondiționate. Atunci cînd ei știu că sînt astfel iubiți, cînd se simt cu adevărat iubiți tot timpul, vor fi mult mai receptivi la încercarea dvs. de a-i forma. Totodată, aveți șanse mai mari de a vă atinge scopul, acela de a-i maturiza din punct de vedere emoțional pînă la vîrsta de șaptesprezece ani.

Noi definim iubirea ca fiind încercarea de a satisface nevoile celuilalt și de a-i respecta preocupările. Conform acestei definiții, toate cuvintele și faptele nepotrivite sînt o formă de lipsă de iubire. Nu putem iubi un copil și în același timp să ne purtăm urît cu el. Dacă vom insista să susținem că-l iubim chiar și atunci cînd nu ne purtăm cum trebuie cu el, înseamnă că în final cuvîntul *iubire* va fi lipsit de sens. Un copil tratat astfel nu se simte iubit. Mai curînd se simte mînios, pentru că se consideră neiubit.

Cu toții cunoaștem adulți care sînt mînioși pentru că s-au simțit neiubiți de părinții lor. Ei pot găsi tot felul de justificări valabile pentru mânia lor, dar la bază se află lipsa de iubire. Concluzia lor este: „Dacă m-ar fi iubit, nu s-ar fi purtat așa cu mine.”

Nu vrem să sugerăm prin asta că acei copii care au primit iubire necondiționată și cărora li s-a vorbit în principalul lor limbaj de iubire, dar și în celelalte nu vor fi niciodată mînioși. Vor fi. Pur și simplu pentru că trăim într-o lume imperfectă. De asemenea, nu spunem că pentru a depăși mânia copiilor dvs. trebuie să fiți de acord cu punctul lor de vedere. Totuși, trebuie să-l ascultați și să încercați să înțelegeți ce anume îi preocupă. Apoi, puteți judeca dacă au greșit sau au fost prost

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

înțeleși. Uneori, s-ar putea să fie nevoie să le cereți scuze copiilor dvs. Alteori, trebuie să vă explicați hotărârile, dându-le de înțeles că e spre binele lor. Chiar dacă nu le convine hotărârea pe care ați luat-o, ei o vor respecta, cu condiția să îi fi ascultat cu atenție și să le fi înțeles nemulțumirile. Prelucrarea minții și apoi formarea copiilor astfel încât să o stăpânească cu maturitate este una dintre misiunile cele mai dificile ale părinților. Dar și răsplata este enormă. Adresați-vă copilului în limbajul său de iubire, păstrați rezervorul plin de afecțiune și urmăriți-l cu atenție cum devine un adult iubitor și responsabil, care știe să-și analizeze și să-și stăpânească inteligent minția, ajutându-i și pe alții să procedeze în mod similar.

Capitolul unsprezece

Folosirea limbajelor iubirii în familiile cu un singur părinte

Uneori vi se pare greu să umpleți rezervorul de iubire al copilului: vă puteți simți obosit, copilul vă solicită foarte mult sau puteți simți chiar și dvs. nevoia de iubire. Cel puțin aveți soțul sau soția care să vă ajute. Sau nu ?

În milioanele de case în care există un singur părinte, răspunsul este categoric nu. În loc să fie doi părinți care să umple rezervorul de iubire al copilului — și s-o facă permanent, există unul singur. În loc ca doi părinți să ofere iubirea, care să se manifeste în cadrul căsniciei, ea vine doar de la mamă sau de la tată, care la rândul lor au avut de suferit, se simt singuri și stresați și lipsiți de afecțiunea unui alt adult.

Puteți în continuare să vă adresați copilului în limbajul său de iubire și să-i umpleți rezervorul de afecțiune. Tot ceea ce a fost spus despre cum să vă iubiți copilul este perfect adecvat, indiferent că este vorba despre un părinte unic sau de un cuplu. Există și alte dimensiuni suplimentare în familiile cu un singur părinte, dar puterea celor cinci limbaje ale iubirii rămâne la fel de importantă. Subliniem acest lucru, pentru că știm că unul din patru copii (27%) sub vârsta de 18 ani locuiește cu un singur părinte, conform unei statistici efectuate în 1994 de către Biroul de Recensământ al Statelor Unite. Fiindcă atât de mulți copii trăiesc în familii cu un singur părinte, intră în obligația noastră să ne referim la nevoile specifice ale acestor familii, inclusiv la felul în care trebuie practicate limbajele iubirii cu copiii dvs. în aceste cazuri.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

Sigur că ne dăm seama că nu toate căminele cu un singur părinte sînt la fel. Unele au ajuns așa prin divorț, altele prin decesul partenerului. Unii părinți n-au fost căsătoriți nici odată.¹ În familiile unde există un singur părinte în urma unui divorț, o parte dintre copii au o legătură pozitivă și permanentă cu celălalt părinte, în vreme ce alții suferă din pricina unei legături negative sau a lipsei totale de orice fel de contact. Unele familii cu un singur părinte stau aproape de alte rude și se bucură de avantajele existenței unor bunici, mătuși, unchi și veri. Mulți alții locuiesc departe de rude și trebuie să își poarte singuri de grijă.

Tensiuni și confuzii în sînul căminului

Mama singură sau tatăl singur care încearcă să satisfacă nevoile copiilor și să-și păstreze cariera și, într-o oarecare măsură, viața personală știu ce înseamnă tensiunile pe frontul de acasă. Dacă aceasta este și situația dvs., cunoașteți prea bine presiunea timpului, nevoile financiare, precum și schimbările sociale și personale prin care trec copiii dvs. Cunoașteți îndoielile legate de posibilitatea de a vă asuma cum se cuvine funcția de părinte. Ați auzit tot felul de comentarii de la așa-ziși experți în privința capcanelor în care ar putea cădea copiii dvs. Uneori, vă cuprinde singurătatea sau oboseala, pentru că trebuie să faceți totul singuri.

Cu toții știm oameni care au fost crescuți de un singur părinte; adesea, l-au pierdut pe celălalt din pricina unei morți premature. Ceea ce a schimbat radical situația în ultimele zeci de ani este numărul mare de divorțuri. Trebuie să recunoaștem că acești copii care și-au pierdut unul dintre părinți prin divorț au suferit o traumă psihică mai puternică. Ea este mai gravă decît aceea a copiilor cărora le moare un părinte.

1. Biroul de Recensămînt a informat că 28% dintre nașterile din 1994 au avut loc în familii cu femei nemăritate, ajungîndu-se astfel la un record de un milion de nou-născuți în aceste condiții.

FAMILIILE CU UN SINGUR PĂRINTE

Cînd moare un părinte, copilul știe că n-a existat altă soluție. De obicei, decesul e precedat de boală și asta îl ajută pe copil să înțeleagă moartea. Divorțul este o alegere din partea unuia sau a ambilor părinți, chiar dacă această „alegere” pare a fi o necesitate. Un părinte văduv trebuie să se preocupe și de amintirile copilului, însă fără teama influenței benefice sau malefice din partea celui dispărut. Părintele divorțat se confruntă ani de zile cu hotărîrile celuilalt părinte, care nu -a căpătat custodia.

Mulți părinți divorțați se află în impas cu familia lor extinsă și biserica. Nu se mai știe bine ce e de făcut. De asemenea, unii simt o nevoie să-și manifeste dezaprobarea față de divorț. Și mulți părinți divorțați sînt primii care vor spune că nu recomandă în nici un caz soluția divorțului.

E greu de găsit o altă schimbare care să afecteze mai profund societatea noastră actuală decît divorțul. Și totuși, numărul crescînd al familiilor cu un singur părinte în urma divorțului înseamnă înmulțirea problemelor la diverse nivele sociale, care depășesc scopul cărții noastre. Noi ne concentrăm asupra a ceea ce trebuie făcut acum: cum putem să-i ajutăm pe copiii care se află în situații pe care nu le-au ales și pe care nu le pot schimba. Ne gîndim de asemenea cu grijă la milioanele de părinți singuri care se străduiesc cu vitejie să-și păstreze familiile și să-și ajute copiii să fie fericiți și responsabili.

Nevoile copiilor din asemenea cămine sînt aceleași ca și nevoile din cazul familiilor intacte. Felul în care aceste nevoi sînt satisfăcute se modifică însă. Părintele unic este cel care se îngrijește singur de copil. El se îngrijește singur fie că a rămas astfel în urma unui divorț, a unui deces sau că nu a fost căsătorit niciodată, dar asta presupune sigur în toate cazurile o suferință inițială. Părinții răniți încearcă să se îngrijească de copiii lor răniți și în același timp să-i convingă că viața poate rămîne relativ normală. Astfel, copiii, în loc să aibă de înfruntat doar schimbările obișnuite ale vîrstei, mai au o serie de griji care nu ar fi trebuit să intre în universul lor.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

Judith Wallerstein, fondator și director executiv al Centrului pentru Familiile în Tranziție, a făcut un studiu exhaustiv în legătură cu efectele divorțului asupra copiilor. În cartea ei *Second Chances: Men, Women and Children a Decade After Divorce* (*A doua șansă: bărbați, femei și copii, zece ani după divorț*)¹ ea arată că a început acest studiu de la ideea preconcepută pe care o au majoritatea adulților: divorțul presupune o suferință pe termen scurt, dar în cele din urmă asigură o mai mare fericire și împlinire pentru cei implicați, în urma mai multor ani de studiu, Wallerstein a descoperit că această presupunere este incorectă. Din multe puncte de vedere, copiii nu depășesc niciodată suferința divorțului. Majoritatea copiilor pe care i-au interviuat Wallerstein, Sandra Blakeslee și alți colegi ai lor se consideră ca aparținând unei categorii speciale, „copii cu părinți divorțați”. Se stabilește o anumită legătură cu ceilalți copii din această categorie, pentru că au trăit aceleași experiențe. Cele mai des întâlnite emoții comune ale acestor copii sînt frica, mînia și neliniștea. La zece ani după divorțul părinților, aceste sentimente continuă să iasă la iveală.

Cum să vă ajutați copilul să își analizeze mîhnirea

Asemenea sentimente pot seca rezervorul de iubire al copilului. Atunci cînd vă adresați copilului în principalul său limbaj de iubire pentru a reumple rezervorul, trebuie să fiți conștienți că este nevoie de multă iubire. Refuzul, mînia, tîr-guiala și apoi mai multă mînie — acestea sînt reacțiile obișnuite la mîhnirea pe care o simt atît copiii din familiile divorțate, cît și cei cărora le-a murit unul dintre părinți. În cele din

1. Judith Wallerstein și Sandra Blakeslee, *Second Chances: Men, Women and Children a Decade After Divorce*, Ticknor & Fields, New York, 1990.

urmă, copiii acceptă pînă la un punct pierderea unuia dintre părinți. Unii pot depăși aceste faze de mîhnire mai rapid dacă adulții importanți din viața lor încearcă să comunice în mod deschis cu ei, discutînd despre pierderea suferită. Ei au nevoie de cineva cu care să stea de vorbă și alături de care să plîngă. În cazul în care membrii familiei nu pot fi implicați în mod eficient într-o asemenea situație, se poate apela la un preot înțelegător, la un prieten sau la un expert care ar putea să se ocupe de asta.

Să analizăm fiecare dintre reacțiile respective și felul în care părinții și alți prieteni adulți îl pot ajuta pe copil să accepte situația. Un mare rol îl va avea însă limbajul principal de iubire în care cei din jur se adresează copilului, pentru ca acesta să-și analizeze mîhnirea și s-o depășească.

Refuzul

Reacția tipică într-un asemenea caz este *refuzul*. Nici un copil nu dorește să creadă că părinții săi se despart sau că unul dintre părinți a murit. El va continua să vorbească de parcă părinții doar s-au separat pentru cîteva luni sau de parcă cel dispărut dintre cei vii *este* într-o călătorie și se va întoarce curînd. În această fază, copilul este foarte speriat și cumplit de trist, încuibîndu-i-se un sentiment de pierdere ireparabilă. Adesea va plînge din tot sufletul pentru a-i face pe părinți să fie din nou împreună, iar alteori se poate simți respins.

Mînia

Faza refuzului este însoțită și urmată de o *mînie* intensă. Copilul este supărat că mama și tata au încălcat legea nescrisă a părinților: părinții trebuie să țină la copiii lor și să nu-i părăsească. Această mînie poate fi exprimată în mod deschis, prin cuvinte, sau să-i macine din interior, neavînd curajul să și-o manifeste ca să nu-și necăjească părinții sau pentru a nu fi pedepsiți pentru un comportament sau un limbaj mînios. Un copil care-și manifestă mînia poate avea momente de fu-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

rie, explozii verbale și se poate chiar distruge pe sine sau ceea ce e în jurul lui. Copilul se simte neajutorat — nu are un cuvânt de spus în ceea ce se întâmplă. De asemenea, se simte extrem de singur și incapabil să mai comunice cu cineva.

Mînia copilului poate fi îndreptată fie către părintele care a plecat sau către părintele cu care a rămas, fie către amîndoi. În cazul decesului, mînia se poate îndrepta spre Dumnezeu. Copilul are o nevoie acută să se simtă iubit, să știe că într-adevăr cuiva îi pasă. Or, nu este posibil să îi fie satisfăcută această nevoie de către părintele care a plecat. Copilul poate să primească iubirea necesară din partea părintelui cu care a rămas sau nu. Dacă acel copil crede că părintele prezent este vinovat de divorț, s-ar putea să nu mai manifeste o deschidere afectiva către acel părinte. Din acest motiv, bunicii și alți membri ai familiei, profesorii și reprezentanții religioși trebuie să fie sensibili la ocazia pe care o au de a satisface nevoia de iubire a copilului. Dacă sînt conștienți de principalul limbaj de iubire al copilului, eforturile lor de a-i satisface nevoile emoționale vor fi mai eficiente.

Principalul limbaj de iubire al lui Robbie erau mîngîierile fizice. Tatăl lui plecase de acasă cînd el avea nouă ani. Privind retroactiv, Robbie spune: „De n-ar fi fost bunicul, nu știu dacă aș fi reușit. Prima dată cînd l-am văzut după ce tata ne-a părăsit, m-a luat în brațe și m-a strîns îndelung. N-a spus nimic, dar am simțit că mă iubește și că va fi mereu alături de mine. De cîte ori venea să mă vadă, mă îmbrățișa, și cînd pleca proceda la fel. Nu știu dacă-și dădea seama cît de importante erau îmbrățișările acelea, dar pentru mine erau ca o mană cerească.

Mama mi-a fost și ea de mare ajutor, pentru că m-a lăsat să vorbesc despre asta și mi-a pus întrebări, încurajîndu-mă să-mi împărtășesc suferința. Știam că mă iubește, dar în primele faze nu vroiam să-i primesc iubirea”, recunoaște Robbie. „încerca să mă strîngă în brațe și eu o împingeam. Cred că dădeam vina pe ea că a plecat tata. Doar atunci cînd am aflat că el ne-a părăsit pentru o altă femeie mi-am dat seama cît de

FAMILIILE CU UN SINGUR PĂRINTE

greșit o judecasem. Atunci am început să-i primesc îmbrățișările și ne-am apropiat din nou unul de celălalt."

Tîrguiala

Refuzul și mînia sînt urmate de *tîrguiala*. Cînd părinții se despart, copilul va face toate eforturile să-i împace. Asta înseamnă că va vorbi cu ei separat și la un loc, implorîndu-i să își rezolve neînțelegerile și să restabilească unitatea familiei. Dacă nu reușește să-i convingă verbal, copilul va încerca, fără să conștientizeze asta, să-i manipuleze, purtîndu-se profund inadecvat, pentru a atrage atenția părinților. De asemenea, poate să-i testeze pe părinți pentru a vedea dacă într-adevăr le pasă de binele lui. Reacția poate consta în folosirea de droguri, furtișaguri, vandalism, activitate sexuală sau chiar sinucidere.

Si mai multă mînie

După acest tip de *tîrguiala*, urmează și *mai multă mînie*. În sufletul copiilor ai căror părinți divorțează mînia este profundă și de durată. Cel puțin un an după divorț ei vor continua să se lupte cu sentimentele de vinovăție, mînie, teamă și nesiguranță. Canalizarea unei atît de mari energii în direcția acestor sentimente poate duce la rezultate mai slabe la școală și la un comportament social negativ și mai agresiv, la un mai mic respect față de adulți și la o singurătate profundă. În timpul acestei perioade dureroase, părintele singur încearcă să satisfacă nevoia de iubire a copiilor și să stabilească o oarecare stare de normalitate în cămin, sarcină deloc ușoară, de altfel.

Folosirea cititului și a conversațiilor ca ajutor

O problemă suplimentară pe lângă pierderea propriu-zisă și mîhnirea copilului este faptul că el este copleșit de sentimente negative și nu reușește să mai gîndească logic. Dacă

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

sînteți părinte unic, unor asemenea copii le poate fi de ajutor să citiți împreună, pentru că asta îi determină să sesizeze mai clar suferința și pierderea avută. E nevoie de o carte de povești pe care s-o înțeleagă. Alegeți textele, melodiile și poeziile potrivite cu vârsta copiilor. Acest moment poate fi unul plin de căldură, care să stabilească legături temeinice. Multe povești frumoase conțin și mesaje etice și morale, cum ar fi „Pinocchio” și povestirile de Beatrix Potter. Există și câteva ghiduri care vă pot ajuta să alegeți o literatură de bună calitate. V-am recomanda *Honey for a Child's Heart (Leac pentru sufletul copilului)* de Gladys Hunt; *Books that Build Your Character (Cărțile care formează caracterul)* de William Kilpatrick; și *The Book of Virtues (Cartea virtuților)* de William Bennett.

Fiți pe fază în privința reacțiilor copilului pe măsură ce-i citiți. Întrebați-l ce gîndește și găsiți ocazii de a deschide discuții la nivelul lui. Dacă îi citiți despre un copil sau despre un animal care s-a răătăcit și el își exprimă îngrijorarea, aveți marea ocazie să îi lăudați modul în care se preocupă de soarta altora. De asemenea, puteți vorbi despre ce înseamnă să te rătăcești sau să pierzi pe cineva drag.

Acest tip de învățatură este foarte important pentru a-i ajuta pe copii să depășească învinovățirea și reproșurile atît față de sine, cît și față de ceilalți. Toți copiii trec prin asemenea momente de învinovățire. „Nu-i drept, ea a început” este o replică foarte des întîlnită. Mînia le poate întuneca gîndirea. Deseori se întîmplă să creadă că este justificat să-i învinovățească pe alții pur și simplu pentru că sînt ei mînioși. Cînd se calmează, le puteți explica faptul că există mai multe fațete ale oricărei situații, nu numai în privința altor copii, ci și în raport cu ceea ce se întîmplă în familia dvs., și astfel vor învăța să respecte punctul de vedere al altora. Asta nu înseamnă că dvs. sau ei trebuie să fie de acord cu toți ceilalți. Mai ales atunci cînd copiii simt că unul dintre părinți le-a făcut o mare nedreptate, despre care ei cred că i-a părăsit. Ei au nevoie să știe exact că e firesc să simtă asta și că nu au absolut nici o vină.

FAMILIILE CU UN SINGUR PĂRINTE

Un alt lucru pe care îl puteți face în timp ce citiți ceva împreună este să discutați despre ceea ce vi s-a întâmplat dvs. în copilărie și să inventați noi povești. Acest lucru vă va ajuta să înțelegeți ce anume gândesc copiii dvs., ce e în sufletul lor și nu poate fi exprimat printr-o simplă conversație.

Cum puteți găsi ajutor

Nici un părinte nu poate să satisfacă de unul singur nevoia de iubire a copilului. Așa cum spuneam și mai înainte, unii copii pot alege să nu accepte ideea din partea nici unuia dintre părinți; supărarea și mânia lor sînt atît de mari, încît nu mai întrevăd posibilitatea existenței unei forme de iubire. În acest moment, bunicii și alte rude, precum și reprezentanții bisericii sau ai comunității intră în joc.

Dacă sînteți părinte unic, nu așteptați să fiți întrebați dacă puteți fi ajutați în vreun fel. Unii s-ar putea să se abțină nedorind să se amestece în familia dvs. Alții s-ar putea să nu conștientizeze situația dvs. Dacă dvs. sau copiii aveți nevoie de ajutor, s-ar putea să doriți să descoperiți resursele disponibile la nivelul comunității. Cineva de la școala copiilor sau de la biserică vă poate îndrepta pașii în aceste căutări.

Ceilalți membri ai familiei sînt întotdeauna importanți, dar devin esențiali atunci cînd copiii suferă pierderi ireparabile. De exemplu, bunicii își pot ajuta nepoții în mai multe feluri în timpul săptămînii, iar prezența lor îi poate ridica moralul și părintelui unic, care le este fiu sau fiică. Pot merge la acesta și îl pot ajuta să pregătească dimineața, de exemplu, micul dejun și pe copii pentru școală. Dacă unul dintre copii trebuie luat de la școală mai devreme, ei sînt disponibili, tot așa cum își pot găsi timp și pentru mersul la doctor, la diverse activități sportive sau la orele de muzică. Sînt mulți oameni care s-ar bucura să-i ajute pe părinții singuri, dacă ar ști că este nevoie de sprijinul lor. Ei vor să se simtă utili și dvs. aveți nevoie de ajutor. Singura problemă este să aflu unii de alții. Biserica de care aparțineți poate fi locul în care să găsiți pe ci-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

neva, unele biserici chiar avînd rețele de acest tip. Dacă vi se pare greu să vă recunoașteți aceste nevoi stringente, nu uitați că nu o faceți în primul rînd pentru dvs., ci pentru binele copiilor dvs.

Limbajele iubirii în familiile cu părinte unic

Nevoia copilului de iubire emoțională este la fel de importantă atît după cît și înainte de divorț. Diferența este că rezervorul de iubire al copilului s-a spart în urma diverselor traume de după divorț. Rezervorul iubirii trebuie reparat prin ore întregi în care să-i ascultați cu înțelegere pe copii și să analizați emoțiile pe care le-am discutat. Cineva trebuie să alimenteze nevoia de afecțiune a copilului care trece printr-o perioadă de mîhnire profundă, dacă doriți ca el să mai creadă vreodată că este cu adevărat iubit. În sine, repararea rezervorului de iubire este o formă de exprimare a afecțiunii. Să îl ascultați mai mult, să vorbiți mai puțin, să-l ajutați pe copil să se confrunte cu realitatea, să-i recunoașteți mîhnirea și să suferiți alături de el, toate acestea fac parte din același proces. Desigur, principala modalitate de a reumple rezervorul de iubire este să vă adresați copilului în propriul său limbaj de iubire. Nu uitați că principalul limbaj de iubire al copilului nu se schimbă pur și simplu pentru că părinții s-au despărțit din pricina unui divorț sau al unui deces. Învățați principalul limbaj de iubire al copilului și apoi spuneți-le adulților importanți din viața sa care este acesta. Altfel, acești adulți plini de afecțiune vor avea tendința să se exprime în propriul lor limbaj față de copil. Efortul lor de a-și arăta iubirea poate fi încă de ajutor, dar nu este la fel de eficient ca atunci cînd înțeleg care este principalul limbaj de iubire.

În primele săptămîni de după divorț, cînd copilul poate deveni incapabil să mai primească iubire din partea vreunuia dintre părinți, ceilalți adulți importanți din viața sa pot fi singurii în stare să își exprime iubirea pe care copilul să o simtă. Dacă aveți un copil care primește iubirea în special sub forma

FAMILIILE CU UN SINGUR PĂRINTE

cuvintelor de încurajare, el le-ar putea primi de la bunici sau de la alți adulți, refuzându-le încă pe cele din partea dvs. Un copil al cărui principal limbaj de iubire sînt darurile poate arunca un cadou primit din partea unui părinte recent divorțat. Nu vă supărați din acest motiv, ci încercați să înțelegeți că acest comportament face parte din starea de mîhnire profundă prin care trece copilul. De îndată ce el reajunge la faza de acceptare și înțelege că nu poate să îndrepte căsnicia dintre părinții săi și că va locui într-o familie cu un singur părinte, s-ar putea să primească din nou afecțiunea ambilor părinți. Dacă respectivii copii primesc iubirea adecvată, mai ales în momentele în care este mare nevoie, ei pot depăși mai ușor suferința unei despărțiri, păstrîndu-și intactă capacitatea de a deveni adulți mulțumiți de viață. Un exemplu în acest sens este Bob Kobrebush, director executiv la Christian Camping International. Tatăl lui Bob fusese un prosper om de afaceri, iar mama sa fusese casnică. Cînd Bob era mic, tatăl lui a renunțat la afaceri pentru a intra într-o sectă, mutînd de mai multe ori căminul familiei în care se aflau cinci băieței. Cînd tatăl s-a îmbolnăvit de poliomielită și a devenit complet infirm, familia s-a întors în căminul inițial din Wisconsin, pentru a fi aproape de celelalte rude. Cînd Bob a împlinit nouă ani, părinții săi au divorțat.

Cam în același timp, Bob și fratele său au fost tot mai influențați de religia creștină și au început să-l recunoască pe Christos ca Mîntuitor. Neavînd nici un mijloc de subzistență, mama lor a fost nevoită să apeleze la un ajutor social, pînă ce a putut să își găsească diverse slujbe. Ulterior, ea și-a terminat studiile și a devenit profesoară.

Actualmente, Bob și frații săi sînt fericiți în căsnicie, au școală și sînt productivi. Bob spune: „Mama a știut întotdeauna să trateze totul în mod pozitiv. Nu discuta niciodată despre lucrurile negative. Ne-a dat impresia că sîntem o familie normală. Eu nu mi-am dat seama că nu sîntem. Nu știu ce s-ar fi întîmplat cu noi fără această mamă minunată și fără restul familiei, care ne-a învățat să trăim în religia creștină. îi

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dăruit acest mediu în care m-am dezvoltat și pentru mama care ne-a crescut singură." Archibald Hart, profesor de psihologie la Seminarul West Coast, pune mult accent pe forța familiei și a lui Dumnezeu în faptul că a reușit să se dezvolte atât de bine într-o familie cu un singur părinte. Originară din Africa de Sud, familia Hart s-a despărțit după ani întregi de conflicte. Mama lui Archibald părea mai fericită după divorț, dar problemele financiare au constrâns-o să-l trimită pe Archibald și pe fratele său să stea cu bunicii. Aici au primit o influență creștină puternică, aceasta motivându-i pe băieți; bunicii le spuneau mereu: „Nu există nimic ce să nu poți face." Hart dă acest sfat părinților unici: „Nimic nu este de neschimbat. Chiar dacă nu aveți o rețea de sprijin în prezent, construiți-o și veți fi uluiți să constatați câți vor răspunde nevoilor dvs. Copiii dvs. pot deveni mai energici, mai productivi și mai creatori în condiții propice. O viață prea ușoară nu este prea bună pentru suflet."¹

Nu vă pierdeți speranțele și nu renunțați la visurile pe care vi le-ați făcut în legătură cu copiii dvs. Chiar dacă pare greu pe moment, și mâine e o zi și mai vine încă un an. Dacă veți face progrese treptate, și dvs. și copiii, pentru a depăși momentul pierderii ireparabile și dacă vă veți dezvolta în cât mai multe direcții ale vieții, puteți fi siguri că dezvoltarea va continua. Ea va deveni un fel de tipar, o obișnuință care nu se va uita ușor.

Satisfaceți-vă propriile nevoi de iubire

Atunci când am vorbit în special despre copilul ai cărui părinți au divorțat am continuat să fim perfect conștienți că părintele care încearcă să satisfacă nevoile copilului este și el o ființă care are nevoile sale. În vreme ce copilul încearcă sen-

1. Lynda Hunter, „Wings to Soar" („Aripi înălțătoare"), *Single Parent Family*, mai 1996, p. 7.

FAMILIILE CU UN SINGUR PĂRINTE

timente de vinovăție, teamă, mânie și nesiguranță, unul sau ambii părinți au și ei sentimente similare. Mama care a fost părăsită de soțul ei s-ar putea să întâlnească un bărbat care s-o intereseze; mama care a avut un partener de viață violent se luptă în prezent cu propriile sale sentimente, care trec de la refuz la singurătate. Nevoia emoțională de iubire a părintelui unic este la fel de mare ca a oricui altcuiva. Cum nevoia nu poate fi satisfăcută de fostul partener sau de copil, părintele singur caută adesea alți prieteni. Aceasta este o modalitate eficientă de a vă umple propriul rezervor de iubire.

Fiți prudenți însă atunci când vă faceți noi prieteni. În acest moment, părintele unic este extrem de vulnerabil în raport cu reprezentanții sexului opus, care pot profita de clipa de slăbiciune. Cum părintele singur are o nevoie disperată de iubire, există marea primejdie de a accepta iubirea din partea cuiva care va profita din punct de vedere sexual, financiar sau emoțional. Este extrem de important ca acest părinte rămas recent singur să fie foarte selectiv în felul în care își face noi prieteni. Sursa cea mai sigură de iubire vine din partea prietenilor de o viață, care îi cunosc deja pe ceilalți membri ai familiei. Părintele singur care încearcă să-și satisfacă nevoia de iubire în mod iresponsabil poate sfârși prin a trăi tragedii una după alta.

De la copiii dvs. aveți o resursă enormă de iubire, pentru că în adâncul sufletului lor ei chiar vă iubesc cu adevărat și au nevoie de iubirea dvs. Sau cum spun psihologii Sherill și Prudence Tippins, „Cel mai frumos dar pe care îl puteți oferi copilului este propria dvs. sănătate emoțională, fizică, spirituală și intelectuală”.¹ Oricât de dureros ar fi de recunoscut, adevărul este că puteți rămâne părinte unic ani de zile. În acest timp mai lung sau mai scurt veți dori să dați un exemplu copiilor dvs., un exemplu de integritate și de responsabilitate, un exemplu pe care să-l poată urma în călătoria lor spre viața adultă, pe care să-și asume cu responsabilitate.

1. Sherill și Prudence Tippins, *Two of Us Make a World (Noi doi facem o lume)*, Henry Hoit, New York, 1995, p. 56.

Capitolul doisprezece

Folosirea limbajelor iubirii în căsnicie

Cineva spunea: „Cea mai bună cale de a vă iubi copiii este să-i iubiți mama [tatăl].”¹ E adevărat. Felul în care decurge căsnicia dvs. afectează în mare măsură relația cu copiii — și modalitatea în care ei receptează iubirea. Dacă este o căsnicie sănătoasă — ambii parteneri tratându-se cu blîndețe, respect și fiind integri — împreună cu soțul sau soția vă veți simți și veți acționa ca părinți parteneri în creșterea copilului. Dar dacă faceți mereu comentarii rău-voitoare, sînteți aspri la vorbă și nu vă manifestați iubirea unul față de celălalt, s-ar putea să nu cădeți de acord nici în privința creșterii copiilor. Iar copiii, care sînt întotdeauna foarte sensibili la sentimente, vor sesiza asta.

E deja clar: elementul emoțional cel mai important într-o căsnicie fericită și sănătoasă este iubirea. Așa cum copilul dvs. are un rezervor al iubirii, tot așa aveți și dvs. Și partenerul dvs. Simțim nevoia să fim iubiți profund de partenerii de viață pentru că atunci lumea pare mai frumoasă. Dar cînd rezervorul iubirii este gol, avem un sentiment chinuitor. „Partenerul meu de viață de fapt nu mă iubește” — și întreaga lume începe să se întunece. Majoritatea înstrăinărilor și comportamentelor inadecvate în căsnicie pornesc de la aceste rezervoare de iubire goale.

1. Din *Secretul căsniciei fericite (Courtship After Marriage)* de Zig Ziglar, traducere la Editura Curtea Veche, București, 2001.

FOLOSIREA LIMBAJELOR IUBIRII ÎN CĂSNICIE

Pentru a vă simți iubiți și pentru a întări sentimentul de iubire în cazul copilului trebuie să vă adresați și partenerului de viață în principalul său limbaj de iubire. Vom încheia această carte vorbind despre limbajul adulților. Ca soț sau ca soție, veți constata că unul dintre cele cinci limbaje de iubire este mai important și mai profund din punct de vedere emoțional decât celelalte pentru dvs. Când partenerul își exprimă iubirea în acest limbaj principal, vă simțiți cu adevărat iubiți. Vă plac toate cele cinci limbaje, dar există unul mai special. Așa cum copiii sînt diferiți, tot așa sînt și adulții. Rareori un soț și o soție au același limbaj principal de iubire. Nu presupuneți neapărat că partenerul are același limbaj cu dvs. sau pe acela pe care l-ați învățat de la părinți. Acestea sînt două dintre cele mai des întîlnite greșeli. Poate că tatăl dvs. v-a spus: „Fiule, întotdeauna să-i oferi unei femei flori. Nimic nu contează mai mult decât florile.” Și atunci îi oferiți flori soției dvs., dar nu par s-o intereseze peste măsură. Problema nu constă în sinceritatea dvs., ci în faptul că nu vă adresați în principalul ei limbaj de iubire. Ea vă este recunoscătoare pentru flori, dar s-ar putea ca unul dintre celelalte limbaje să fie mai profund pentru ea.

Dacă soții nu-și vorbesc folosind principalul limbaj de iubire al fiecăruia, rezervorul iubirii lor nu va putea fi umplut. Și cînd ajunge sub nivelul „iubirii”, diferențele vor părea tot mai semnificative, iar frustrările vor spori. Se vor gîndi la căldura pe care au trăit-o și vor încerca să recapituleze sentimentele „de iubire” pentru a fi din nou fericiți. Și totuși, nu știu cum s-o facă prea bine, pentru că viața acasă a devenit un coșmar și, așa cum era de așteptat, total nesatisfăcătoare.

„îndrăgostire” sau iubire ?

Mult prea mulți oameni ajung la căsnicie prin „îndrăgostire”, perioadă în care ei consideră că obiectul iubirii lor este perfect. Nu numai că nu văd imperfecțiunile, dar sînt siguri

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

că experiența lor este unică și sînt primii care iubesc ațit de profund. Cu timpul, sigur că li se deschid ochii și reajung cu picioarele pe pămînt, moment în care pot vedea cum este cu adevărat persoana cealaltă, cu defecte cu tot. Majoritatea „îndrăgostirilor” sfinșesc prin „dezîndrăgostiri”.

Majoritatea oamenilor s-au îndrăgostit poate chiar de mai multe ori și contemplă aceste experiențe cu recunoștință la gîndul că n-au făcut nici o prostie în momentele de vîrf ale acelor generații. Dar prea numeroși sînt cei care astăzi reacționează în funcție de adevărate obsesii, aducînd mari daune familiilor lor. Așa încep aventurile extraconjugale în încercarea de a regăsi acel sentiment unic pe care l-au simțit pe vremea cînd încă erau logodiți sau în primele luni de căsnicie. Mai puține sentimente însă nu înseamnă neapărat mai puțină iubire.

Există o diferență între a iubi și a fi „îndrăgostit”. „A fi îndrăgostit” este ceva temporar, o reacție emoțională primitivă, care rareori are o cît de mică logică. Iubirea adevărată este cu totul altceva, în ea își găsesc locul nevoile partenerului, dorința ca aceasta să se dezvolte și să înflorească. Iubirea adevărată îi permite partenerului să întoarcă dragostea primită, în căsnicie, cu toții avem nevoie de un partener care va alege să ne iubească. Atunci cînd lucrurile stau astfel, putem primi fericiți iubirea din partea celuilalt și să ne emoționăm și să ne bucurăm că partenerul beneficiază de eforturile noastre de a-l iubi și de a-l face fericit.

Acest tip de iubire presupune sacrificiu și multă muncă. Majoritatea cuplurilor ajung într-un moment în care își pierd acest entuziasm al „îndrăgostirii” și încep să se întrebe dacă mai iubesc persoana cu care s-au căsătorit. În acel moment, au nevoie să hotărască dacă vor să funcționeze căsnicia lor, să țină la partener orice ar fi sau pur și simplu vor să renunțe la relația respectivă.

S-ar putea să vă gîndiți așa: „Dar pare o chestie ațit de sterilă. Iubirea ca atitudine cu un comportament adecvat ?” Așa cum menționam în cartea *Cele cinci limbaje ale iubirii*, unii

FOLOSIREA LIMBAJELOR IUBIRII ÎN CĂSNICIE

parteneri țin foarte mult la o existență plină de jocuri de artificii.

Cum rămîne cu stelele căzătoare, baloanele și emoțiile profunde ? Cum rămîne cu anticiparea gesturilor, făcutul cu ochi, magia sărutului, palpitantul moment al sexului ? Ce se întîmplă cu siguranța afectivă care apare atunci cînd știi că ești pe primul loc în mintea lui/ei ? Sigur că nu este nimic greșit în asta. Asemenea sentimente răsplătesc uneori faptul că ne implicăm trup și suflet într-o relație. Dar nu trebuie neapărat să ne așteptăm la toate astea. Și totuși avem nevoie ca partenerul să ne umple rezervorul de iubire. Și o va face dacă ni se va adresa în limbajul de iubire pe care îl înțelegem.

Asta îi lipsea Cariei în căsnicia ei. „Nu mai simt că Rick m-ar iubi”, i-a spus ea surorii sale într-o zi. „Relația dintre noi pare lipsită de sens și mă simt singură. Eram pe primul loc în viața lui Rick și acum am ajuns pe al douăzecilea — după slujbă, golf, fotbal, cercetași, familie, mașină și toate celelalte. Se bucură că sînt și eu acolo îndeplinindu-mi rolul, dar î se pare de la sine înțeles. Sigur că-mi cumpără cadouri de Ziua Femeii, de ziua de naștere sau cu alte ocazii și îmi trimite flori exact cînd trebuie, dar cadourile par să nu mai aibă acea valoare de altă dată.

Rick nu-și mai găsește timp pentru mine. Nu mai mergem nicăieri împreună, nu mai facem nimic în cuplu, abia de mai apucăm să vorbim. Mă enervez numai cînd mă gîndesc.

Ajunsesem să-l implor să petreacă mai multă vreme cu mine și mi-a zis că prea îl critic toată ziua. Mi-a zis să îi mai dau pace. Mi-a mai spus că ar trebui să fiu recunoscătoare că are o slujbă bună, nu ia droguri și nu mă înșeală. Scuză-mă, te rog, dar nu e de ajuns. Vreau un soț care să mă iubească și care să se comporte arătîndu-mi că sînt suficient de importantă încît să petreacă timp și cu mine.”

Ați sesizat care este limbajul de iubire al Cariei și pe care Rick nu-l știe? El se exprimă în limbajul darurilor; Caria
1. Gary Chapman, *Cele cinci limbaje ale iubirii* (*The Five Love Languages*), traducere la Editura Curtea Veche, București, 2000, p. 31.

vrea să-i acorde cât mai mult timp. În primii ani, ea accepta darurile ca pe o expresie a iubirii; dar cum el a ignorat principalul ei limbaj de iubire, rezervorul de afecțiune s-a golit între timp și darurile și-au pierdut valoarea inițială.

Dacă Rick și Caria ar putea să-și descopere principalul limbaj al iubirii și să-l și vorbească, căldura emoțională a iubirii lor ar putea reapărea în căsnicia lor. Sigur că nu este nevoie de acea euforie obsesivă, illogică a „îndrăgostirii”, ci de ceva mult mai important — un sentiment interior profund că sînteți iubiți de parteneri. Astfel, ei vor ști că sînt pe primul loc, că se respectă, se admiră și se apreciază reciproc ca persoane, că vor să fie împreună, trăind într-un parteneriat intim. Acesta este genul de căsătorie la care oamenii visează și el poate deveni o realitate atunci cînd partenerii unui cuplu învață să se exprime permanent în limbajul principal de iubire al celuilalt. Astfel vor deveni părinți mai puternici, vor putea lucra mai bine în echipă, asigurînd protecția și sentimentul copiilor că sînt iubiți. Să vedem în ce fel se aplică acest lucru în cazul fiecărui tip de limbaj de iubire.

Cuvintele de încurajare

„Muncesc din greu”, spune Mark, „și am reușit destul de bine în meserie. Sînt un tată bun și, după părerea mea, și un soț bun. Nu-mi doresc din partea soției mele decît puțină recunoștință, dar nu mă aleg decît cu reproșuri. Nu contează cît de mult muncesc sau ce fac, niciodată nu e de ajuns. Mereu îmi găsește nod în papură. Pur și simplu nu pricep. Majoritatea femeilor ar fi încîntate să aibă un soț ca mine. De ce îmi face atîtea reproșuri?”

Mark se străduiește cu disperare să strige aproape în gura mare: „Principalul meu limbaj de iubire sînt cuvintele de încurajare. Vă rog, se poate să mă iubească și pe mine cineva?” Dar Jane nu știe că există cele cinci limbaje de iubire, ca de altfel nici Mark. Ea nu înțelege ce spune el și habar n-are

FOLOSIREA LIMBAJELOR IUBIRII ÎN CĂSNICIE

de ce nu se simte iubit. Logica ei este următoarea: „Sînt o bună gospodină, am grijă de copii, muncesc și mă străduiesc să arăt bine. Ce altceva își mai poate dori? Majoritatea bărbaților ar fi fericiți să vină acasă la o masă bună și într-un apartament curat.”

Jane probabil că nici măcar nu știe că Mark se simte ne-iubit. Ea vede doar că din cînd în cînd el explodează și îi spune să nu-i mai facă reproșuri. Dacă ar fi întrebat, probabil că Mark ar recunoaște că îi plac mesele bune și că se bucură că e curat în casă, dar aceste lucruri nu îi satisfac nevoia emoțională de iubire. Principalul său limbaj sînt cuvintele de încurajare și fără asemenea cuvinte rezervorul lui de iubire nu va fi niciodată plin. Pentru partenerii de viață al căror principal limbaj de iubire sînt cuvintele de încurajare, exprimările rostite sau scrise ale recunoașterii meritelor sînt o adevărată mană cerească, mai ceva ca o ploaie peste o grădină în plină primăvară.

„Sînt atît de mîndru de tine și de felul cum ai rezolvat situația cu Robert.”

„Ce masă grozavă! Ai merita să te numeri printre adevărații maștrii bucătari.”

„Ce îngrijit arată iarba din curte! Mulțumesc că te-ai străduit atîta.”

„Uau!, dar arăți senzațional în seara asta!”

„Nu ți-am mai spus de mult, dar sînt foarte recunoscătoare că ai o slujbă sigură și astfel putem plăti facturile la timp. Știu că uneori îți vine greu și vroiam să-ți mulțumesc pentru efortul tău permanent.”

„Te iubesc așa de mult. Ești cel mai grozav soț/cea mai grozavă soție din lume!”¹

1. Dacă după ce ați citit acest capitol simțiți că vreți să aflați mai multe despre felul în care să detectați principalul limbaj de iubire al partenerului și cum puteți aplica în practică acest limbaj, citiți *Cele cinci limbaje ale iubirii*. Această carte este scrisă special pentru cuplurile căsătorite sau logodite.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

Cuvintele de încurajare pot fi și scrise, nu numai spuse, înainte să ne căsătorim, mulți dintre noi scriam epistole de iubire și poezii. De ce n-am continua sau de ce nu am reînvia acest tip de exprimare a iubirii și în căsnicie? Dacă vă vine greu să scrieți, cumpărați o felicitare și subliniați cuvintele care vă exprimă sentimentele și eventual adăugați câteva rânduri în josul paginii.

Exprimați-vă cu cuvinte de încurajare și în prezența celorlalți membri ai familiei și a prietenilor și veți avea numai de câștigat. Nu numai că partenerul se va simți iubit, dar le veți da un exemplu de cum ar trebui să se exprime prin cuvinte de încurajare și ceilalți. Lăsați-o pe mama ei să audă cum vă laudați soția și vă veți găsi o admiratoare pe viață. Dacă asemenea cuvinte sînt spuse sau scrise cu sinceritate vor însemna enorm pentru acea persoană al cărei principal limbaj de iubire sînt cuvintele de încurajare.

Timpul acordat

După ce a citit cartea *Cele cinci limbaje ale iubirii*, Jim mi-a scris: „Pentru prima dată am înțeles de ce Doris se plîngea atît de mult că nu petrec destul de mult timp cu ea — principalul său limbaj de iubire era timpul acordat. Înainte, mereu am acuzat-o că vede totul în negru și că nu e suficient de recunoscătoare pentru ceea ce fac pentru ea”, mi-a scris Jim. „Eu sînt o persoană foarte activă — îmi place să fac ordine și să organizez totul. Încă de la începuturile căsniciei am spălat întotdeauna mașinile, am tuns iarba și exteriorul casei a fost întotdeauna imaculat. De asemenea, am dat cu aspiratorul și n-am înțeles niciodată de ce Doris nu a apreciat toate acestea, plîngîndu-se în schimb mereu că nu petrecem destulă vreme împreună.

Cînd în sfîrșit m-am luminat, am înțeles că ea de fapt era mulțumită de toate acestea, dar n-o făceau să se simtă iubită, pentru că nu serviciile erau principalul ei limbaj de iubire.

FOLOSIREA LIMBAJELOR IUBIRII ÎN CĂSNICIE

Așa încît primul lucru pe care l-am făcut a fost să organizez un week-end în afara casei doar pentru noi doi. Nu mai făcusem asta de ani de zile. Cînd a aflat de ceea ce pregăteam a fost în al nouălea cer, mai ceva ca un copil care pleacă în vacanță."

După acest week-end special, Jim și-a calculat resursele financiare și a hotărît să plece în astfel în mini-vacanțe cam la două luni. Prin aceste mici escapade au reușit să ajungă în diverse colțuri ale statului în care locuiau. Scrisoarea lui continuă astfel :

„I-am mai spus că vreau să petrecem cîte cincisprezece minute în fiecare seară împărțîndu-ne impresiile despre ziua respectivă. A fost încîntată, dar nu-i venea să creadă.

După primul week-end petrecut împreună în afara casei, atitudinea lui Doris s-a schimbat total. Este mereu optimistă și zîmbitoare și i-a revenit acea strălucire în ochi. Este foarte recunoscătoare pentru tot ceea ce fac în casă, nu mai îmi face reproșuri — da, recunosc, principalul meu limbaj de iubire sînt cuvintele de încurajare. Nu ne-am mai simțit atît de bine de ani de zile. Singurul nostru regret este că nu am descoperit cele cinci limbaje ale iubirii mai înainte în căsnicia noastră."

Experiența lui Doris și a lui Jim seamănă cu aceea a mii de alte cupluri care au descoperit limbajul de iubire al fiecăruia. Ca și Jim, trebuie ca fiecare să descopere limbajul de iubire al partenerului și să învețe să-l vorbească cît mai des. Pe măsură ce o veți face, celelalte patru limbaje își vor spori importanța la rîndul lor, pentru că rezervorul de iubire al partenerului va fi mereu plin.

Darurile

Toate culturile includ oferirea de daruri c* expresie a iubirii între soț și soție. Acest lucru începe de obicei înainte de căsnicie, fie în perioada de întîlniri, ca în culturile occidentale, fie în cea de logodnă. In Occident, oferirea de daruri

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

este un atribut ce caracterizează mai mult bărbații decât femeile, dar primitul de daruri poate fi și el principalul limbaj de iubire al bărbaților. Mulți soți recunosc că atunci când soțiile lor vin acasă și le arată niște haine pe care și le-au cumpărat, își spun în gând: „Mă întreb dacă se va gândi vreodată să-mi cumpere și mie o cămașă, o cravată, o pereche de șosete. Oare se gândește vreodată la mine când merge la cumpărături ?”

Pentru partenerii de viață al căror principal limbaj de iubire sînt darurile, un cadou înseamnă: „S-a gândit la mine” sau: „Ia uite ce mi-a cumpărat.” Multe daruri trebuie bine gândite și tocmai această reflecție asupra lor este cea care comunică iubirea. Chiar obișnuim să spunem: „Intenția contează.” Totuși, lucrurile nu trebuie să rămînă la faza de intenție — darul trebuie făcut propriu-zis.

S-ar putea să nu știți prea bine ce să oferiți. În acest caz, apălați la ajutoare. Când Bob a descoperit că principalul limbaj de iubire al soției sale sînt darurile, s-a simțit total pierdut, pentru că nu știa ce să facă, căci nu se pricepea să cumpere cadouri. Așa încît a apelat la sora lui, a luat-o cu el la magazin o dată pe săptămînă pentru a-i cumpăra cîte un cadou soției sale. După trei luni a început și el să fie în stare să aleagă singur cadouri.

Soțului Măriei, lui Bill, îi place golful. Și Mărie și-a dat seama că el își dorește ceva legat de pasiunea sa. Dar ce anume ? Ea nu știa prea multe despre acest sport. Așa încît de două ori pe an îl ruga pe unul dintre partenerii lui de golf să îi aleagă un cadou pe care să i-l ofere lui Bill. El era totdeauna extrem de înșinat de potrivirea dintre cadourile ei și dorințele lui.

Bart era genul care trebuia să fie la costum și cravată cinci zile din săptămînă. O dată pe lună, soția sa Debbie mergea la magazinul de unde Bart își cumpăra costumele și îl ruga pe vînzător să-i aleagă o cravată. Vînzătorul avea o listă cu costumele acestuia, astfel încît cravatele se potriveau întotdeauna. Bart a povestit tuturor ce nevastă atentă este Debbie.

Desigur că pentru a-i cumpăra daruri soțului respectiv soția sa trebuie să dispună de niște bani. Dacă nu are o slujbă, se poate ajunge la tot felul de discuții neplăcute, pentru că este afectat bugetul familiei. Astfel ea trebuie să ceară o alocație lunară, din care să poată cumpăra cadouri. Dacă principalul lui limbaj de iubire sînt darurile, soțul respectiv va fi încîntat să facă această modificare în buget.

Există întotdeauna o cale de a învăța să te exprimi în principalul limbaj de iubire al partenerului. Trebuie ceva imaginație, dar nu scrie nicăieri că toata lumea trebuie să procedeze la fel. Faceți în așa fel încît darurile pe care le alegeți să se potrivească pasiunilor partenerului sau preocupărilor pe care tocmai a început să le aibă. Sau cumpărați-i ceva atunci cînd plecați pe undeva împreună o zi sau două. Puteți face cadou o rezervare la restaurantul unde vă place amîndurora să mergeți sau bilete la o piesă sau la un concert. Sau puteți angaja pentru cîteva zile pe cineva care să facă o anumită treabă în casă sau în grădină. Sau cîteva zile liniștite într-un loc mai retras, mai ales pentru o mamă cu copii mici. Darul pentru partener poate fi o combină muzicală sau acordarea unui pian mai vechi la care acesta (sau aceasta) ține foarte mult.

Serviciile

Roger se albise la față în timp ce vorbea cu consilierul matrimonial. „Nu înțeleg. Marsha mi-a spus că dorește să stea acasă cu copiii și eu n-am avut nimic împotriva, avînd în vedere că eu cîștig suficient pentru a ne întreține. Dar dacă tot stă acasă, nu văd de ce să nu fie și ordine. Cînd vin seara, parcă intru pe cîmpul de luptă. Patul este nefăcut, cămașa de noapte zace pe un scaun, hainele curate sînt puse grămadă pe mașina de spălat, jucăriile sugarului sînt împrăștiate peste tot. Dacă s-a dus la cumpărături, proviziile sînt încă în pungi, iar ea se uită la televizor, habar n-avînd ce o să pună pe masă la cină.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

M-am săturat să trăiesc într-o cocină. Tot ceea ce-mi doresc este să țină casa asta la limita decenței. Nu e nevoie să gătească în fiecare seară, putem să ieșim în oraș de câteva ori pe săptămână."

Principalul limbaj de iubire al lui Roger sînt serviciile. Și este clar că rezervorul său de iubire era gol. Nu-l deranja că Marsha stă acasă ori că muncește, dar dorea să trăiască în ceva mai multă ordine. El avea impresia că dacă ar fi ținut cu adevărat la el, i-ar fi arătat afecțiunea făcînd ordine în casă și pregătind masa de câteva ori pe săptămână.

Din fire, Marsha era o persoană dezorganizată. Era plină de imaginație și îi plăcea să facă tot felul de lucruri palpitante cu copiii. Relația cu copiii era pe primul plan, fiind prioritară în raport cu curățenia în casă. Ei i se părea aproape imposibil să i se adreseze lui Roger în principalul lui limbaj de iubire, respectiv serviciile.

Povestea lor vă poate ajuta să înțelegeți de ce folosim metafora de limbaj. Dacă limba maternă este engleza, atunci germana sau japoneza pot părea foarte dificile. După același principiu, să înveți să vorbești limbajul serviciilor poate fi tare greu. Dar atunci cînd înțelegi că acesta este principalul limbaj de iubire al partenerului, te poți hotărî să găsești o cale de a-l vorbi cu elocință.

Pentru Marsha, soluția a fost să cheme o adolescentă din vecini să stea să se joace cu copiii o oră după-amiaza pentru ca ea să se dedice casei, aplicîndu-i tratamentul: „Hai să-l iubim pe Roger." în schimbul statului cu copilul, ea îi dădea adolescentei lecții de algebră de câteva ori pe săptămână. De asemenea, Marsha a început să plănuiască cu grijă trei cine pe săptămână pregătindu-le de dimineață și lăsînd pentru seară doar ultimele retușuri.

O altă soție într-o situație similară a decis împreună cu o prietenă să urmeze un curs de bucătărie la o școală profesională locală. Aveau grijă cînd una cînd cealaltă de copii pe perioada cît erau cursurile și se și bucurau de faptul că mai cunoșteau și alți oameni la ore. Să faceți ceva ce știți că îl va

FOLOSIREA LIMBAJELOR IUBIRII ÎN CĂSNICIE

mulțumi pe partenerul de viață reprezintă unul dintre limbajele fundamentale de iubire. Spălatul vaselor, zugrăvitul dormitoarelor, rearanjarea mobilei, tunsul arbuștilor, repararea robinetelor, curățenia în baie, toate acestea sînt servicii. E vorba și de lucruri mărunte, cum ar fi datul cu aspiratorul, spălatul mașinilor sau spălatul scutecelelor copilului. Nu este greu să aflați ce anume își dorește cel mai tare partenerul de viață. Gîndiți-vă de ce anume s-a plîns cel mai tare în trecut. Dacă aceste servicii le puteți executa ca pe o expresie a iubirii, vor părea mult mai nobile decît dacă le socotiți niște corvezi fără sens.

Mîngîierile fizice

Nu trebuie să punem semn de egalitate între mîngîieri fizice și partea sexuală într-o căsnicie. Sigur că atunci cînd facem dragoste există și mîngîieri fizice, dar există mîngîieri care trebuie să fie o expresie a iubirii și care să nu se limiteze la actul sexual. Luatul pe după umeri al partenerului, mîngîiatul pe păr, masajul pe gît sau pe spate, atingerea mîinii atunci cînd îi întindeți o ceașcă de cafea — toate acestea sînt expresii ale iubirii. Sigur că iubirea se exprimă și prin ținutul de mîină, sărutări, îmbrățișări, preludiu și actul sexual propriu-zis. Pentru partenerul al cărui principal limbaj de iubire sînt mîngîierile fizice, toate acestea devin cea mai puternică voce a iubirii.

„Cînd soțul meu își găsește timp să mă frece pe spate, știu că mă iubește. Se concentrează asupra mea. Fiecare mișcare a mîinii sale parcă spune « Te iubesc ». Mă simt mai aproape de el atunci cînd mă mîngîie." Spunînd asta, este limpede că Jill își relevează principalul său limbaj de iubire, care sînt mîngîierile fizice. S-ar putea să-i placă și darurile, cuvintele de încurajare, timpul acordat și serviciile, dar comunicarea cea mai profundă la nivel emoțional constă în mîngîierile fizice ale soțului ei. Fără ele, cuvintele par lipsite de sens, darurile și

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

timpul acordat, fără importanță, iar serviciile, mai mult o datorie. Dacă însă primește aceste mângâieri fizice, rezervorul ei de iubire se umple, iar iubirea exprimată prin alte limbaje îl va face să dea pe dinafară.

Cum dorința sexuală a bărbatului este mai cu seamă una la nivel fizic, în vreme ce a femeii este una la nivel emoțional, adesea soții presupun că principalul lor limbaj de iubire sînt mîngîierile fizice. Acest lucru este în special valabil pentru cei ale căror nevoi sexuale nu sînt satisfăcute în mod regulat. Pe măsură ce dorința lor de descărcare sexuală pune stăpînire pe iubirea emoțională, ei cred că aceasta este cea mai profundă nevoie a lor. Dacă totuși nevoile sexuale sînt satisfăcute, atunci își vor da seama că mîngîierile fizice nu sînt principalul lor limbaj de iubire. O modalitate de a discerne între una și alta este de a constata în ce măsură se bucură de mîngîierile fizice atunci cînd ele nu sînt asociate actului sexual. Dacă nu apar în fruntea listei, înseamnă că mîngîierile fizice nu sînt principalul lor limbaj de iubire.

Descoperiți și vorbiți principalul limbaj de iubire al partenerului dumneavoastră

S-ar putea să vă întrebați: „Oare sistemul ăsta chiar funcționează? Ar putea conta în vreun fel în căsnicia noastră?” Cea mai bună cale de a afla este să încercați. Dacă nu știți care este principalul limbaj de iubire al partenerului dvs., îl puteți ruga să citească acest capitol și apoi să discutați despre asta. Dacă partenerul nu e dispus să citească sau să discute, va trebui să ghiciți. Gîndiți-vă la nemulțumirile sale, la rugămințile sale și la comportamentul său. De asemenea, la limbajul de iubire prin care vi se adresează dvs. dar și altora, și asta ar putea constitui un indiciu.

Cu gîndul la aceste posibilități bine definite, concentrați-vă asupra posibilului principal limbaj și vedeți ce se întîm-

FOLOSIREA LIMBAJELOR IUBIRII ÎN CĂSNICIE

plă în următoarele săptămîni. Dacă ați judecat corect, probabil că veți constata o schimbare în atitudinea sa și în dispoziția sufletească. Dacă vă întreabă de ce vă purtați ciudat, îi puteți spune că ați citit ceva despre niște limbaje de iubire și că încercați să-l (s-o) iubiți mai bine. Sînt mari șanse ca partenerul să fie dispus să afle și alte amănunte și atunci probabil că veți dori să citiți *Cele cinci limbaje ale iubirii* împreună, poate și această carte.

Vorbiți-vă în principalul limbaj de iubire și veți constata o diferență majoră în climatul emoțional dintre dvs. Cu niște rezervoare de iubire pline, veți reuși mult mai ușor să le umpleți pe cele ale copiilor. Considerăm că o să vi se pară mult mai plăcute căsnicia și viața de familie.

Adresați-vă în principalul limbaj de iubire al partenerului. Vorbiți-le copiilor în principalul lor limbaj de iubire și pe măsură ce veți constata cît de mult contează împărtășiți mesajul din această carte și celorlalți membri ai familiei și rudelor. Familie cu familie, vom putea crea o societate mai iubitoare. Va conta enorm pentru întreaga noastră națiune dacă vom reuși să ne iubim mai mult în familie.

Epilog

Ocazii minunate

Pe măsură ce detectați și începeți să vorbiți principalul limbaj de iubire al copilului dvs., știm deja că rezultatul va consta într-o relație de familie mai solidă, iar avantajele vor fi atât de partea dvs., cât și a copiilor dvs. Așa cum spuneam în capitolul 1, faptul că vorbiți principalul limbaj de iubire al copilului nu înseamnă că s-au încheiat toate problemele, dar poate duce la un echilibru în cămin și la o mai mare speranță pentru copilul dvs. Este o ocazie minunată.

S-ar putea să aveți însă îndoieli sau să apară unele îngrijorări pe măsură ce începeți să vorbiți noul limbaj de iubire, îngrijorări în legătură cu abilitatea de a face acest lucru. Asemenea îngrijorări reprezintă la rîndul lor niște ocazii. Analizăm acum aceste ocazii minunate pe care le aveți indiferent de situațiile trecute sau prezente.

Cititorul ideal al acestei cărți ar fi un cuplu care abia a pus bazele unei familii sau care are copii foarte mici. Știm totuși că o parte dintre cititorii noștri au copii mai mari sau chiar ajunși la vîrsta adultă. Probabil că vă gândiți așa: *Dacă aș fi citit eu cartea asta mai demult... Dar acum e cam tîrziu.*

Mulți părinți analizează felul în care și-au crescut copiii și își dau seama că n-au prea reușit să le satisfacă nevoile emoționale, între timp, copiii sînt mari și au propriile lor familii.

Dacă vă numărați printre acești părinți cu regrete, probabil că analizînd, vă întrebați unde ați greșit. Poate că meseria v-a ținut departe de casă prea mult timp tocmai în momente-

OCAZII MINUNATE

le-cheie din educația copilului. Sau poate că propria copilărie cu probleme v-a făcut să fiți nepregătiți ca părinți. Sau poate că ați trăit toată viața cu un rezervor al iubirii gol și astfel nu ați învățat niciodată să vă adresați în limbajul de iubire al copiilor dvs.

Chiar dacă ați învățat multe între timp, se poate să fi ajuns la concluzia: „Ce a fost a fost și nu rămân prea multe de făcut.” Am vrea însă să vă sugerăm altă variantă: „Ceea ce se putea se mai poate încă întâmpla.” Ocaziile încă mai pot apărea. Lucrul cel mai grozav în relațiile interumane este că ele nu sînt statice. Permanent există un anumit potențial de a le îmbunătăți.

Dezvoltarea unei relații mai apropiate cu copiii adolescenți sau adulți poate presupune dărîmarea unor ziduri și construirea unor poduri — o muncă tare grea, dar care merită. Poate că este timpul să recunoașteți în fața copiilor dvs. ceea ce ați recunoscut deja în sinea dvs. — și anume că nu ați reușit să vă comunicați prea bine iubirea la nivel emoțional. Dacă mai locuiți împreună sau stau pe aproape, o puteți face privindu-i în ochi și cerîndu-le iertare. Sau va fi poate nevoie să le scrieți, prezentîndu-vă scuzele sincere și exprimîndu-vă speranța că ați putea stabili o relație mai bună în viitor. Nu puteți schimba trecutul, dar puteți făuri un alt fel de viitor. Poate că nu numai că nu ați reușit să comunicați, dar chiar v-ați maltratat copiii din punct de vedere emoțional, fizic sau sexual. Poate că alcoolul și drogurile v-au fost părtași în răul pe care l-ați făcut. Sau poate că suferința sau imaturitatea v-au făcut victimele propriei mîni. Indiferent care v-ar fi vina, nu *este* niciodată prea tîrziu să dărîmați zidurile. Nu puteți construi poduri atîta vreme cît nu scăpați de ziduri. (Dacă încă vă maltratați copiii, probabil că aveți nevoie de sfatul unui specialist, care să vă ajute să depășiți această pornire nocivă.)

Lucrul cel mai pozitiv pe care îl puteți face în privința unui trecut ratat este să vă recunoașteți greșeala și să vă cereți iertare. Nu puteți șterge faptele și nici rezultatele lor. Dar

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

puteți să treceți printr-o fază de curățire emoțională și spirituală, de mărturisire și veți avea posibilitatea de a fi iertați. Indiferent dacă respectivii copii își exprimă verbal iertarea sau nu, ei vă vor arăta mai mult respect pentru faptul că ați fost suficient de maturi ca să vă recunoașteți greșelile. Cu timpul, ar putea arăta înțelegere față de eforturile dvs. de a construi punți. Și cine știe, s-ar putea să vină și ziua în care vă vor acorda privilegiul de a avea o relație mai apropiată cu ei — și cu copiii lor.

Chiar dacă nu ați fost părintele care v-ați fi dorit să fiți, puteți începe de acum să vă iubiți copiii în așa fel încât ei să se simtă cu adevărat prețuiți. Și când vor avea și ei copii, veți ști că ați influențat la rândul dvs. o altă generație din familie, cei mici având o șansă în plus acum să primească tot timpul o iubire necondiționată.

Cu rezervoarele de iubire pline, nepoții dvs. vor fi mai receptivi și mai activi din punct de vedere intelectual, social, spiritual și relațional. Când copiii se simt cu adevărat iubiți, întregul lor univers pare mai luminos. Se simt mai în siguranță și au mai multe șanse de a-și atinge adevăratul potențial în această lume.

Eu (Gary) visez la ziua în care toți copiii vor putea crește în familii pline de iubire și în siguranță, în care să-și poată dezvolta energia și să fie canalizați spre învățătură și nu spre o căutare disperată a iubirii pe care n-au primit-o acasă. Dorința mea este ca această carte să ajute ca acest vis să devină realitate pentru mulți copii.

Gary a pomenit de ocaziile de curățire emoțională și spirituală prin iertare. Eu (Ross) vă încurajez să vă amintiți dimensiunea spirituală a creșterii copiilor. Cea mai mare resursă de încurajare de care m-am folosit la rândul meu ca părinte au fost promisiunile Domnului. Soția mea Pat și cu mine am avut de trecut peste multe poduri periculoase, inclusiv peste faptul că ni s-a născut o fetiță grav înapoiată mintal și vă asigurăm că Dumnezeu este mereu aproape gata să ne ajute și

OCAZII MINUNATE

să-și respecte fiecare dintre minunatele Sale promisiuni. Pentru părinți, după părerea mea, cele mai frumoase sînt cele din *Psalmul 37:25-26*.

Am fost tînăr și acum iată sînt bătrîn, dar n-am văzut pe cel drept părăsit și pe urmașii lui cerșindu-și pîinea.

Neconținut, el este milostiv și dă cu împrumut, iar urmașii lui sînt binecuvîntați.

În cea mai recentă versiune a Bibliei, ultimul rînd sună cam așa: „Iar urmașii lui devin o binecuvîntare.” Ani de zile am analizat aceste două versete din Sfînta Scriptură și am verificat promisiunile Domnului de nenumărate ori. N-am văzut niciodată un drept părăsit. Și am văzut urmașii celui milostiv cum sînt sau devin o binecuvîntare.

Mi-am văzut copiii cum au crescut și s-au maturizat din toate punctele de vedere și mi-am întărit nu numai credința în faptul că Dumnezeu se ține de cuvînt și îmi binecuvîntează copiii, dar și că eu sînt la rîndul meu copilul Său. Pat și cu mine am fost puși de multe ori la grele încercări, din care ne-a fost destul de greu să ieșim, dar întotdeauna Dumnezeu a intervenit și ne-a ajutat să scăpăm din impas.

Aș vrea să vă încurajez în misiunea voastră de părinți. Indiferent care ar fi situația acum sau va fi în viitor, Dumnezeu nu vă părăsește niciodată. El va fi întotdeauna aproape și vă va ajuta pînă la capăt. Pe măsură ce vă veți crește copiii, vor apărea ocazii de dezvoltare a laturilor spirituale ale existenței lor — și a voastră.

Profetul Isaia din Vechiul Testament spunea repetînd vorbele Domnului:

Nu te teme, căci Eu voi fi cu tine, nu privi cu spaimă, căci Eu sînt Dumnezeul tău. Eu îți voi da putere și te voi ocroti, și dreapta Mea cea tare te va sprijini!¹

Cu ajutorul unui asemenea verset veți putea străbate perioadele mai grele din viață, dar și ca părinți. Fără îndoială că

1. *Isaia 41:10*.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

asta ne-a ajutat, pe Pat și pe mine. Fără promisiunile și cuvîntul Domnului sînt sigur că alta ar fi fost soarta noastră. Autorul Psalmilor îi numește pe copii „un dar al Domnului”, „o răsplată de la El”, „o moștenire”.¹ Copiii sînt cel mai frumos dar pe care îl putem avea. De vreme ce ei înseamnă atît de mult pentru Dumnezeu, ar trebui ca pentru noi părinții să însemne totul. Aș vrea să vă sugerez să faceți o listă cu „calitățile” necesare pentru a fi un bun părinte. Cuvîntul *calități* nu trebuie să apese sau să trezească un sentiment de vinovăție în dvs., care sînteți un părinte plin de grijă față de copiii dvs. Aceste „calități” ar trebui să vă ajute să vă simțiți în largul dvs. ca figură autoritară, și în rolul de părinte. Relaxați-vă și bucurați-vă cu adevărat de copiii dvs.

Cînd eram încă un tată fără experiență, m-am pomenit de multe ori că îmi fac tot felul de griji; eram nesigur de felul cum îmi îndeplinesc rolul. Dar apoi am descoperit că de îndată ce părintele înțelege care sînt nevoile copilului nu mai este atît de greu să dea dovadă de „calitățile” necesare. Vestea cea bună este că aproape orice părinte care își iubește copilul este în stare să facă toate acestea.

Vă rog mult să vă întocmiți chiar dvs. această listă de calități, începeți cu cîteva și apoi adăugați altele de cîte ori doriți. Atunci cînd vă dați seama că dați dovadă de aceste calități, puteți fi siguri că și copilul dvs. primește educația care îi trebuie și puteți sta fără griji, bucurîndu-vă de el. Ar fi greu de descris cît de mult mi-a fost mie de ajutor asta. De fapt, curînd apoi am aflat că sînt chiar un părinte mult mai bun decît aș fi crezut vreodată.

Majoritatea „calităților” pentru a fi un bun părinte apar în această carte. Dacă sînteți dispuși să faceți o listă, am să vă arăt de unde să începeți. Dar ea nu va fi completă sau întru totul a dvs. atîta vreme cît nu corespunde gîndurilor și vorbelor dvs. Iată lista mea personală a „calităților” pentru a fi un bun părinte:

1. Psalmul 127-3.

OCAZII MINUNATE

1. Rezervorul de iubire al copilului meu îl mențin veșnic plin — vorbind cele cinci limbaje ale iubirii.
 2. Folosesc căile cele mai bune cu putință pentru a deține controlul asupra comportamentului copilului meu: rugăminți, o delicată manevrare fizică, comenzi, pedepse și modificări de comportament.
 3. Îmi disciplinez cu iubire copilul. Mă întreb: „De ce are nevoie acest copil ?” și apoi fac ceea ce trebuie în funcție de răspuns.
 4. Fac tot posibilul ca să-mi stăpînesc așa cum se cuvine mînia și să nu mă descarc pe copil. Sînt agreabil, dar ferm.
 5. Fac tot posibilul să-mi formez copilul în așa fel încît să-și stăpînească în mod matur mînia — scopul fiind ca acest lucru să se întîmple pînă la șaisprezece ani și jumătate.
- Sper să vă faceți cît de curînd o listă proprie de calități. Pe măsură ce vă veți da seama că sînteți în stare să aplicați în practică ceea ce ați trecut pe listă, veți reuși să vă destînderi și să vă bucurați de copiii dvs. Iar ei se vor simți tot mai în siguranță din toate punctele de vedere.

Plan de acțiune pentru
CELE CINCI
LIMBAJE DE IUBIRE
ALE COPIILOR

DE JAMES S. BELL, JR.

Acest plan de acțiune conține proiecte și exerciții care să vă ajute să le vorbiți copiilor dvs. fiecare dintre cele cinci limbaje de iubire. De asemenea, el cuprinde întrebări care să vă ajute să recapitulați și să aplicați ideile-cheie ale acestei cărți. Vă recomandăm acest plan pentru uz personal și ideal ar fi și să fie aplicat cu partenerul de viață. Planul de acțiune poate fi de asemenea discutat în mici grupuri, drept care am inclus la sfârșitul fiecărui capitol o secțiune intitulată „Pentru discuțiile în grup”, spre a vă determina să aveți asemenea dialoguri și cu alți părinți. Cum învățarea detectării și vorbirii principalului limbaj de iubire al copilului dvs. este un proces de durată, o parte dintre aceste activități vor lua timp. Dar merită efortul, pentru că încercăm să ne demonstrăm iubirea față de copii și să-i facem să devină adulți responsabili.

Capitolul Unu

Iubirea este fundamentul

1. Recapitulați mai multe momente în care v-ați simțit iubiți sau v-ați exprimat iubirea față de copilul dvs. în majoritatea cazurilor, acest lucru a avut legătură cu valoarea lor ca persoană sau cu vreo reușită ori vreo calitate specială de care au dat dovadă ? Cu alte cuvinte, aveți tendința să iubiți condiționat sau necondiționat ?
2. În ce situații recente v-ați abținut să vă manifestați iubirea față de copil ? Oare acest lucru are vreo legătură cu înșelarea unor așteptări ? Dacă da, încercați să găsiți o cale de a combina iubirea necondiționată cu tipul de disciplină cel mai adecvat.
3. Dacă ar fi să măsurați de la zero la zece nivelul din rezervorul de iubire al copilului dvs., cam pe unde s-ar situa el ? Gândiți-vă la ceea ce ați fi putut să-i oferiți în diverse feluri spre a crește acest nivel. Următoarea săptămână petreceți-o concentrându-vă zilnic asupra a trei posibilități prin care să creșteți nivelul din rezervorul lor.
4. Gândiți-vă la propriile amintiri plăcute din copilărie. Cum reușeau părinții dvs. să vă umple rezervorul de iubire pentru a vă da mai multă încredere ? Ce amintiri plăcute din copilărie aveți și ce legătură au ele cu iubirea necondiționată ?
5. Reanalizați cele șapte puncte referitoare la comportamentul copiilor. Care este o adevărată revelație pentru dvs. ? Care este cel mai greu de acceptat ? Care trebuie să vi-l însușiți acționând în conformitate cu el ?

Pentru discuțiile în grup

Iubirea condiționată față de copilul dvs. poate duce la nesiguranță, neliniște, o proastă părere de sine și la mînie. În ce măsură copilul dvs. dă dovadă de așa ceva ? Dați posibilitatea grupului să împărtășească momentele în care au dat dovadă de iubire condiționată. După care membrii grupului trebuie să ofere sugestii asupra felului în care să ne iubim necondiționat copiii.

Capitolul Doi

Limbajul nr. 1 al iubirii:

mîngîierile fizice

1. Cum stau lucrurile în familie în privința mîngîierilor fizice? Părinții vă îmbrățișau și vă sărutau sau dădeau alte semne de afecțiune ? Ce efect au avut toate acestea asupra adultului de azi ?
2. Pornind de la ideile din acest capitol, oare oferiți suficiente mîngîieri copiilor dvs. atunci cînd trebuie ? De ce da sau de ce nu?
3. Care ar fi semnele mai puțin obișnuite de exprimare a dorinței de apropiere fizică ? Cum ar putea un contact fizic neconvențional, cum ar fi lupta corp la corp, să satisfacă nevoile emoționale? Care sînt granițele între apropierea fizică și cea care îi poate face un rău copilului ori poate deveni excesivă ?
4. Discutați modalitățile de implicare fizică, altele decît îmbrățișările și sărutările de care au nevoie copiii dvs. Identificați ocaziile în care puteți pune în aplicare aceste forme de apropiere fizică.
5. În următoarea săptămîină, sporiți numărul de mîngîieri față de copii, dar făcînd-o în conformitate cu vîrsta și cu personalitatea unică a fiecărui copil. Distingeți efectele și reacția.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

Pentru discuțiile în grup

Reflecțați asupra posibilității ca mîngîierile fizice să fie principalul limbaj de iubire al unuia dintre copiii dvs. Dacă așa stau lucrurile, explicați de ce ați ajuns la această concluzie. În plus, dați-le ocazia membrilor grupului să-și împărtășească experiențele din copilărie referitor la apropierea fizică pozitivă sau negativă. Ce ați avea de învățat din aceste experiențe ?

Capitolul Trei

Limbajul nr. 2 al iubirii: cuvintele de încurajare

1. În ce fel anumite încurajări din copilărie au devenit adevărate profeții în privința reușitei personale? Analizați felul în care cuvintele atât pozitive cât și negative au avut un impact asupra dvs. ca adulți, indiferent dacă au fost sau nu corecte inițial.
2. Acum faceți același lucru pentru fiecare dintre copiii dvs. Alegeți o afirmație pozitivă și una negativă care au afectat comportamentul lor în bine sau în rău. Apoi luați deoparte copilul respectiv și reîntăriți-vă afirmația pozitivă, îndepărtând-o totodată pe cea negativă.
3. Adesea avem sentimente pline de afecțiune față de copiii noștri și ni se pare că ei ne înțeleg iubirea. Cum însă ei gîndesc concret, s-ar putea să nu-și fi dat seama de ele. În săptămîna următoare, de fiecare dată cînd simțiți nevoia să vă exprimați iubirea, faceți-o cît mai explicit. La sfîrșitul săptămîinii, întrebați-i pe copii dacă nu cumva au înțeles mai bine iubirea dvs. față de ei.
4. Exprimarea verbală a iubirii intră în rutina vieții de zi cu zi și este întotdeauna binevenită, dar există și nevoia de a fi însoțită și de exprimări speciale. Luați fiecare copil în parte, duceți-l într-un loc deosebit, care îi place, și la momentul potrivit spuneți-i copilului de ce îl iubiți. Încercați să vă bazați afirmațiile pe ceea ce este copilul și nu pe ceea ce reușește el să facă.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPILOR

5. Cuvintele de încurajare pot fi importante exprimări ale iubirii. Așa cum la rândul dvs. sînteți încurajați în diverse feluri, încercați să țineți un jurnal sau un dosar și apoi împărtășiți modalitățile prin care puteți să transmiteți aceste încurajări astfel încît să se potrivească vârstei copilului și situației respective. Mai întîi, întrebați-i care ar fi acele zone din existența lor unde ar avea nevoie de ajutor sau în care nu se descurcă (nu presupuneți că știți dinainte).

6. Cînd s-a întîmplat ultima dată ca mînia să vă determine să nu mai spuneți vorbe bune ? Cereți-vă scuze pentru toate cazurile precise în care mînia, chiar dacă justificată, a făcut ca relația cu copilul dvs. să aibă de suferit.

Pentru discuțiile în grup

Cel mai mare dușman al încurajărilor verbale este mînia.

Discutați modalitățile constructive de aplicare a disciplinei și a pedepselor fără efectele negative ale mîniei nocive. Lăsați-i și pe ceilalți din grup să-și împărtășească reușitele și eșecurile în felul în care și-au stăpînit mînia. Ce ați putea învăța din experiențele trecute ?

Capitolul Patru

Limbajul nr. 3 al iubirii:

timpul acordat

1. Cît timp ați petrecut cu copilul dvs. în afară de timpul afectat nevoilor imediate în ultima săptămîină ? De ce fel de timp petrecut împreună are nevoie fiecare copil în parte ? Întrebați-l pe fiecare ce-i place cel mai mult atunci cînd sînteți împreună și ce anume contează.
2. Promiteți să petreceți săptămînal cel puțin o oră singur cu fiecare dintre copiii dvs. în următoarele douăsprezece luni. Poate parea o promisiune majoră, dar oare nu merită copiii dvs. așa ceva ? Încercați să le acordați un timp egal în calendarul sau în agenda dvs., dar dacă nu reușiți, măcar la sfîrșit de săptămîină respectați-vă promisiunile.
3. Faceți o listă care să cuprindă principalele și cele mai interesante subiecte de discuție pentru fiecare copil în parte și folosiți-vă de ea atunci cînd vă petreceți timpul împreună. Grupați-le după cum urmează: valori, talente, distracție, planuri de viitor, lumea lor interioară și, în final, propria dvs. lume interioară.
4. „Dictatura imediatului” este o problemă serioasă în programul nostru, care presupune permanent un ritm infernal. Revizuiți-vă orarul din ultima lună. Ce anume ați anulat sau ați scurtat, considerînd că nu ar fi niște priorități ? Oare cît din acest timp irosit sau acordat unor lucruri mai puțin importante ar fi putut fi petrecut cu copiii dvs. ?

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

5. Cum ați putea ca zilnic sau săptămânal să transformați corvezile sau răspunderile pe care le au copiii în adevărate experiențe, din care să aibă de învățat și pe care să le împărtășiți ? I-ați putea ajuta să se descurce mai bine discutând în acest timp despre lucruri amuzante sau interesante ?

Pentru discuțiile în grup

Rolul nostru de părinți este cel mai vizibil în momentele pe care le acordăm copiilor noștri. Impărtășiți-vă o parte dintre amintirile minunate petrecute în intimitatea familiei, situații din care toată lumea a avut de învățat și s-a bucurat în egală măsură. Gândiți-vă la viitor, pentru că de fapt copiii dvs. nu vă vor fi alături decât pentru o scurtă perioadă de timp. Planificați cel puțin un eveniment cu totul special în anul ce urmează.

Lăsați-i și pe ceilalți din grup să împărtășească din experiențele trecutului, despre felul în care au acordat mai mult timp copiilor lor. De asemenea, ei ar putea să-și amintească și de momentele petrecute cu propriii părinți. Ce ați putea învăța din aceste experiențe ?

Capitolul Cinci

Limbajul nr. 4 al iubirii: darurile

1. Cu toții prețuim darurile din diverse motive: ca fiind utile, pentru gândul frumos sau forma de afecțiune din partea lor sau chiar ca preț. Care daruri au trecut testul timpului și de ce ? Ce vă spune acest lucru despre dvs. înșivă ?
2. Ce rol joacă darurile în propria dvs. viață afectivă atunci când le oferiți copiilor? Punctul lor de vedere față de daruri corespunde cu al dvs. sau este diferit? încercați să aveți o discuție cu fiecare copil în parte în legătură cu oferirea și primirea darurilor, pentru a înțelege mai bine avantajele sau dezavantajele cadourilor făcute.
3. Gândiți-vă cu atenție la momentele în care poate că ați oferit daruri din anumite motive sau cadouri greșite. Nu cumva au avut o conotație de plată, mită sau chiar de materialism ori orgoliu personal ? Hotărâți ca pe viitor să oferiți totul cu iubire și fără nici un fel de obligații.
4. Analizați jucăriile pe care le-ați cumpărat pentru copiii dvs. sau darurile pentru timpul liber pe care le-ați făcut adolescenților. încercați să determinați care dintre ele ar corespunde următoarelor categorii:
 - Jucăriile cu un scop pozitiv și sănătos spre deosebire de cele ce sînt la modă pentru că le au și alți copii.
 - Jucării care au „dispărut” pe măsură ce a trecut moda.
 - Jucării la care, ca părinți, ați avut o contribuție directă, fie că ați ajutat la crearea lor sau la folosirea lor.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

5. Oferiți câte ceva fiecărui copil în luna următoare, fără ca acest lucru să aibă legătură directă cu vreo ocazie specială. Apoi încercați să stabiliți dacă într-adevăr darurile sînt principalul limbaj de iubire al copilului dvs., urmărind dacă au apărut următoarele reacții: (1) copilul a dat o atenție specială felului în care a fost împachetat cadoul, (2) a acordat o atenție specială cuvintelor care au însoțit cadoul sau împrejurării respective, (3) a pus cadoul într-un loc bine definit sau l-a tratat cu extrem de mare grijă, (4) a comentat față de dvs. sau față de partenerul de viață marea importanță a darului respectiv.

Pentru discuțiile în grup

Discutați modalitățile în care i-am putea învăța pe copiii noștri să considere viața în sine ca pe un dar.

Tot așa cum ni s-a dăruit și nouă, discutați și cum am putea să dăruim copiilor noștri astfel încît să ajungem la o dăruire necondiționată fără a aștepta nimic în schimb. Care sînt cele mai mari daruri, pe lîngă viața în sine, pe care le putem împărți cu copiii noștri și care deși sînt gratuite, sînt extrem de valoroase ?

Capitolul Șase

Limbajul nr. 5 al iubirii: serviciile

1. Serviciile sînt cel mai bine îndeplinite atunci cînd părintele are o viață fizică și emoțională echilibrată. Identificați trei zone care necesită o atenție specială pentru a se ajunge la un echilibru în propria dvs. viață. Ce pași ar trebui făcuți pentru a reuși în aceste direcții ?
2. Serviciile pe care le faceți copilului dvs. corespund vârstei ? Inventariați tot ceea ce faceți pentru copilul dvs. Oare va învăța să-și asume mai bine răspunderea dacă va îndeplini chiar el treaba respectivă? în funcție de vîrstă, acordați-i ceva timp pentru ca să îndeplinească anumite îndatoriri precise, acest lucru trebuind să fie perceput ca un serviciu plin de afecțiune.
3. Cu toții facem diverse servicii altora fără prea mare tragere de inimă. Faceți un grafic cu „Răsplata imediată” în stînga și „Nu e nevoie de nici o întoarcere a serviciului” în partea din dreapta. încercați să stabiliți (de la unu la zece) cam unde s-ar situa serviciile dvs. Care sînt motivele pentru care unele sînt mai în stînga și altele mai în dreapta ?
4. Cu fiecare copil în parte plănuiți un proiect de ajutorare propriu-zisă a cuiva din comunitatea dvs. (în afara membrilor de familie), cineva cu mai puțin noroc în viață. Aveți grijă ca respectivul copil să aibă un rol precis și apoi analizați ce anume i-a făcut mai mare plăcere și de ce a fost în avantajul tuturor.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

5. Analizați zonele de conflict atunci când le cereți copiilor să facă anumite lucruri. Sînteți oare în acea fază avansată când e suficient să-i rugați o singură dată ? Dacă nu, de ce ? Ce dezvăluie acest lucru în privința atitudinii lor și a dvs. față de muncă și servicii ?

Pentru discuțiile în grup

Ca părinți, cu toții facem diverse servicii. Cum am putea să răspundem mai bine nevoilor copiilor noștri, combinînd faptele cu cuvinte de iubire și astfel cu o lecție implicită ? Lăsați întregul grup să-și împărtășească ideile asupra felului în care a folosit serviciile ca exprimare a iubirii față de copii. Ce anume ați putea învăța de la ceilalți din grup ?

Capitolul Șapte

Cum să descoperi limbajul principal de iubire al copilului

1. încercați să vă amintiți în ce fel își exprimă copiii dvs. iubirea față de dvs. Faceți o listă cu cel puțin trei momente importante din ultima vreme. Care este limbajul de iubire predominant ?
2. Observați felul în care copiii își exprimă iubirea față de frați, de prieteni, de profesori, de bunici etc. în ce fel seamănă aceste exprimări sau diferă de cele față de dvs. ? Dacă există diferențe, care este principalul motiv ?
3. Copiii noștri cer multe de la noi. Recapitulați cele cinci limbaje de iubire și apoi încercați să întocmiți o listă cu cât mai multe rugăminți specifice pentru fiecare categorie de limbaj în parte. în ce direcție se concentrează rugămințile lor ? Cum ați putea, ca părinți, să le satisfaceți mai bine dorințele arzătoare ?
4. Analizați modul în care se plînge sau își exprimă nefericirea în diverse împrejurări fiecare copil în parte. Ce anume le-ar lipsi cel mai tare ? După ce tînjesc cel mai mult ? Examinați motivele pentru care se poate să fi neglijat necesitățile din această direcție. Cum ați putea să „umpleți” cît mai eficient rezervorul de iubire în zonele foarte importante ?
5. în următoarele luni dați-i posibilitatea copilului dvs. să aleagă între „ori/ori” în cazul a cîte două dintre limbajele de iubire. Notați reacția lui. încercați să înțelegeți motivele alegerilor sale și apoi stabiliți care este limbajul de iubire

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

cel mai des preferat. Mai mult ca sigur că acesta este principalul limbaj de iubire al copilului dvs.

Pentru discuțiile în grup

Concentrați-vă asupra influenței pe care o au anumiți factori-cheie în descoperirea principalului limbaj de iubire al copilului dvs. Ei pot include sexul, vârsta, temperamentul, educația, maturitatea spirituală și intelectuală etc. După părerea dvs., care este valoarea înțelegerii limbajului principal și secundar de iubire al copilului ? Lăsați întregul grup să-și împărtășească punctele de vedere.

Capitolul Opt

Disciplina și limbajele iubirii

1. Disciplina este adesea percepută doar ca pedeapsă, deși există și căi pozitive de a disciplina un copil. Dați exemple din trecutul apropiat în care ați folosit următoarele forme de educație și faceți în așa fel încât să le utilizați cât mai des : modelul de urmat, indicații verbale, rugăminți, sfătuirea și învățarea din propriile lor experiențe.
2. Gîndiți-vă la un comportament inadecvat recent al copilului dvs. Nu cumva este măcar în parte rezultatul unui rezervor de iubire gol și nu al unei răzvrătiri voite ? în ce direcție ar trebui să își comunice copilul dvs. nevoia de iubire și cum ați putea să umpleți mai bine acest gol pe viitor ?
3. Dintre cele cinci modalități de a forma comportamentul copilului, rugămințile sînt cele mai eficiente. Faceți o listă a avantajelor de ambele părți. Analizați apoi comenzile, manipularea fizică, pedepsele și modificările de comportament. Deși necesare, care sînt neajunsurile lor pentru fiecare copil ? Dați exemple cînd probabil că o cale diferită ar fi funcționat mai bine.
4. Imaginați-vă și apoi notați o situație virtuală în care copilul dvs. s-ar comporta inadecvat. Creați dialogul, legătura fizică etc. care ar putea să disciplineze cât mai adecvat în raport cu principalul limbaj de iubire. în ce fel acest scenariu diferă de felul în care vă adresați în mod obișnuit copi-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

lului ? Cum ar putea reacționa diferit copilul în momentul în care intră în scenă principalul limbaj de iubire ?

5. Și acum scrieți o scenă imaginară în care să folosiți o formă de disciplinare care ar putea intra în conflict cu principalul limbaj de iubire al copilului (de ex., folosind izolarea sa atunci când principalul său limbaj este timpul acordat). În ce fel ar reacționa copilul dvs. și cum ar putea fi subliniat mesajul pozitiv pe care încercați să i-l dați ?

Pentru discuțiile în grup

În legătură cu pedepsele disciplinare, majoritatea părinților fie sînt prea severi, fie prea îngăduitori, adesea fără să-și dea seama de asta. Analizați originile stilului dvs. de a vă educa copiii, răspunzînd la următoarele întrebări:

Care au fost principalele metode pe care le-au aplicat părinții mei pentru a mă disciplina ?

Ce cărți am citit despre cum să-mi cresc copiii și ce impact au avut ele asupra ideilor mele despre cum trebuie disciplinați ?

Ce sfaturi am primit de la alți părinți și în ce măsură m-au influențat în felul în care îmi disciplinez copiii ?

Împărtășiți-vă răspunsurile și celorlalți membri din grup și discutați valoarea acestor idei. Prin feedback-ul oferit de ceilalți, încercați să fiți mai eficienți în a vă disciplina copiii.

Capitolul Nouă

Învățarea și limbajele iubirii

1. Ce anume îl motivează cel mai tare pe copilul dvs. să învețe ?
Ce anume blochează procesul de învățatură ? Pornind de la aceste două idei, cum ați descrie în ansamblu punctele forte și punctele slabe ale copilului dvs. referitor la învățatură ?
2. Care sînt factorii cei mai critici în viața copilului dvs. și care au afectat actuala structură emoțională ? în ce fel starea emoțională afectează următoarele: părerea de sine, siguranța sa în general, reacția la stres și la schimbare, capacitatea de a învăța ?
3. în ce fel gradul în care comunicați cu copilul dvs. afectează încrederea și siguranța sa, care la rîndul lor afectează motivarea sa de a învăța ? în ce măsură accentul pus pe note este un avantaj sau un dezavantaj la învățatură pentru copil ?
Ce idei ați învățat din acest capitol și care vă vor fi de folos pentru a vă motiva copilul în trimestrul viitor ?
4. întrebați-vă copilul ce anume ar vrea să învețe. Faceți o listă cu lucrurile față de care își manifestă interesul și încercați să treceți la o nouă fază de experiență de studiu.
5. în ce fel vă asumați prea mult sau prea puțin răspunderea în raport cu învățatura copilului? Cum îl puteți încuraja, făcîndu-l totodată direct răspunzător de temele de acasă, de teze și de alte asemenea ? încercați să vă planificați sprijinul și să-l încurajați fără a vă prelua povara răspunderii lor.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

Pentru discuțiile în grup

La învățatură se reușește cel mai bine atunci când copilul este echilibrat din punct de vedere emoțional. Acest echilibru se obține în mod ideal prin umplerea rezervorului său emoțional de iubire. Dați-le posibilitatea și celorlalți din grup să-și exprime ideile în legătură cu ce ar putea face un părinte pentru a spori capacitatea de învățatură a copilului atunci când principalul limbaj de iubire al său este timpul acordat. Procedați în mod similar și cu celelalte limbaje ale iubirii. S-ar putea să simțiți nevoia să luați notițe pe măsură ce vă sînt împărtășite aceste idei.

Capitolul Zece

Mînia și iubirea

1. Gîndiți-vă la un motiv întemeiat sau la o situație care v-a mîniat și v-a determinat să treceți la fapte. În ce măsură mînia era justificată și a fost canalizată spre un rezultat pozitiv ? În ce fel diferă de mînia nocivă sau „egoistă” ?
2. Cum v-ați categorisi în privința stăpînirii la mînie ? În ce mod îi afectează acest lucru pe copiii dvs. în raport cu propria lor mînie? În ce fel v-ați putea controla mai bine la mînie, formîndu-vă copiii în aceeași direcție ? Credeți că ați dat greș serios în direcția formării copiilor dvs. spre a-și stăpîni mînia ? De ce da sau de ce nu ?
3. De la unu la zece, evaluați corectitudinea copilului dvs. în următoarele direcții: cinste, promisiuni respectate și răspundere personală. Și acum analizați exprimarea (sau lipsa exprimării) mîniei și legătura directă cu aceste puncte. Luați cifra cea mai mică și discutați cu partenerul dvs. cum ați putea să vă ajutați copilul să-și stăpînească mînia în așa fel încît să-și îmbunătățească și comportamentul.
4. Luați-vă deoparte copilul după ce ați făcut ceva frumos sau amuzant împreună. Spuneți-i că este o „ședință de mai bună înțelegere” și încurajați-l să vă împărtășească ceea ce îl mîniază, îl întristează, îl dezamăgește sau îl deziluzionează, îngăduiți-i să fie cît se poate de vehement sau de sincer, folosind chiar și cuvinte tari, punînd mult suflet.

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

Promiteți-i că veți încerca să rezolvați împreună problemele respective.

Pentru discuțiile în grup

Discutați modalitățile prin care puteți să vă abordați copilul în perioadele de neînțelegeri. Cum l-ați putea pricepe mai bine și l-ați putea iubi, menținându-vă autoritatea părintească? Desfășurați strategii de ascultare atentă, evaluați corect punctele dvs. de vedere și explicați cu grijă hotărârile luate, întregul grup să-și împărtășească exemplele și fiecare să povestească despre momentele în care n-a reușit să aplice aceste strategii sau despre cele în care a reușit pe deplin.

Capitolul Unsprezece

Folosirea limbajelor iubirii în familiile cu un singur părinte

(Aceste întrebări se referă exclusiv la familiile cu părinți unici.)

1. Faceți o listă cu toate momentele traumatizante ale perioadei de când sînteți părinte unic și care au creat o stare de tensiune în relațiile afective cu copilul dvs. în ce fel au afectat ele capacitatea dvs. de a vă adresa copilului în principalul său limbaj de iubire și ce ați putea face pentru a îmbunătăți situația ? (Includeți și tensiunile financiare, sociale, lipsa de timp, precum și stresul personal.)
2. Acum întocmiți o listă cu unele dintre sentimentele pe care și le-a exprimat copilul dvs. în urma dispariției sau mutării unuia dintre părinți: frică, mînie, neliniște, refuz, vinovăție etc. în ce fel ați putea folosi principalul limbaj de iubire al copilului dvs. pentru a-i alina durerea în fiecare caz în parte ?
3. Copiii cu un singur părinte au nevoie de o îngrijire specială, ceea ce înseamnă să le acordați mai mult din dumneavoastră în anumite direcții. Găsiți căi prin care ați putea să alinați mîhnirea lor ascultîndu-i, recunoscîndu-le suferința și lăsîndu-i să-și exprime emoțiile, și să și le accepte.
4. Mulți copii din familii cu părinte unic reușesc destul de bine în viață — însă doar cu multă străduință, implicare și o atitudine pozitivă. Sărbătoriți lucrurile pozitive pe care le-ați făcut de-a lungul anilor în încercarea de a vă adapta în misiunea dificilă de părinte unic. Cum ați putea profita

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

mai mult de punctele forte? Propuneți-vă să faceți progrese în cel puțin una dintre zonele cu slăbiciuni.

5. Copiii dvs. au nevoie de modele și de înlocuitori de părinți. Ce alți membri ai familiei sau prieteni vă pot ajuta să umpleți acest gol din viața copilului dvs. ? Ce sugestii din acest capitol puteți folosi pentru a-i găsi pe adulții care ar putea avea un impact pozitiv asupra vieții copiilor?

Pentru discuțiile în grup

Discutați felul în care dvs. ca părinte unic îi puteți împiedica pe alții să profite de pe urma nevoii dvs. de afecțiune, acceptare, reușită ș.a.m.d. Cum pot profita de dvs. șeful, părinții, prietenii și chiar copiii ? Ce ați putea face pentru a preveni asta ?

Apoi membrii grupului își pot împărtăși modalitățile în care se adresează în principalul limbaj de iubire al copilului lor și felul în care acest lucru a contat în atitudinea sau comportamentul copilului.

Capitolul Doisprezece

Folosirea limbajelor iubirii

în căsnicie

1. Pornind de la informațiile din acest capitol, care este propriul dvs. limbaj de iubire? Dar al partenerului? Împărtășiți-vă reciproc felul în care ați putea să vă umpleți mai bine rezervorul de iubire.
2. Analizați cazurile în care ați vorbit propriul limbaj de iubire al partenerului atunci când ați dorit să îl mulțumiți. Faceți o listă cu modalitățile specifice prin care ați putea să vă adresați în limbajul de iubire al partenerului. Folosiți acest nou limbaj cât mai des în luna următoare.
3. În ce fel zonele dificile de înțelegere între parteneri ar putea să se axeze asupra unor limbaje de iubire care intră în conflict? Luați în considerare faptul de a nu înțelege limbajul principal al celuilalt, incapacitatea de a-l vorbi deseori sau folosirea limbajului în sens negativ — cum ar fi reproșurile verbale, atunci când cuvintele de încurajare sînt principalul limbaj de iubire al partenerului. În ce fel ar putea fi satisfăcute nevoile amîndurora în mod armonios?
4. Fiți sinceri cu partenerul de viață în privința momentelor când rezervorul dvs. de iubire a fost mai mult decît gol. Explicați de ce nu a fost vorba despre o neglijență, ci doar despre o neînțelegere a nevoilor dvs. Descrieți mai amănunțit în ce fel ați simțit iubirea în legătură directă cu principalul dvs. limbaj de iubire.
5. Gîndiți-vă la nevoile partenerului. Apoi faceți cîteva sugestii și lăsați-l pe partener să reacționeze, pentru a vă asi-

CELE CINCI LIMBAJE DE IUBIRE ALE COPIILOR

gura că ați recepționat feedback-ul corect referitor la ce anume l-ar putea face să se simtă iubit. Alegeți trei modalități prin care veți încerca să satisfaceți nevoile partenerului în săptămâna imediat următoare.

Pentru discuțiile în grup

Discutați și cu alte cupluri despre căile creative de exprimare în principalul limbaj de iubire al partenerului. Lăsați cuplurile să dea exemple despre felul în care partenerii s-au adresat unul altuia în principalul limbaj de iubire și despre cum acest lucru a avut un efect major asupra relației lor. Încurajați cuplurile să facă eforturi pentru a învăța să vorbească principalul limbaj de iubire al partenerului.

CUPRINS

Introducere:

Cum puteți vorbi pe înțelesul copiilor dumneavoastră	5
1. Iubirea este fundamentul.....	11
2. Limbajul nr. 1 al iubirii: mângâierile fizice	29
3. Limbajul nr. 2 al iubirii: cuvintele de încurajare	43
4. Limbajul nr. 3 al iubirii: timpul acordat	56
5. Limbajul nr. 4 al iubirii: darurile	69
6. Limbajul nr. 5 al iubirii: serviciile	81
7. Descoperirea limbajului principal de iubire al copilului	96
8. Disciplina și limbajele iubirii.....	111
9. Învățarea și limbajele iubirii.....	131
10. Mînia și iubirea.....	147
11. Folosirea limbajelor iubirii în familiile cu un singur părinte ...	165
12. Folosirea limbajelor iubirii în căsnicie	178
<i>Epilog: Ocazii minunate</i>	<i>192</i>
Plan de acțiune pentru Cele cinci limbaje de iubire ale copiilor .	198

Editor: GR. ARSENE
CURTEA VECHĂ PUBLISHING
str. arh. Ion Mincu 11, București
tel./fax: (01)222.57.26, (01)222.47.65
internet: www.curteaveche.ro
e-mail: arsene@mc.ro
MULTIPRIP
Tipografia.MULTIPRINT Iași
Calea Chișinăului 22, ct 6, Iași 6600
tel. 032-211225, 236388 fax. 032-211252

CURTEA VECHE PUBLISHING

arh. Ion Mincu 11, București

teUfax: (01) 222 57 26, 222 47 65;

e-mail: axsana@rnc. xo; internet: www. curtaavacha. ro

Talon de comandă

Curtea Veche vă oferă prin acest talon cărți cu reducere de aproximativ 15% și taxe poștale (tratulte. Completați căsuța corespunzătoare titlului pe care doriți să-l comandați cu numărul de exemplare dorite, indicați apoi datele dumneavoastră și trimiteți talonul pe adresa editurii. Plata se face ramburs în momentul primirii coletului.

Editura își rezervă dreptul de a modifica prețurile cărților.

COLECȚIA CĂRȚI CHEIE

AUTOR	TITLU	PREȚ (reduș)
☒ Dale Carnegie	Secretele succesului	85.000
☒ Napoleon Hill	De la idee la bani	70.000
☐ Da vid J. Schwartz	Puterea magică a gândului	70.000
☐ John Chaffee	O călăuză sigură	70.000
☒ Walter Anderson	Curs practic de încredere	70.000
☐ David Reuben	Tot ce ai vrut să știi despre sex*	
	* Dar ți-a fost teamă să întrebi™	85.000
☒ Maxwell Maltz	Psihocibernetica	70.000
☐ Norman Vincent Peale	Forța gândirii pozitive	70.000
☐ Steven K. Scott	Pași simpli către vise imposibile	70.000
☒ Les Giblin	Arta dezvoltării	
	relațiilor interumane	70.000
☒ Henriette Anne Klauser	Notează și acționează	70.000
☐ William Glasser	Cum să alegem fericirea	70.000
☐ Zig Ziglar	Putem crește copiii buni	
	într-o lume negativă!	70.000
☐ Dale Carnegie	Lasă grijile, începe să trăiești	85.000
☐ Alan Loy McGinnis	Importanța prieteniei	70.000
☐ Gary Chapman	Cele cinci limbaje ale iubirii	70.000
☒ Zig Ziglar	Dincolo de vîrf	70.000
☒ Robert T. Kiyosaki	Tată bogat, tată sărac	70.000
☐ Dale Carnegie	Cum să vorbim în public	70.000
☐ Glenn Van Ekeren	Drumuri spre fericire	70.000
☐ Spencer Johnson	Cine mi-a luat Cașcavalul?	70.000
☒ Allan Pease	întrebările sînt, de fapt, răspunsuri	70.000
☐ Og Mandino	Al doisprezecelea înger	70.000
☐ Og Mandino	Cel mai vestit vînzător din lume	70.000
☒ Burke Hedges	Afirmă-te sub propria firmă	70.000

D	Norman Vincent Peale	Spune „pot" și vei putea	70.000
☐	K. Blanchard, S. Johnson	Manager la Minut	70.000
☐	Daniel Goleman	Inteligența emoțională	85.000

D John C. Maxwell
 □ M. Scott Peck
 O Jinny S. Ditzler
 Q Og Mandino
 D Zig Ziglar
 I Spencer Johnson
 D John C. Maxwell
 □ Bill Quain
 LJ Jacques Salome
 Cum să devii popular 70.000
 Drumul către tine însuși 85.000
 Cel mai bun an , 70.000
 Alegerea 70.000
 Motive pentru a zîmbi 70.000
 DA sau NU 70.000
 Realizează-te pe deplin 70.000
 10 reguli de încălcat, 10 reguli de urmat 70.000
 Dacă m-aș asculta, m-aș înțelege 85.000
 LJ Jim Dornan
 LJ Anthony Robbins
 □ F. Lelord, Ch. Andr<§
 LJ Aldo Carotenuto
 Puterea parteneriatului
 Pași uriași
 Cum să ne purtăm
 cu personalitățile dificile
 Un triunghi psihanalitic
 70.000
 70.000
 85.000
 70.000
 FAMILIA LA CURTEA VECHIE
 AUTOR
 LJ Ross Campbell,
 Gary Chapman
 L~J Zig Ziglar
 LJ Spencer Johnson
 LJ Spencer Johnson
 LJ Allan Pease
 Barbara Pease
 LJ Gary Chapman
 D Ross Campbell
 Q Ross Campbell
 L~J Gary Smalley
 O A. Faber, E. Mazlish
 LJ Jacques Salome
 LJ Gary Smalley
 TITLU
 Cele cinci limbaje de iubire
 ale copiilor
 Secretul căsniciei fericite
 Mamă la minut
 Tată la minut
 De ce bărbații se uită la meci
 și femeile se uită în oglindă
 Speranțe pentru cei despărțiți
 Copiii noștri și drogurile
 Educația prin iubire
 Cum să-ți înțelegi soțul
 Comunicarea eficientă cu copiii
 Vorbește-mi, am aștepta să-ți spun
 Cum să-ți înțelegi soția
 PREȚ
 (redus)
 70.000
 70.000
 55.000
 55.000

85.000

70.000

70.000

70.000

70.000

70.000

85.000

70.000

POVESTEA SUCCESULUI

AUTOR TITLU

LJ Alexandru Răducanu Andreea Marin

PREȚ

(redus)

110.000

COLECȚIA PROMETEU

AUTOR

[U. Gene I. Rochlin

TITLU Sus)

Calculatorul: binefacere sau blestem? 85.000

OM • IDEE • SOCIETATE

AUTOR	TITLU	PREȚ (redus)
n Vegnti Goldsworthy	Inventaiva Rulitaniei	100.000

CÎTE CEVA DESPRE

AUTOR	TITLU	PREȚ (redus)
☐ M. Hyde	Cîte ceva despre Jung	55.000
☐ D. Robinson	Cîte ceva despre filozofie	55.000
☐ J. Schwartz	Cîte ceva despre Einstein	55.000
☐ N. C. Benson	Cîte ceva despre psihologie	55.000
☐ R. Appignanesi	Cîte ceva despre Freud	55.000
☐ D. Robinson	Cîte ceva despre Platon	55.000
☐ Z. Sardar, B. Van Loon	Cîte ceva despre mass media	55.000
☐ R. Hinshelwood et al.	Cîte ceva despre Melanie Klein	55.000
☐ Z. Sardar, B. Van Loon	Cîte ceva despre Studii culturale	55.000
☐ F. Pirani, C. Roche	Cîte ceva despre Univers	55.000
☐ Z. Sardar, I. Abrams	Cîte ceva despre haos	55.000
☐ L. Gane, K. Chan	Cîte ceva despre Nietzsche	55.000

Vă recomandăm și următoarele titluri:

AUTOR	TITLU	PREȚ (redus)
☐ * * *	„Dosarul" Eliade (voi. I-V) fiecare	60.000
☐ Zorela Creta et al.	Dicționar al limbii române actuale	70.000
☐ Alice Botez	Cartea realităților fantastice	60.000
☐ C. Corciovescu, B. Rîpeanu	Cinema... un secol și ceva	330.000
D Ion Biberi	Thanatos	70.000
☐ Ion Biberi	Lumea de mâine	75.000
☐ Emil Mănu	Ion Minulescu — monografie	75.000
☐ Emil Mănu	Reviste românești de poezie	75.000
☐ Călin-Andrei Mihăilescu	16-17. Renaștere, manierism, baroc	75.000
☐ Carol al II-lea	Jurnal (voi. IV-V) fiecare	75.000
☐ Grigore Trancu-Iași	Memorii politice (1921-1938)	70.000
☐ Tudor Octavian	Oameni normali	60.000
☐ Mircea Vasilescu	Mass-comedia	70.000
☐ Adrian Cioroianu	Scrum de secol	70.000

D	Virgil Nemoianu	Tradiție și libertate	80.000
☐	Toma Spătarii	Zbateri	80.000
☐	Olga Greceanu	Ura care ucide	60.000
☐	Rodica Chelaru	Culpe care nu se uită	70.000
☐	Pr. Tudor Ciocan	Citind Filocalia	60.000
☐	Ignatie Monahul	Viața în duh filocalic	75.000
☐	Rhea Cristina	22 de martori la Destin	75.000
☐	Rhea Cristina	România care a dispărut	70.000
☐	George Potra	Contribuțiuni la istoricul țiganilor..	75.000

Vă rugăm să completați talonul citeț, cu majuscule și să-l trimiteți pe adresa:
CURTEA VECHĂ PUBLISHING, str! arh. Ion Mincu nr. 11, sector 1, București

Nume..... Prenume.....

Vîrsta..... Localitatea județul.....

strada nr..... bl..... se..... ap.

Cod poștal..... Telefon..... Semnătura

Data:

Comentarii:

Pentru informații așteptăm să ne contactați la tel./fax: (01) 222 57 26, 222 47 65;

e-mail: arseneSrnc.ro; internet: www.curteaveche.ro

Fiecare copil, ca de altfel fiecare adult, își exprimă și receptează cel mai bine iubirea într-un limbaj propriu. Oricât de mult ar fi iubiți de părinți, copiii nu știu acest lucru de la sine. De aceea, este foarte important ca părinții să descopere și să învețe principalul limbaj de iubire al copiilor lor. Prin intermediul unuia dintre cele cinci limbaje de iubire, specific copilului dumneavoastră — timpul acordat, cuvintele de încurajare, darurile, serviciile sau mângâierile fizice —, îi veți putea transmite în mod eficient și necondiționat sentimente de respect, afecțiune și implicare totală, care vor avea o mare rezonanță în sufletul său.

Atunci când sînt pregătiți cum trebuie, părinții pot folosi aceste limbaje pentru a comunica cu copiii lor. Pentru că atunci când copilul simte că este iubit, nu numai că îi veți satisface cea mai profundă nevoie emoțională, dar va fi mult mai receptiv la sfaturi și îndrumările dumneavoastră ca părinți.

ISBN 173-8130-4-H

1. GARYCHAPMAN, j
ROSS CAMPBELL ; j

**Cele cinci limbaje
de iubire ale copiilor**

2. ZIG ZIGLAR
**Secretul căsniciei
fericite**

3. Dr. SPENCER
JOHNSON
Mamă la minut

4. Dr. SPENCER
JOHNSON
Tată la minut

5. ALLAN PEASE &
BARBARAPEASE
**De ce bărbații se uită
la meci și femeile
se uită în oglindă**

6. GARY CHAPMAN
**Speranțe pentru cei
despărțiți**

6. ROSS CAMPBELL
**Copiii noștri și
drogurile**

9789738120419